

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమ ద్వీపకై వజనశ్రవణపతనార్చనోపయుక్తంబగు
చెన్న బ స వ పు రాణ ము

అత్తనూరి. పాపకవిప్రణీతము.

శ్రీమదష్టావరణపంచాచారాస్వీతుండును భృంగిగోత్రపవిత్రుండును
వీరమహేశ్వరస్వయాపుం డగు
గంగపట్టణపు సుబ్రహ్మణ్యకవిచే
బ రి ప్కృ త ము.

చెన్న పు రి :

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్ వారిచే
బ్ర క టి త ము.

1925.

All Rights Reserved.

Printed at
the " VAVILLA " PRESS, Tondiarpet.
Madras.—1925.

విషయసూచిక.

ప్రతిభా.

విషయము

పుట.

1. కృతిపరిపంశవర్ణనము ... 4

2. పద్మ్యంతములు ... 19

ప్రథమాశ్వాసము.

3. కథాప్రారంభము ... 20

4. కథాభాగపురస్కారము ... 32

5. కక్కయ్యగారికథ ... 36

6. చెన్నబసవేశ్వరావతారఘట్టము ... 47

7. చిత్రకన్యక ... 53

ద్వితీయాశ్వాసము.

8. గంధర్వనికథ ... 60

9. బండంగికథ ... 61

10. భూతిమహిమ ... 71

11. బ్రాహ్మణుని ... 74

12. పంచాక్షరీమహిమ ... 77

13. వేదశాస్త్రామరూపికథ ... 80

14. విశ్వమరాజుకథ ... 87

తృతీయాశ్వాసము.

15. స్థిరామయ్యకథ ... 107

16. వైదికపరామరూపికథ ... 122

17. చాణియా నూచయ్యకథ ... 134

18. హరిక మూర్ఖకథ ... 133

19. కమలవృక్షకథ ... 146

20. పురుగుల నూచయ్యగారికథ ... 152

21. అనిమిషునికథ ... 154

విషయము.

పుట.

22. పగల్తాండానికి	154
23. ఘటాలయ్యకథ	158
24. అంబిక చౌడయ్యకథ	163
25. ఆత్మ దేవునికథ	164

చతుర్థాశ్వాసము.

26. కూకడమరయ్యకథ	170
27. వీరసంగంబకథ	182
28. చక్కి మాచయ్యకథ	183
29. రాద్రసత్తక్కకథ	188
30. చోడరాజుకథ	189
31. రక్కసి బ్రహ్మయ్యకథ	194
32. శాంత సత్తక్కకథ	198
33. కేతయ్యకథ	199
34. నారదబ్రహ్మయ్యకథ	202
35. పూజదబ్రహ్మయ్యకథ	211
36. మారట శంభుమూర్తి యను నిశ్శంకునికథ...	218

పంచమాశ్వాసము.

36. మల్లయ్య బ్రహ్మయ్యలకథ	227
37. మల్లయ్య మధుపయ్యలకథ	229
38. వీరసంగమయ్యకథ	233
39. బెట్టిదదేవరసుకథ	251
40. గిలకద మారయ్యకథ	252
41. ఈయరు లింగపెద్దయ్యకథ	255
42. ఈంద్రగమరయ్యకథ	259
43. గుణింకనికథ	263
44. మీమాంసునికథ	265
45. కూలి చామయ్యకథ	270
46. రజతశైలంబున కరుగుట	274

శ్రీ రస్తు.

చెన్న బ న వ పు రాణ ము.

స్థితి శ.

గిరిజననువధూరో

జాగురుకాశ్చీరపంకిలాంకితవక్ష

శ్చీగిరిమల్లేశ్వరుకృప

దాః గందుకురమృతలింగధన్యుని బ్రాచున్.

1

ఉ. ఉన్నతకుంభముల్ నిజపయోధర మంద గజాన్యు నంకపీ
తిన్నివసింపఁ జేసి బలులేవ నిజేశ్వరుసాముమేనఁ దా
నున్నెడ మూడుమోముల గుహలుండు స్తనత్రయ మంచుభ్రాంతినా
నన్నిగుడం దదిచ్చు గని నవ్వుభవాని కృతీశుఁ బ్రాచుతన్.

2

చ. ఘనతను దీప్తుఁడై సమదగండయుగచ్ఛవిదంతకాంతుల
స్తనజభవాచ్యుతాబ్జధరవైఖరి దోషఁగఁ జేసి యేనె చూ
గనుఁగొనఁగం ద్రిమూర్తులకుఁ గారణమై తగుమూర్తి నంచుఁ బెం
పెనయు గజాన్యుఁ డీవుతఁ గృతీశున కీప్సిత మానరంబునన్

3

చ. అరిధరణీధ్రదైన్యశరదాఘవనామయగంధవాహభీ
కరకులిశానలాగ్ని సుణికల్పితాతనఖాళిపక్షుడు
ర్భురవిషమాక్షువాలుముఁ బాటిలుశ్రీశరభాంకసాభునే
శ్వరుఁడు కృతీశుఁ గీర్తిబలశౌర్యశుభాన్యుఁ జేసి ప్రాచుతన్.

4

ఉ. విశ్వకథాప్రవీణపరివీరుడ నీకుఁ గృపాణువైనతే
యాశ్వశిలీముఖాంఘ్రికమలముల భక్తధురీణసత్కృపా
శశ్వదురీక్షకోణ యని సారెకు నామది దాడికొండనం
దిశ్వరు మద్గురుం దలఁతు నెప్పుడు తా నుపదేశికాత్మజున్.

5

సీ. కందర్పముఖ దేవసందోహవినుతగోవిందా స్త్రవహనాభినంది నంది
రంగదృష్టజం గేశ్వరాంగదపదపద్మసంగతమానసద్భృంగి భృంగి
గుద్రనిరాకృతికుద్రదక్షువితానవిద్రావణక్రియాభద్ర భద్ర
గాండసంభవకాండఖండనదూషకకాండసంహరణప్రచండు చండు

తే. సర్వసర్వంసహచక్రశైలగేహ
భక్తమానససంశయభారతిమిర
చటలబోధాంబురుహసుహృత్ప్రభుని బ్రభుని
బూని వినుతించెదఁ బ్రణామపూర్వకముగ.

6

మ. వరసర్వజ్ఞశిఖామణిఁ బ్రథితసద్వారప్రమోదాకరుఁ
నిరతోద్యచ్ఛివధర్మసంచరుఁ గళాసీకాంచితావాసు భా
స్వరలింగాన్వితదేహు సర్వవిబుధప్రాతామృతాధారు భా
సురపాదుం గళితారిఁ బాల్కురికివంశ్యుఁ గొల్తు సోమాహ్వాయున్.

మ. వరవల్లీకజ నన్న పార్వ ముఖగీర్వాణాంధ్రభాషాకవి
త్వరమాంభోనిధులం జనాక్షియుగజీవంజీవతోషక్రియా
కరతేజోవిధులం నిజానువమవాక్యవ్రాతసంపాదనా
స్ఫురదాశాంబుధులం దలంతు సతతంబుఁ గార్యసంసిద్ధికిన్.

8

క. అని యిష్టదేవతాప్రా
ర్థనమును గురుస్తోత్రముఁ బురాతనగణప
ద్వనజాభిషందనము కవి
జననుతిఁ గావించి యక్కజం బగువేడ్కన్.

శీ. కమనీయధర్మార్థకామమోక్షసుఫలాసీకంబునకు సురనోకహంబు
బంధురవిజ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠామాక్తికములకు శంబరనిధి
సాంఖ్యయోగాదికచంపనభూమిారుహావళులకు మలయాచలంబు
సలితసాలోక్యసామిప్యసాదూప్యసాయుజ్యముక్తివజ్రములకుగని

తే. యైన శ్రీచెన్న బసవప్రధానుభవ్య
చరిత మస్తద్గురూత్తమ సత్కృతాక్ష
గరిమ నానేర్చుగతి జిహ్వా పరమపావ
నత వహింపఁగ జెప్పఁ బూనంగ నంత,

10

సీ. తనయశస్సున్నర్థి శీతనగాంబుజాతజా
త సభోవలగ్నలఘునతః దెగడు
దనశౌర్యకలన శంతనునూను కీచకే
తన జమదగ్నినంపనుల నొంచు
దనరూపగరిమ శ్రీతనయ వైషధ జయం
త నలకూబరుల వాదున జయించు
దనయ్యాగి రాత్రికాంత నరవాహన దైవ
తనగ కర్ణుల లెక్క గొనక నెగడు

తే. దనపదోగరిమంబు ధా తనగఁ జాలు
దనప్రతాపంబు సూర్య నెం తనగ నోపు
దనరు శ్రీ కందుకూరివింశాబ్ధిచంద్రు
డరితిమిర హేళి యమృతలీంగార్యమాళి.

11

ప. మఱియు సమస్తసిద్ధవిద్యాధరపరివృత్తుండును ననంతామరసంస్తూ
యమానుండును బరభూభృత్పక్షచ్ఛేదనదక్షుండును గమనీయసుధ
ర్మాధివాసుండఁడు నిరంతరగురువాశ్యానుసారప్రచారుండునుహస్త
గతశతకోటిసాధనుండును నందనవిహారసంజనితప్రమోదస్వాంతం
డునుశుచిసమవర్తిప్రణ్యజనధనేశమహాబలధనాధ్యక్షసర్విజ్ఞాసమా
కీర్ణుండునునగునమృత్తిపురందరుం చొక్కనాడు శ్రుతిరంజకవిప్రవర
విహారకోలాహలంబై నిరుపమామోదసుమనోవిలాసభాసురం బై
యశాంతకమలాంచితాలవాలం బై సులలితసర్వరాభినయనవిహార
మూలం బై యాశ్రితాళిమనోరథపూర్ణాకారం బై కల్పవృక్షంబన
నొప్పునాస్థానసాధరాజంబునజ్ఞాతి బంధు మిత్రామాత్య పురోహిత
సామంత నండనాయక కవి పండిత పౌరాణికేతిహాసక పాతక పరి
హాసక తాంత్రిక భిషగైవిణిక వాంఛినర్తక మురజికవై తాళిక వంది
జనపరివేష్టితుం దై ముణిఖచితకార్తస్వరసింహాసనంబున నొడ్డోలగం
బున్న సమయంబున నిజపితృతామహాదులుమున్నందినసత్త్వతులు
ప్రసంగవశంబున సభాసదు లైనబుధజను లుపన్యసించిన విసి సంతో
షస్వాంతం దై సప్తసంతానంబులలోఁ గృతియ యుత్తమోత్తమం
బుగావున నే నొక్కప్రబంధంబు గైకొని యుండఁ గాకయని తలంచి

- తత్ప్రాజ్ఞులకు నిజాభిలాషం బెఱింగించిన హార లిట్లనిరి. 12
- మ. అనఘా! మీరు దలంచినట్టితలఁ పార్యాభీష్ట మాప్తాళిరం
జన మంహెదాదళనం బమేయఫలకృత్సంతానముఖ్యంబు గా
వునఁ గీర్త్యాస్పద మైనయొక్కకృతి సీవు నేడ్కఁ జైకొమ్ము ముఖ
ఘనతాసింగయబాచయాదినచిహ్న త్యంబునం జెందెడిన్. 13
- ఆ. సుగుణసత్కులీను శుభవాక్యసర్వల, క్షణధురీణుసరసకావ్యరచను
వీరజైవగ్రంథవేత్త తేజస్విగా, నెఱిగియందుమాతఁడిచ్చునుకృతి.
- చ. అనవుడు మంసహాసవదనాంబుజుఁ జై యపుడ తల్లూరిపా
వనకుల జక్కిరాజునకుఁ జాత్రుడ శ్రీగిరిమంత్రీమాళిక్
ఘనమతి సుందరాంబికకు నందనుఁ డబ్బసవేశుఁడే యనం
జను బసవేశుమంత్ర కనుజన్తుని బాపయసత్కవీంద్రునిన్. 15
- క. ననుఁ బిల్వ బంచి తగు తెఱు
గునఁ బూజ లొనర్చి యిష్టగోష్ఠి వినోదం
బునఁ గొంతప్రాద్దు గడపిన
వినయవచోగరిమ ననియె వేడుక నాతోన్. 16
- చ. శివకరుణాకటాక్షమునఁ జేకుఁజే దక్కినయట్టిసంతతుల్
కవిజనహృద్యముఁ భుజనగణ్యము భక్తిరసోల్బణక్రియా
భవనము కల్పిషప్రకరపాటన మై తగునొక్కసత్కృతిఁ
దవలె మదిష్ఠితం బిపుడు దాన మనోరథపూర్తిఁ జెందెడిన్. 17
- క. సంతానభూజములలో, సంతానం బైనయట్టిసత్కృతి సీచే
గాంతుననిర్మోర్కిఁజెదిలి, సంతసమున నొసఁగవలయునరసకవీంద్రా!
- మ. అని జాంబూనదసిర్చితాంబర మణిహారాగ్రహారాశ్వచం
దనవీటి చతురంతయాన సుమనోధామాదివస్తువ్రజం
బున న నేడ్క బహుకరించుటయు నేఁ బూర్ణానుమోదంబుతో
ననఘం బైన తనీయ్యశంశకథనం బాసక్తి వర్ణించెదన్. 19

కృతిపరిపంశపర్ణనము. ఛఛఛ

- క. హృతకాముడు యుతవారిజ
హితధాముడు విష్ణుత్రయభరిత యశో

జీతసోముడు ధారుణిలో

హితనాముడు వెలయు సన్తునీశాగ్రణి యై.

20

క. అబ్బాసవాలుకులమున, బిబ్బికవత్తీస్తరుండు పృథివితరుణిహః
నిబ్బరుడరిమృగతతికిం, బెబ్బులియన నప్పమంత్రి పెంపొందుధరన్.

క. ధీరుడగునప్పమంత్రికి, వీరేశ్వరు డనంగ నుద్భవించెను సుజనో
ధ్ధారం డాతని కాత్తజుఁ, డై రంజిత నప్పసచివుఁ డతిధార్మికుఁ డై.

ఆ. అప్పమంత్రి భార్యలై నవార్వతియందు, గంగవలనసుతులఁగనియెజగ్గ
మాభిధానుమఱియునమృతకవీంద్రుని, శ్రీగిరిశ్వరునివిశేషమతుల.

ఉ. అందులఁ బార్వతీతనయుఁ డై చెలువొందిన జగ్గనాహ్వయుం
డిందుధరాంశ్రిభక్తి ధరణీశవశీకృతమంత్రశక్తి మె
చ్చుందగు నూన్మతోక్తిఁ గరసాహసభోగకళాధురంధరుఁ
నందను రామకృష్ణ ఘననాముని గాంచె జగత్ప్రసిద్ధిగన్.

24

చ. ఘనుఁ డగురామకృష్ణుని వికాసమనీషకు మెచ్చి సంతసం
బునఁ ద్రిజగత్ప్రతాపకులభూషణరాయఁ డనంగ మేటిపే
రును మణిభూషణంబులు హరుల్ గజదంతపుఁబల్లకీలఁ గొ
మ్మని దయ గోలకొండవసుధాధిపుఁ డాతని కిచ్చు సౌచ్చుగన్.

సీ. భూనుతకీర్తియాభూషణరాయండు హేలానగరరాజ్యమేలుచుండి
నిడుదవోల్పీమలోనిరుపమవాసిష్ఠ తటినీతలంబున ధరణీసురుల
కగ్రహారములు కల్పాంతరస్థాయిగా నొసఁగి వనీపకవిసరములకు
వాంఛితార్థంబు లవ్వారిగా నొసఁగుచు బంధుల నరయుచు బహుళ

తే. పౌత్రకల్యాణవృద్ధిచే బరిధవిల్లై: [పుత్ర

గాంతిజితహేళి శివపానకమలజాలి

దళితదురితాలి నిరుపమదానకేళి

రమ్యగుణపాలి భూషణారాయమాళి.

26

తే. అప్పనకుఁ బిన్నయాలైనయట్టి గంగ

కుద్భవించిన యాత్మజయుగ్గకమున

నమృతకించింద్రుఁ డలరు ప్రభావ్యతిమోత

యరివిభేదియు ఘనతమోహకడుఁ డాతని

27

క. అతఁడుకొండొంబికయం, దాతఁడై వచ్చెను సదాచరుగుణో

- పేతుని జేరయలింగా, ఖ్యాతామాత్యగ్రగణ్యుఁ గనిసిరులొందెన్.
 క. పేరయలింగామాత్యుడు, భూరియశోలలిత ముష్టిపూడి కులజుడౌ
 వీరననుత యగుకొండక, భారతిఁ బరమేష్ఠివగిది బరిణయమయ్యెన్.
 క. ఆతస్వియందుఁగనియెక, బాతకసంహరణచణుల బాధివఫణులక
 ఖ్యాతికళామృతలింగ, జ్యోతిర్నింగాభిధానసూన్యతగుణులన్. 30
 మ. అమృతామాత్యుడు బుద్ధిరాజుకులపద్మాపిత్తుడౌ పర్వతుం
 డమితామోదముతోడఁ గన్నగురువాంబాసాధ్వీకేల్వట్టిత
 త్పరమదారత్నమునందుఁ గాంచె తనయుక భావాంతరస్థాద్రిజా
 రముణుం జేరయలింగమంత్రి శశభృద్రామేయసౌందర్యునిన్. 31
 ఉ. పేర్కొన నొప్పు కందుకురి పేరయ సత్ప్రభుచక్రవర్తి క
 బ్ధార్కసమానకీర్తి మనువాత్తజతుల్యవిలాసపూర్తి దు
 ష్కర్కశవైరిసంఘభయకారణమూర్తి పరాంగనాళిసం
 పర్కవిచారకల్మషవిభంజనసత్ప్రభవర్తి ధారుణిన్. 32
 తే. భవ్యగుణధుర్య ముచిగొండ పర్వతార్య
 పరవిశాలాక్షులకుఁ గల్లు పనజగంధి
 వీరమాంబను వరియించె విభవ మెసఁగ
 నంగజాకారి పేరయలింగనూరి. 33
 ఉ. పేరయలింగమంత్రి తనప్రేయసియై తగు వీరమాంబికా
 సారసగంధియందు శుభచర్యుల మేరుసమానదైర్యులక
 వారిధితుణభక్తుల దివాకరకాంతిసయుక్తులక సిరుల్
 చేరఁగఁ గాంచె శ్రీయమృతలింగశుభాహ్వాయు మల్లికార్జునిన్. 34
 క. ఆయిరువురయం దగ్రజుఁడై యలరిన యమృతలింగమహితాపనిభృ
 న్నా యకభయదాయకవా, క్షాయకుడైయే లెనునరసాపురమెల్లన్.
 సీ. అతిధార్మికుం డైన యమృంత్రిసమ్యక్ ఓకేష ఒగంతప్రసిద్ధి గాఁగ
 మేటియా తనపేర పేట మాదేవల్లె కాట్రేనిపల్లెయక గ్రామములను
 రహి గుడుల్ కట్టించి రామలింగేశ మల్లేశ్వర శరభ మల్లేశ్వరాఖ్య
 శిష్యులింగప్రతిష్ఠలుసేసి శిష్యపురాధ్యగ్రహణము లవనిదివిజ
 తే. పారముల కిచ్చి సర్వాధికారవత్త
 పంతుల్యునికికావాహాభవళ చామ

కాతపత్రాదివిరుదచిహ్నములు మెఱయఁ

బూజ్యసామ్రాజ్యభోగవిస్ఫుర్తిఁ దనరె.

36

ఉ. శ్రీముదిగొండవంశసరసీరుహభాస్కర వీరనార్య పు
త్రీమణి సంతతాశ్రిత సుధీజన యాచకబంధులోకచిం
తామణి నాఁగ సర్వవసుధాస్థలి నెన్నికఁ గన్న సోమమాం
బామహిళ న్వరించె మును పద్మ వరించిన కృష్ణు కైవడిన్. 37

క. సత్యవ్రతు లగువారికి, గాత్యాయనివరునికరుణఁ గలిగిరి కాంత్యా
దిత్యులు పేరయలింగా, మాత్యుఁడు వీరేశలింగమంత్రియు ననఁగన్.

ఆ. పృథివి నెన్నఁదగిన పేరయలింగంబు, బొమ్మకంటివంశ బుచ్చిరాజు
తనయ యైనయట్టిసనఁబోణిశ్రీవిశా,లాక్షిఁ బెండ్లియాడియల రెసిరుల.

సీ. అతనికి నవరజుఁ డైనవీరేశ్వరుం
డవనిఁ బ్రఖ్యాతించే నలరి సత్క
భాశాలి కవ్వలి లక్ష్మీపతికి సుతా
రత్నమౌ వీరమ్మ రమణిఁ బెండ్లి
యాడి యబ్బింబాశ్రియం దమ్మతాఖ్యకు
మారు శూరు సుదారు మేరుధీరుఁ
గనియె నాతఁడు మానఘనుఁడైన ముదిగొండ
గౌరన్నపుత్రియై గణుతి కెక్కు

తే. పర్వతమఁ బెండ్లియాడి తత్పర్వహిమక
రాశ్యయందునఁ గనె మల్లికార్జునాఖ్య
లేఖికాగ్రణి పేరయ లింగసచివ
సార్వభౌమునిఁ బార్వతీశ్వరునికరుణ.

40

తే. అనఘతరదాని యగుమల్లికార్జునుండు
కూర్చి ముదిగొండ శరభన్నకూతు సుంద
రీసతీమణిఁ బెండ్లియై భాసురత్రి
మూర్తులను బోలు తనయుల ముపురఁ గనియె.

41

తే. అగ్రజుం డొప్పు నమ్మతలింగాహ్వాయుండు
నేపునను రెండవనుతుండు పాపరాజు

పరగ మూడవతనయుండు శరభమంత్రి
దానమానయశోభాగ్యుడై ప్యయుతులు.

42

సీ. పరమల్లికార్జునావరజుడై తగుపేర
సూక్ష్మిండు బుద్ధిరాజామృతారు
జనసుతనియ్యంబ వరియించి యమృతలిం
గాహ్వాయవ్యయము మల్లన్న బసవ
రాజు పాపయ్యను గసికుల నేవుర
సూన్యతవాక్యల సుగుణయుతుల
గరుణాసముద్రుల గాంధ్యవంతుల
గసి మహదైశ్వర్యగరిమ గాంచె

తే. వీరకూటస్థుఁ డగునట్టి పేరసూక్ష్మ
మంత్రి చల్లభుతనయుండు మల్లికార్జు
నాహ్వాయుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వాయుండు
వంశభూషణమణి జనావళి నుతింప.

43

సీ. నేర్పినాఁ డేజాణ సమస్తకాశీరాజబహుళదేశామేయభాషణములు
చేర్పినాఁ డేమేటి శీతాచలాత్మజావరపాదయుగళి హృత్సరసిజమున
విర్పినాఁ డేమంత్రి విజయరాక్షాశాపి సకలవర్ణాశ్రమాచారసరణి
కూర్చినాఁ డేదాని కుంభినివ్యోమాష్ట హరిదంతరాశసంభరితకీర్తి

తే. యతఃకుంభినివ్యోమాష్ట హరిదంతరాశసంభరితకీర్తి
కలశవారాశిపూర్ణిమాకైరవాప్త
పేరయామాత్యతల్లజ వీరమాంచి
కాబ్జసరనాత్మజుండు మల్లికార్జునుండు.

44

ఉ. అతఃకుంభినివ్యోమాష్ట హరిదంతరాశసంభరితకీర్తి
స్థితము లైసక్రొత్తవలయైవైవాఁ డను నగ్రహముల్
ఖ్యాతిగఁ జేసి బంధులకు గ్రాససమృద్ధి లొసంగి శాంభవ
వ్రాతముతోర్కు లిచ్చి విభింబున మల్లనమంత్రి పద్ధిలెన్.

45

సీ. అతఃకుంభినివ్యోమాష్ట హరిదంతరాశసంభరితకీర్తి
రాజమహారాజులకు లొసంగి

పల్లియకా దుర్గముల్ పాలింపుచుండి కొ
మరవోలుమూర్తికొమార్తె సద్గు
ణాలంబ దుష్కులుషావనీధరశంబ
యగుగురువాంబఁ బెండ్లాడి శోభ
నాంగులఁ జేరయలింగంబు నమృతలిం
గంబు వీరేశలింగంబు సాళ్స

ఆ. పతియు మూర్తిరాజు బసవరా జన నొప్పు
సుతుల సుజనహితుల సుఖసహితుల
నతులవిభవయుతుల నార్వరఁ గనియె నం
దగ్రజుండు పేరయాహ్వాయుండు.

46

ఉ. బాలశశాంకమాళివదపద్మసమర్చనశీలి సత్కళా
శాలి మదాంధశత్రు పరిషద్గహనోద్భటకీలి యాత్మభా
హేలి నిరంతరాశ్రితమహీసురపాళి సునద్గభీరతా
వేలి యనంగఁ దేజరిలుపేరయలింగము మంత్రిమాత్తుఁడే?

47

తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజవంశాక్కిరాజ
పుత్రి సోమాంబికానామఁ బుణ్యసీమ
విశ్వపాపవిరామ సాధ్వీలలామ
వరగుణస్తోమఁ జేమ సుద్వాహమయ్యె.

48

ఉ. ఆతనితమ్ముఁ జైనయమృతాహ్వాయుఁ శీశ్వరతత్త్వవేది భూ
నేతృసభాంతరాళినుతనిర్మలనూనృతవాది లోకవి
ఖ్యాతకళావినోది సమదాంధవిగోధివిభేది సంతతో
వేతశుభప్రమోది కడుఁ బెంపు వహించె ధరాతలంబునన్.

49

ఉ. పుణ్యచరిత్రుఁ డాత్మకులభూషణుఁ డౌనయగారిభద్రస
ద్గణ్య సుతావరేశ్య సతతాశ్రితదీనశరణ్య భవ్యలా
వణ్య సమస్తబంధుజనవర్జితనాయకహర్షదాయిసా
ద్గణ్యః పరిచె పియ్య మని హరిస్కంసుకోరిక సమ్మదాత్తుఁడై.

క. తత్సోనరు డాకృత్యుని, భిత్సూనుడు కీర్తివిజితభిదురాబ్జకళా
భృత్సంహుండు వీరేశుండు, పత్సానవిసమితాం ప్రబలె సిరులచేన్.

సీ. మహితపంచాక్షరీమాహాత్మ్య మనుకృతి
 యంది త్రైలోక్యవిఖ్యాతిఁ గాంచె
 నతిభక్తి శ్రీశైలమందు మానులు మెచ్చు
 సంవత్సరము నివాసంబు చేసె
 నిష్ఠాగర్భుఁడై నేడు నాఁ డనక సాం
 ఖ్యమహేశ్వరాచ్చనఁ దా నొనర్చె
 హితులఁ గడించి యహితుల శిక్షించి భూ
 పతుల వశ్యులఁ జేసి చతురుఁ డయ్యె

పే. నితని కెన యైనమంత్రు లీక్షితితలమునఁ
 గలరె! యని సర్వజనములుఁ బలుక నెగఁడె
 గందుకురి మల్లికార్జుననందనమండు
 సంగరగుహలండు వీరేశలింగవిభుఁడు.

52

మ. అనఁగఁ డాతఁడు విన్న కోటచరవంశాంభోధిశీతాంశుఁడౌ
 ననఁ బెంపొందిన ధీమరాజసుతయా నక్కాంబికాకాంత స
 జ్జనసంస్తుత్య యశోనిరాకృతసుధాసత్కాంత నుద్వాహ మై
 కనియెన్ మల్లయపేరయాహ్వాయులఁ దత్కంజాక్షియం దిద్దరన్.

ఉ. అగ్రజు మల్లికార్జునుఁ డహార్యవిఖండనతుల్యవైభవం
 డుగ్రసమర్చనానిరతుఁ డూర్జితసత్యవచోవిశాలుఁ డ
 త్యాగ్రహవైరిసంహరణుఁ డంగజసన్నిభరూపవంతుఁ డా
 శాగ్రణితాచ్ఛకీర్తి గుణశాలి తలంప నమాత్యమాత్ముఁడే? 54

సీ. వీరశైవుల కెల్ల వెండిబంగరులింగ
 మేటిసూత్రంబు లేమేటి యొసఁగె
 శతములసంఖ్య దంపతిపూజ లొనరించి
 శాటికాంబరము లేసచివుఁ డిచ్చు
 గమనీయహారత్న కాంచననైచిక
 ప్రముఖదానంబు లేప్రభువు చేసె
 సతతంబు పడ్రాసఁగఁగి తాను ములు భక్త
 గణభృష్టి యేమంత్రమణి యొనర్చె

తే. నతఁడు గొనియాడఁ దగుమల్లికార్జునుండు

కోరి ముదికొండయన్న య్యకూతు రైస

వియ్యమాచంద్రవదన వివేకసదనఁ

బెండ్లియాడి ధర్మాల్లి బెంపుఁ గనియె.

55

క. ఆరసికుని యవరజుఁ డగు, పేరయలింగప్రథాని పేర్కొన నొప్పుకా

శారదఘననారదఘన, సారదళనవక్షీర్తిసహితుఁడు సభల్.

56

ఉ. శాంతుఁడు దుష్టభావరిపుసంఘమదాంధతమిస్తపద్మినీ

కాంతుఁడు భవ్యరూపజితకంఠరవాహనసంభవైణభృ

త్కాంతుఁడు సంతతాశ్రితబుధప్రకరావనతారణేందిరా

పంతుఁడు సారధైహిమవంతుఁడు పేరయ మంత్రియే సుమీ.

57

సీ. ఆతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజాన్వయశ్రీశైలపతిసుతకామాక్షివలన సుతులఁ

జేరయలింగంబు వీరేశలింగంబు బసవరా జన నొప్పు భవ్యగుణులఁ

గనియెమువ్యురన గ్రగణ్యుఁడౌపేరన్న బుద్ధిరాజయ్యన్న పుత్రిదాయ

మాంబిక వరియించియవనియేలుచునుండెవీరన్న గండ్రపువీరరాజు

తే. తనయ వియ్యంబకే ల్పట్టి ఘనతఁబ్రబలి

బహుళవిఖ్యాతిఁ గనుచుండె బసవరాజు

బుద్ధిరాజవీరేశ్వరు పుత్రియైన

వియ్యమాంబను వరియించె విదళమతిని.

58

తే. మఱియుఁ జేరయలింగాఖ్యమంత్రి పిన్న

యతివ యెద్దనఘాడి నారప్పపుత్రి

యైన కామాక్షివలన మల్లయ్య మొదలు

గాఁగలుగునందనులఁ గాంచి ఘనత నెగఁడె.

59

తే. సుగుణులగు మల్లికార్జునసుతులలోన

నాలుగవ నందనుండగు సాళువపతి

సంతతాత్మియహృదయపద్మాంతరాళ

సంచరత్సాళువపతి ప్రశస్తిఁ గాంచె.

60

శా. శీలీనాయకుచేత దంతిహయథాటీముఖ్యవస్తుప్రజం

బెల్లం నైకొని కాశికాప్రముఖగౌరీశాపనుల్ గాంచి ని

త్యోల్లాసంబున శంకరాచ్చనలు దివ్యుల్ మెచ్చుఁ గావించి సం

- పుల్లాంభోరుహలోచనావదనుఁ డై పూషప్రభ౯ వర్ధిలెన్. 67
- ఆ. అయ్యమాత్యవర్కుఁ డతిమోహమునభావ
రాజకులవతంస రామచంద్ర
పుత్రియైన లక్ష్మీః బురుహోత్తముఁడు లక్ష్మీ
బెండ్లియాడురీతిఁ బెండ్లియాడె. 62
- తే భువనవిఖ్యాతిగలవారి పుత్రి యగుట
సత్కల్యాణ్యజై వాత్సకసహజ యగుట
భవ్యగుణపురుషోత్తము భార్య యగుట
లక్ష్మీయే యన వచ్చు నీలక్ష్మీ నవని. 63
- క. సరసుఁడు సాభువవతికి న, వరజుం డగుమూర్తిరాజు వర్ధిలై రహిం
బురహరకులభరచలహర, భరధరనలశరసమాన భవళయశుంఢై.
- సీ. బిరుదముల్ సృవతిచే బెదతంద్రివలె గాంచి
నత్యున్న తమగు స్వాస్త్యము ధరించి
గురువరులకు సింగపర మనుపుర మిచ్చి
వరసియోగుల కెల్ల పన్నె చెచ్చి
నగణితభక్తగణార్చనములఁ జేసి
యవలిభారము భుజమందు మోపి
లింగాంగసమరససంగతి నుతి కెక్కి
ప్రమథకథాశ్రవణమునఁ జొక్కి
- తే. సప్తసంతతు లొనరించి శాంతి మించి
యరులఁ బరిమార్చి పౌరులసిరుల కోర్చి
కుజనసంగతి మాని సద్గుణము పూసి
ర్తి గనె వాక్యగోగోజు మూర్తిరాజు. 65
- క. అన్నమునకు బిరుగక తానున్న పురిసి లింగధారి యొకఁ డుపవాసం
బున్న నుగుడుచేత్రతమున, నెన్ని కపల్లిసంగె వారి కెల్లముదమునన్.
- ఉ. అమ్మనుంద్రమాన్యుఁ డమ్మతొంశమబానుఁడు సమ్మదాత్మ్యుడై
తుమ్మలవల్లి, శివప్రభుఁడు పగులనముద్దుపట్టి ప
రమ్మ యనంగి, నొప్పనగుణాని నొప్పహమయ్య భారతిం
రమ్మ పరింపవల్లి ప్రసాదబాగు బెంజిలె యైనాడువనన్. 67

సీ. పలుకువేళల సత్యభాషణంబులెకానియన్మతవాక్యముజహ్వానంబునీదు
భక్తపూజలు సేయువట్ల నోపిక కాని మేన రాజసవృత్తి పూననీదు
దీనులకన్నంబు పూసివెట్టెడువేళఁ జేత సంకోచంబు చెందనీదు
పెనిమిటికినుక చేసిన సంతసమెకాని చిడిముడి మనసునఁ జెందనీదు

తే. సర్వసర్వంసహపూజ్యసతులలోన
నిమ్రహాసాధ్యయే గణియింప మేటి
యనగ నుతి కెక్కె మూర్తిరాజ్యసుగుఁబోటి
మహితగుణకోటి శ్రీవేరమావధూటి.

68

క. అమూర్తిరాజుమంత్రికి, వమ్ము డగుచు బసవరాజు ఛర వర్ధిల్లెన్
దమ్ములదొరకెంపులమొ, తమ్ములదొరయైనసత్ప్రీతాపొన్న తుఁడై.

సీ. నారదవ్రభమించి నారదవ్రభనెంచి యమరినకీర్తిదానములవాఁడు
చిత్రభానునిమీఱిచి త్రభానునిగేరి పరగునుచిత్ప్రీతాపములవాఁడు
భీము పెంపును గెల్చిభీముపోడిమి మెచ్చివఱలినధూతినత్వములవాఁడు
ధర్మగర్వముద్రోచిధర్మగర్వముఁబాఁచి తగునిసభ క్రిసత్వములవాఁడు

తే. జగతిఁ జెలువొందె నుదయాస్తలైలసేతు

శీతనగమధ్యరాజత్వభాండరాళ

ఏనుత సుగుణుండుమల్లికార్జునసుతుండు

మహితధృతిశాలి బసవరాజ్ఞంత్రినూలి.

[సగ

క. ఘనముగ నైతమపూడియు, మినుమించిలిపాఁడుసిరులుమించంగనొ
గెను గురుఁచరవరులగు బస,వనితో నెనయైనమంత్రివసుధంగలఁడే.

క. తనమేనయల్లుఁ డాపృత, వినయుం డగుబుద్ధిరాజు వీరనచేతన్
గొనె సత్యవ్రతీపరిణయ,మనుకృతి శ్రీబసవమంత్రి యతిసంప్రీతిన్.

సీ. శరభమల్లేశ్వరస్వామిఁ బ్రతిష్ఠించె నైతమపూడియుం దధికభక్తి
నారామనిధితటాకాదులైతగుసప్తసంతతులొనరించెశాశ్వతముగ
రెండవబసవేశ్వరుం డన లక్షలసంఖ్య గణార్చనల్ సలిపె నిష్ఠ

సాళువేశ్వరకృపాసంలభ్యమనతరభోగభాగ్యముల విస్ఫూర్తి నలరె

తే. నీతఁ డని యెన్నఁదగియె ధరాతలమున

నతిఫలద సోమవాసరవ్రతయుతుండు

- మల్లికార్జునగురుసమాంబాత్మజుండు
శరణసమధాని బసవరాజప్రధాని. 73
- ఆ. రసికుఁ డతఁడు బుద్ధిరాజకులార్జుని
వీరభద్రతనయ వియ్యమాంబ
సకలబంధువినుత సద్గుణనికుంబ
ప్రేమ మదిఁ దలర్పఁ బెండ్లి యయ్యె. 74
- ఉ. ఇంతులు సాటి నత్తురె మహీస్థలి వియ్యమతోడ సత్కృపా
శాంతగర్భనశీలపురసంహరభక్తసమర్చనక్షమా
శాంతవిక్రీర్ణపూర్ణ సతతాశ్రితపోషణసత్యభాషణా
శాంతనిజేశభక్తబుధసంఘము దాసహసువ్రతంబులన్. 75
- తే. అనఘుఁ డై నట్టిబసవరాజునకు వియ్య
మాంబికకు నుద్భవించిరి యబ్జభూష
ణాంఘ్రిసేవాభిమతులు మల్లయ్యమూర్తి
రాజు వీరేశలింగ మ౯ రసికకరులు. 76
- క. ఆమువ్వరిలో నగ్రజుఁ డై మెఱసినమల్లికార్జునమాత్యుండు స
త్త్వాముండు తేజోధాముండు, ధాముండుకీర్త్యకృతిప్రతాపగుణములన్.
- తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజు వీరార్యతనయ
విశ్రుతనయ వీరాంబను బెండ్లియా
సద్గుణనిధాని బసవరాజప్రధాని
గనియెఁ గలఁశాబ్ది చంద్రుని గన్న పగిది. 78
- ఆ. భూతిసాతిన త్వవీతులఘాతించే, వాఁజారిధారిసౌరిశౌరి
గేరి మీలుకందుకారిబసవరాజు, తోడ నీడు సేయుపోడి గలఁడె.
- క. అక్కలుషహరుండువాడ్డిత, వాక్కాంఠుండుబుద్ధిరాజు బసవన్న సుతక
మక్కురనెక్కించుక్కన, చుక్కెండుదేవి బెండ్లియైసిరులొందెన్.
- తే. అతనివినతెండ్రి మూర్తి జాహ్నవియుండు
విశ్వరాజసభాంతర వినుతి గాంచె
దామరసజాండభరితప్రతాపచండ
కిరణవికసితసజ్జెర్రికిరణుఁ గగుఁడు. 81
- నీ. దానఘనంబున మానధనంబున రాజరాజప్రభుఁ బ్రబలువాఁడు.

సత్ప్రతాపంబున సానురూపంబున నలగాజకలచేత నలరువాడు
భరితకథాపూర్తిబాహుస్థలన్నూర్తి రేవతీరమణుని శేవవాడు
తతమంజుతరభూతి ధైర్యసమాఖ్యాతి చంద్రధరాభవ్రశ స్తివాడు
తే. ధాత్రినితడననెగఁడనుత్రామముఖ్య, దేవకోటిరమణిను ప్రదీప్తపాద
భైరవేశ్వరదత్తసంపత్ప్రమోద, సౌఖ్యకుభశాలిమూర్తిరాట్నచిన
తే. రసికుఁ డాతండు శ్రీబుద్ధిరాజు బసన
[మాలి.

రాజపుత్రిక్షమాధాత్రి రమ్యగాత్రి
నచ్చమను బెండ్లియాడి యయ్యతివయందు
బసవరాజాదులను గని ప్రబలె సిరుల.

83

శా. ఆమంత్రిశ్వరు తమ్ముఁ డొప్పు మిహికాహార్యాత్మజాధీశ్వరా
ర్పామోదాత్ముఁడు కందుకూరికులదుగ్ధాంభోధిరాకాసుధా
ధాముం డుగ్రవిరోధిసంతమసమార్తాండుండు వీరేశలిం
గామాత్ముండు బిలేశయేశసమవాగ్వాప్సారుఁ డిద్ధారుణిన్. 84

సీ. కాండసంభవదండిఖండనాఖండల తుండిపాండురమెల్ల బెంజొనర్చి
సారసీరదవారిసారుమీఱగఁదేరి రాజరాజఖ్యాతి మ్రందఁజూచి
కంతుజయంతవసంతనలాచనీ కాంతలేజము లినుమంతసేసి
గంగాతనూజవిహంగతురంగస భాంగారజప్రాశి భంగపఱచి
తే. యేపుగనుకీర్తి వితరణ రూప శౌర్య
ములు ప్రసిద్ధివహించె భూతలమునందు
బసవమంత్రింద్రవియ్యమాంబాసుతుండు
సంగతావారి వీరేశలింగనూరి.

85

తే. అతఁడు భాషాజబుద్ధిరాజాక్కిరాజు
కన్య గుణధన్య లోకైకమాన్య యైన
వీరలక్ష్మిని బెండ్లియై విశదశీర్తి
నలరు శ్రీమల్లికార్జునాదులను గనియె.

86

క. స్వరసుందరుఁ డీవీరేశ్వరసచివుని వెద్దతండ్రి సత్యవచోభా
సురమూర్తిరాజు సుగుణాకర యగుశ్రీపేరమాంబికామణివలనన్.

క. చతురంభోనిధి వనజజ, చతురాస్యము లనగ జగతి సతతగభీరాం
చితభాషాన్నతినొప్పెడు, సుతులంగనియెనలుపురనువిశుద్ధచరితులన్.

- క. అం దగ్రనందనుండు పు, కందనమువైభవుండు రాజకలాపా
మందకృపాకరుఁ డీభవ, యందుఁబ్రబలెమల్లి కాద్దనామాత్యుఁడనన్.
క. రెండవతనయుఁడుకాత్రవ, ఖండనుఁ డవనీశకార్యఘటనాధ్యుఁడుభూ
మండలమునఁ గీర్తి విశల్, సిండించిన కాళహస్తిలింగమువెలయున్.

తే. అయ్యమాత్యుఁడు ముడిగొండ యయ్యనార్య
పుత్రీయైసట్టి సుందరీపూర్ణచంద్ర
వదన సద్గుణసంపన్న నుద్వాహమయ్యె
సకలబంధుజనంబులు సమ్మతంప. [నుండు

తే. మూడవసుతుండుమల్లయమురవిరోధి, బాణసుతసమశౌర్యసంపద్ధ
బహుళయాచకసురలోకపాదపంబు, ధారుణీస్థలినొప్పెనుదారమహి

తే. అతని యనుజన్మఁ డమృతలింగాహ్వాయుండు [మ.
హరపదధ్యాని బంధులోకాభిమాని
యబ్జసమథాని సకలవిద్యానిధాని
సతతసన్నతభూజాని జగతి వెలయు. 93

శీ. అతులితరాజకథాభియుక్తుం డౌట సునవిబుధాధారగరిమ గనుట
ద్విరసనాభిప్రాయవిముఖత నొందుట సహజలక్ష్మీవిలాసంబు గనుట
సమధికద్విజరాజసమ్మదాకా నూట శక్తితస్వచ్ఛభావంబు గనుట
బటుచిత్రభానుప్రభాసంతం డౌట నాశ్రితశనాధార మగుట

తే. నమృత మనుషేరు డూహగా నతిశయిల్లి
వన్నెగాంచె వసుంధరావలయమందుఁ
గందుకూరి కుటాంబుధి కైవాళుఁ
డతితమోహేలి యమృతలింగపుమాళి. 94

శీ. కింభక్తిచేగ్రేణిసేయుటంతియెడల కాదుచిందుధర్మస్ఫూర్తిపృథుమూర్తి
దానగుణంబున తగ్గొనర్చుటకాదు భవచ్ఛద్ధినిగనించు భవదుమించు
విక్రమాధికతను వైత్తిసేయుటకాదు దాకాస్వీకార బాహ్యతికుమారు
వైభవాదూధిచేసంచించుటకాదు పృథుభోగములనొప్పు నింద్రు

తే. సుందరాకృతి నపహసించుటకాదు [వెంపు
సరసతరనీతి చెన్ను వైషధునిచెన్ను

భళిర! యితే డని కవిచరుల్ ప్రస్తుతింప
నలరె రిపుజేత యచ్చుతలింగార్యనేత.

95

అ. శుక్రకాంతి జుల్క జూచి చంద్రప్రభం
గేరి యర్కడిష్టి గ్రేణి సేసి
కొమరు సంగి లె: గండుకురి యమ్మతాఖ్య
ర్దిప్రతాపరుచులు విశలయందు.

96

చ ఎనిమిదిజాము లేవరుస సీశ్వరు బూన్పు సహస్ర బాహువుల్
తనకు గలంగి చాల వడు తన్నహిమం బడి మెంత యంచు బా
ణుని నగి శ్రద్ధు బూన్చై బదిహులు: నూలులు నైదుజాలయ
న్న నినమ్మతాఖ్య సించుక మనంబున గొంకక యొక్క కేలునన్. 97

శీ. యే ఘేట శివరాత్రి సీశ్వరప్రీతిగా వీపాయుతంబులై తైడిగుణంబు
కాలమ్ములం నప్పక త్రిసంస్థలందు నుమాధీశు: బూజించునట్టి నెళపు
శతసహస్రాయుతసంఖ్యలు శివభక్తసంతర్పణంబులు సలుపుమహిమ
సమకీలతీర్థప్రసాదపాత్రులు నిరతంబు గొనియెడి నియమచ్ఛత్రీ

శే. పనిశ మాషధనేచ సేయనివ్రతంబు
ననుదినము లింగము కు సుద్రాభిషేచ
నంబు గావించునివ్వు జనంబు లెన్న
ఘనతః జెన్నొందె నమ్మతలింగప్రభండు.

98

శీ. సగ్వహుః శోభితః స్థలాచారమార్గప్రతిష్ఠాపనప్రాజ్ఞః డిత్తః
యనుపమవేకవేదాంతశాస్త్రీ సురాణానంగీతముఖకళాశాలి యితః
చననిధిగావశేవధిశివాగాధారిసంతానకరణప్రశస్త్యు: డిత్తః
సర్వసహనాశసర్వకార్యక్రియావిఘ్న: నాగ: సప్రవీణు: డిత్తః

శే. తీర్థయ: త్రపదాయణాతిశయమన్న
నాన్న సానీయదానగుణాఘ్న: డిత్తః
యనుచు సకలజనంబులు కనుతి సేయ
నవని వర్ధిల్లె నమ్మతలింగాహ్లాదుండు.

99

శే. బంధుహాషణు డాతండు భాగరాజ
వేంకటేశ్వర వెంకమాంలిక చుడ్లు

వించి జననుతిఁ గాంచిన వెంకమాంబి

కాహరిణనేత్రఁ బ్రేమ నుద్యాహమయ్యె.

100

సీ. విమలపతివ్రతత్యమునఁబోలఁగ లేకసగమయ్యెఁబ్రాలేయకై లతనయ
నినుతక్షమాగుణంబున సాచిరాలేక నడుగంటి దానయ్యె నభిరశన
సరసవాఙ్మధురీసమము గానేరక వెల్లడనము నొందె విధిలతాంగి
శ్రితభాగ్యదానప్రసిద్ధికి సరిరాక చంచలమతి యయ్యె జలధికన్య

తే. భ్యాతిగలయట్టివార లీరీతి గాఁగఁ

బుడమిఁ దక్కినసాధ్వ లీపాలతి కెనయె?

యనఁగ నుతి కెక్కె నమృతలింగార్యభార్య

శంకరపదాబ్జరోలంబ వెంకమాంబ.

101

క. బొంకుకలనైనఁ బలుకద, హంకారం బెప్పుడెఱుగదతిథులఁబోచుకొ
శంకరుగనెంచు శరణుల, వెంకాంబకు సాటియైనవెల్లదులు గలరే?

తే. అమృతసాధ్యయం దమృతాభిధానుఁ

డతులసౌందర్యయుతుల దానాభిరతుల

వితతశుభకరమతుల స్వీతితిహితుల

గాళహస్తీలింగాదులఁ గనియెఁ గీరీతి.

102

ఆ. మఱియు నయ్యమాత్యమణికోమృతాజయ్య

పార్వతసును లక్ష్మీ సూత్రజాత

యైనవియ్యమాంబ సతివేడ్క నడియించె

నఖలబంధుసమ్మదాపహానుగ.

[దుపఱచి

సీ. గోపాలబాల యై గోత్రమణిఁచువానిఁ జెందులోపాముద్రఁ గ్రిం

రిచవిముఖునకు సంభవమందన కలఁగకుఁ గూడినరోహిణిఁ గొంగుఁజేసి

భంగిసంగతునకుఁ బట్టియై పుణ్యజనాళిఁబొందినలత్తు నపహసించి

చట్టుపుట్టుప యయ్య సామసిరలచేన కాత్యాయినీదేవి గాకొనర్చి

తే. బ్రహ్మజేజంబు శుభము ననంగ మార్ద్ర

హృదయపద్మంబు గలవాని కునయ మంది

వంశరత్నావళిసంగణ సుస

గుణంబుని నొంక వియ్యవ్వు నొక్కతొడ.

103

ఆ. బంధుపోషణంబు పతిభక్తి శాంతంబు
సుకృతవర్తనంబు నూన్యతంబు
తనకు సహజములుగ ధారుణి పద్ధిలై
వినుతగుణకదంబ వియ్యమాగంబ.

106

క. ఆసాధ్యయందు వినుతప, యాసాగరుడ డమృతలింగనూకృతివిజిత
శ్రీసుతుల సీశపదపూజాసక్తుల మల్లికార్జునాదుల గనియెన్. 107

శ్లోక పద్యం త ము లు. శ్లోకం

క. ఏతాదృశగుణధీరున, కౌతంతకవిబంధుసముపయాధారునకున్
నేతమణిజాతఫణిరు, ట్టితఘృణిత్యాగీర్తిశృంగారనకున్. 108

క. అరిభయదామర్షనకున్, ఛరణీసురవినుతవాక్కుధామర్షనకున్
శరణాగతశరణాంచిత, చరణానతీర్షనకు సుజనహర్షనకున్. 109

క. భూలలనాపాలసభా, జాలనుతాగణ్యప్రణ్యసంసక్తునకున్
జైలాధిపబాలానుప, మాంలాపపరాంతరంగహరభక్తునకున్. 110

క. హృతరిపుధరణీపతికై, సతతావితదీనమర్త్యసనితికై జతు
శ్శృతిభూషణగతిదూషణ, మతిశోషణధృతికిదానమహిమోన్నతికైన్.

క. భూవిదితాత్మీయయశో, జైవాత్మకముకుళితస్విషక్కుమలునకున్
జైవాగమభావాగమ, ధీవాగమలునకు సాహితీకుశలునకున్. 112

క. శ్రీకందుకూరికులర, త్నాకరశశిమూర్తి రాజహర్షగనేరాం
బాకమలాక్షభవునకుం, బ్రాకఃగుణ్యమృతలింగరసచివునకున్.

ప. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూసిన చెన్నబసవ
పురాణం బనుమహాప్రబంధంబునకు గథాక్రమం బెట్టి నెనిన. 114

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

మచ్చెలనుతాధినాథపసగాడివాళిసద్గ్రంథిలో, పాము
ద్రాహ్మవయానుకూల్యముత భాస్వత్కేళియాదిత్య భూ
స్వామి బ్రహ్మముఖమరాభినుః స్థిష్ఠాశాలి పాపాటవీ
స్తామానర్థశీలి యైనఘటజాతుం డొక్కనాఁ డిమ్మలన్. 1

సీ. అతులితవేదవేదాంతచర్చల బ్రహ్మనైనగోడిగమాడుహంసతతులు
వాదించి పాంచరాత్రాదికంబుల దినకరునైన దెగడుశుకప్రతాన
మాగమమంత్రరహస్యార్థములఁజంద్ర ధారి నైనహాసించుశారికాళి
మహితపురాణవిమర్శ సాత్యవతేయునైన నెంచెడిభుజంగాళినికర
తే. మలరఁ జెలువందుచుండు నిజాశ్రమమున

శిష్యసంఘంబు సేవింపఁ జెలుపుతోడఁ

గూర్చి కుశశీతమున నిష్టగోష్ఠిఁ బ్రొద్దు

గడుపుచున్నెడ నాకన్తికంబు గాఁగ.

2

శా. శ్రీమద్రావరమూర్తి మానిముఖరాజీవార్యమన్నూర్తి స

ద్వారోదారమనోనునర్తి హృతభక్తవ్రాతజన్తూర్తి యో

గారూఢ్యాగతీర్తి రేణుకగణాధ్యక్షుండు భూలోకసం

వాచేచ్ఛంబు ఓనుదెంచి యత్తటి మహాసంతోషసంయుక్తుఁడై. 3

క. తనయూశ్రమంబునకు రాఁ

గని నొందుకుగి నేగి మొక్కి ఘటజన్ముండు దో

ష్టోన పచ్చి యర్ఘ్యపాద్యా

ద్యనుపమపూజన లొనర్చి యతిభక్తమేయిన్.

!

శా. స్వామీ ! యెచ్చుటకువె వచ్చుతిరొ భవ్యంబైన మీరాక మ

ద్ధావం వెము తుభంబు నొందితివి చింతల్వీక సాక్షాచ్ఛవా

- రామాధీశ్వరమూర్తిఁ గాంచినటులఁక రంజితై మత్స్వంత మఁ
యా! మీపాదసమర్చనలే సలుపుభాగ్యం బబ్బె నేఁ డియ్యెడన్.
- క. అనవుడు దరహాసితాననమున నాతం డీట్లు పల్కు మునిపుంకవ నీ
వనఘటపోనిఁగి వని ని, న్ననువాంఛ న్వచ్చినాడఁ గౌతుక మొదజన్.
- చ. అని మఱియును. 7
- ఉ. కంతువిరోధియాజ్ఞ సనుకంప దలీర్పగ పీరజై వసి
ద్ధాంతము నీకుఁ చెల్పి విడితంబుగఁ దత్కృమ మెల్ల సర్వరా
ద్ధాంతము నీముఖోదితపథంబునఁ జేయఁగఁ బూని భూమిభృ
త్కాంతతనూభవాధిపుసిధామము వెల్పడి సత్వరంబునన్. 8
౪. సచ్చియిటనిన్నఁగాంచితిఁ, దచ్చరితమువినుమటంచుచప్పకయాతం
డచ్చొత్తినగతిఁ జెప్పినఁసచ్చరితుఁడుకుంభజుండు సంభ్రమపరుడై.
- చ. అనఁ, దయాఽరతిఁక ఘనరహస్యము చెల్పితి బుద్ధ మయ్యె బా
వనమతి వైతి నిం కొకటి నాంభిత మెట్లన విన్నవించెదన్
మనసిజవైరియాజ్ఞ మెయి నాగభుగర్వుఁడు భూస్థలిం గరా
శనమహిమంబుఁ బెంచె నని సంయమిస త్తముఁ జొక్కనాఁ డిలన్.
- వ. స్కందపురాణంబునకు నాయకరత్నంబైన శంకరసంహితయందలి
శివరహస్యఖండంబునందు వక్కాణింప వింటి నక్కుమారుం డెవ్వి
ధంబున మహీతలంబు పావనంబుగా భక్తివర్ధనం బొనరించె
దన్వృత్తాంతం బంతయుం దెలిపి కృతార్థం జేయవలయు ననిన
నప్పరిషదగ్రామణి యత్యంతసంతోషితస్వాంతం దై యొక్కింత
సెప్పునకుఁ బూర్వంబున శర్వుం డార్యసమేతుం దై పేరోలగం
బున్న సమయంబునఁ దద్దర్శనకుతూహలంబునం జనుచెంచి పిరించి
క్రమ్మటి పోవుచుఁ దన్నుఁ బ్రణవార్థం బడిగిన కుమారునితోడఁ
దత్ప్రణవార్థంబు లేన యని యపార్థంబుగా నెదు రెఱుంగక పలికి
యతనిచేతఁ గారాగృహబద్ధుం డగుట నురలవలనఁ బరమేశ్వరుండు
విని యతని విడిపించి తదోంకారార్థంబు సవిస్తరంబుగాఁ జేటపడం
బలికిన నిజతనయుప్రజ్ఞావిశేషంబునకుఁ బరితోషంబు నొంది మేదిసీ
తలంబున మన్తహిమంబు ప్రకటింపు మని యనుచుటయు దదనం
తరవృత్తాంతంబును దత్తణంబ హృదయగోచరం బగుటయు నానంద

బాష్పధారాపరిషిక్తాంగుండును గంచుకీధూతరోమాంచుండును
గద్దనాంతుండు నై యతనితో నిట్లనియె. 11

మ. అనఘా! నీవు వినంగఁ గోరిన మహేశాపాఖ్యాన మత్యంతపా
పన మం హెచాదళనం బహీనఫలదప్రాగల్భ్య మా ర్యేశభ
క్షనికాయత్రమదాస్పదం బతులమోక్షప్రాప్తిసంసూచకం
బసిమేషత్రకరాభిగణ్య మయి వెంపా ధారుణీమండలిన్. 12

తే. కుంభసంభవ నీమతికోర్కి కీరు
వినుము శర్వునికరుణ నేఁ గనినభంగిఁ
చెలుపుదు నటంచు రేణుక దేశికుండు
చెన్న బసవేశుచరితంబు చెప్పఁదొడఁగె. 13

సీ. శ్రీకరాంబరచుంబిశీఖరాభిరామంబు బహురత్న సానువిభ్రాజితంబు
శరభమృగేంద్రాదిసత్యసంక్షీర్ణంబు దేవవృక్షోద్యానదీపితంబు
కనకాంబుబోజ్జ్వలకాసారకలితంబు బహుళరూపీచయభ్రాజితంబు
ఁన్నరబృంహసంగీతనాదయుతంబు పటుతాపసావాసభాసితంబు బ్రు
తే. వల్లితపాపంబుముక్తిప్రదాయకింబు, ప్రమథనిలయజ్ఞసర్వజ్ఞపాలితం
వేదవేద్యంబు తారకవిలసితంబు, భవ్యవిభవంబు కైలాసవర్చితంబు.

ఉ. ఆయతతద్ధరాధరశీఖాగ్రసమంచితహీరదేవతా
నాయకరత్న కాంచనఘనద్యుతిసంచయ మెల్ల నేకమై
తోయదమార్గదేశమునఁ దోరముగాఁ గనుపట్టు టొప్పె గం
గాయముసానరస్వతు లుపకంధి నభిన్నతఁ జేర్చుకైవడిన్. 15

సీ. పున్నాగవిన్నూర్తిఁ బొల్పు టంతియె కాదు
పున్నాగవిన్నూర్తిఁ బొల్పు మీతఁ
జనరకాకర్ష మై చెన్నొందుటయె కాదు
చమరికాంచత్పరిభ ల్పల మిగిలె
గుంజరాశనదీప్తి గొరలు పుంజియె కాదు
గుంజరాశనదీప్తి గొమరు మిగిలె
బ్రహ్మకబృందంబునఁ బెంపొందుటయె కాదు
ప్రియకబృందంబునఁ జేర్చిఁ గనియె

తే. ననఁగ వృక్షమృగాకీర్ణ మగుచు సకల
భవనసన్నుతిఁ గాంచె నద్భుతము గాఁగ
శతసహస్రసుధాభానుసన్నిభపృ
శాశమహిమాస్పదంబు తత్త్వాధగంబు.

16

చ. మఱియు నద్ధరాధరరాజంబు విరాజమానం బై స్వర్గలోకంబునుం
బోలె రంభాదేవ పల్లభసురుచిరవిలాసం బై యర్చిష్ట తీపురంబునుం
బోలె నిరుపమశుచిప్రదేశం బై సంయమనీనగరంబునుం బోలె విల
సితధర్మావాసంబై నిర్మతిభవనంబునుం బోలె సంతతపుణ్యజనస్థానం
బై నరుణపట్టణంబునుం బోలె భాసురభవనోన్నతం బై గంధవతీ
పురుషేంద్రనంబునుం బోలె శంకరప్రవాహవిలసితం బై యలకాపుగం
బునుం బోలె శంఖమకరపద్మాకరం బై యీశానలోకంబునుం బోలె
నీలకంఠసంచాగం బై సాతానంబునుం బోలె నాగలోకకలితం బై
యొప్పుపర్వతశిఖాగ్రంబున.

17

చ. పగడపుఁగంబముల్ తఘకుబంగరుబోదెలు తమ్మికెంపురా
నిగనిగ లీనువాకిలులు నిద్దపువెన్నెల తేనిరాల్ జె
న్నగుజిగిగోడలుకా సొగసులై తగుపచ్చలతోరణంబులుం
రగఁ జెలువొందు నొక్కమఃశిభామము శర్వనివాసయోగ్యమై

18

శ. ఆమహాసీయ సభాభవ
సామలమధ్యప్రదీశితార్కాయుత శే
బామయననగత్నాంచిత

శీ. హైమగుళాసనమునందు నతిముడ మొదవన్. [లున
కమలభవాంశముల్ కందుకింబులరీతిఁ బట్టిమాడెడుగణత్రభులుగొ
సహజైకలీంగసింహావతస్ఫూర్తిచే జరియించు భృంగిలాస్యంబొనర్ప
నాని వృషభేశ్వరావతారం బులు తగుఁ నందినందడి తలఁగజడియ
తే. నతులితాష్టాంగయోగానంకరనశు. వైనమానీశ్వరు లభినుతింప
నమరగజగామినులు దామరములు వీన
గరుడగంధర్వములు లీరుగడల నిలువ
శైలతమజాతయును దాను జంద్రమాలి
నిండుకొలు వుండె గన్నులపండువుగను,

20

౪. ఆసమయంబున.

21

ఉ. పాలును నీరు నేర్పరుచుపక్కిపయి న్నడి నెక్కి స్వప్రభా
జాలము మేరువుం దెగడ సంచితపణ్యనదీనదాచ్చతో
మూలయచకా కమండలువు హస్తమునక వెలుంగొంద శారదా
లోలుడు వచ్చె సర్వమరలోచనపద్మము లుల్లసిల్లెగన్. 22

చ. అటు చనుచెంచుచుక గిరిసుతాత్మజు డొక్కడ బాలకేలీ బ
ర్హటన మొనర్చుచున్నతటి నాతనిలెక్క యొనర్ప కేగ ది
క్పటు గని తత్పదాబ్జములపై నుదు రంటంగ సాగి మొక్కి వి
స్మృతిసిగ్గులతోనూ క్తముల బొంగుచు సన్నుతి జేసె నీగతిన్.
శ. బాలేందుకొటిగ పన్న గేయూర పాథోధితుణ్ణి భవవిదూర
పద్మాక్షగుతశిక్ష పాపనమునీగక్ష భక్తసంచయపక్ష పాపకాక్ష
కలితకృపానాల కార్దుకాయితశైల కందరకాకోల ఖలివిఫాల
నీరజాంబకమిత్ర నిర్జితానురగోత్ర నిరుపమశుభగాత్ర నిగమసత్ర
శే. పార్వతీసంగ రవినిశాపతిరథాంగ, గగనధునిజాబహు స్రవంకజకరోట
కోటిరవి శేజ తాగకకుధర రాజ, నిరుపమోల్లాస దారుననీవిలాస

చ. అని యటు సన్నుతించి ప్రమథాధిపు లోచనసంజ్ఞ నొక్కెడక
నినయము మీజ నిల్చి యతివిస్తయ మందుచు నాతం దాత్మహృ
ద్వనజ మెక్కు గొంతుడడి తద్గిరిజేశుసభావినోదముల్
గనుంగొని శర్వు వీడుకొని క్రవ్వుటి పోవుచు దొంటికైచడిన్.

శ. శంకరతుల్యుడైన శనిజన్మని బాడక నేగుచుండ
త్పంకిజగద్భవై గిను పగ్వం గుమారకు డార వీడు ని
స్సంకతం గుచ్చుచుండె నను సడ్డ యొనర్పక గంచు నుగ్రుడై
కింకరచేత కా బనిం గిప్పుతితో నిటు పక్కె నత్తటిన్. 26

శే. పార్వతీపు నీపు నీ పాత వెచ్చెనుండు!
నాచు మెయ్యగి నుద్యోగ మేలు! మిప్పు
డిటగు నా గతి మెద్ది! మా తెలుగుగ వెలుపు
మని గుండు నట్లు చడిగిన నబ్బనవుండు. 27

చ. అమగజ్యేష్ఠుడైన తల్లిలోకము మదీయం బైన థామంబు నా
మఃము నక బ్రహ్మ గుటండు నల్లెడల నస్తత్కృత్య మిన్నంగ స్వ

ర్గము భక్తుం గొనియాడఁగా సిటకు వేడ్క వృచ్చితి న్నావుడొక
మిము నిం కొక్కటి వేతె నే నడిగెదొక్క నిక్కంబుగాఁ దెల్పుమా.
క. ఏమేమి చదువుకొంటివి, తామరసభవా! యటన్న దనమది వాణీ
కాముని నను జదువడుగఁగ, నేహితికని తలఁచినగుచు నిట్లునివలికెన్.
క. వేదములు నాముఖంబునఁ, బాదుకొన నివ్వవలడుగఁ బనియున్నదియే
నేదెలియని యదియెయ్యది, లేదు తలఁపనాకుసాటిలేరుజగములన్.
వ. అనిన దరహాసితాననుం డై కుమారుండు. 31

తే. సకలవిద్యలలోపలసారమైన, విద్యయొక్క టివినుటకు వేడ్కయయ్యె
గాన నను జిన్న వాఁడనిగడుపకిపుడు, పస్యసింపుమటన్న నప్పద్మభవుండు.
క. వేదముల కాదియాము, క్షేదముఁబఱియింపు మొదలవిస్మయముగా
నాదానుస్వారసువర్ణోదారం బైనప్రణవ మొప్పు బలుకనన్. 32
చ. విని తలఁపూచి చాలు నరవింశజ! యీ ప్రణవార్థ మెట్టిదో
కినియక తెల్పి నాహృదయకీలితసంశయ మెల్లఁ బాపుమా
యనిన నజుండు లేతనగ వాననశీమఁ దలిర్ప నంబికా
తనయునితోడ గర్వ మెవఁ దార్కొన నిట్లుని పల్కె నత్తఱిన్. 33
ఆ. మాటలేల ప్రణవమంత్రంబు నేనతి, పథ మేన యనిన సగ్నిభవుండు
గనులఁ గెంపుగదురగండచమేటికా, పూర్వకముగ నశనిగర్వమణచి.

శీ. అగణిటఁ గినుక చల్లారక కాకాగ్న
హేధ్యతుం నతిగోపితాతుం డైన
సీగభాహుని బిల్చి విమలప్రణవమంత్ర
మంత్రార్థములు చంద్రమాలి యగ
మెఱిఁగి యుండియు జ్ఞానహీనుడై నే నని
పలకె గానన నీని: బట్టి కట్టి
స్కందశైలంబున బంది నుంచు ముఖున్
నాశండు పరమేష్ఠి నట్లు చానె

ఆ. లోకస్పృష్టి పిరప లోపంబు నట్టిక
స్కందం డెప్పు టట్లు జరుపుచుండె
నాత నురలు మునులు నంబుజాననునై
దింత నొంది సాంబశిపు గుఱించి.

చ. ఘనతర మైననిష్ఠఁ జిరకాలతపం బొనరించి పార్వతీ
వనజముఖీసమేతుఁడయి వత్సలతం బొడనూపినట్టి భ
ర్తుని విమలాంఘ్రియుగ్మమునకుఁ బ్రణమిల్లి యనేకభంగులఁ
వినుతియొనర్చి వాంఛితము వేఁడుఁ డటన్ మహేశుతోడుతన్.

క. శరజన్తునితోపంబున

సరసీజాసనున కైన సంకట మెల్లం

గరుణ జనింపఁగఁ బలికి ఖ

చరమునిసంఘంబు మఱియు సవినయ మొప్పెన్.

38

దేవాదిదేవ ! విను మీ

సేవకుఁ డగుబ్రహ్మకైనచి క్కెడలుటయే

మావాంఛిత మని పలికిన

భావజసంహరుఁడు మిగులఁ బ్రముదితుఁ డగుచున్.

39

క. పరమేష్ఠి నిర్విడిపించెద, నరుగుఁడు మీమందిరంబులకు వడి నందీ

• శ్వరుఁగనుఁగొనివీవిప్పుడు, సరగునమత్సుతునికడకుఁజనియాతనితోన్.

శా. స్వాతంత్ర్యబు వహించి గర్వ మెవఁ బర్వం బల్కు సీరేజసం

జాతుం బందిని బెట్టె శీతలకుభృజ్జానూనుఁ డంచుక సురల్

నాతోఁ గూయిడి రట్లు గావున దయాంబుండవై యాతనిక

పితాజ్ఞాలయుఁ జేసి వుచ్చు చివుడే విశ్వంబు నిర్మింపఁగన్.

41

మ. అని నావాక్యము గాఁగఁ బల్కి విగతాహంకారుఁ గావించి జీ

వనజాతోద్భవుఁ డాక వీడి సుఖయా వార్త ల్వడిం చెప్పు పా

మ్మని పంపం జని నందికేశ్వరుఁడు స్కందాద్రిక సఖుల్ దాను దా

ర్కొని శ్రీడించుచున్న చణ్దులు హతాఘ్నగాంచి మోదంబునన్.

క. నిటలతటఘటితకరసంఘటణఁడై యిటుపల్కెనతఁడున్పుటవాక్యములం

జటివినతుఁడైన దిక్పటుఁ, డిట కనిచిన వచ్చినాఁడ నిసంఖ్యాతౌ.

క. పనజాసను చెఱ మానుపు

మని యనిమిషమునులు వేడ నన్మాతుఁడు దా

విని యిటు లొనరింపుదుఁ గా

కనియెం గావున దబాజ్జ యాశల నిడునూ.

44

చ. అన విని యీశ్వరాజ్ఞ దలయంక ధరించితిఁ గాని దుర్లభం

బునఁ దను దా నెఱుంగక ప్రపూర్ణమహత్త్వ మనుస్వరూప మే
నని వచియించినట్టి నలినాసను ముక్తా చెఱుఁ బెట్టి యూరకే
చను మని యిత్తటి న్విడచి చక్కఁగఁ బంపఁగ నంత వెఱ్ఱినే. 45

తే. నలినసంభవు విడు మంచు నందికేశ

సీవు వచ్చితి గావున నే సహించ

నయ్య నిక నొండుపలుకకు మరుగు మసిన

నాతఁ డరుదెంచి శివుని కారీతి చెలువ.

46

చ. విని పరహాసవక్తుఁ డయి విశ్వగురుండు గిరింద్రనందనం
గనుఁగొని వింటి సీతనయు గౌళకు మచ్చట కింక వేగ నేఁ
జనక విధాతృమోక్షణము సల్పఁడు వాఁ డని తెల్పి యప్పుడొ
య్యనఁ గడుప్రేమ మీఱ సతి నంతిపురంబున కన్ని చెచ్చెరన్. 47

క. పారిషదామరముని పరి, వారుండును దివ్యవృషభవాహుం డై నీ
హరికిరణార్ధధారి కు, మారగిరింద్రమున కరిగె మదిముద మొదవన్.

చ. అటు చని కాంచె శంకరుఁ డహార్యసుతాపరపుత్తుఁ సత్తణి

కటకకీటకుండలవికాసితశోభనగాత్ర సృష్టిసం

ఘటనవిలాససమ్మదితకాంచనశైలనివాసగోత్రవి

స్ఫుటనుతిపాత్ర దీప్తిపరిభూతసహస్రపయోజమిత్రునిన్. 48

మ. కని డాయం జనునంతలోపలన తత్కృత్యచోర్విభృద్భేది ది
గ్గన సర్గం బటు నిల్పి లేచి వృషరాట్కండావతిర్ణండు సం
జనితామోదియు నైన తండ్రికి నమస్కారంబు గావించి ని
ల్చిన పట్టిం గని కాఁగిలించి యెదలోఁ జెన్నొందుమోదంబునన్. 50

తే. అంత గిరిధన్వి పరిచారికాళి సత్వ

రముగ నుంచిన సీంహాసనమునఁ గూరు

చుండి సుతు సంకతలమున నుంచుకొని శి

రంబు మూర్కొని బుజ్జిమొగంబు దువ్వి.

51

మ తనయా యాటలు మాని వేతె పనిమీఁద న్నిల్చుచందంబు దోఁ
చె న దేకార్యము? దెల్పుమా! యనిన నే సృష్టిక్రియారూఢవ
ర్తనచే నుంటి నటన్వఁ బద్మజునిఁ గాదా. మున్ను తత్సృష్టి నే
య నియోగించినవార మివ్వ డిటు. సేయం గారణం జేమొకో! 52

వ. అనిన నతం డీ ట్లనియె.

53

క. తను నెదిరి నెఱుగ కాడిన, వనజాసనుఁ బట్టి బందివైచితి నన నా
తనిమాటలేమొపిడవ,న్వినియెదఁగా కిపుడువాని విడువుము పుత్రా!

చ. అనపుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు మో మర వాంచియున్నఁ గ
న్గొని శివుఁ డబ్జజన్తుపయి నూల్కొనుకోపము నాదువాక్యమున్
మనమున లగ్న మాకతన మా అనఁ జాలక మిన్నకుండె నీ
తని నజలించి చెప్పక విధాతఁ జెఱ న్విడఁడంచు నత్తఱిన్. 54

ఉ. నేరుపు నేరముల్ పిదప నిర్ణయ మయ్యెడుఁ గాని యిప్పు డా
నీరజసంభవుకా విడుము నీమదిఁ గోపము గూడ నంచు నే
గారవ మొప్పు దెట్ట వినఁ గానపు తండ్రి యనుజ్ఞ మీఱి సం
చార మొనర్పు కుచ్చితుల సాటికి రా మది నెంచిన్నాడవా? 55

తే. అనిన గిరిజేశుభావంబుఁ గనులకెంపు
బొమముడియుఁ గాంచి పార్వతీపుత్రుఁడాత్మ
జంకి వినయంబుతో లేచి చాఁగి మొక్కి
వీరబాహుని గను నంత వేగ యతఁడు. 57

క. జంభారిముఖులుచూడఁగ,నంభోరుహభవుని దెచ్చిహరుమ్రోలనిడం
గుంభినిజాఁగిలఁబడివా,ద్వంభణ మొప్పంగనతఁడుగీల్కొనుభక్తిన్.

దశాశ్మకము.—

చ. దరసమ దేవదానవవిదారణ దిక్పట దీనపోషకా
దురితతమస్సహస్రకర దూషకసంహర దేవదేవ దై
న్యరహిత దోర్బలాంతకవినాశన దౌత్యభృదాదితేయ దం
భరసవిశోషాప్రథితపావక దర్పకదర్పభంజనా. 59

చ. అని వినుతించు నాతని ప్రియంబునఁ గన్గొని శూలపాణి యి
ట్లను శిఖిసాది వీ యనుచు నాటతమిం దెలియంగలేక వం
చన మొనరించె నందుకు విచారముఁ జెందకు మెప్పుట్టలులక
జని సుఖపృథ్వి నొందు మని సారసగర్భుని వీడుకొల్పినన్. 60

ఉ. మదిముదమందుచునాతఁడు, మదనారోగదత్తుమాదమఃశికినతుడై
కదిలిచని తొంటిగతి నిజ,సదనంబున భువనస్మృత్తి జరుపుచునుండెన్.

క. తదనంతరమున నిచ్చుటఁ

బొడలెడు మోహమున మగుడఁ బుత్తుని దనవే

రెడఁ జేర్చి యంకతలమునఁ

గదియించి లతాంతకాండఘస్తరుఁ డనియెన్.

62

శా. ఏరా చిన్న కుమార సిరజభవుం డేనేరముల్ సేసెరా?

సారోదారుఁడు వజ్రిముఖ్యసుమనస్సంసేవ్యుఁ డౌ నాతనిం

ఘోరంజౌ చెఱ నుంచ నీకుఁ దగునా? కోపించి నీ వట్లనక

ధీరత్వంబున బాహులేయుఁడును దండ్రిం గాంచి కేల్తోడ్చుచున్.

సీ. అన్న విధాత మి మ్మర్చింప వచ్చెడువేళఁ గ్రమ్మణిపోవు వేళనైన

నన్ను లక్ష్యముసేయ కున్న నాతనిఁ బిల్చి యెవ్వఁడ? వీవిట కేలవచ్చి?

తనఁ దనవేరును దలమునుద్యోగంబు ఘనతయువచ్చినపనియువిద్యఁ

బెంపునఁ జెప్పినపిదపనే బ్రణవార్థ మెఱుంగవేడఁగనాతఁ డెదురుదన్ను

డే. నరయక యపార్థముగఁ బ్రణవాఖ్యమంత్ర

మును దదర్శంబు నే నని పెనుమదంబు

తొలుకఁ బలికిన తులనయా నలువ బంది

నిడితి చదలితి మీ రిట్లు విడువు మనెన.

64

చ. అనవుడు పిన్ననవ్వు నగి యబ్జభరుండు కుమార ధాత వం

చన మొనరించినాడ వదిసమ్మతమే? యిక నీవు చెప్పమా

యనితరసాధ్యమైన ప్రణవార్థము తేట పడంగ నావుడుక

జనకునితోడ ని ట్లనియె శైలసుతాతనయుండు నమ్మిడై.

65

క. సర్వజ్ఞుల రగుమీకుక, సర్వేశ్వరయొకటిఁ దెలుపఁ జాలుదునే? త

ద్ధుర్యధిపః ఖతమంత్రం, బుర్విని శిష్యుండుదెలుప నోపు నెయెందున్.

తే. అయిన నాయందుఁ గలుగుదయాసమ్మర్థి

కతన మన్ముఖమున వినఁ గాంక్ష చేసి

నారు గావున మీపాదనలినబలము

చేత విన్న ప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు.

67

డి. నావుడు శంకరుండు నిజనందను వాక్యము లాలకించి తా

భావమునందు సంతసము పర్వ రహస్యముగాఁగ విందు సౌ

ఖ్యావహమంత్రరాజ మని యాతనికై చెవి యొగ్గి సంశయా

- భావముగాఁగఁ జెప్పె బ్రణవప్రకటార్థ మతండు ధీరుఁడై. 68
- ఉ. ఆగతిఁ జెప్పిన న్ననురహస్యము వీనులవిందు గాఁగ ది
వ్యాగశరాసనుండు విని యద్భుతమోహదయానుమోదనం
యోగమనస్కుఁడై నిజసుతోత్తము నెంతయు గారవించి యా
గుణధర్మ చిహ్ని పరాత్పరమంత్రము తేటతెల్లఁగన్. 69
- ఉ. నీకును మాకు భేదము గణింపఁగ లే దణుమాత్రమైన భూ
లోకమునందు భక్తి కడు లోపముఁ జెందిన దట్లు గాన మ
ర్త్యాత్మిక బుట్టి నా దగు మహత్త్వము బోధ మొనర్చి మానవా
నీకములకా భవాద్ధిరఁజేర్చుము నీ దగు నే ర్పెలర్చుగన్. 70
- తే. ఏతదర్థంబు మును నందికేశ్వరుని ధరాతలంబున కనిచితి నాతనికిస
హౌదరీరత్న మైభక్తి నొప్పునాగ, మాంబికాదేవితనయుఁడవై జసించి.
- చ. అసదృశనందికేశ్వరుని యంశమునం జనియించి వించు త
ద్భాసవనితోడ సంతతశుభప్రద భక్తి శుభానుభూతిఁ జెం
పెనఁగుచు మర్త్యమానశరణేశ్వరపద్మజనం బొనర్చుచుకా
వసుమతిఁ గొన్ని వర్షములు వర్తిలు మత్సమదాజ్ఞవెంబడిన్. 72
- ప. అని యిట్లానతిచ్చిన జనకునివాక్యములు విచి కుమారుం డవసీత
లోద్భవంబున కసమృతంబును జనకాజ్ఞోల్లంఘనానర్హవిచారంబును
మనంబునం బెనఁగొనుటయు నేమియుం బలుకక యశ్రువదనుండై
యూరకున్న నతసిఖావంబు శంకచుండు దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి ధరా
తలంబున భక్తివర్ధనంబొనరింపవలయు ననుతలంపు ప్రేరేపవీడంబి
కాసంబోధనంగాని చక్కంబడఁడని యూహించి పార్వతీందలంచిన
సమస్తజగద్వృత్తాంతవేదినీయగు తత్సతీవతంసం బనర్ఘ్యమణిభూష
ణాలంకృతయు నిరుపమవాసనాసమాగతచంచరికనాదమేదురాది
తేయమేదిసీజలతాంతదామాభిరామయు మందస్మితసుందరవదనా
రవిందయు రాజకీరలీలాసరోజాతహస్తయు దేదీప్యమానకాంచనాం
బరసహితయు వై యనేకనాకలోకైకకోకి స్తనీలోకంబుల ధరసమా
నమణిమయంబు లగునాలవట్టంబులు గొందలు వజ్రమయదండచా
మరంబులుం గొందఁ టతులితశాతకుంభశుంభద్దండపుండరీకంబులుం
గొందలు చిత్రవిచిత్రవట్టంబరకేతనంబులుం కైకొని యరుదేర

విద్యాధరణీన్నరకింపురుషగంధర్వకామినులు సంగీతసాహిత్యవేణువీ
 ణాదివిరోదంబుల నింపు సంపాదించి యక్షగరుడోరగసిద్ధసాధ్యమి
 థ్యామధ్యలు ఖడ్గవేత్రపాదు కాజలకలశపీటికాపేటికాథారిణు లై
 నడువ దివ్యవిమానం బధిరోపించి స్కంధమహీధరంబునకు వచ్చి
 విభావరీశభూషణసభానికట ప్రదేశంబునఁ దద్వాహనావతరణంబు
 గావించి తనుంగనుంగొనిలేచి నమఃపూర్వకంబుగా నిటలతటఘటిత
 కరులగు సురలసిరుపమకరుణాకటాక్షేక్షణంబున సీతీంపుచుఁ బ్రాణే
 శ్వరు డాయం జనుదెంచి ప్రణమిల్లి తదనుమతి సర్థాసనాసీనయై
 యుండు చింతాననుం దై నసుతుం గని పీఠ డిట్లు చింతాక్రాంతుండై
 యున్న కతం జేమని పతి నడిగిన నతండు మందస్థితపదనుండై సతి
 తోడ గతవృత్తాంతంబంతయుం దెలిపి యేతదర్థంబుగా నిన్నుఁదలం
 చితిం గావున సీతని క్షీతితలంబున కరుగునట్లు సమృతిపఱపు మన
 విని నగతనయ మనంబున నొక్కింత విచారించి తొల్లి భూతలం
 బున సంభవంబు నొందునిజనయస్వయగు నాగేంద్రగమనకుఁగుమా
 రునిఁ గుమారునిఁగా నిచ్చెద నన్న వచనంబున కనురూపంబుగా సీత్య
 రు డాన తిచ్చుట కానందంబు నొంది తనయుం డాయఁ దిగిచి
 తొడలపై నిడుకొని కూకటులు పుణుకుచు నిట్లనియె. 73

సీ. అన్న కుమార! మీయయ్య చెప్పినమాట కీవియ్యకొనఁదగునిలజసంఘ
 కతనసీకుఁగొఱంత గలుగదు తనకు సీకొక్కింతవేలులే కునికినిన్నుఁ
 బంచెదాజనునట్టిపని కదిగాకనే మున్నె పంపఁదలంచి యున్న దానఁ
 గావున మామాజ్ఞగైకొనిభూతలంబునకేగి యచ్చట పొనుగుపడిన

ఆ. భక్తి నుద్ధరించి పరవాదుల నడంచి
 యగుము ద్రుంచి దెసల యశము నింది
 ప్రాణి మించి శర్యభక్తుల రక్షించి
 మరలిరమ్మ చింత మాను మనిన.

74

ఆ. సమృతించి గుహుండు జనసీజనకపాద
 సరసిజాతములకు సాగి మ్రొక్కి
 మీయసుజ్ఞ నేను మీఱంగనేర్తునే?
 యట్ల నేయువాడ ననుచుఁ బలికె.

75

వ. అట్లుపలికిన కుమారుని వాక్యంబులకుఁ బార్వతీవరమేశ్వరు లానందంబు నొంది యతనిం గొంగిలిండుకొని దీవనలొసంగి పొమ్ము వేగమ్మున మరలి రమ్మని యనేకవిధంబుల గారవించి పారిపడబర్హిర్నుఖ బ్రహ్మ దేవర్షి పరివారంబులతో నిజనివాసంబున కరిగి యిష్టవిసోదంబులం దేలుచుండి రక్కుమారుం డవసీతలంబునఁ జెన్న బసవేశ్వరుం డన బసవేశ్వరభాగి నేయుం దై జనియించి యసదృశమహిమావిశేషంబున భక్తివర్ధనం బొసరించె గుంభసంభవా ! తద్విధంబు విస్తరంబు గా విను మని రేణుకుండు చెప్పం దొడంగె.

76

❧ ❧ ❧ కళ్యాణపురవర్ణనము. ❧ ❧ ❧

సీ. శ్రీ సమంచితరాజశ్లేఖారాగారంబు వరసర్వమంగళావాసభూమి
ప్రాకటవీరభద్రాకరవిభవంబు పటుదంతిముఖబలభానురంబు
నతులరంభాదితోద్యానవిలాసంబు రమ్యవిద్యాధరభాజితంబు
నగణితపురుషరత్నావళీకలనంబు ప్రబలగంధర్వవిరాజితంబు
తే. నగుచు మారట కైలాస మనుచు సకల
జనము లదృఢతపూరితస్వాంతు లగుచు
వినుతిఁ గావింపఁ దనఁజె బృహ్మీతలమున
భాగ్యజనకంబు కళ్యాణపట్టణంబు.

77

మ. జ్వలకఠ్యున్న తసౌధసంఘాతభాస్వద్వజ్రనీలోపలో
జ్వలకాంతిప్రకరంబు నదైహిక బర్హం శౌరలోకంబు నీ
చ్చులుశ్వేతానితపక్షమానిశల లేశం బైన స్నాంతంబున
చెలియంజాలక సంశయించు పురిపర్ణింపకా వశం నీ ధిరన్.

78

తే. ఆకసం బంటుకొమ్మల నమర సన్ని
జాధిపతిగాన మగుచు బంభాగినిమతి
సాత్రమై ముచు బాముచే బ్రహ్మచిల్లి
సాము సవర్పు బురం గల్పసా మనన్.

79

దే. గాజుమండ్రి సంగి క్షిప్తే గిల్లి
పుష్కరస్థిత జైయదొంగి భూనమిను
మేగుపగసంగితి రసర్పు మెప్పు గుణున
కరినికర మెప్పు దివిబోలు పురమునంద.

80

- చ. జలజసఖాశ్వముల్ గతులు సాటికి రాఁ గని తన్ననోద్ధతిం .
దొలంగఁగఁ జేయ నింగి కయి దూఁగగ నైజఖురోత్థితాపనీ
తలరజ మంబరాంబరము దార్కొని క్రవ్వి న దానిచాటునం
బలువిడి భీతిఁ బాఱఁ గని వాని హసించుఁ బురివరాశ్వముల్. 81
- చ. అతులితతత్పురీపథమహాధ్వజసంఘటితాచ్ఛసంఘటికా
వితతిజయాభిరావములు విశ్వము నిండినఁ దద్భయార్తి న
చ్యుత జలజాతబాణ పురుహూతరథంబులు గానలందుఁ బ
ర్వతగుహలం దదీయశిఖరంబులుఁ జేర రయంబు మీఱఁగన్. 82
- క. తెల తెలఁబోవుచుదమనీ, డలకులుకుచువిలములోన డాఁగెడుసింహం
బులుశౌర్యకలనమాసరి, వెలయునెయనినగుదుర చటివీరనృసింహుల్.
- ఉ. చేడియనల్ల నించుకఁ బ్రసిద్ధి వహించెను గాని నిల్చి మా
టాడిన నాల్గుదెద్దు ధర నాతనిప్రాణిమ లెక్కవెట్టుఁగాఁ
గూడునె యంచుఁ బద్మజునిఁ గొడ్డిగ నెంచి వసింతు రవ్వరిక
బాడబు లుత్తమోర్జితులు భన్యనిరూఢవచోధురంధరుల్. 84
- చ. నిరుపమపద్మినీహితులు నిర్మలమూర్తులు సత్ప్రీతానభా
సురతరమోదదాయకులు సుస్థిరమిత్ర సమేతు లవ్వరి
వరనిఘాతాభిరాములయి వర్ధిలు రాజులు రాజు లెక్కనీ
యరు తమవిక్రమస్ఫురణ నాడెచు వర్తిలలేక యుండుటన్. 85
- క. జేహారులు మృదుసత్వ, వ్యాహారులు కీర్తివిజితహరశైలసమీ
కాహారులు కవిగతిమ, జేహారులు గలరు పురి నసంధ్యనిహారుల్. 86
- క. శూద్రులు హలనిర్జితబల, భద్రులు సద్గుణగణాధిభద్రులు సుఖని
ర్జిద్రులు వితతగభీరస, ముద్రులు గల రచట ముద్రసమూహసురద్రుల్.
- నీ. నవీణిఁ జూచిన సిభదానవాంతకసదనసముత్కరసంభ్రమంబు
లేచుంక నరసిన నేణాంకకోటిరపాచపంకేజాతభక్తమహిమ
లేచాయ నాలింప హిమగిరిజాధిపలితకథాసుధాలాపచయము
లేచుక్కి గణియింప హేమధగధరబాణాసు సేవానుభాసనంబు
- తే. లేచటఁ దలపోయఁ బద్మినీహితమృగాంక
జాతవేదాంబకాభంగశాస్త్రచర్చ

లప్పురీవరమాహాత్మ్య మభినుతంప
నలవియే శేషఫణికైన నజానికయిన.

88

క. ఆపుటభేదన మేలెడు

భూపాలకుఁ డర్థనికరపోషణుఁడు సమి

ద్వ్యాపారచుణుఁడు శుభముల

నేపుఁ దనక బిజ్జూఁఖ్యుఁ డివ్వసుమతిలోన్.

89

ఉ. జై నకులప్రవర్ధనుఁడు శాశ్వతశీర్తియుతుండు నిర్మలా

నూనగుణాభిరాముఁడు ధనుర్దుఃఖటాంకరణారిమండల

మానససాధ్వసవ్రదుఁడు మన్తధమాధవరూపశాలి నా

నానరనాథసన్నతసనాథుఁడు తత్త్వతినేత వర్ధిలెన్.

90

క. ఆరాజమంత్రిమన్యుం, జై రాజులు సకలదిగధిపాంబుజవదనా

భూరిస్తవహారాయిత, చారుసమాఖ్యుండు బసవసచివుం డెలమిన్.

సీ. యేధన్యుమానసం చిందుశేఖరపాద

తోయసంభూతభృంగాయమాన

మేకృతాథ్యపావలోకనం బర్ధిజై

న్యాశుశుక్షణివార్షికాంబువృష్టి

యేపుణ్యచారిత్ర కోపయుగ్భాగ్రిభంగ

మఖలాన్యమతజాతసాగరముం

మేమంత్రమాహాత్మ్య సంద్రాబ్జభవముఖ

బృందారకానీకనినుతిసాత్ర

తే. మఱుఁడు గొనియాడగ గగు విహికాచలేంద్ర

సంగనావల్లభనియోగసక మర్చ్య

పానార్థమావ్యాపకృత్తిమాది

మాంబికాగర్భజుఁడు బసవపురానుండు.

92

సీ. సతతంబుగురులింగచరసమర్చలెకాస యిత రాప్సవంబుల నేవగించు

జంగమతీర్థప్రసాద సేవయెశాస సుతరంబు రుచిగొన నేవగించు

మాహేశ్వరవ్రాణహరాత్మ్యమేకానియితరంబునినుటగు నేవగించు

సతతగణాధీశస్వీలాసమెకాని సుతరంబు గనుగొన నేవగించు

తే. నెంతసజ్జనుఁ డీధన్యుఁ డెంతధీరుఁ
డెంతఘహిమాధ్యుఁ డని జను లెన్నుకొనఁగ
రాజ్యభారంబు శివభక్తి రాజ్యభార
మెలమిఁ బాలించె శ్రీబసవేశ్వరుండు.

93

తే. అనుదినము లక్షతొంబదియాలువేల
జంగమంబుల క్రిష్టాన్న సమితి యొసఁగి
మిండజంగమములకుఁ బండ్రెండువేల
కనుచు వేశ్యాగృహంబున కట్టిపగిది.

94

క. అచలితత్తైంకర్య, ప్రచురశ్రవణానుమోదభరసకలదిశా
నిచయసమాగతశరణుల, ఖచరజ్యేష్ఠునకు వశమె గణుతింపంగన్.

సీ. నుజ్జానశీలురు నూన్మతవాక్యులు త్రిభువనపూజ్యులు ధీరమతులు
వేదాంతవేదులు వీరశైవాచారసంగ్రహకర్తలు శాంతిసహితు
లష్టవిధాంగయోగానందపరవశు లసదృశలింగలీనాక్షవర్ణు
లంతకదూరు లత్యంతక కరుణాసముద్రులు నిరుపమభద్రగుణులు

తే. సత్ప్రసాదాంగు లకుటిలస్వాంతరంగు
లతులభవదూరు లన్యదుర్మతవిదూరు
లచలదాసోహమతులు భక్తాధిపతులు
శర్వపదపద్మభృంగముల్ జంగమములు.

96

క. పరవికచాజ్ఞేశ్వణ సో
దరి ముక్తి సతీలలామ దారకశకు బరి
గరుపెంచు రుణము గరళము
కరుణయ పూన్కిగ నటంచు గణసింహంబుల్.

97

తే. నిండి కళ్యాణపురము పండ్రెండుయోజ
నముల నెలైడ నెడలేక నమితు లగుచుఁ
గాలకంధరువరభద్రగజము లనఁగ
నతిముదంబున వనియించి రంచితముగ.

98

చ. వినయవివేకభక్తిగుణవిశ్రుతుఁ డాబసవేశ్వరుండు దా
ననయము తద్దణాధిపుల కందఱి కీప్సితపస్తుభాతమిరి.

పానరగ నిచ్చుచున్ బ్రమదమొంది నుధామయతత్ప్రసాదమన్
వననిధి దేలుచున్ మహిమ వర్ధిలజేయుచు నున్న యత్తఱిన్. 99

~*~ కక్కయ్యగారి కథ. ~*~

శా. దృక్కర్ణేశకలాపమూర్తి సురధాత్రీజప్రభాకీర్తియు
ద్విక్కులప్రకరుండు కామముఖవిద్విట్సంహరుం డాశ్రిత
ప్రాక్కర్తాంబుధిబాడబానలుండు భాస్వత్తేజుఁ డాహ్నిలిలోఁ
గక్కాఖ్యం డొకభక్తసత్తముండు జ్ఞాఘ్యఖ్యాతి వర్ధిల్లగన్. 100

తే. బసవదండాధినాథుండు భక్తితోడఁ
దద్దణాధిపవరు ప్రసాదంబుఁ గొనఁగఁ
దలచి పండ్రెండువత్సరంబులు మహాప్ర
యత్న మొనరించి యంతట నబ్బకున్న. 101

మ. కమనీయామలత త్వయుక్తుఁ డగునాకక్కయ్యదివ్యప్రసా
దము నేఁ గాంచుగ నేరనైతి నకటా! తద్భాగ్య మేతీరునన్
సమకూరున్ ననుభోలువాని కనుచున్ స్వాంతంబులో నెంచి యు
త్తమమై యొప్పు తదీయమందిరముచెంతం జేరి యచ్చోటునన్.

ఉ. అంగణ నీమ నల్లడల నంతట నింతట సిల్పి కాంచుచున్
ముంగల నొక్కచీమ కొనమ క్కున నొక్కకణంబు పట్టి యే
గం గని జ్ఞాని గ న నిది కక్కయగారిమహాప్రసాద మే
బ్బంగి నసంశయం బనుచు భావమునందుఁ దలంచి వేడుకన్. 103

చ. భవములఁ బాసితి న్నిగుల భాగ్యముఁ జెందితిఁ గోరుకోర్కి చే
దవితె సమస్తసద్గుణవితానములోపల నన్నె గాంచితిన్
భవననుతాభిరామగుణపూజ్యుండు కక్కయసత్ప్రసాద మీ
భవించి గనుగొంటి మంటి నతిపుణ్యచరిత్రుడ నైతి రూఢిగన్. 104

క అనయముగురుసంగయ దేవునిగొలిచినయట్టిఫలము పొందుగ గణప
ద్వనజములుపూజగాఁపించిన ఫలమునుదోడుతోడఁ జేకూరెబలే.

తే. అనుచు ముద మంది యప్పు డయ్యనభిమూర్తి
చీమనోటిప్రసాదంబు చేకొనంగ
నొకయుపాయంబు గని యట నున్న యిగుకి
జగతిపై ముఖ్తిమాత్రంబు చల్లుటయును. 106

క. అక్కజముగ నవ్వాలుక, చుక్కెరపొడియైన దత్తప్రసాదకణంబుకై
లెక్కగొన కప్పిపీలిక, యక్కడ సిడి పంచదారకై యరుగుటయున్.

క. ఆనందమంది బసవడు, దా నాకణ మాత్మహస్తతలమున నిడి ఒల్
దీనునకు నిధియు వాడిన, చేనికి వర్షంబుపగిది జేకుత నాకున్. 108

ఆ. ఈమహాప్రసాద మిష్టలింగార్చన
చేసికొని కొనగఁ జెల్ల దనుచు
బొలుపుమీఱి తనదుతలపాఁగకొంగన
విడకయుండ ముడియవేసి యంత,

109

వ. భక్తైర్గ్రణ్యం దై నకక్కయ్యగారి యంతర్లహంబునకుం జని ప్ర
సాదోపభోగానంతరంబున నుఖగోష్ఠి నున్న యతనిం గాంచి వినయ
భక్తిప్రమోదంబులు ముప్పిరిగొనగ సాష్టాంగపంధనం బాచరించి
కరంబులు మొగిచి దేవా! బహుకాలంబుననుండి కాంక్షించు
చున్న నాకు మధ్యాగ్నంబు పిపిలికారూపం బై భగవత్ప్రసాదంబు
గొనితెచ్చి యిచ్చె నేటికి గృతార్థుండ నైతి ననిన నప్పరమ
పురుషుండు విస్తయం బంది గురుకటాక్షలబ్ధు లగువారి కెయ్యది
యసాధ్యం బని తలంచి యతనితో నిట్లనియె.

110

చ. అనవరతాఖిలాంచితనిశాధిపభూషణసుప్రసాదభా
జనరసనాంచలుం డనగఁ జాలిన నీకు మదీయకర్తయై
జననుతి గాంచు చెన్నయప్రసాదము సంభవమాట! చోద్యమే
నను నొకవెద్దసేయుటకు న్యాయమె నీకు వివేకభూషణా! 111.

చ. అని సగసంబుగాఁ బలికి యంపిన బండరతత్ప్రసాదముం
గొనుతను నాత్మగోహమునకుం జనుచో నెదు రేగుదెంచి పా
వనసుగుణాభిరామ శిరభక్తిలలామ, దయాభిసీమ యా
ననఁ దగు నక్కనాగమ సమంచితసంభ్రమ మొప్పు నిట్లనున్. 112

ఆ. ఎచట కేగి తయ్య మిష్టలింగార్చన
సమయ మయ్యె వేగ స్నానవిధులు
సలుపు మనినఁ దనదు తలపాఁగ యొక్కచో
నునిచి తడుపు గట్టుకొని రయమున.

113

క. జలకం బాడగ నేగిన, నలినీధళనేత్ర యక్క నాగాంబిక యా

- తలపాగకొంగుముడిగని, దలమగుసంశయముతనయెదంజనియింపన్.
- క. నాముద్దుతమ్మఁ డెన్నఁ, డేమియుఁదామూటగట్ట నెఱుంగఁ డిదేమో
యీముడుపుఁజూడవలెనని, ప్రామినకుతుకముసముల్లెవదలిచికాంచెన్.
- ఉ. కాంచి గణప్రసాద మగుఁ గా యని సంతస మంది ఘల్లనే
త్రాంచలమోదబాష్పయుత యై బసవండు గణాలయంబులక
సంచితభక్తి వారలప్రసాదము గోరికదీట మెక్కి యొ
క్కించుక దెచ్చె నా కొసఁగ నెంతయుఁ గూరిమి గల్లుఁ గావునన్.
- ఆ. ఈప్రసాదమహిమ యెంచి వర్ణింపఁగ
నలవి యగునె తమ్మిమొలక కైనఁ
గలువవిరులతేనిఁ దలమానికము గాఁగఁ
దాల్చినట్టి దొరకుఁ దప్ప జగతి.
- 117
- సీ. ప్రబలారివర్గద్విపప్ర తాపంబున కంకుశం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మతులితదుర్విషయావనీధరముల కశనిరూపం బిమ్మహాప్రసాద
మత్యుగ్రతాపత్రయాంభోదములకుజంఝానిలంబగు నిమ్మహాప్రసాద
మచలితమాయాబలాటవీస్థలమున కనలతేజం బిమ్మహాప్రసాద
- తే. మఖిలవేదాంతవేద్యమౌ హరునిభక్తి
కాస్పదం బయి తగు నిమ్మహాప్రసాద
మలఘుతరనాదబిందుకళాత్మకంబు
తలఁపఁగా నిమ్మహాప్రసాదంబు జగతి.
- 118
- క. అని కొనియాడుచు మోదం, బునఁ దద్విప్రసాదమున కతులితవం
దనము లొనరించి వేగం, బున లింగార్పితముఁ జేసిభుజియింపెనటన్.
- తే. బసవదండేశుఁ డామోదకుసుమవారి
స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి
లీలఁ జెన్నొండు లింగార్చనాలయంబుఁ
జేరి చిత్రాసనమున నాసీనుఁ డగుచు.
- 120
- తే. భూతి రుద్రాక్షమూర్తికల్. పానశ్రీ దాల్చి
కరతలంబున నిష్టలింగంబుఁ బూసి
సద్గురు దలంచి తానొక్కడతఁ బిలిచి
నిరుపమానందభరితహృత్స్వరముఁ డచుగు.
- 121

క. అక్కా! పాగాకొంగున

కక్కయ్యమహాప్రసాదకణ మున్నది నే

మక్కున మెక్కగవలయును

జక్కగ కొని తెచ్చుటన్న సతి యిటు పలికెన్.

122

క. పాగాకొంగున బ్రసాద, మేఁ గని నా కొఱను తెచ్చి తీవని కడకం

వేగ భుజించితి నన విని, తా గుండెగుభిల్లు మనఁగఁ దలపోసెమనిన్.

ఉ. అకటా! నా కిపు డేల గల్లు! నిజచిత్తాంభోజవీరస్థితాం

తకసంహారసదావలీనఃరణోద్యత్కృత్యకక్కాఖ్యభ

క్తకలాపప్రథితప్రసాదకసుధాకల్లోలిసీసౌఖ్య మీ

గకు సౌరభ్యము చేకుటం గలదె లోకంబందు వీక్షింపఁగన్. 124

సీ. కారణజన్ముఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసాదము గొన నెప్పుడిఁ దలవ నేల?

దలచి పండ్రెండునత్సరములుపొంచ నాతోంటిపుణ్యంబునదొరక నేల?

దొరికిన నచట సంతోషివై మెక్కక తలపాగకొంగున దాచు నేల?

దాచిన నాగాంబ తత్ప్రసాదముఁ గని తొడరి నన్నడుగక కుడువ

తే. కుడువ నేర్పరి మాయక్క కుమతి నేను

[నేలఁ

జేల వైనట్టి నాబోఁటి కేల గల్లు!

సంగమేశ్వరుకరుణ యీచాయ నుండె

నెంత చింత యొనర్చిన నేమి గొందు!

125

క. వేమరు సిటు కలపోసిన, పామరునకు ముక్తిగలదె పామండినచో

కొనిత బోగులు చేకొనె, నీమహిలోన నెడుమాటయేనిజమయ్యెన్.

స. అని యిట్లు నా మాంబొ, కనజాతాస్యప్రకృష్టభాగ్యంబునకుం

నిన గుఱుక లేదుకెంతయు, మనమునందర్కించుచుండెమాటికినంతన్.

ఉ. భోగివిభూషణాంజ్ఞ మెయి భూమికి నచ్చు మయూరనాహనుం

డాగమవేద్యసర్వమహిమాకరకక్కుయ్యసత్ప్రసాదమే

వామహిమంబున న్నిగులఁ భావనమై కనుపట్టె నిష్ఠుఁడ

నాగమగర్భమ యిక నాగుమనోరథసిద్ధి గాంచితిన్.

128

క. ఈను సతీమణికిడువున, భాసురముగఁ బుట్టి కీర్తిఁ బ్రబలెద నని యు

ల్లాసమునఁ గొర్లికేయుం, డాసతి గర్భవృక్షమై చెలువొందెన్.

క. జలజాయతాక్షిగర్భ

స్థలమందుఁ గుమారమూర్తి తగ నెల్చినచోఁ

దలమగుచు గర్భచిహ్నం

బులు గానఁగ నయ్యె జనులు ముక్కుముడువఁగన్.

130

మ. ఇది యేమో విపరీత మంచుఁ దనుఁ దా నేవంబునుం జెందుచున్

మదిలో సిగ్గున నెవ్వరిం గనక యానాగాంబ యున్నంత నా

సుదతీరత్న ముచోప్పు గాంచి బసవేశుం డెంతయుం జింతచే

జెడరం బాటెడు చిత్తమందుఁ దలపోసెన్ బెక్కుచందంబులన్.

క. అవివాహ పుణ్యచారిణి, ప్రవిమలసద్భక్తియు క్తభావంబుజ యీ

ధవళాక్షి యిట్టినిదం, దపులక్ వలసెన్ విభాతతల పేమందున్.

క. కలలోన నైనపురుషుని, దెలియం జూడనికథావతీతిలకము తె

క్కలిగర్భముదాల్చు నె యని, నలుగురువినినిందచేసి నవ్వఁగవలసెన్.

క. ఏమని యూఱియుండుదు, నీమహిజనులాడుగొనెడుహీనోక్తులు నే

నేమని చెవులం జూనువుదు, నామది చరిలేనిచింత నాటఁగవలసెన్.

ఆ. లోకనింద బాపి మాకు సద్గతి జూపి

యగయు విట్టితటి మహానుభావ !

నీవె చిక్కునుమ్ము దేవ ! సంగయదేవ !

యనుచు గురుని చూచునసనమున.

135

సీ. బౌగైనతగటంచు పొగలలో జెక్కిన

కవ్వుపువ్వులబంతి యుమ్మై గులుక

హరిమీఱు బై నల్లెవాటుగొ వైచిన

జిలుగుకంటెపుడాలు చిలుపుమెఱయ

డాకొ చవిలించు డంబై ననతనాల

కడియంబు చలచే ఘల్లు చనగ

మెఱుంగింక నలచిన మెఱుగు గంభీరంబు

మించి నల్లిక్కులు ముంచెగొనంగ

జే. గేల నందంబు లలబొందెగోల నన

నుడుట యెఱువెనబూది సంపదలు నింప

వెడఁదయురమున లింగంపు వేటు దనర
సంగమేశ్వరుఁ డొకమిండజంగ మగుచు.

136

తే. నెదుట నిల్చిన గని బసవేశ్వరుండు
జంగమాంఘ్రిద్యయమునకుఁ జాగి మొక్కి
వేదసూక్తుల నెంతయు వినుతిఁ జేసి
సముచితాసనమున నుంచి సంభ్రమమున.

137

తే. అర్ఘ్యపాద్యాదు లిచ్చి యయ్యనఘమూర్తి
పార్శ్వతలమున నంజలిఁ బట్టి భయము
భక్తియును నాత్మలోపలఁ బాదుకొనఁగ
వినయమున నున్న శిష్యుని గని గురుండు.

138

తే. బసవ! సీమోము వెలవెలఁబాటి యున్న
దేమి కత మని యడుగ నోస్వామి! యొకటి
విన్నవించెదఁ దోఁబుట్టువెలఁదికతన
యొక్కబలునింద సంభవ మొందె ననిన.

139

క. చింతలకు నిందకై యా, వంతయు సీమననుతోన యంగన యితర
భ్రాంతివహించు నెగర్చో, దంతమునకు వేతెయొకకతముగలదనఘా.

తే. అంబ పులివనితంబ నయావలంబ
వృజినగిరిశంబ ముఖవిజితేందుబింబ
చిగురపరిభూతరోలంబ శ్రీనిదంబ
డంబుగా నొకనాడు ముదంబుతోడ.

141

ఉ. రాజతలై లగూటనపరత్న మయాంచితసౌభమధ్యవి
భ్రాజితగత్న పీఠమున నాణితచీత్రముఖాణితేయనీ
రేజవిలోచనల్ గొలువ శ్రీ దళుగొత్తగ సున్న వేళఁ దే
జోజితగోటిసూర్యుఁ డగుచుకొ శరజన్ముఁడు నిచ్చెఁ జెచ్చెనన్.

142

ఆ. సచ్చి సుతుని జూచి వాంచి కేల్లవ సాచి
నాధనంబుకుప్ప నాదుహంస
నన్ను గన్న తండ్రి నాపట్టి నాచిల్క
నార యన్న యనుచు గౌరవమున.

143

శా. తా ముద్దాడుచుఁ గౌగిలించుకొని మూర్ఘహృణముం జేసి బ
ల్యైమోహంబున నంకమం దిడి తదీయాలాపముల్ ప్రేమచే
సేమేమీ యని మాటిమాటి కరుదై యింపొంద నగ్గింపుచుకా
గామారిప్రియభామ తోష మొనవం గా నన్నచో నత్తటిన్. 144

క. నాగేంద్రగమన యన మిహి

కాగతనూభవకుఁ బ్రియవయస్య యపుడు త

ద్రాగంబుఁ గాంచి యొకసఖ

తోఁ గీల్కొను మందబుద్ధి దోఁపఁగఁ బలికెన్.

145

చ. అరయఁగ నాత్మగర్భజాని యట్టుల నీశరజన్మ వేడ్క మీఁ
దరయక గాంచువారు తను నాలమునేయుదు రంచు నెన్న వే
గిరికరజాతముద్దు దిలకింపఁగ లాలన మాచరించె నో
కరివరయాన! యీమెయెడఁ గాంచితి మెందున లేనిచోద్యమున్.

క. అని నెలవిఁ బాటనవ్విన, వనితం దిలకించి కోపవహ్ని కణంబుల్
కనుగొనలఁజాఱఁగా ని, ట్లనియెక మిహికాధరాధరాత్మజ పెలుచన్.

ఉ. దైవతసంచయాధిప సుధాకరశేఖర వీర్యజన్మఁ జౌ
నావరపుత్రుఁ గన్గొని మనంబున నోరునఁజాల కిట్లు పా
పానహవాక్యముల్ సుదతి యాడఁగిఁ గూడునె మేలుమేలు నీ
భావము గాన నయ్యె నికఁ బల్కులు వేయును నేల నూటికిన్.

క. ప్రేరితనమున నిటు నిం, దాలాపము లాడి నవ్వి తిటు గావున న
బూభలోకంబున నింకల, కాలయమై జననమందు మంబుజవనా.

మ. అని యీతీగున శాప మిచ్చిన ననశ్శాయ్యాద్రిజానవ్యప
ద్యవజాతంబులపై నొరంగి మనిలో దైవ్యంబు రెట్టింపఁగా
ననియె న్నానాయాన తల్లి యిటు నాయం నొక్కయె గ్గెంపఁగాఁ
జనునే? నవ్వుచు నాననట్టివలుక ల్ సత్యంబుగాఁ గొందురే! 150

ఉ. దావుననుంగనీక వసుధాస్థలి సంభవమందు మంచు బల్
శాప మొసంగ నీ కగునె? జన్మము నొంగఁగఁ జాల దత్క్రియం
బావఁగదే యటంచు బహుభంగుల నేడిన గౌరి నెవ్వరిం
గోప మొకింత డిందుపడఁ గోమలి కి ట్లనియెకా బ్రియంబునన్.

ప్రథమాశ్వాసము.

సీ. తరుణి నాశాపంబు దప్పదు గావున
 ధరణీతలమున నుద్భవము నొంది
 పరిణయరహిత వై భక్తభుక్త్యవశేష
 మాహాత్మ్యమున గర్భ మమరఁ దాల్చి
 ప్రజ లెల్ల నిందింపఁ బండ్రెండుపక్షముల్
 భరియించి పుట్టెడుపట్టికైన
 లోకాపవాదంబుఁ బోకార్చి సద్భక్తి
 చర్యచే గొన్ని వత్సరము లుండి

తే. మరలి యిటు రమ్మ నావుడు మగువ మ్రొక్కి
 దేవి! నీయాజ్ఞ జసన మొందెదను గాని
 యిక్కుమారుఁ గుమారుఁగా ని మ్మటన్న
 నట్లయకా గాక యని గౌరి యానతిచ్చె.

152

క. నాగారిగమనయానతి, నాగాంతకవాహుఁడ య్యెనందసుఁడనుచుకా
 నాగేంద్రగమన ముదమున, నాగమయై జగతిపావనంబుగఁబుట్టెన్.

క. కావున నీతోఁబుట్టువు, పావనగుణశీల దీపిభాము దెలియం
 గా వశమె యేరికైనను, నీ విం కిటఁజింతలుడుగు నిరుపమచరితా.

సీ. ఘనభక్తవర్మఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసా
 దంబు గైకొనుమహత్త్వంబుచలనః
 దరబాక్షి గర్భంబుఁ దాల్చి తద్గర్భస్థుఁ
 డై యున్న వాడు పడాననాఖ్యుఁ
 డిటమీఁదఁ బదియుఁ పెండేండ్లకు బిడ్డలు
 సభ సర్వజనులు నాశ్చర్య మొంద
 జననిదక్షిణకర్ణమునఁ బుత్రుఁ డుదయించు
 ద్వాదశవత్సరబాలుఁ డగుచు

తే. నాతనికిఁ జెన్న బసవఁ జనెడునామ
 మెలమి గావింపు మని వృత్త మెల్లఁ దెలిపి
 సంగమేశుఁ డంతర్ధానసరణిఁ దాల్చె
 బసవఁ డంతట లింగదర్శణమునందు.

153

సీ. పద్మాసనస్థుఁడై పరమేశ్వరునకు హృ
 త్పద్మంబు నెలపుగాఁ బరగువానిఁ
 బల్చిమనాళసంభవఘంటికారవ
 పరవశభావుఁడై వఱలువానిఁ
 గడు నధోముఖము లౌ కమలంబు లాటును
 సూర్యముఖములుగా నొనరువాని
 శశిరథస్యందనశర్తనిర్మలనుధా
 స్వీకారవృత్తిచే జెలగువాని

తే. సమలబిందుకళాతీతుఁడైనవాని
 నయుతసూర్యప్రభాభాసుఁడైనవాని
 నాత్మసోదరిగర్భమునందుఁ గాంచి
 యాపె కెఱిగించి సంతోష మంది యుండె.

156

తే. ద్వాదశాబ్దంబు లంతట దఱియరాఁగ
 నెలమితో నొకనాఁడు షహీశుఁ జేరి
 గూఢచారుఁ డొకండు దాఁ గొంకి కొంకి
 పలికె జోహా రొనర్చుచు భయము మిగుల.

157

క. జననాథ! నేఁడు ప్రాం, జనియించిన వార్త లిపుడు సర్వముఁదెలియ
 నివివచ్చినాడఁ దెలుపన్ననమున శంకింతు ననిన మనుజేశుఁడనున్.
 చ. మనమున శీతి దక్కు మనుమానముఁ జెందకు మెట్టివార్తలై
 నను వినుపింపుమా యనిన నాథునితోడుత గూఢచారుఁ డి
 ట్లనుఁ బురిలో విధూజనము లంతట నింతట గుంపు గుంపులై
 మనబసవన్నఁ జేరుకొని మాటికి ని ట్లనసాగి రెంతయున్.

159

క. బండ్లారితోడఁబుట్టువు, నిండిన యశ మెల్ల వరదనీటఁ గి.పి తా
 పెండిలిగాకలుమున్నే, యుండె న్నర్భమున లజ్జ నొందెడుమదితోన్.

మ. బసవామాత్యుఁడు శైలజారవణసద్భక్తాగ్రగణ్యుండ ని
 వ్వసుధ న్నా కెడు రెండు నెవ్వరను గర్వస్ఫూర్తితోడఁబు
 ట్టు సరోజానన వీడఁజాలకయు మూఢుడై మనోపేధి సా
 ధ్యసముం జెందక రంకు గల్పుకొనె నెంత ల్పుటైనవీటిలోన్. 161
 డి. ఏమనవచ్చు నింక నని యింతులు కొందఱు వల్క నంతలో

తామరసాయతాక్షులు విదగ్ధులు వారి నదల్చి తాళరే
యేమిటి కీకఠోరపరి హేళనవాక్యము లయ్యమాత్మ్యుడే
భూమివరుండు గాన మనబోడికి నేటికి? మాటి కి ట్లనన్. 162

తే. అనుచు బెక్కువిధంబుల నాడుకొనఁగ
విని తెలుపవచ్చినాడ నుర్వికళత్ర !
యసిన నొక గాక యసి వాని ననిచి నృపతి
తనమనంబున ని ట్లని తలఁచె నపుడు. 163

ఆ. బసవఁ డిట్టికలుపబద్ధుడై యుండుట
తెలిసి యూరకునికి వలనుగాదు
వసుధలోన సకలవర్తాశ్రమాచార
సరణు లెల్లఁ జనవు వరుసతోడ. 164

క. సకలమెఱుంగురాజారా, ప్రకృతంపాపంబటంచుఁజదువులుభవలొక
బ్రకటింపఁదెలిసి నేనూ, రకయుండింట్లచను నెయనుచునభసముతోడన్.

ఉ. కంచుకి నొక్కనిం బిలిచి గ్రమ్మన నేగి ప్రథానుఁ దోడికే
మ్రుంచు ననుజ్ఞయిచ్చిన దదాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి వేగ యే
తెంచి వినమ్రుఁడై బసవగీమణి! సద్విమయం దెల్పరా
జంచితలీల ని స్థిలువ నంపిన వచ్చితి నంచుఁ దెల్పినన్. 166

క. ఘనుడగు నబ్బసవాగ్రణి, తనపరివారంబుగొలువఁ దగుతీవిమెయిన్
జనిధరణీనాథుఁగనుం, గొనియుచితాసనమునందుఁగూర్చున్ మెడన్.

చ. కనుగవ కెంపు నింప నలుకన్ బసవేశుని జూచి బిజ్జలుం
డనియెఁ బ్రథానశేఖరుడ వై నుతిగాంచుట వన్నె కెక్కి యి
ట్లనుచితవృత్తికిం దగిలి యగ్రజచీకటితప్పు నై. పు గూ
డునె కులశీలమానములు డొంకి చునన్ ధరణీతలంబునన్. 168

క. బలయుతులముమాకేమని, నలుగురిలో నిందఁజెందనన్యాయమెమిమ్ముం
గలసి వసించుటమాకుం, జలకనయగుంగన్నె కెట్లుచూలయ్యె? ననన్

మ. ధరణీకాంతుని జూచి యి ట్లనియె శాంతస్వాంతుఁడై కల్పపా
కరవాక్యంబుల లాభమే మిటకు నాకంజాక్షి రప్పంతు దు
ర్భరగర్భస్థితి దానినే యడుగుఁ డేర్పటయ్యెడు స్త్రీకు నం
చు రయం బొప్పుగ బిజ్జలానుమతిచే బోద్యంబుగా నత్తెరిన్. 170

చ. తన కగు నావు నొక్కరుని దా దరి జేరగఁ బిల్చి సీపు వే
చని యిట కక్కనాగమను జయ్యనఁ దోడ్కొని ర మ్మటన్న న
య్యనఘచరిత్రుఁ డేగి సతియంఘులకుం ధరఁ జాఁగి మొక్కి మీ
యనుజుడు ధారుణీపతి సఖాంతరమందున నుండి చెచ్చెరన్. 171

చ. అచటికి నిన్నుఁ దోడ్కొని రయమ్మన ర మ్మని పంప వచ్చితీ
విచిలగంధి! యంచు సభవృత్తము లెల్ల నెఱుంగఁ జెప్పఁగా
నచలితచిత్తయై గురుపదాబ్జము లాత్మ ఘటించి మొక్కి భ
క్తచయదయాకటాక్షమునఁ దార్కొను వేగ శుభంబులం చొగిన్.

క. మేలగు నన్తఃపితాం, దోలకలో నెక్కి సఖులు తో నడువగ న
బృలామణి బిజ్జలుని న, భాలయ మటుచేరి యంతికాపని నుండెన్.

క. అప్పుడు గోత్రాకాంతం, డప్పావనిజాచి యజ్ఞుడై యాహ! యీ
యొప్పులకుప్పకుఁ జెప్పగఁ, జొప్పడని గుణంబు పుట్టె ఊజీస్థలివై.

ఉ. సావపుబ్రహ్మవ్రాత నగుపద్ధతి దప్ప దటంచు నెంచి యా
భూపపురందరుం డనియొ బొల్తు! పెండిలి లేనియట్టి సీ
వేపగిడి నగర్భ వయి తేర్పడఁ జెప్పు మటన్న భూమిభృ
చ్చావపదంబు లాత్మ నిడి సాధ్వీధ రాధిపుతోడ ని ట్లనున్. 175

క. ఏకర్తం బెఱుగని నే, నేకైవడిఁ దెలుప నేర్తు? సీగర్భస్థం
డొ కొమరునిగులు శిశువుం, బ్రొకటముగనడుగనాత్మపద్ధతిఁ దెలుపున్.

చ. అన విని విస్తయాః స్వితహృగంబుజుఁ డై ధగణీకుఁ డెన్నడున్
విననియపూర్వవాక్యములు వింటిని యీ సతిపల్కు లెట్లు లై
నను గనుఁగొంద మంచుఁ జిటున వొలయన్ సభవార లబ్బరం
బని వినుచుండ ని ట్లనియె నప్పుడు నెద్దఁజెలుంగున న్వడిన్. 177

వ. తద్ధర్మాంతరాధ్యకు నుద్దేశించి. 178

ఉ. ఓహో! యీ సతిగర్భదేశమున నేయోజం బ్రవేశించి తీ
వ్యాపారంబు వినంగ సీసభజనుల్ వాంఛించియున్నా రనన్
సీహారాచలస్య కారమణపన్నీ రేజభక్తుండు కొ
ధాహం కారమదాదిదూరుడగు కక్కయ్యాఖ్యుభాస్వత్ప్రపన్. 179

క. ఈనాగంబ గ్రహించిన, మానితదివ్యప్రసాదమహిమమువలనన్
నేనంగకలనఁ జెందితి, భూనాథ! యటంచు శిశువుసాలువుగఁ దెలుపన్.

చ. విని సభవార లెల్ల నతివిస్తయ మందఁగ రాజు నెమ్మనం
బున సభవాంశుజాతుఁ డని బుద్ధి నెఱింగియు డింభకావలో
కనకుతుకంబుచే నమరి క్రమ్మఱి సీ ట్లనియెక ద్వదీయద
ర్శన మొనరింప మా కిపుడు చాలఁగఁ వేడుక యయ్యె గావునన్.

❧❧❧ చెన్నబసవేశ్వరావతారఘట్టము. ❧❧❧

ఉ. తాపకదర్శనం బొసఁగి ధన్యులజేయు మటంచు వేడ న
బూభవరవాక్యముల్ విని యపూర్వమహానుహిమంబుఁ జూపఁగం
భావమునం చలంచి హరుపాదము లాత్మ ఘటించి నాగమాం
బావరగర్భసంగతకుమారుఁడు భూరిగుణాధ్యుఁ డయ్యెడన్. 182

౧౧. తల్లికంటె నితరదైవంబు లేకని, సకలవేదసమితి చాటుఁ గాన
నట్టితల్లిబ్రాసనాయాస మొందింప, పలనదనుచునొకయుపాయమెంచి.

చ. సురుచిరలీలచేహ మతిసూక్ష్మముగా నొనరించి దూషకో
త్కరముల వాక్ప్రబంధములు గాఁగ మెఱుంగువిధంబునం దిగం
తరగతజేజుఁ డై జననినక్షీణకర్ణము నిర్గమించి నుం
చరతను వొప్పఁగా నిలిచె థారుణినాథునియంతికంబునన్. 184

క. అలరుల బోనలు గురిసెక, తెలివొ జెలువొంది సకలదిక్కులు నలమై
నెలకొనుచు చేసదుందుభు, లొలసెకనాగాంబికాత్మభోదయవేళన్.

౧౨. అపుడు తక్కుమారుఁ డంబికాంఘ్రిలకు న
మస్కరించి తపనుమతిని బసవ
నండనాయకునిపరంబుల కెఱిగిన
లేవనెత్తి కౌగిలించుకొన్న. 186

౧౩. స్థాలమున భూతి ధరియించి ప్రణవసహిత
డై సపంచాక్షరము కర్ణశఘ్నలికను
జూనిపి వసదివ్యలింగయుక్తునిగఁ జేసి
తిష్యునిగఁ జేయుకతన రోచిష్ఠుఁ డగుచు. 187

౧౪. పదియు రెం డేండ్లబాలుఁ డై యెదుర నిలిచి
వెలయు డింభకుఁ గాంచి యుద్వీచిభండు
నిరుపమాద్భుతమందాక్షభరితుఁ డగుచు
నాత్మలోపల నపు డీట్లు లనుచుఁ దలఁచె, 188

చ. కుటుచ్ఛదనంబు వచ్చు నని కొంకు పహింపక నిర్మలాత్మఁ డై
వజ్జలినయట్టి శ్రీబసవవల్లభుసన్తహిమంబు ముందుగా
నెఱింగియెఱింగి యుండి యిపు డేటికిఁ గానిపరీక్ష చేసితిక?
గొఱవిని నెత్తి గోకికొనుకూళలభంగి వివేకహీనతన్. 189

క. భిష్పరమపవిత్రులకుఁ, బొప్పడునే యొక్క యనుము ఊజీస్థలిపై
నెప్పాట నైనఁ జూడఁగ, సిప్పనఁ జెడలంట నేర్పునే వివరింపన్.

చ. అనుకొని దండనాథుఁ గని యాదొర యిట్లను సీవు సత్కృపం
గనినఁ దృణంబు మేరు వగుఁ గా దనినం దృణమాను మేరు వో
యనఁ! నుతింప శక్య మగునయ్య? భవన్తహిమంబు లంచు హె
చ్చిన మృదుభాషల స్వీరుతిచేసె జనావళి చోద్య ముదఁగన్. 191

మ. కమనీయామలరత్న భూషణములకా గార్తస్వరాంభోమిళ
త్సుమహచ్చేలము లిచ్చె గాఢతరసంతోషాత్మఁ డై యక్కనా
గమకుకా శ్రీబసవాదినాథునకు లోకవ్యాప్తి సత్కీర్తిసం
గమత స్థించిన యర్భకోత్తమునకుకా గల్యోత్సవం బొప్పఁగన్. 192

క. అంతట నాగాంబామణి, కాంతాసంఘంబు గొలువ ఘనసంతోషా
క్రాంతస్వాంతాంబుజయై, వింతగనిజభవమునకును విజయముచేసెన్.

గీ. బసవేశు- గానందభరితాంతరంగుఁ డై
కాజానుమతిచే విరాజమాన
కాంతానళంబుపై ననయల్లు నెక్కించి
తానును దో నెక్కి భవళచామ
కాశసత్రంబు లనల్పంబులై యొప్ప
భేరిమృదంగముల్ నాచుకొనఁగ
గణికాంబానానృత్య గానముల్ : లఁగంగ
కంచిమాంబులు కై పా మొనఁగ

తే. కలుచు చతురంగబలము క్రిక్కిరిసి నడువ
వేత్రహస్తసాహాయపవిత్రతి గను
నమోహమంగళంకృతం బై నస్యగము
రాజవీధుల నరిగె విభ్రాజితముగ.

చ. ఘనబసవేశు నర్భకుని గన్తొనె బౌరనికాయ మట్లు శో
భనసహజాకృతిస్ఫురణపాటితశక్రతమాజకాములకా
వనరుహసంభవాదిసురవర్ణితదివ్యగుణాభిరాములకా
ధనదసఖాంఘ్రి సేవకహితప్రదనాముల గీర్తిధాములన్. 195

చ. ఎడ నెడఁ గామినీమణులు హేమమయోన్నతసౌధవీధులకా
గడు ముద మొప్పఁగా నెలిచి నవ్యసూక్ష్మత భవ్యలాజలిం
పడరఁగఁ జల్లి రంతట వృషాధిపువై మఱి నాగమాంబికా
జడజముఖితనూజువయి సర్వజనాచళి చోద్య మందఁగన్. 196

తే. జన్నిగట్టుము తైదువల్ జతల జశల
నిలిచి యాడాడఁ బుత్తడితభుకుఁబల్లె
రములతో మంగళారతుల్ ప్రమద మెసఁగఁ
బట్టి యిచ్చిరి యమృతాభాగులకును. 197

క. విలసితమణిమయసౌధ, స్థలములపై నుండిచూచుతామరసాక్షుల్
తెలియఁగనొండొరుతోడకా, బలికిరి పికకలనినాదపద్ధతి నిటులన్.

సీ. నలినాక్షి! యీతఁడే నాగాంబికాకర్ణసంభవుం డైనట్టి డింభకుండు
ఘనవేణి! యీతఁడేగర్భంబులోపలఁబడియుఁచెండేడ్లున్న బాలకుండు
మానిని! యీతఁడే మారటరుద్రుడై యవతారమెత్తినయర్భకుండు
చంద్రాస్య! యీతఁడే జననినిందల బాసి, పతిచేతమన్న నవడయుకుట్టి
తే. కంటిమిగదమ్మకన్నులకలుపుదీఱఁ, బుట్టువులు నేడుసఫలతఁబొందెగాదె
యనుచునీరీతిఁ బురజనులందు నిందు, వినుతి నేయుచు నుండిరి వివి
వ. మఱియును. [ధగతుల.

సీ. ద్వాదశాబ్దంబులుతల్లిగర్భములోన నుండు హేయాశ్చర్యమువిదలార
యుం డెఁబోతనుఁబిల్వమండలేశునిసభఁబలుకుటంతకువంతభామలార
పలికెఁబోయంతలోఁబడఁతికర్ణమునందుఁబుట్టుటచిత్రంబుపాలతులార
పుట్టెఁబోతనతల్లిపొట్టనుండేడ్లతో నిలుచుటచోద్యంబు నెలఁతలార

ఆ. యీజనానుమోదుఁడీభానునిభ తేజఁ, సీదయాసముద్రుఁడీశుభాంగుఁ
డీప్రసాదజనితుఁ డెంతపుణ్యాత్ముఁడో, యెన్న నేరిశక్య వింతులార!
మ. కలి! శంకరుభక్తులెల్లఁ బ్రమథు ల్లాకున్న సీవిత ము

న్మలనై నకా గనుఁగొంటిమే! యిపుడు కక్కాశ్విప్రసాదంబుచే

- మొలచెన్ గర్భము నాగమారమణి కాముగ్ధ స్వీచారింప నే
తలపుం జెంద నెఱుంగనట్టి యబలం దప్పెంచుటే తప్పగున్. 202
- చ. పరమపవిత్ర యొససతిభావ మెఱుంగక కానిశ్చేష్టలం
బరగెను నాగమాంబ యని పక్కితి మయ్యయ్యో! మున్ను సిందగా
దురితము వచ్చె నీయఘము దొల్లగఁజేసెడుమార్గ మెయ్యదో
హరహర! తెల్విమాలిన జనావళి కెక్కడిసత్యవాక్యముల్!. 203
- చ. అసమశీలముఖాంతకముదావహమూర్త్యపరావతారమా
బసవనితోడబుట్టు వంట భక్తవరేణ్యపదావలగ్నమా
నస యంట సర్వపాపనగుణంబులపో! వంట యట్టిసాధ్వీకే
వసుమతిలోనవేఱి యొకవాంఛ జనించునె? యెంచిచూచినన్. 204
- క. తెలియక యాడిన క్రిందటి, పలుకులవలన్ ఘటించుపాతకమిపు డీ
యలఘుమహాత్ముల గనుటన్, దొలగెన్ సమకూరు ముక్తితుది మన
క్రరయన్.
- చ. ఇటు వినుతింపుచున్ గరము లెత్తి నమస్కరియ లొప్పజేయుచున్
బటహాథమామికామురజబంధురనారము లాలింపుచున్
స్ఫుటనటనాదిచోద్యములు చూచుచు నచ్చెరువొందుచుండి ర
క్కటకనివాసు లయ్యెడ వికాసమనోహలినాభిరాము లై. 205
- క. ఈచందంబున బురజన, లోచనపర్వంబుగాఁ గలుగుచుం బ్రభులై
చూచకవాంఛితమొసఁగుచు, భేదరుల దుష్కృతమునొందికీర్తింపంగన్.
- ఆ. రాజ్యలక్ష్మీనివాసమై ప్రణుతికెక్కు
నిజగృహమునకుఁ జనుదెంచి నిరుపమాన
భద్రదంతావళము డిగ్గి భాగినేయు
కరము చేబట్టి బసవ డక్కజము మిగుల. 206
- క. కంచుకులుపాయదొలగును, టంచుబురోపిధినడువహర్షముతోడం
గాంచనసింహద్వారంబంచితగతిజొచ్చి యరిగి యచ్చటరహితచేన్.
- ఉ. భర్తమణీసమంచితసభాభవనాంశరత్నవీరివై
నిర్మలభావుడైన భగినీసుతు నుండగఁజేసి భూమిభృ
ధర్మసమాసమూర్తియగు తానును నందె వసించి కొంతనే
పర్తిలి సర్వచోద్యనిహమ్ములు జూచుచు నుండి యంతటన్. 210

చ. నిరుపమకాంచనాంబరమణీమయభూషణసంతతిం గవీ
శ్వర బుధవర్య మారజిక వాంశిక వైణిక నర్తకాదులకా
సిరి దొలుకాడఁ దృఘ్నులుగఁ జేసి మువంబున వారి నెల్ల మం
దిరముల కన్ని యబ్బసవధీమణి లోపలి కేగి వేడుకన్. 211

ఆ. గంగమాంబికాదికామినీమణులకు, భాగి నేయుచేతఁ బ్రణుతిసల్పుః
బనిచియప్పుడుచితపరివారయుక్తుడై, యొనరియిష్టగోష్ఠినున్న వేళ.
సీ. చీరలంటినభవిఁ జీరి క్రమ్మఱవాని నసుయుక్తుజేయుమాచయ్యగారు
పదడు చేపట్టి మేల్పసిండిగాఁ జేసి ప్రఖ్యాతి కెక్కిన కలకేతవరుఁడు
శరణపదాంబువుల చల్లికట్టెలుపైఁడిఁ జేయుమోలిగమార శేఖరుండు
మృదునిచేబల్కించిమిత్తిపాలగుగొల్లప్రాణ మిచ్చినకిన్నరయ్యగారు
తే. వసుధలోపల నేడునూర్వత్సరములు
వేదమితి మీఱి నర్తించుమాదికాజు
మొదలుగాఁగల జంగమంబులు మనోజ్ఞ
భరితసంతోషులై వచ్చి రురుతరముగ. 213

ఉ. వచ్చినఁ గాంచి యబ్బసవల్లభుఁ డందఱీ కర్ణి మ్రొక్కి తో
డైచ్చి సుఖాసనంబుల నతిప్రమదంబున నుంచి యెల్లునికా
మచ్చిక మీఱ వారికి నమస్కరణంబులు సల్పుఁబంచి దా
హెచ్చినభక్తి నున్నెడ గణేశ్వరు లిట్లని రయ్యమాత్మ్యతోన్. 214

సీ. బసవ! నీమహిమంబుబ్రహ్మాదులకువై న వర్ణింపనలవియే? వసుధలోనఁ
దఱివచ్చినపుడు ప్రత్యయములుగాన్పింపనీకచెల్లెనుగాదె నిత్యసత్య!
నీతోడఁబుట్టువైఖ్యాతికెక్కిననాగమాంబికమహిమయేమనఁగవచ్చు
తత్కర్ణముననద్భుతంబుగఁబుట్టినయిక్కుమారునినుతియింపఁదరమే
తే. యొరపురత్నము లన్నియు నొక్కచోటఁ
దెచ్చి కూర్చినయీశ్వరు మెచ్చవలదె
యనుచు నుతియించి మఱియు నయ్యర్భకేంద్రు
నెలమి నుద్దేశ మొనరించి యిట్లు లనిరి. 215

ఉ. ఈసుచరిత్ర మీవినయ మీయచితజ్ఞత యిమనోజ్ఞభా
షాసముదాయ మీయచలజంగమపాదపయోజభక్తి యీ
భాసురశాంతియుం బసవభావమునందుఁ దలంచి చూచినకా

ద్రాసును: బెట్టి తూచినవిధంబున నీసరి వచ్చు మెచ్చుగాన్. 216

సీ. శ్రీకరశివభక్తలోకపికింబుల కేధన్యచరితుండు మాధవుండు
జంగమసముదయచాత కాండజముల కేయనఘాత్తుండుతోయదుండు
శరణసముచ్చయచక్రవాకంబుల కేకృతార్థుండు ప్రభాకరుండు
కలితమాహేశ్వరగణచకోగంబుల కేసత్యసాధుండు హిమమయూ

తే. డట్టి యాదివ్యపురుషుని నభినుతింపఁ [ఖుఁ

గన్నులఁ గనంగ భాగ్యంబు గలిగె గాదె !

యితని దర్శించుమాత్ర ముక్తిభయాన

వలచి పైకొనదే యెట్టివారివైన.

217

క. ఈవిధమున సకలావని, బావనముగఁ జేయ దుష్టపరమతశిక్ష
గావించి భక్తిః ప్రవగ, నావిర్భవమొందు నీమహాత్ముండు బసవా.

సీ. ప్రబలభక్తిజ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠల నీసరి గాననిర్మలాత్మ
లీపేమ పిలచుట నిఖిలభక్తాభీష్ట మైయున్నదనుచు మాచయ్యముఖ్య
లనవుడు నాశఁ డట్లగుఁగాక మద్దేశికాజ్ఞయు నీగతి యయ్యెఁ గానఁ
గరుణమీరలునామకరణంబు నేయుండు నాప్రడువారలందఱునుసమ్మ

తే. దాత్తులై చెన్న బసవరా జనుచు నుడువ

బసవ: డత్యంతసంతోషభరితుఁ డగుచుఁ

జేలుపు మీఱంగ జంగమంబులకు భూతి

వీడ్వములు వస్త్రభూషణనితతు లొనఁగి.

219

ఆ. దళితపాపులైన యలభక్తవర్యులు:

దాను నెలమితోడఁ దత్త్వగోష్ఠి

సలుపుచున్నయట్టి సమయంబునం దొక్క

ద్వారపాలకుండు వచ్చి మొక్కి.

220

శా.దేవా! యొక్కవచిత్ర మిప్పు డతిదేవీవ్యప్రభారమ్యము

క్తావైడూర్యపుంగరాశ్చ ముఖరత్న న్వర్తనంయు క్తభూ

షావిద్యోపితహస్తయుగ్మమున భాస్వత్సత్వరాయాతమై

భావాశ్చర్యముగాఁ బడెన్ . . . డి బహిర్ద్వారప్రదేశంబునన్. 221

క. ఆకలితఘాటణావళు, లాకరములు గనినశ్రీకరాకృతి దోచెన్

మా కెల్ల ననుడు బసవం, డాకాంతఁ దగియవీక్షణారంభుండె .

ఉ. అచ్చట నున్న భక్తసహాయును దానును సత్వరంబుగా
వచ్చి యపూర్వశోభలః గనంబడు హస్తయుగంబు గాంచి లో
నచ్చెరు వంది యవ్యతిశయియులు నెచ్చటనుండి వచ్చెనో
యిచ్చటికన్నఁ జారుఁ డొకఁ డిట్లని పల్కె నమస్కరింపుచున్. 223

❀❀ చిత్రకన్యకథ. ❀❀

తే. అధిప! విజ్ఞులతోఁబుట్టు వైనచిత్ర
కన్య యనునది మదనవికార మొదవ
గుఱముల కాపరిని గూడఁ గలము నీతి
శీలమును మాన మెంచక సిగ్గుమాలి. 224

క. పెఱవాని ననుజ గూడిన, తెఱఁ గాపుడు పల్లవరస దెలిసినచో న
క్లాఱగానిమాట చెపులగుఁ, గొఱపించొన్నినటులైనగుం దెడుమదితోన్.
క. ఏమియుఁబలుకఁగఁ దోచక; గూమిగనుంగొనుచుఁగొంతప్రాద్దుంఁడివిభుం
డాధన్యునితోనను నా,చా!మానిని యెంతసాహ సాత్తక యయ్యెన్.

చ. నకలుపయై విభుక విడిచి సాధ్వసమర్తము లుజ్జగించి బం
ధుకులము విన్నఁ దన్ను వెలిదోయు నటన్మభయంబు మాని యీ
సఖ యొకయన్యమానవునిసఖ్య మొనర్చెఁగదే పయోజజా
తకృతయుఁ బాయఁగా. పరమె థారుణిలోపల నెట్టివారికిన్. 227

చ. అని మఱి యిట్లు పల్కుబసవాధిపుసోదరి నేనునింకచే
సినఫల మూరకే చనక చేకుటు నా కింక దోడుతోడునక
న్మనసిజవైరికాంత కెన నాఁ జనుతత్సతి నట్లు పల్కుఁ గాఁ
జనునె యెటుంగనైతి. గడచన్న పనుల్ నుడువంగ నేటికిన్. 228

చ. నలుగురు నింక చేసినచు నవ్వంగ నేకరణిక సహింతు న
క్కలుపమనస్కుమో మెటులఁ గన్దొనఁజాలుదు నంచుఁ గోప మ
గ్గలముగఁ బూని గుఱములకాపరిఁ గొట్టిన నేయఁ జంచి లో
పలికి నయంబు మీఱఁ జని భావము గొల్వ వనించుచెల్లెలిన్. 229

చ. కనుఁగొని మోమునక వెనుక గానఁగీయక నాతి యిందు ర
య్మని సఖ నేకతయి భవనాంతరసేమను మెల్లమెల్లఁ దో
డ్కిని చని దాను మున్నట నికూఢత నిర్మిర నిల్చునారెకుల్
గనుకిని మొక్కి భూధవుడు కామిని వారికి జూపి యిట్లనున్.

- క. ఈవనితం గొనిచని విషి, నావసితలమందు నొక్కయసియంత్రముపై
వైపుడుతుత్తునియలుగా, నావుడునొకగాకయచుచు నతులైసంతన్.
- చ. చెలియలిదిక్కు గన్దొనక చెచ్చెర నవ్వలి కాతఁ డేగినన్
దలచరు లంతటం దరుణి దవ్వలకుం గొనిపోయి చంపఁగాఁ
దలచి తదీయరూపమును దైన్యమునుం గని సంహరింపు జే
తులు వెన రాక యిట్లనిరి దుగ్ధితమానసు లౌచు నొంపొరుల్. 232
- శ్లో. అక్కటా! శుద్ధాంతమందు నుండెడుతన్వికశ్యపాలకసఖ్య మచ్చెనెట్లు
కట్టన్దుః జెల్లెల్లి బట్టిచంపు మనంగ నాలుక యెట్లాడె నరవదనను
మిగులసౌఖ్యాన్విత యగురాజసుందరికీగతిపరమేష్ఠియెచటవ్రాసె
నబలఃజంపఁగఁగూడదనిరాజుతోఁ దెల్పిమతిమంతులెవ్వరుమాన్పరైరి
- శ్లో. దైవ మిటు తప్పఁజూచినతటి మత్తెవ్వ
రెంత చింత యొనర్చిన నేమిగలదు
కతినుండగు రాజుఁ గొలిచినకతన నిట్లు
గోరి వధియింపఁగా నియ్యకొనఁగవలనె. 233
- క. అని వగచివగచివిభువం, పొనరింపక తీరదనుచు నొకయసియంత్రం
బునవైచిచనిరిచెలితు, త్తునియలగుచునఁనిమిఁదదొరుగఁగనంతన్.
- క. మారుతరయమునదత్కర, వారిజములువచ్చియిచటవ్రాసెనటంచున్
జారుడు దెల్పిన బసవఁడ, వారితవిస్తయనియుక్తభావుం డయ్యెన్.
- ఉ. అప్పుడు మింఁదజగముము లచ్చెరు వందు చుయారె చేతులే
యిప్పగిదిం వసించె మఱి యీకరముల్ గలయింతిరూప మే
చొప్పున నుండునో యిపుడు చూడఁగనొక గద యంచుఁగోరికల్
విప్పు దల్లిర్పఁగా బసవవీరునిఁ గన్దొని వల్కె రంగఱున్. 236
- మ. బసవాధిశ్వర! యీకరద్వయమునన్ భాసిల్లుపద్మాక్షిసౌం
వెనఁగంజూడఁగ వాంఛ చెందినది మాయుష్షంబు చేకూర్చి త
ద్విసజాతానన నెవ్వెధిన్ ననిచి ప్రీతిం జూపవే యిప్పుడో
యసమాస్త్రామితగర్వనిర్దళనపాదాబ్జాతపుష్పంధయం ! 237
- చ. పలచినవాంఛితం చొనుగి వారవిధూనితామనోజ్ఞులీ
లలఁ జరియింపఁబంచి మము లాలనసేయుట కెల్ల మూలమై
యలగుగదయ్య మామనవి యాత్మఘటించుచు నీవ్రయోజనం

బెలమి నొనర్చితేని యని హెచ్చగువేడ్కల వేడునంతాన్. 233

సీ. భక్తు లెయ్యది వేడఁ బ్రత్యుత్తరంబీక
యొసఁగు నేమము గాన బసవమంత్ర
తనతోడ మున్నుఁ దెల్పినచారుఁ బిల్చి నీ
వరిగి వేగంబ తదంగనాంగ
శకలంబు లన్నియు నమకూర్చి కొనినమ్ము
నావుడూఁ జని విపినంబులోన
నాడాడఁ బడియున్న యత్తున్క లన్నియు
జతఁ జేసికొని వచ్చి సచివమాళి
తే. యెదుట నుంచిన చారుని యిష్ట మొసఁగి
శరణసందోహమున కెల్లఁ జూఁగి మ్రొక్కి
సంగమేశ్వరు మదిలోన సంస్థరించి
యతులలింగవసాయతహస్తుఁ డగుచు.

239

తే. వెలచితనుఖండచయములు వేటువేలి
నేర్చి యంగంగములు జతఁగూర్చి యచటి
భక్తపాదాంబువులు దానివైనఁ జల్లి
యించుక విభూతఁ గొని పలికించుటయును.

240

తే. తత్పదాంభోజజలము సంధానకరణి
పావనంబగు తద్బూతి నీచకరణి
యైన నిద్దుర మేల్కొను నట్లుగాఁగఁ
జిత్రకన్యక యపుడ సజీవ యయ్యె.

241

ఉ. మామని మేల్కొటారి యెలమావినిగుర్కొనుకొమ్మ మేలిబం
గారు మెఱుంగుతీన రతికామిని కేల వసించుచిల్క సిం
గార్థపుగ్రోవిరత్న పుజొకాటపుబొమ్మ యనంగ నప్పు డా
వారిజగంధి నిల్చె ఒనవప్రభుమోల విలాసధుర్యయై.

242

వ. ఆసవయంబున.

ఉ. అక్కడ నున్న మర్త్యనివహం బతివిస్తయసంగతాత్మయై
యెక్కడ నైనఁ జూచితిమె యిట్టినిచిత్రము ఛేదితంబులై
యక్కడ నక్కడం బడినయట్టి కళేబరఖండముల్ భల్లీ

- యొక్కటఁ గూర్చి యీ బసవఁ డొప్పుగఁ జేసె సతికా సశివగాన్.
- చ. ఇతనిప్రభావముల్ గణిన నీశ్వరుడే యగుఁగాక మర్త్యుఁ డకా
మతి గనఁ బోలునే యనుచు మాటికి సన్నుతి నేయుచుండఁ ద
త్సతి బసవేశ్వరాంఘ్రిజలజంబులపైఁ బడి మొక్కి పల్కె న
న్నతులభవత్కృపామృతరసాంబుధిఁ దేల్చి పునీతఁ జేయవే. 245
- ఉ. నీకరజాత నౌట నతిస్థూరపాపభయం బణించితికా
బ్రాకటసౌఖ్యసంపదకుఁ బాల్పడి యుండితిఁ గాన నేక్రియం
జేకొని నన్నుఁ బ్రచేదవొ నిర్మలచిత్త నొనర్చి పోవవే
లోకనుతప్రభావ! యని లోలవిలోచన వేడునంతటన్. 246
- తే. బసవనామాత్యచంద్రుండు ప్రమద మెనఁగఁ
గ్రమముగా నూర్ధ్వరేతయ్యగారిచేత
లింగధారణ మపు డొనర్పంగఁ జేసి
విమలసుజ్ఞానఁ గావించు నీని విదవ. 247
- నీ. అక్కల్కి-క్రమమొక్కచు నిట్లను బసవేశ నావిన్న పంబువినుఁ డు
ధరణిపై నెవ్వరుతమతమయిష్టదైవాభిధానంబుల నమరియుంట
జనవేద్యమే కాదె! సకలవిధంబుల నావేల్పు వరయంగ నీవె కాన
భవదీయనామసంప్రాప్తగా ననుజేసి యవనిర్ధిలఁజేయు మనినబసవఁ
- ఆ. డఱిలశరణనరులయానంబులుగాంచి, నవ్వ చూరకన్న నగళరాస
భక్తు లతనిభావపద్ధతి బసవయ, టంచు నామమిడిరి యబల కపుడు.
- మ. అతివీలాఁతియై ధరం బరగునయ్యంభోజపత్రేక్షణాం
చితశోభాకలనాభిరూప్యవిలసచ్ఛృంగారముల్ గాంచి య
ద్భుత మొప్పుకా వడి వింకజంగమవరుల్ పుష్పాంబుకోన్యచ్ఛరా
తతవై శ్వాసరహేతి కానిచయనంతప్రాత్ర్త చేతన్ములై. 249
- ఉ. అంగజకేలిఁ దేల హృదయంబులఁ గోరినవారి వాంఛిం
బంగద హర్షబూని ననవాధిపుఁడాలజాక్షిఁ బిల్చి యీ
జంగమసూర్షలకా గునుచుసాయశుక్రీహలోన నేలుపా
మ్మంగన! యన్న మొక్కి బలజాశితవేళి వడించె నీగతిక. 250
- క. క్షితితలముననొసఁగి కొక, పతియుండినయోగ్యమగుచుభాసిలుగాకే
గతివలఁప నొక్కయువతికిఁ బలిబాహుళ్యంబుయు క్తపద్ధతియగునే.

క. మితిలేనిజంగమావళి, మతివాంఛలు తీర్పుఁ గా సమర్థునె నా కి
గతి కల్పింపక కరుణో, న్మతిచే మీదానిచేసి ననుఁ బోవఁగదే.

చ. అన బసవేశ్వర డిట్లనియె సంబుజపత్రవిశాలనేత్ర! యి
ట్లనఁ బనిలేదు భక్తనివహమ్ములఁ గామసుఖాభిలాష లిం
పెనయఁగఁ దీర్ప నిన్ను సృజించె శివుం డటుగానఁ జింతలం
జనకు మదీయసత్కరుణసత్త్వసమర్థత గల్లు నీ కికన్. 253

తే. పామ్ము వారియధీనపు గమ్ము నిన్నుఁ
గ్రమ్ముకలుషమ్ములను విడఁజిమ్ము మది
నమ్ము నామాట మేలు చేకొమ్ము సుస్థి
రమ్ముగను ముక్తి దొంగకు నిజమ్ము సుమ్ము. 254

చ. అని నవలా నొడంబఱచి యాత్మల నువ్విభులుఁచుమిండభ
క్తనిచయముక ముగం బలరఁ గన్గొని మీరలు వేడ్క నీశుభా
ననవలనక ననోబ్బముల నాటినకొరిక లెల్లఁ దీర్చికొం
డని యనుపక నడిం జరి యంగనఁ దోడ్కొని వార లందఱున్.

క. ఈకరణివారలేగఁ గృ, పాకరుడగుబసవమంత్రి యద్భుతమహిమం
బాకాంతంగొనియాడుచుఁ బ్రాకటమహిమాన్వితాదిరాజప్రముఖుల్.

తే. నాగమావలోకనమునకు హృష్టులై
యంతిపురికి వేగ నరుగువారి
నమ్మగాక్షి చూచి హర్షంబు సచ్చక్తి
దొలుక వందనములు సలుపునంత. 257

క. వనజాక్షిభక్తివై రాగ్యనియమనూహిత్యనిష్ఠ లాత్మలకు ముగం
బొనరింపఁ బెక్కువిధుల్యన్వినుతింపుచునొక్కహర్ష్యనిమలతలమునన్.

చ. బసవనితో సమస్తశిభక్తనికాయ మతిప్రమోదహృ
ద్బిసరహయుక్తమై మహిమ పెం పెసఁగక సభ దీర్చియుండె నిం
సెసఁగ హిమావనీధరను తేల్వరసంగతమై నిరంతరో
ల్లసనము నొందునాప్రమథులం బురుణించి విలాసనంపగన్. 259

చ. అని చెప్పినఁ గుంభసంభవుం డన్వలే కథ యెఱింగింపు మునుషయు.

మ. మిహికాహార్యనమానధైర్య! మధురామేయాబ్జసౌందర్య! పూ
ర్వహరిద్రాజితధైర్య! శౌర్యఘనపారావారగాంభీర్య! దు

స్వహతేజోజితసూర్య! భానురమనీషాదేవతాచార్య! వే
దహయాంఘ్రిద్వయసంతతార్చనకళాతాత్పర్య! వీర్యోన్నతా! 261

క. లబ్ధనికాయవిదూరా!, యబ్ధిసమగభీర వైరిహరణవిచారా!
లబ్ధశివాచారా! ప్రా, రబ్ధసుకృతభవశరీర! రమ్యాకారా! 262

తోటకవృత్తము. శ్రీకరబంధువశీకరచర్యా!, ప్రాకటభూపరిపాలనధుర్యా!
లోకనుజేశలోచ్చయధైర్యా!, భీకరశత్రువిభేదనశౌర్యా! 263

గద్య. ఇది శ్రీమ చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్ష లబ్ధకవితామాధురీ
ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్రకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతంబైన
చెన్న బసవపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు బ్రథమాశ్వాసము

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

మధ్యమరాంబాహ్య
తామరసవిహారపట్టదన్తల్లేశ
స్వామికృపాబభుభ
స్తోమా శ్రీయమృతలింగశోభననామా.

1

వ. అపధరింపు మయ్యగన్త్యముసీంద్రునకు రేణుకగణాధీశ్వరుండు తరు
వాతివృత్తాంతం బిట్లని చెప్పందోడంగె.

2

చ. అటు వసించు భక్తనిచయంబులు జంగమసత్ప్రసాదవి
స్ఫుటమహిమల్ వినం దివిరి భూరథమూర్తి దిగంతపూరితో
త్కటనిజకీర్తియై వెలసి ధన్యతఁ జెందిన మాదిరాజు హృ
జ్జటిలముదంబునం గని రసస్ఫురితోక్తులఁ బల్కె సీగతిన్.

3

మ. అనఘా! శైవరహస్యముల్ భవదభివ్యక్తంబులై యుండుఁ గా
వున శ్రీజంగమసత్ప్రసాదమహిమంబుల్ దెల్పి రక్షింపవే!
యన నాధన్యుడు మున్ను మీకరణ నాద్యంబైన భక్తాభిచే
వినిన ట్లే వచియింతు నంచుఁ బలికెన్ విస్వప్త మానట్లుగాన్.

4

తే. అమృతసంధా యకంబయి యపురగిప్ర, పూర్ణమై మత్తసారంగకీర్ణమైచ
రన్తరుద్వరగంధర్వరాజమగుచు, నతిశయిల్లె శ్రీజీమాతమవనియందు.

వ. తద్గిరింద్రంబున.

6

మ. అకలంకోజ్జ్వలమల్లి కార్జునసుతివ్యాహగయుక్కారికా
శుకముఖ్యాండజనాథసంక్రతిముదస్తాకప్రరోమాంచకం
చుకదేవర్షినివాసదేశవిలసచ్ఛోభాపహచ్ఛాయద
ప్రకటామ్లాదిమహిజమా కదళికారణ్యంబునం దొక్కచోన్.

7

❀❀ గంధర్వనికథ. ❀❀

- క. కమలాధివాసవిలస, త్కమలాసవపాయభ సలకమనీయంబు
గమలీకకిరణశీతల, కమలంబగు నొక్కకొలనుగడు వెలుగొందున్.
- క. తత్తీరంబున గంధ, రోవ్త్తముఁ డచలుండునై మహేశాక్షతురంగుం
జిత్తమునం దిడిసురముని, సత్తములగ్గింప దపముసల్పుచునుండెన్. 9
- ఉ. అంతట నొక్కనాఁడు నిటలాక్షపదార్పకు లాజవంజవ
భ్రాంతివిదూరు లంతరచరద్రపుదూరులు యోగమార్గవి
శ్రాంతులు పంచవర్ణమనుజాధిపమూర్తులు నైనశాంతుఁ డే
శాంతుఁ డనంగ నిర్దళమహాత్ములు శ్రీగిరి సంచరించుచున్. 10
- తే. అచటి జంగమదివ్యగేహంబులందు
మాధుకిరభిక్షుగొని శివారాధనంబుఁ
జేసి భుజియింత మనుచు విలాస మలరఁ
దత్సరోవరతీరంబు దఱియ నేగి. 11
- సీ. విమలమకానొకచోఁబ్ర వేశించి తద్భక్తమంబులఁగడిగిపాత్రంబులందు
నించియోంకారయ్యుచ్చాక్షరీమంత్రపూజితలోపేతభూతిఁ జల్లి
యిష్టలింగార్చన నెలమితోనొనరించి యర్పితంబగు తన్నహాప్రసాద
మొనటికడికడికగపటచుచుభుజంపుచు లింగయోగవిస్ఫూర్తినున్న
తే. వారలను దత్సమీపనివాసమందుఁ
దపము సల్పుచునున్న గంధర్వవిభుఁడు
వీక్షణము చేసి తచ్చర్య వెగటు దోచ
నిట్లు లని పల్కె నజ్ఞానహృదయుఁ డగుచు. 12
- చ. శివు ధరియించి సంతతము శ్రీమదబాణుని బూస్తి నూత్తనం
భవహరుఁ జిత్తవందు నిడి సాక్షిలోచనలాంఛనంబులే
యవిరళభక్తిఁ దాల్చి ఘనులె నన వర్తిలు మీర లీగతికై
సవనవిరోధి కెంగిలిప్రసాదము కొంకక యిచ్చు టొప్పునే. 13
- క. నరులెవ్వరై న మీగతి, హరునకు నిటుభుక్తచేప మర్పించుట యీ
భవదీతల మునఁగలదే, దురితాత్మకులారయనుచుదూషించుటయున్.
- మ. విని కొవజ్వలనావృతాత్ము డగుచుకై వేగంబ గంధర్వసిం
గని యోమూఢ! మహాప్రసాద మెఱుంగంగా లేక యుచ్చిష్టభా

- వన దూషించితి గాన నీయఘము పోహం జాల దేవెంట నీ
ఘనతేజం బట గ్రామసూకరపుమేఖైకొమ్ము పొమ్మిం కీటన్. 15
- చ. అనవుడు భీతి నొంది వినయంబున నిట్లును గేలు మోడ్చి యో
యనఘతరాత్తులార ! తెలియం గనకే మిము నాడినట్టి దు
ర్వినయవచఃఫలం బనుభవింపక తీటునె యింక శాపమో
చన మెటు లయ్యెడుకా దెలిపి సంతస మందగఁ జేయరే! యనన్. 16
- ఉ. కోపము మాని యిట్లునిరి కోన్ని దినంబులు ధారుణీస్థలిం
బ్రాపితపోత్రిరూపమునఁ బర్యటనం బొనరింపుచుండి రు
ద్రాపరమూర్తియైన శరణాగ్రణి డించుప్రసాద సేవ ద
చ్చాపము వీడి హేమగిరిచాపునిప్రాపునఁ జేరె దెట్లనన్. 17
- తే. అమృతసంపాదకంబుఘోరాఘమోచ, నాదికారణమైనదివ్యప్రసాద
మేవగింపఁగవచ్చినయేనవితర, గతి జెడదుతత్ప్రసాదభోగమునఁగాసి.
క. అని జంగమవరులొసఁగిన, ఘనశాపాక్రాంతుడగుచుగంధర్వుడుశో
భనసజరూపముగోల్పడి, కొనియెంపత్తణమ గ్రామకోలమురూపున్.
చ. కొఱకొఱ లాడుచుం బుడమి గ్రుచ్చుచు బల్యైఱతోడ నోరగాఁ
బిఱిదికిఁ జూచుచుకా గడుపువేగున పంకరగాఁగఁ బోవుచుకా
గఱకఱ పండ్లు గీటుచు నెగంబడి ముట్టెను దుంగము సైలం
దెఱలిచి మేయుచుకా బొడలతీగల డాగుచు నేగె జాగునన్. 20
- క. ఈకరణిం జనిచని యా, సూకర మూరూరఁదిరుగుచుంజనుచును శో
భాకలన ధరిత్రి లస, నన్నకంబగు విజయవాటినగరము చేరెన్. 21
- తే. అపురంబున నెపు దుండు గాపురంబు
నెఱుకకులమున జనియించు బెరుకుపుండ్ర
పామరుం డనఁ గలఁ డొకపామరుండు
సకలకర్త సుగుణరాశి సత్యరాశి. 22
- వ. వానియాలు బండంగి యనునది. 23

ॐ బండంగి కథ. శిశి

నీ. సం దెఱింగినదొంగ సాటెనగొట్టు పిసాసి దిమ్మరి జెరజముబటాని
తచ్చనగొండి పోతరక త్తే కల్లరి వల్లింత మాయలబెల్లి కటికి

నక్కచిక్కులమారి పెక్కురురూపిదూబరదిండిబొంకులచానమొండి
బొజుగులాండిలడారి బిల్లి పల్లకిజూదరియబ్బెరాసిగాతలకొటారు

ఆ. మగనికంటెనెరును వగలాండి శివన త్తి
బలుగయాళి పొరుగుపాలిజాలి
మందులాండి చెడుగుమానిసి బూతంబు
పిసిండి బిచ్చగాండ్ల చెన్నుగుదియ.

24

ఆ. అట్టివారి యింట నటుతగా నున్నట్టి
వెరటిపంచలోన గుటుకు లిడుచు
నచట నచట దిరిగి యల పండి యలపండి
పండియున్న బుండ్రపామరుండు.

25

చ. కని సతిఁ బిల్చి యిక్కిటిని గామిని చూచితే యెన్న! డిప్పరిక
గనుఁగొను పండిగా దిది దినంబును గంజియుఁ గాటం బొసి పెరి
చేసనిటనుండు నంచుఁ బతి చెప్పిన సంతసమందిదాని నొ
య్యనఁ దరి జేరఁ బిల్చి పులియంబలి యించుక వోసె మూఁకుటన్.

ఆ. అంబకళము ద్రావి యది మొద లాపంది
యెఁచటి కరుగఁబోక యెటుకునింట
గంజకడుగుచేతఁ గడుపు నింపుచుఁ గొంత
కాలముండె జాతిగతుల నంత.

27

సీ. శివరాత్రికతిభక్తి శ్రీశైల పల్లభుఁ గనువేడ్కవృద్ధజంగమ మొకండు
చనిచని బెజవాడ సాయంతనమునకుఁ జేరి పేరాఁకటిచిచ్చుచేతఁ
బడలేక భిక్షుకై భవభక్తభవనంబు లెచ్చోటఁ గల పని వచ్చిచచ్చి
యెటుఁగఁజాలక యిది కఱకంతుభక్తమందిర మని పుండ్రపామరుని
తో. కరిగి తద్వార్దేశమునందు నిల్చి

[యింట

ఘంటవాయించి తోడ శంఖంబు నొత్తి
భిక్ష యనవుడు బండంగి విని యడంప
కాసికోపంబునను మందిరంబు వెడలి.

28

సీ. కనుఁగొనె విభులఁ గ్రమ్మినమేను వాగ్దీన
కనుబొమల్ లోతులౌ కనుఁదోయి

పణికెడుశిరమును బెణకెడు గమనంబు

భగ్గుదంతానలి పక్కకంటి

జొల్లుగారెడు నోరు తెల్లనిగడ్డంబు

తెగనిశ్లేష్మంబుచే దగులుమాట

వెన్నంటు యొక్కయు సన్నపుఁజేగోల

పొడివగ్గు కాకిమాపులును మఱియు

3. జడలు కక్షపాల గొడుగు శర్మపుగంప

చెవుల: కగులుబడంగ చింపిగోచి

యెవను శివనినెజ్జ రుదురాకలును బూది

యమగు ముసలిజంగమయ్య నపుడు.

22

చ. కనుగొని డాయ వచ్చి సునకంబువిధింబునఁ గెక్కురించి యు

ట్లను నను నొంటి నుండి గని యద్దమ వారిరికాడ విచ్చుముం

గొను నెవ మూని వేతొకటి గో రిటు వచ్చినజాడ దోచె నా

చెనిమిటిఁ గన్న నిన్నిడుమ పెట్టక యూరక పోవనిచ్చునే? 30

ఉ. కల్లరులైన యాపారుగుకంత లెఱింగిన గేలి సేయుచుం

దొల్లిటివైర మెంచి పతితో వినుపింపక పోవ రంతతోఁ

జెల్లును నాదుకాఁపురము చిక్కిన నీకును భంగపాటగుం

దెల్లముగాఁగ నింక నిట ద్రిమ్మరు గూడదు పొమ్ము క్రమ్మఱన్. 31

క. అనియది హొదినమాటలు, విని రంగమామూర్తిమగో వెగటుగఁదోపం

ననో శివాయనిర్ణము, లగుగనములఁ జేర్చిచగోలంబడియ నియెన్.

ఉ. అక్క! యిట్టు లాడఁ దగునమ్మ? నర్హతఁ గామచారియా

తెక్కలికాని నాడుపగిదికా; సిరిగట్టునివాసుఁ గొల్వఁ బె

న్నక్కువ నేగుచో జనసమాజము గలదెడల లేక యాఁకటకా

దక్కుటచేత భిక్షకయి చేరితి నీగృహాశీమ కోమలీ!.

32

ఉ. కాలము సర్వముం గడచి కావ్యము మేనునఁ బెంది వృద్ధునై

కాలు కల్పలేని ననుఁ గామవికారి వటున్న నవ్వరే?

దేల ప్రథామూపముల నేచఁగ విచ్చుము తెచ్చిపెట్టినం

జాలు మఱేమియుక వలదు నాపుడుఁ గోపముతోడ నిట్లనున్. 34

- క. ముది మది దప్పెనొ పైత్యము
గదిరెనొ యటుగాక యుమెతకాయ నమలిసో
మదనారిభక్తవర్యుల
సదనములకుఁ గాక యిటుకుఁ జనుదే నగునే? 35
- వ. అసిన నతం డిట్లనియె. 36
- శ్లో. నెలఁత! నీ వనుమాటయే నిజముగాని
మారుఁ గల దొక్కవ్రత మేరిముదిగమున
మునుపు వేడితి నచటన గొనఁగవలయుఁ
గానఁ దగుభిక్ష పెట్టుము గడవ వలదు. 37
- క. నాపుడుఁగామినియిట్లను, మావంగడమందు జంగమములకు బిచ్చం
బెనంతపెట్టినొప్పుదు, నీవెట్టితనంబు మాని నిలువక చనుమా. 38
- ఆ. అనినజంగమయ్యయని యెదొల్లిటివారి, చర్యలెల్లసూరసాని మొదలు
శైవవరులు పూజసేయుటచేఁ గాదె? యిహపరార్థసిద్ధు లెల్లఁగనిరి.
- క. కావున జంగమచర్యుల, సేవించుటచలనఁ గీడు చెందుట గలదే!
కేవలపావపువాక్యము, లీపిధి జను లెవ్వరైన సెల ననఁ గలరే? 40
- చ. అన విని క్రోధఘూర్ణితనిజాననయై శివసత్తికై వడిక
విస వెగలైన పల్కు లివియే యన నేటికి? వారిచాడ్పునక
ఘనమగు కొల్పుగాదియలు గల్గినవారము గాము మిన్న కే
చను మిడి నిచ్చి శేని నెలుచుక నినుఁ గొట్టక మాన గట్టిగన్. 41
- ఆ. ఆకలచుగఁ పడజాలనే సంగడింబు, గంట తొకట్టుగానుంచుకడుపునింపఁ
గుడుపుమిచ్చుట నీడ్డిఁబడి తెలారు, చూకనొరలినఁ గలుగదుతథ్యమ
- చ. అడిగినచోట భిక్షుఁ గొనునట్టిప్రతంబున నొండుదోట నే సిన.
నడుగుఁగడదోదు నే! శశినయట్టు నొసంగుకపోవని వనక
జెడుఁగుడిసాని బల్లుదియ చేరొస జంగమసూ మ్మటంచు నొ
నన్వడిఁ గదియంగఁ బోవుతఁజీనాతిమగం దగురెంచి చెప్పినన్. 43
- ఉ. కోమలి! దోల భిక్షుగుని గొట్టుఁగ నొండుక నన్న నాభుతో
గామిని పల్కునట్టి తది గొననిన న్నిని పో భిక్షుకై
గాముతెజంగునక నగిలె గావునఁ గొట్టక మాన నన్న న
ప్పామరుఁ డాలితో నిటులఁ బల్కె వయాసమువేతచిత్తుఁ డై. 44

ఆ. పృథ్వు వేళగానివేళ నాచట డస్సి, నచ్చినాడు గాన వలదు గడుపఁ
గలుగుకొలది పెట్టుమలుకయేమిటికీటులనినవిభుసిపల్కులరుచిదోష.

ఉ. ఈనడుపీనుఁ గెక్కడ మతెవ్వరిఁ గానక వచ్చె నంచుఁ గో
పానన యాచు నెక్కడివ్యయం బరుచెంచె నటంచు నాథు లో
లోన గొణంగి తిట్టుచు విలోలతఁ దోచక సంచరించుచున్
దా నిటు కొంతపొద్దుఁ గడుతల్లడ మంది యొకింత కిన్కతోన్

ఆ. తనదుప్రాతమగఁడు మనిన నాఁ డొకమూల
దొంతినుండలోన దొంగతనము
దనక డాచినట్టి తమిదెపిండి యొకింత
పెట్టి పొవ్వుటన్న భిక్షకుండు.

47

సీ. అఖిలంబు నెఱుంగ 'తుథాతురాణాం న రు
చి ర్న పక్వం' బనఁ జెల్లుఁ గాన
నాచటిపెల్లున నప్పిడియంతయు
నతివేగమునఁ గొని యాత్మలింగ
మునకు నివేదనం బొనరించి యించుక
యారగింపం బొడియగుటఁ గుఱుక
కడ్డమై యవ్వలి కరుగక యున్న నూ
రెప్పడలమిఁ గేల నె త్తడచి కొనుచు

తే. డిల్లవడి యిలవై బొరగిల్లి కొంత
తడవునకు లేచి కూర్చుండి వరిన నిల్చు
నెఱుకుజవరాలిఁ గనుఁగొని యెలుగు రాక
సన్నముగ నిట్టు లనియెఁ నజ్జంగముండు

48

క. కనుఁగొనిన మనికసహ్యత, పనిపెడిఱ్ఱాపాఠసున్ని తగ నాకై డా
చినదానవెచాలుసుమా, యనిపిగిలిన నచటనునచియతఁడేగెవెసన్.

చ. అనుతరాత్మఁ డి ట్లరుగ నంతట నక్కలుపాత్మ యాత్మ లై
తనరెడికాంతలం బిలిచి తామరసాయతనేశ్వరా! నా
పెనిమిటి నేయుడండుగము వింటిరె! తా నొక పెద్దదాత సం
చును గృహ మెల్లపారడి చెడన్ దలపోసె వివేకహీనుడై.

50

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చెనొకొ యాముదిజంగము వానిమాయలో

- జిక్కి తరాలనుండి యొకచీమకుం బోవంగ నీక డాచునా
చక్కనిపిండి వ న్నదిమి సర్వముఁ బెట్టంగఁ బంచె నింక నే
నెక్కరణిక్ వసింతు మను లెత్తి వ్యయం బొనరించునీనితోన్. 51
- క. అప్పిండియఁ బులగముపైఁబప్పుగతిక్ సైఁసకతఁడు పాఱంగఁజల్లె
దప్పినరించితి నెచటనొ,తప్పుజనినవానిమీఁద పయదలంచుదురే.
ఆ. ఏననేకపతులనెనసి కాపురముంటిఁ,గానియింత బెరుకువాని నెఱుంగ
జంగమయ్యతోడజరుపుఁగాపురము దానింకననుచునువిదయిల్లువెడ
డి. తోడన యేగి పామరుఁడు తొయ్యలిఁ జక్కంగఁ బట్టి నాతినిక్[రె.
వీడి నిమేషమేనియును నే వసియింపంగ నేర యిట్టులం
గూడునె నాపయిం బెలుచుఁ గోపము సేయక తప్పు సైచి ర
మ్రేడకుఁ బోయె దంచుఁ దనయింటికిఁ దోడ్కొనివచ్చె క్రమ్మటన్.
- చ. అటు చనుదెంచుముక్ తపసి యచ్చట డించుప్రసాద మప్పు డ
క్కిటి భుజియింపఁ గాంచి కడుఁ గేరుచు సొమ్మున సొమ్ముఁ జెందెమే
లిటు వసియింపఁగా నలువడే? మరభ్యాములంచు నత్తటిక్
దటకున నిల్లుఁ జొచ్చి ప్రమదంబున నిద్దురఁ జెంది రిద్దఱున్. 55
- తే. అంత నప్పోత్రిభ క్తిశాంతజంగ,మప్రసాదోపభోగసన్నహిమగలన
విమలనుజ్ఞానమాత్మఁబర్వినగిరిక,భక్తులిచ్చినశాపంబువానె ననుచు.
- వ. ప్రమోదంబు నొంది యప్పు శద్దేహంబు విడనాడి గంధర్వరూపంబు
వహించి ఈశ్వరపగంబు నొందం దలంచెయు సంతలోన తన
మనంబున.
- 57
- ఆ. ఇక్కిరాతవర్ష నింటి నుండుట నుభి, నైతి సత్ప్రసాదమబ్బె శాప
ముజ్జగింప గంటి నొక్కమేలైన నీ,తనకిఁ గూర్పుకున్న దప్పు గాదె.
- క. కాపురం బ్రత్యుపకారము,గోవిందిననురవముక్తి కైకొన గు నే
నేనిది సంతోషాకర్ష,భూన గమనందు నిల్లుబోత్రాకృతిచేన్.
- చ. అనిఁగొంట్టియొక్కట వానినిసి యుక్కిశివాలయప్రాంతంబున
నిజజన్మనరనంబులు మాసి యాశ్వరపవధ్యానం బొనరింపుచు
నుండె సచట.
- 60
- క. తెలవాటులయగిరాతు,డలసతి మేల్కొంచిఁచూయప్రాంగణధూ
తలమునఁ గిడిగానకమనె,గలకలమందుదును దుర్వికారాకృతులై.

ఆ. వెఱుడు నిరుగు పొరుగు మఱి వాడవాడలు

పురము బయలు వెదకి సరవి బండి

గనక ముసలి జంగమయ్య గైకొనిపోవ

వలయు నింత నిక్కువంబు దలఁప.

62

బే. ఎత్తుడని వచ్చి యెంతటి కెత్తుకొనియె

బడుగుజంగము కూళుడు కుడుచునింటి

కెగు చేసిన దుష్కర్తి కేటిగలియె

యనుచు జరించి యటఁ గొన్ని దినము లరుగ.

63

క. శరవికననంబు నిర్మల, శరసరసీభాస్వజ్జనముదయమగు నా

శరదాగమమున మాధవ, శరదేవ్యరాజనములు చనుదే సంతన్.

క. నిండినవేడుక ధరణి, మండలపతి చండికకు సమర్పణ సేయన్

బండుగవేటలు వే గొని, తెండని తలవరులఁబంప దృఢగతివారల్.

చ. పురిఁ గలచోటులకా వెదకి పూర్వ మొసంగెడిచోట్ల మేష కా

సర కిటి తామ్రచూడములఁ జయ్యనఁ గైకొని యంత పుండ్రపా

మరుఁ గని యోరి పామర! యుమాసతి పండువు గాన నీదుమం

దిరమున సిచ్చవచ్చు కిటఁ దెమ్ము రయ వున నాతఁ డయ్యెడన్. 66

క. మందరమున వసియించెడి, పంది యెటకొతప్పచనియెఁబండువకికసే

చందమునఁ దెత్తునని డో, లాందోళనచిత్తుడగు చునతఁడుండుతఱన్.

చ. వనజశిలీముఖాంతకనివాసమునకా వసియించె నూకరం

బని యొకరుండు. దెల్పిన రయంబున నచ్చటి కేగి దాని బం

ధన మొనరించి తెచ్చి నరనాథుని సన్నిధి నుండి యెచ్చు దాఁ

జనినతదీయపోత్రిఁ గని సమృద్ధ మొనఁగి మహిమఁ దీర్చుటన్. 68

క. ఎవ్వరు గొట్టగఁ జనఁ దీ, కొవ్వినికొని బట్టి నేన కొట్టెద నని చే

రివ్వున నసిగొని వ్రేసిన, యవ్వరఖడ్గంబు భర్తవై కనుపట్టెన్. 69

మ. నరనాథుం డతివిస్తయాన్వితమనోనాళిమల కై నాళి శే

ఖరు కావించి విచిత్ర మయ్యెడుఁ గిటిం గన్గొమ్మఖడ్గంబు బం

గరువై కన్నడ దీని సోకి యిటు లోకంబందునం గంటిమే

కిరిమాత్రం బని చూడరా దనుచు లెక్కింపంగ నమ్మంత్రియున్. 70

క. అరుదందిదేశమున నిజ, పురమునఁ గలయినుము దెచ్చిపోత్రివరకళే

బరముదగిల్చిన జామీ, కరమై యొకపర్వతంబుకై వడి నుండెన్.

వ. అంతట దద్దామనరాహం బాత్త శరీరంబు వీడుకొని గంధర్వుండైత
త్సమయాగతభర్తరత్నాంచితదివ్యవిమానం ఒధిరోహించి జంగమ
ప్రసాదోపభోగంబునంజేసి శాపమోచనం బందితి సుఖ నైతి నని
సంతసింపుచు శివపురి కరిగె దత్తోలాంగం బతివిమలశాతకుం
భంబై వెలుంగుచుండె నంతయుం గని రాజపురంజరుండు విస్తయం
బంది యశ్శూటవికు రావించి నీ కీ ఐరాహం బెట్లు దొరికె నని
యడిగిన వా డి ట్లనియె.

72

సీ. నరనాథ! విను మొనాడు మాగృహమున

కెచ్చోటనుండియో యేగుదెంచి

గంజకడుగు ద్రావి కడలక యున్నంత

గొంతకామునకు గుధరభక్తి

భజియుంప బోవుచు బడుగుజంగముం దొక

డద్దమరేయి మాయాలయమున

కళనార్థియై చేర నతని కించుక చోడ

సున్ని వెట్టిన నది చొరక కొంత

తే. డించి చన నది యిక్కిటి గాంచి నమలె

నదియ మొద లిల్లు వెడలి శివాంగణమున

నున్న యాజాగడ చెలిసి నేడుత్సవమున

కీర్తరికి బ్రీతిగా చెచ్చి తిటకు ననుడు.

73

పంచచామరము. రసాతలాధినాథుం డబ్బురంబు నొంది జంగమ

ప్రసాదసన్నహత్వ మెంచె ఒకజాతనూతికీ

వసంబె యంచు నన్ను తించి వస్త్రధూషణాది

స్తుసంతతిక ముగం బొనర్చి తోలె జెంచు సంతటన్.

74

వ. ఇ ట్లయ్యననీశ్వరుచేత బహుమానాన్వితం డై శివరాన్వయధూష
ణుం డాత్మగత్యున నిష్కాదింశం గాకె రాజుమె వుండి లెక్క
లేనిధనంపుగుప్ప దింకింపగంటి మత్పూర్వజన్మసుకృతఫలం బి
వ్వరాహరూపంబై వచ్చి నాయంట గట్టంబున కోర్చియుండి యం
తంబున నన్నింతభాగ్యవంతుని జేసి యియ్యనంతాకాంతునకు సంత

సగ బొనగూర్చి తనువు వీడ్కొని చనియెం గాని కేవలనూకరంబు
గాదని ప్రమోదంబు నొందుచు నిజగృహంబున కరుగునవసరంబున.
చ. సిరిమలతేని గాంచి నిజసీమకుఁ గ్రమ్మఱ బోవునట్టియా
శరణునిరభ్యుఁ గన్గొని ససంభ్రముఁడై శబరుండు వచ్చి భూ
వరునకు మొక్కి నాఁటిగణపర్వఁ డీదే చనుదెంచె నన్న ను
న్దిరతరసమ్మదాంబుసిధిఁ దేలి మహితలనాథుఁ డయ్యెడన్. 76

శా. ధీరామాత్యుల బంచి జంగముసెఁ దోడ్చెచ్చించి మాణిక్యసీ
తారాధుం నగఁ జేసి యర్ఘ్యమును బావ్యం బిచ్చి శశ్వన్నమ
స్కారవారతము సన్నుతుల్ సలిపి లోకస్తుత్య! ప్రాంచత్తృపక
మీ రిచ్చోటికి వచ్చుటక మిగుల నెమ్మి జెందె మాభాగ్యముల్.

నా. స్వామి! తాపకభుక్తశేషము భజించుం గల్గి కోలం బయ
స్సామిగ్రిం గనకం బొనర్చి పరపక సద్రాపగంధర్వుఁడై
హేమస్థారవిమాన మెక్కి సురమాసీశాదు లగ్నింపఁగా
సోమార్థాంకితజాటువీటి కరిగెక బోవ్యంబు చెట్టింపఁగన్. 78

ఉ. కాపున సీమహామహిమ గన్గొన శశ్యమె యంచు నెంచున
బూభూరువాక్యము ల్వినయపూర్వవయారస ముప్పతిల్లఁగా
భావజవై రితుల్యుఁ డగుభక్తరరేణ్యుఁడు పల్కె సౌర సీ
భావము గాననయ్యెఁ గులపావనమూర్తివి రాజశేఖరా! 79

క. భువి జంగమప్రసాదము, భవరోగౌషధము గానఁ బార్థివ! నీ కే
విఁ రింతుఁడనన్తహత్త్వము, ప్రవిమలమతివినుమటంచు బలుకఁదొడం
చ. కలఁ జొకభక్తుఁ డబ్జశరఘస్త్రరసానవయోజపట్టుదుం [గెన్.
డలఘుతరప్రభావుఁ డతఁ డక్కడ నక్కడ కైవమందిరం
బులఁ దగుభిక్ష మెత్తి జలపూర్ణతటాకసమీపధారుణీ
తలమునఁ జేరి యచ్చట నుధాకరశేఖరుపూజ సల్పుచున్. 81

తే. తత్ప్రసాదంబు భోజనాంతరమునందు
నుంచి లింగార్పితంబు గావించి యార
గించి యాభాజనం బట్టె కెడతటాక
జలములో వైచి చరమూర్తి చనినయ్యత. 82

ప. అట్లు నీటక వైచినతరియం దొక్కకణం బుండి రాలిన. 83

చ. అతులితపూర్వజన్మసుకృతాతిశయంబునఁ దజ్జలాంతర
స్థితశరణప్రసాద మతితీవ్రత నొక్కయుపంబు మ్రింగి వ
ర్జితసుషూంకమై యట చరించుచు నుండినకొన్ని నాళ్ల క
ద్భుతముగఁ జెం చొకండడవి దూరపువేటల కేగి వచ్చుచోన్. 84

క. చెలువుననీరముఁగనుఁగొని, తలుచుగఁగల విచటమిలుతధ్యమనుచున
య్యెలుకపుడుసంతసంబున, మెఱయుచు వలవైచితిగిచె మక్కువతో
తే. జాలమునఁ జిక్కివచ్చిన మిలతోడ [డన్.
సత్ప్రసాదోపభోగి యుపంబు దగులఁ
గాంచి సంతసమున మెయి పెంచి చెంచు
చిక్కమున వైచిగాని గృహసీమ కరిగి. 86

చ. తనసతిఁ జేరఁ బిల్చి వనితా! యిది చూచితె మంచిచాయమి
న్దొని చనుదెంచినాఁడ యిది గొబ్బునఁ గూరఁగవండి తెప్పు నీ
వనవుడు నట్ల చేసి యది యన్నము పెట్టిగఁ దట్టఁ బెట్టినం
దినె శబరాన్వయోద్భవుఁడు తేవకుఁ దద్రుచు లుగ్గడింపుచున్. 87

చ. అది మొద లాకిరాతపతి యందఱు మేలన హింస సేయుటన్
వదలి గిరిశ్వరాంఘ్రిలు దలంచుచు నెప్పుది నుండిసంతఁ గొ
న్నిదినము లేగ భీకరవనీకిటి యొక్కటి పక్కణంబులో
మకమునఁ జొచ్చి యందుఁ గల మానవులం గలగుండు సేయుచున్.

క. చనుదెంచి యాశబరుఁ గన్దొని వడి దంష్ట్రావిటంకకోటినఁ బడఁ జి
ప్పినవిగతఃపుండ్రైయ, య్యనఘుఁడుభువినిరఁగెవజ్రహతగిరివోలెన్.

ఉ. వాని బరేతరాజభటవర్గము నారకబాధఁ జేయఁగాఁ
బూని కతోచర్యఁ గొనిపోవఁగ వచ్చిన నీశుదూత లో
పెళా నిలుపుం డితండు మహిమోన్నతజంగమసత్ప్రసాదభు
జ్జీనచరప్రభావమున మేలగుపుణ్యశరీరి గావునన్. 90

చ. యమనిలయంబుఁ జేరఁగ ననర్హుఁడు పొండని కల్పభూజనూ
నమయవిమాన మాతసి మనగిప్రమదంబున నెక్కబంచి ది
వ్యమునులు సన్నుతింపు బ్రమథాధిపలోకముఁ జేర్చ నాతఁ డం
దమితసుఖానుభూతిఁ గని యంచితలీల వసించెఁ గావునన్. 91

క. శరణప్రసాదమహిమము

ధరణీశ్వర! యిట్టిని ముదం బిగురొత్తె

జరమూర్తి తన్నహత్వము

దిరముగఁ బెలుపుటయు వసుమతీవతి యంతన్.

92

ఉ. క్రమమైక్కి యోశరణరత్నమ! జంగమసత్ప్రసాదసౌ

ఖ్య మ్మొనగూర్చి నక్ష విమలకాయుని జేయు మటన్న మంకహ

స మ్మిగురొత్త నిట్లనియె శాంకరపంశసుభాభిరాజ! నీ

కెమ్మెయి దద్విభూతి ధరణీశ్వర! కల్లంగ నేర్పు? చెప్పమా!.

93

తే. భస్మరుద్రాక్షధారియై పంచవర్ణ

మంత్రపతనం బొనర్చుచు మహితస్థ

లింగమును దాల్చి గుగుభక్తిసంగుఁడైన

గాక ద్యోప్రసాదంబు గలుగు పెట్టు?

94

చ. అనుడు మహీశుఁ డిట్లనియె నయ్య! తనీయమహత్వముల్ క్రమం

బున నెఱిఁగింపు నావుడు విభూతిమహామహిమంబు చెల్పెనక్ష

వినుము సుంధరావళి! నిశ్చలచిత్తముతోడ నంచు న

య్యనఘుఁడు చెప్పఁగాఁ దొడఁగె నాత్మ సయాస ముప్పతిల్లంగన్.

శ్లోక విభూతిమహిమ. శ్లోక

సీ. ఉడఁ జదరుపశ్చిమోత్తరక్షణ

పూర్వభిముఖములఁ బుట్టెఁ బింగ

ళాసిసదనధూమ్రామృతవర్ణంబు

లను సంభద్రసుకభిసుకీల

సుమన యన్నామభేదముల గోవులు వాసి

వలన విభూతియు భసితభస్మ

మును యోరరక్షలు జనియించె నబ్బాతి

గావించు నట్టిమార్గములు నాల్గు

తే. గలవు కల్పానుకల్పీపకల్పములను

గల్పమును నన నందులోఁ గల్పభూతి

యుత్తమం బది దొరకక యుండెనేని

తక్కినవి మూఁడుఁ జేయంగఁ దగు మహీశ!.

96

సీ. క్షీతి విభూతి యొనర్చుగతి విను ముత్తమం
 బగు గోమయము భూమి నంటనీక
 యంభోజపత్రంబునందు నద్యోజాత
 వరమంత్రమునబట్టి వామదేవ
 మునఁ బిండములు సేయుచును దత్పరుషమున
 నారంగ నిడుచు నభూరమున శి
 వాగ్నిలో దఱిగొల్పు నది ; కల్ప మడవి నెం
 డినగోమయపుఁబొడి మునుపు చెప్ప

తే. కరణిఁ గాల్చిన నది యనుకల్ప మయ్యె ;
 దానె కాలినభూతి వస్త్రమున ధూళి
 తంబుగాఁ జేసి గోవుమూత్రమునఁ జేయు
 కరుడు గాల్చిన నదియు సంకల్ప మయ్యె.

97

వ. ఇట్లుగాక తక్కినయది యకల్పంబని యెఱింగి యేతద్విభూతి కాలా
 గ్నిరుద్రోపసపదాదిశ్రుత్యంతో క్తమార్గంబున సతతంబు నుత్తమాం
 గప్రముఖాంగంబులఁ ద్రిపుండ్రధారణం బొనర్చునది.

98

క. ఇట్టివిభూతి ధరించిన, యట్టిమహామహాఁడుజగతివయవయుతుఁడౌ
 గట్టువిలుతుండెయగు నె, పుట్టున సంశయములేదు పార్థినతిలకా!.

తీ. శ్రీకరమోక్షాంత్యశీకణసృత్యాంకితతిలకవిభూతి భూతి
 యత్యంతఘోషఘోషాతకౌఘమహీధ్వజమహాఘోషాతి భూతి
 కాకోదంత్యశకంకణసగ్వశరీరవిలేపనక్రీతి భూతి
 ఫాలతలాంభోజభవపూర్వవిలిఖిత సాతకాక్షరతమోభ్యతి భూతి

తే. సంతతాత్మీయమనసాననృతభక్తిభావనాధానిమానావ్యాపితురుప
 మైహింకాముష్టినిగమిన్వస్త్రభావ, స్థూణాభిరూపిణ్యసూతిభూతి.

చ. ఇన్విభూతిమాంబుత్వంబున నొక్కఁ బుటిహాసంబు నెలఁ దెట్లునె
 నొక్కసాసాత్తుం దిత్త్యంతరంగబాధితం దై యుండేనిం జనిచని
 ప్రాణాంతసమయంబున నొక్కపట్టుబాహ్యంతరదేశశ్చ శాసవాటికా
 సమీపంబునఁ దగలంజాలక పడియున్న నొక్కసాసమేయం బచ్చ
 టిత్త శాసభస్మసంగతపాకయై వచ్చి యప్పాపాత్మసావతలంబు ద్రొ
 క్తి చనినకొంతఁ ది కతండు మృతించెనిన కింకరు లతనిం గొనిచని

వైవస్వతాంతికంబున నిల్వినకృతాంతుం డతనిప్రాణాంతసమయంబునం
దైనభస్మధారణమహత్త్వంబువలనం గల్పపంబులుదొలంగి పుణ్యా
త్తుం డయ్యె నితండు మదీయదండంబున కనర్హుం డనిన బహుమా
నంబుగా నతని శివలోకంబున కనిచెం గావున భస్మధారణమాహ
త్వం బిట్టిదని మఱియు నిట్లనియె.

101

మ. ఒకచోదేవుండు ఘోరపాపకరుడై యుండంగఁ దదాబ్ధవ
ప్రకరం బాతనిదుష్కృతంబులు సహింపక లేక వెల్వెట్టినక
సకలంబుక విడిపోయి ఘోరవిపినస్థానంబునక బల్కిరా
తకదేశంబునఁ జేరి యందు నతిభేదం బంది వర్తింపఁగన్.

102

తే. అతఁడు ఘోరాఘమహి మంద యనుభవింప
వలయు ననుమాట జనులకుఁ దెలియునట్లు
లమ్మహివరుదేహంబునందుఁ గుప్త
రోగము జనించె నొరులకు రోత దనర.

103

తే. ఒడలు చూచిన జను లెల్ల నోకిలింప
గాలిచే దూరమునకు దుర్గంధ మొదవ
నడు గిడఁగ శక్తి యించు కంతైన లేక
పట్టదెగిపడు మేనుచే బాటుఁ డుండి.

104

క. ఒకనాఁ డా కటఁ బడ నో, పక తత్పక్ష్ణాసమీపవనిఁ దిరుగుచు నం
తకమున్ను దవానలద, గ్ధకుజామితభస్మ మచట గనుఁగొనియందున్.

తే. మండి చల్లాటినట్టిగోమయపుంగరడు
గాంచి యాకట డస్సినకతన వేగఁ
బుచ్చుకొని తిని యబ్బూదిప్రోవునందుఁ
బడియె నడువంగ లేక యాబ్రాహ్మణుండు.

106

చ. అటు పడియున్న తీవ్రగహనానలదగ్ధమహిజలోష్ణతక
బటపట మేను వ్రక్క లయి పాటునిదేహము వీడ నత్తటిక
గుటిలభయంక రాకృతులు ఘోరగదాయుధపాణులై సము
దృఢగతి వచ్చి కింకరులు దట్టుచు వే గొనిపోయి యాతనిన్.

107

ఉ. కాలునిమ్రోల నిల్ప నతికంపితదేహముతోడ దూతలక
దూలఁగఁ బల్కి యీతఁ డతిదుష్టవిచేష్టితుఁ డైననేనియుం

- గాలము సేయువేళ భవనాశకభస్మము మెక్కివూయుటకై
దాలిచె శైవతేజ మిటఁ దా వసియింప ననర్హుఁ డెఘైయిన్. 108
- క. అని వైవస్వతుఁ డాతని, ఘనతరపుష్పకవిమానగతుఁ జేసి ముదం
బున నుర లచ్చెరువందఁగ, ధనదప్రియనగరి కతిహితంబుగ ననిచెన్.
- క. కాపున నిట్టిది త్రిజగ, త్వావనభసితప్రసిద్ధి పార్థివ! యింక స
ద్భావమునవినుముదెల్పెదఁ, గేవలరుద్రాక్షుఫలముకృతభవహరమున్.
- ఉ. రాక్షసపంశనాయకపురంబులు గూల్చు దలంచి నూటిగా
వీక్షణ మొప్పు జేయుపృథివీరథులోచనకంకణోత్కరం
బీక్షితి రాలి భూజనుల నెల్లఁ బవిత్రులఁ జేయఁబూని రు
ద్రాక్షనగంబు లై జనన మందె మహామహిమంబు మీఱఁగన్. 111

❧❧❧ రుద్రాక్షమహిమ. ❧❧❧

- చ. అకలుషసోమవహ్ని మిహిరాంశసమిద్ధశివాక్షసన్నజుల్
శికితలచుట్టి కర్ణయుగళికై గళవక్షములందుఁ గక్షబా
హుకరతలాంతికంబుల సమున్నతిచే ముఖసంఖ్య లేర్పడకై
బ్రకటితభక్తి దాల్చిన నృపాలక ! చంద్రధరుం డతం డగున్. 112
- నీ. ఒకకిరాతకుడుమహాగ్రాటవికి వేటలాడంగఁజనిచనియందునొకస
రోవరతటమున రుద్రాక్షఁగని దాని సారమేయముకంధరమునవేడ్క
గీలించి యాభేటకృత్యతనుండంగ ఘనవనక్రోడంబు గాంచి శునక
సహితంబుగా వానిఁ జంపిన నంతట నీశ్వరకింకరు లేగుఁడెంచి
- తే. హస్తవారిరుహమున రుద్రాక్షముట్టి
నట్టిఫల మబ్బె నీకని యతనివాని
జాగిలంబునుజేర్చిరి శర్వపురికిఁ
గాన రుద్రాక్షఫలమిది మానవేంద్ర! 113
- న. అని మఱియుఁ బంచాక్షరీమాహాత్మ్యం బిట్లసి చెప్పందొడంగె. 114

❧❧❧ పంచాక్షరీమహిమ. ❧❧❧

- ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజాత్య సరసీజశిలీముఖుఁ డర్కపాదకా
బ్జాతవిలోచనుండు నురసంయమపూజితపాదపద్ముండు
ద్వోత్పితదేహుఁ డంగజసముద్ధతగర్వవిదారియై లన
త్సౌతి వహించి యిం చె మనుజాధిప పంచముఖుండు లీలచేన్. 115

తే. అట్టి శ్రీమన్న హేళుపంచాననముల
వలనఁ బంచాక్షరము లున్నవంబు నొంది
వరుసఁ బంచాక్షరి యనంగ వన్నె గాంచె
నదియు వేర్వేటివివరింతు నాలకింపు. 116

సీ. వరుస సద్యోజాత వామదేవాఘోరతత్పుగుక్షేశానతతముఖములఁ
గలిత నకార మకార శికార వాకార యకారముల్ కడు జనించె
నవిపోవుగూడిపంచాక్షరంబననొప్పె ననిమంత్ర రాజమైయలఁజగతి
తన్తంత్రమాతసత్ప్రణవయుక్తంబుగాజసియించిననుషడక్షరియునయ్యె
తే. సతతపంచాక్షరిమంత్రజపవిధాన

వేది యరయ సాక్షాత్ప్రథివీరఘండు
గాని కేవలఁ డగుజనుఁ డనఁగవలదు
శంక యించుక లేక రసాతలేంద్ర! 117

క. పంచాక్షరి సురధేనువు, పంచాక్షరి కల్పకంబు పరికింపంగాఁ
బంచాక్షరి చింతామణి, పంచాక్షరి బోలజగతి ఫలదము గలదే.

తే. మఱచియును నొకమాటు నమ శ్శివాయ
యనినమాత్రాన బ్రహ్మహత్యాదిపాత
కావళులు ద్రుంగు ననిన నిత్యంబు సలుపు
జపఫలం బెన్న నలువకు శక్య మగునె? 118

ప. ఇప్పంచాక్షరిమాహాత్మ్యంబున నొకయితిహాసంబు గల దెట్లనిన దొల్లి
దాశార్వామహీవల్లభాఖండలుండు కాశికారాజతనయయగు కళా
వతిం బెండిలియాడి ప్రథమసమాగమదినంబున నఖిలమంగళాభర
ణాలంకృతసౌందర్యగాత్ర యగుచు విచిత్రం బయినకేళికామంది
రంబునఁ దనపజ్జ వసియించుదాసిం గను మదనప్రదరవిదళితహృద
యుం డై యుపగూహనం బొనరింపబోయిన నచ్చపలాక్షి మున్ను
కన్తియ యై పిన్నతనంబునఁ గన్న వారింట నున్న సమయంబునఁ దన
చేసినయుపచారంబునకు మెచ్చి భర్గసమానుం డగుగర్జుఁ డొసంగు
పంచాక్షరిమంత్రోపదేశప్రభావంబున బవిత్రం బైనగాత్రంబు గల
యదికావున నపరిగృహీతమంత్రుండగుసిజనాథుం గదియనొల్లక శివ
మంత్రోపదేశంబు గెనెనెప్పుట మదియ సంభోగం బనుభవించు

మని పెక్కుభంగుల వారించిన వినక పుడమిత్తేడు కామాట
 రుండై పయిం బడబోయిన నమ్మద్దియమేను కాలినయినుపము
 ద్దోన్నఁ దద్దయు వేడిమియై పొడచూప వెఱచి దూరంబున నిలిచి
 హరమంత్రప్రభావం బిట్టిద యని తలంచి యప్పు డప్పటి యనుమ
 తంబున గర్గాశ్రమంబునకుఁ జని యతనిచే శైవపంచాక్షరీమంత్రో
 పదేశంబుఁ గైకొనునంతలోనన పశ్యజ్జనులు విస్తయంబు నొంపఁ
 బూర్వజన్మఫలంబులు కాకంబులై పక్షంబులుగ మఱి నిజదేహంబు
 వలన వెడలి పడుటయు నారాజశేఖరం డానందకందళితహృదయా
 రవిందుం డై యాచార్యున క్షప్తవస్తువు లొసంగి వీడ్కొని తనకు
 సద్గతి చూపుటకు భార్యఁ బెక్కుభంగుల నుపలాించి తజ్జలదాలక
 వలన సిద్ధోపభోగంబు లనుభవింపుచు నుండె గావునఁ బంచాక్షరీ
 మాహాత్మ్యం బిట్టిదని తెల్పి యోగిపుంగవుం డధ్ధరావరునితో మఱి
 యు నిట్లనియె.

120

మ. అతిథీ! మద్గురుభావసంభవము వేదాతీత మత్యుత్తమం
 బతులం బవ్యయ మప్రమేయ మగమం భానందకందంబు న
 త్తుత మాన్యంతరిహీన మై పరగు లింగంబుక మహాభక్తిసం
 గతుఁ డై దాల్చినవాడు ముక్తివనితాకాముండు గాకుండునే! 121

ఉ. ఇట్టిపరాత్పరుక శివు మోహేశ్వరు నవ్యయు భావమందునక
 బుట్టుగఁ జేసి సంతతముఁ బూజ లొనర్పఁగ శిష్యుచేతిలోఁ
 బెట్టి పడతరం బనఁగఁ బెంపు పహించెడిమంత్రముం జెఱం
 దొట్టుగఁ జేయుసద్గురినితో నొరులక సరిసేయవచ్చునే! 122

క. గురుడే తల్లియుఁ దండ్రీయు
 గురుడే దైవంబు దాత గురుడ సకలముక
 గురు డనఁగ హరు డనఁగాఁ
 బరికింపఁగ వేతె కలదె? పార్థివతలకా.

123

గీ. ఆచార్యసత్కరుణాలోకనము సేవ
 సాక్షానతిమిరం బడంచుజ్యోత్స్న
 గురుహస్తదత్తభాసురభసిదాదాన
 భక్తి మహారాజ్యపట్టకలన

యుపదేష్టభవ్యసాదోదకంబులు శివ్య

కల్తషదావాగ్ని కమలవృష్టి

వరదేశికేంద్రునివ్యత్రసాదామృతం

బాశ్రితజన్మరోగౌషధంబు

శే. ధ్యానమూలంబు గురుపురందరునిమూర్తి
మూల మగుఁ బూజలకు గురుముఖ్యపదము
మత్రమూలంబు గురుచర్యమాట మఱియు
మూల మగు సద్గురునికృప ముక్తి కనఁ! 124

క. గురుపాదభక్తిపరులకుఁ, బరికింపఁగ నందరానివరవులు గలవే!
నరవర తత్ప్రతిబింబిత, శరణమహత్త్వంబు నుడువ శఙ్కం బగునే.

చ. శరణుల కర్థి మొక్క నుపచారము సేయఁ దదీయసద్గుణో
త్కరము నుతింపఁ దత్పరముఁ గన్గొన వారలసచ్చరిత్రమున్
వరుస వినంగఁ బాల్పడినవానివశీర్షకరాజ్ఞజిహ్వాకా
వరనయనశ్రుతుల్ మనుజునల్లభ యిట్టుల గాని వేటికిన్? 125

క. జంగమవర్య దయారస, సంగతమగునేని యట్టిజంతువును దినన్
గంగ ధరుకృపగనునృపఃపుంగవయితిహాస మొకటిపాలుపుగవినుమా.

ఉ. ఆగమవేదియైన శరణాగ్రణి యొక్కఁడు భక్తియుక్తుఁడై
శ్రీగిరిమల్లికార్జును భజింపఁగఁ బోవుచు నెండకాడచే
దాఁగఁ దలంగలేక యొకతావున నిల్పి బనాళి మించె నే
నేగతి నేగువాడఁ బరమేశ్వర యంచు. దలంచుచుండఁగన్. 126

మ. ఒకభేరుండము శాల్మలీస్త్రబక మయ్యుర్విస్థలిక గాలిచే
శకలంబై పడియున్నఁ గాంచి యది మాంస మ్మంచు నెందేని బో
పక మింట న్నిల దానిచాయ మెయిఁ బర్యవేగ నత్తెత్తికాం
చి కడుం దెప్పిరి మస్త మాచి యతఁ డక్షిణప్రమోదంబునన్.

మ. అహహా! యీవతగాధినాథుఁడు మదీయంబైన తాపంబువెం
పు హరించెన్ ఘటియించె నాకుఁ ద్రిజగత్సృతాపగాఢ్వివా
ర్ణహరీసంతతఖేలనోత్సుకరమారాజేశ్వరత్నోల్లస
ద్భ్రహ్మాంగాగ్రవినుతనాంకపటదేదీప్యప్రభాలోకమున్. 127

చ. ఇతఁడు మదీయమిత్తుఁ డని యెంచి కులాయజుఁ గన్గొనంగ నో

పతగవరేణ్య! మాదయకు బాత్తుడ వైతివి గాన మీదటకు
క్షీతితలమందు నీమహిమ చేరమరాయుడ నంగ రాజసం
తతి వయి పుట్టి భూభరణదతుడ వై తుడి జెందు మీశ్వరున్.

చ. అని యిటు లానతిచ్చి శరణాగ్రణి శ్రీగిరి కేగి మల్లికా
ర్జునపరముల్ భజింపుచు మరుల్లలనాకరచామరౌఘవీ
జనభవవాతలోలివిలసద్భ్రమరకభగ్గమరక సదా మనం
బున నిడి కొల్పుచుకభవనపూజితుడ డచ్చట నుండె నంతటన్. 132

శా. భేరుం డాండజ మంతః గొన్ని సమముల్ పృథ్వీతలంబందు సం
చారం బొప్పగఁ జేసి యంతరమునక నత్పాలయాధీశపూ
జారాజం గని క్రమ్యుఁడ భువిని భాస్వద్రాజవంశంబునక
వీరాగ్రేసరి చేరమాధిపతి నా విఖ్యాతి సంజాతుడై. 133

ఉ. వైరుల సంహించి పరవాదులయే పణగించి యిష్టలిం
గారవ మొప్పఁ బెంచి శితికంఠునిదేహమునక ధరించి ప్ర
జ్ఞారతి మించి లింగగురుజంగమభక్తి వహించి దిక్కులం
దోరపు గీర్తి నించి పరితోషమతిక ధర యేలె నెంచగన్. 134

శా. ఈరితిక వివిధేష్టభోగములచే నేకాతపత్రాపనీ
భారం బొప్పగ దాల్చి దేవతలు సంభావింప నంతంబునక
శ్రీరాజార్ధకిరీటిపీటి కరిగెక జెన్నందుభక్తవ్రథా
వారూఢిక వినుతింప శక్య మగునే జ్యాలోకరత్నామణి. 135

క. అని తెల్పినజంగమప, ద్దనజములకు జాగి మొక్కి వసుధావరుఁ డి
ట్లసియెన్నటులంగాదే, ననుము త్తునిజేయుదనుచు నమ్మితిసిన్నున్.

క. కాపునదీక్షయొసంగుము, దేవాయనుటయుదసీయధృతిమతులకుఁదా
భావమున నలరినీ కిష్టావాప్తి సుతింతుననుచు హర్షముతోన్. 137

సీ. స్నానసంధ్యాదులు సల్పఁగా నియమించి

తతభూతిరుద్రాక్షధారిఁ జేసి

శ్రుతిహితంబుగ బరంజ్యోతిరాకారలిం

గము ధరియించి మోదమునఁ బ్రణవ

సహితపంచాక్షరీసస్తోత్ర ముపదేశ

మొనరించి ధీ కిచిత్తునిగఁ జేసి

- చరణాబ్జతీర్థప్రసాదముల్ కృపచేసి
నిజశిష్యుఁగాఁగ మన్నించి యుత
తే. వీరశైవరహస్యముల్ వెలయుదెలిపి
తన్వహీవరుచేత సత్కార మంది
భూజనులు తన్నుఁ గొనియాడి నై జదేశ
మునకు వేంచేసె జంగమముఖ్యుఁ డంత. 138
- క. ఘనముగ నచ్చున నొత్తిన
యనువున నాశరణుబోధ మాత్మ వహింపఁ
జనపతి సతతము త్రివిధా
ర్చనములు సల్పుచును దనదుస్వాంతమునందున్. 139
- క. నాయేలు భూమిలోపల, గాయజహరభక్తుఁడొకఁడుగానఁగఁబడఁడ
య్యో! యెటులనై యవగుజను, లాయతదుష్పాపభాజలయ్యెదరుగదే!
ఉ. వా రొనఁదించుపాతక మవశ్యము నాకు ఘటించుఁ గాన నే
నూరక చూచుచుండు టది యుక్తము గా దని యెంచి యప్పుడే
చారుల నంపి యందఱ వెసం దనయొద్దికిఁ బిల్వంబుంచి యా
భూరమణుండు భక్తిరతి పుట్టంగ శైవమతాధికత్వమున్. 141
- ఉ. గారవ మొప్పు దెల్పి తిరుగంబడువారి కమేయవస్తుసం
భారము లిచ్చి దృష్టములు భావము రంజిల జూపి లింగసం
స్కారులఁ జేసి పూర్ణముగ స్వాస్థ్యము లచ్చెరువంఁ జేసినఁ
వారలు సంతతప్రమదవారిధిఁ దేలి వచించి రిగతిన్. 142
- ఉ. బౌరా! యెంతటిభాగ్య మబ్బె గడు మేరొ నిత్యము క్తిక్తియా
పారీణత్వము సంభవించె బటుదుష్పాపాఘ మెల్లఁ మహా
దూరంబై చనె నిమ్మహీశువలనఁ దోపంబుగా బిడ్డలం
దేరు ల్వైద్యుల మింత రాజుసరి రూపింపంగ లే రెచ్చటన్. 143
- తే. శ్రోతనలె నని చెంపలు గొట్టి తల్లి
బాలురకుఁ బాలు ద్రావించుపగిది మనలఁ
బెక్కుభంగుల శిక్షించి యక్కజముగఁ
బుణ్యమార్గంబు జూపె నిప్పుడమితేడు. 144
- క. అని యొంఁ డొరులాడుచున, జ్ఞపతీయనుమతిని నాత్మసదనంబులకున్

జని సంతతభర్తారా, ధనరతి వసియించి రతిముదం బిగురొత్తన్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టి దని తెలిపి చూచి దేవాదిగణం
బులతో సకలేశ్వరమాది గాజయ్య యేతత్ప్రసాదమాహాత్మ్యం బిం
కను వినుమని యిట్లనియె. 146

సీ. రాజితకాంచనరత్న సిర్మితసౌధగోపురావరణసందీపితంబు
కమలినీః ప్లవరగుముదనిర్మలనీరకలీతకాసాదవికాసితంబు
నిర్జరకామినీదుర్జయశృంగారవిభ్రమాబ్జాననావిశ్రుతంబు
సంతతసముచితజాత్యనుగుణమార్గపథికచాతుర్వ్యర్థబంధురంబు

తే. భవ్యచతురంగబలచయభ్రాజితంబు
నిరుపమోద్యానవాటికానురుచిరంబు
దేవతాగారసందోహభావితంబు
పుణ్యనిలయంబు సింహాద్రిపురవరంబు.

147

~~~~~ వేదపితామహుని కథ. ~~~~~

ఉ. ఆనగరంబునందు ఫణిహారపదాంబుజభక్తుఁ డంతర
జ్ఞుని త్రిలోకపూజితుఁడు పట్టు త్రిపక్షవిదారణుండు భ
క్తానుగుణప్రబోధ యసహాయుండు వేదపితామహుండు నాఁ
గా నొకభక్తపుంగవుఁ డఖండితశైవమహాప్రచారుఁ డై. 148

క. నివసించు నతఃశిష్యుండు
ప్రవిమలతరభక్తిపరుఁడు బంధవిదూరుం
డవితథవాక్యధురీణుండు
భువి వామనుఁ డనగ నొక్క పుణ్యుండు వెలయన్. 149

తే. ఆతఁ డనిశంబు గురుపదాబ్జాతములకు
సేవసేయుచుఁ దద్భుక్తశేపసుధ ము
దమునఁ గాంచుచు నొకసంయమున నతని
తోడ నొకనాఁడు వినయంబుతోడఁ బలికె. 150

తే. అమరగణములో నెవ్వఁ గృధికుఁ డెట్టి
చందమున మోక్ష మబ్బు నిజగమునందు
నేమతం బుత్తమం బగు నెత్తెఱంగుఁ
దెలియ నానతి యమ్ము సందియము దీఱి, 151

చ. అని యిటు పల్కుశిష్యునియంబున కాత్త ముదంబు నొంది యో
ఘనతరపుణ్య! నీదుమది గల్గినసంశయ మెల్లఁ దీర్తు నం
చనఘుఁడు లింగజంగమమహామహిమంబులు సత్ప్రసాదనే
పనఘముఁ దయారసము పర్వఁగఁ జెప్పఁదొడంగె నత్తఱిన్.

సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాభర్త జగత్కర్త
శంబరదానవశత్రుహర్త
యమితతాపసనేత యఖిలభక్తత్రాత
యత్యంతబలపురదైత్యజేత
ఫాలసంగతకీలి భవవిభంజనశీలి
భాసురానంతవిలాసశాలి
కుముదబాంధవధారి యమమహనంహారి
గ్రావరాజసుతామనోవిహారి

తే. యవ్యయుం డచ్యుతుండు సర్వాత్మకుండు
భావనాతీతుఁ డగుమహాదేవుఁ డెందు
దేవుఁ డగుఁగాని తక్కినదేవతలను
దైవ మని కొల్వవల దిది తథ్య మనఘ!.

153

ఉ. భూవిదితంబు లోకచయపూజితమాతతఘోరపాపసం
ధావనధుర్య మీశ్వరపదప్రతిపాదక ముత్తమోత్తమం
బావృతపాశబంధహరణాకరమై వెలుఁగొందునట్టి యీ
శైవమతంబుతోడ నెన సల్పగ వేతెమతంబు గల్గునే.

154

ఉ. ఇట్టిది శైవ మిందుఁ గడు సాచ్చగును త్తరశైవ మర్థి జే
వట్టినపుణ్యమూర్తి సుమబాణవిరోధి యనంగవచ్చు నే
వట్టున సంశయింపకుము భర్తుఁడె భక్తుఁడు భక్తుఁ డీశుఁడౌ
గట్టిగ నీశభక్తులకుఁ గల్గదు భేద మొకించుకొనియున్.

155

తే. పుడమి నొక్కొకభక్తుఁడు నడుచుచర్య
లహాహ! యెబ్బంగి లెక్కనేయంగవచ్చు
వారిమాహాత్మ్య మంబికాధారుఁ డెఱుఁగ్గు
గానఁ దదధీనుఁ డై యుండు మాన కెపుఁడు.

156

క. చరలింగార్చన సేయక, గురులింగార్చనలు సేయఁగూడదు విను త

ధురులింగంబులకంటెను, జరుడేయధికుడని పల్కునకలశ్రతులున్.

సీ. భక్తుండు గురుడు మామహతిశిష్యుడనుటకు

గుఱుతుగా గణపాలకుండు సాక్షి

భక్తుండు తండ్రి శ్రీపతిబాణుడాత్మజుడ

డనుటకు భల్లాణఘనుడె సాక్షి

భక్తుండు దొర బంటు భవుడని యనుటకు

రూఢిగా బాణాసురుండు సాక్షి

భక్తుండు గెల్వరి పరమేశు డోటరి

యనుటకు శ్వేతవాహనుడె సాక్షి

తే. తాను గోరినవస్తు వేమైన గాని, భక్తులీయకగతిలేదు భవుని కెందు

శరణవర్కునిసత్కటాక్షంబు దేవ, భూజమాణిక్యధేనువుల్ పుట్టినిల్లు.

సీ. కాలారిగఃపాదధూళి మై సోకిన మర్త్యునిదురితముల్ మృగించనవె

ధూజ్జటిభక్తులుద్రొక్కినవొరపము బొరలువాడఘతతుల్ పోవనడదె

శర్వభృత్యులతనుచ్చాయమైబొలసిన నరుడు కల్పషములబొరిగొనండు

హరశరణన్నానశరకుండతలపంక ములదిన జనుడు నిర్మలుడుగాడె

తే. పగమపావనజంగమప్రతతితోడ

నమరకిన్నరయక్షవిద్యాధరాహి

సాధ్యగంధర్వమునిసిద్ధసాగసాక్ష

చంద్రముఖ్యగ్రహదులు సాక్షియగునె?

159

తే. శ్వపముడైనను హరలింగసహితుడేని

యవనిలో నుత్తమోత్తముడనంగ బాగు

నట్లు గావున శరణార్థ్యప్రసాద

సేనము లేక ముక్తికి జెరుగు మె.

160

క. ఏవిధముననైనను మో, తొలహాశరణప్రసాద మానగవలయున్

బావనసంబ్ధంబున, బంధంతయునొనకెనేని యమృతముజెందున్.

క. ఆని తెల్పిన దేశికు, స్వరజమున కడ జాగి మొక్కివామనుడుముకం

బునదేవేనన్నుచిరుగా, గురుడనియంతకొంతకాలముచనంగన్.

ఉ. ఆపురిలోన నుండుగొప్పయిన న్నొభక్తురాలు ను

ద్రాపరమార్తులైన శరణార్థులపాలిటివాలుమేలు దు

ష్వాపపుఁగొండప్రోవునకుఁ బాకనిఘాదనుచేతివాలు -చి

ద్వాప్యపితవాక్యసంచయనుధారన మీనఁగ జాలు లీలనన్. 163

క. ఆవెలఁది ప్రసాదముగొనఁ, గా వేదపితామహుండు కాంక్షించిమది

న్నే విప్రకులుండ జననిం, దావాత్తుండ నగుదునచటికపగుదునేనిన్.

క. నింకకు లోఁబడియుండినఁ, జెందదు తత్సశిప్రసాదసేవ గొనక నే

నిందుధరుఁ జెందు టెటులీ, బొందివిడిచివేతెబొంపిపొందికొనియెదన్.

చ. అని యిటు లాత్మలోఁ నలఁచి యంతట శిష్యుఁడు దాను నిచ్చలం

జని మఱికొన్ని నాళ్లకు సిశాకరశేఖరతుల్యుఁ డైనయ

య్యనఘుఁడు గంగలో జలకమాడి మకంబున కేగుచుండిదా

శునకకశేబరం బొకటి చూచె మతంబునఁ బ్రాణహీనమున్. 166

తే. చూచి దీనిశరీరంబుఁ జూచ్చి మఱుగఁ

దనర గొడగవ్వసత్ప్రసాదంబు గొందు

ననుచు సంతోషపూరితుం డగుచు హృదయ

పంకజంబున నొక్కయుపాయ మపుడు. 167

చ. కనుఁగొని తత్సమీపమున ట్టొజముఁచెంతలఁ జేరి శిష్యుతో

ననియె ముహూర్తమాత్ర మిట నాతపవహ్ని నివారణార్థమై

యనువుగ విశ్రమింత మని యాతఁడు దానును దానినీఁ జడ

ల్ల నిపవమానమందున నిలక వసియించిరి మోదచిత్తులై. 168

ఉ. అటు వసియించి యాత్మకృత మాతని కేర్పడసీక శిష్య నే

నిట నిదురింపఁగావలయు నీ వతిజాగ్రతతోడ నుండు మె

చ్చటికిఁ జనంగఁజోకు మని ఛాత్రునియూరువు మేల్తలాడఁగాఁ

గుటిలపు నిద్రఁజెందె మదిఁ గొంకక తద్దురుచర్యుఁ డత్తఱిన్. 169

తే. అసమ యైనట్టి యితరకాయప్రవేశ

విద్య తనయందుఁ గల్గుట చోద్య మలర

నాత్మదేహంబు వెడలి తదంతికన్ధ

శునకదేహంబుఁ జూచ్చి గ్రక్కునను లేచి. 170

ఉ. నాలుకఁ బైట వేయుచు ఘనంబుగ రోఁజుచు నాపులించుచుక

నేలనుమూరుకొందుఁ గడునిక్కుచుఁ బొర్లుచుఁ జొంగ నాల్పుచుక

వాలముఁద్రిప్పుచుక శిగము వాల్చుచుఁ గర్ణములక విదల్చుచుక

- మూలుగుచుకొనెనం జనుచు మోరయొకించుక మీఁదికెత్తుచున్.
 మ. చని తత్పట్టణబాహ్యదేశగతమా చండాలవాటిక వసిం
 చినదానిం గొడగవ్వ భక్తసహితం జేరంగ నేతెంచి యా
 వనితామాళికి భక్తి మొక్కుచు బురోభాగంబునక నిల్పినం
 గని దివ్యేశాసంగతిం దెలిసి యుగస్వాంతయై యిట్లనున్. 172
- మ. స్వకులభ్రాంతిని వీడఁజాలక విశిష్టంబైనతజ్జంగమా
 ధికవేషంబు పరిత్యజించి శుని వైతే మేలు మే లొర జీ
 విక. భావింపఁ గులం బొకండు గలదే! వింతయ్య నీమందబు
 ధ్ధికి నచ్చిత్తులు నవ్వరే! తెలియరాదేభక్తిమార్గంబులన్. 173
- క. ఎందఱియోనులుఁబుట్టితి, వెందఱుచును బాలుఁద్రావి తెన్ని కులములం
 బొందుగవసియించితివిపుడందమె విప్రుండననియహంకృతిఁజెందన్.
 తే. పెద్ద లెల్లఁ బ్రతిష్ఠించుపిదప లింగ
 మూర్తి యగుఁగాని శిల యనుమొఱకు గలఁడె?
 యట్టిగతి దివ్యలింగాంగి యైనవాని
 జాతిభేదంబు లెంచుట నీతి యగునె? 175
- క. అని పక్కి కుక్క! యిటు ర
 వ్వుని పెంచుకలోన నింత యన్నము వైవం
 దనభాగ్య మింతె యా నని
 కొని యతివకు మొక్కి యతఁడు గుందుచుఁ జనియెన్. 176
- చ. చని యొకచోట నాశునకసంహసనంబును వీడి నిద్రమే
 ల్కనుగతి లేచి కన్నులు కరంబుల నుల్పుచు బిట్టు నీల్లుచుక
 దనప్రియశిష్యుఁ జూచి సదనంబునకుం బదమా యటన్న వా
 మనుఁడు గురుం డొనర్పు బలుమాయలెఱింగి సభక్తియై యనెన్.
- చ. నను విడనాడి మీరు కుహనాగతి నాగొడగవ్వమందిరం
 బునను బ్రసాదముం గొనఁగఁ బోలునె! దేశిక తావకీనభా
 జనగతసుప్రసాద మనిశంబు భజింపుచు నేడు మిన్న కే
 యనువున నుండువాఁడ నిక యబ్బుట లెల్లు భవత్ప్రసాదముక.
- ఉ. ఇత్తెఱియైన నాకు నెల వీడగు నచ్చటి కేగి వేగమే
 వత్తు రనక గుహాద్వహండు వామన! లోకు లెటుంగఁ బోవరా

- దత్తరలాక్షీ నన్నుఁ గనినట్టుల యశాఁ గృతకాంగివైన నీ
చెత్తైఱఁ గొప్పనేగెదవా యేగిప్రసాదము గొమ్ము నావుడున్. 179
- చ. గురువరపాదపద్మములకుం బ్రణమిల్లి మహాత్మ! జంగమో
త్కరకుల మెంచఁ గా దని హితంబుగ మీరలు చెప్ప వించు నె
ప్పరునున లోకసింహలకు భానమునందు భయంబు నొంగనే
శరణవరప్రసాదఫలసౌఖ్యము గాంచుట లెట్లు లెంచగన్. 180
- క. కావున సహజాకృతిచే, నావనితామాళియింటి కరిగెద నని స
ద్భాసమునగురునియనుమతి, భూవిదిశముగాగనతడుపోవగుచుండున్.
- ఉ. శిష్యునిమేలిబుద్ధి ననుఁ జెంకపోయె స్త్రుతితీహాసన
ద్భాష్యము లెన్నియేని సతతంబు గ్రహించియు భక్తిమార్గవై
దుష్యము గాన నైతి మఁగి దొట్టినవంగత లోకు లెల్ల నన్
దూష్యము సేతు రన్ భయముతోఁజరియించితి మీదెఱుంగమిన్.
- క. అనివగలగుగులఁబొగులుచుఁ, రనమతమునకేగెనంగతచ్చిష్యుడుప్రా
క్తనసుకృతమహిమవలనన్, జనియాగొడగవ్వదివ్యసరసముగాంచెన్.
- తే. కాంచి లోపలి కేగి యక్కంతయడుగుఁ
దమ్ములకుఁ జాంగి మ్రొక్కి యోయమ్మ! నీమ
హాప్రసాదంబు మద్దురుఁ డారగించు
పాత్రమం దిడి కరుణించి పంపు మనిన. 184
- తే. ఎంతదాసోహపరుఁ డితం డెంతధీరుఁ
డెంతగురుభక్తినిష్ఠాత్ముఁ డెంతభన్యుఁ
డెంతసాహసుఁ డని యెంచి యింత యతఁడు
వేడుమాడ్కిఁ బ్రసాదంబు వెట్టుటయును. 185
- క. పరమామృతమనివామనుఁ, డరుదందుచుగుడిచిలేచినంతట నెదుటన్
సులమకానియక్షవిద్యా, ధరిగరుడోరగులుగొలువదయమదిబొందన్.
- సీ. ఘనచృషభేంద్రుండుగాలిమేపరిసిండువాజిగాభూషణరాజిగాఁగ
బట్టులదొరచూలుకడిది బెబ్బలితోలు నాలుగాఁబలువన్నె శాలుగాగ
గడలిఁబుట్టువిషంబు కామునిభసితంబు మేతగా నెత్తేనిపూతగాఁగ
బాహుజ్యాలంబుబలునై నశూలంబు బొట్టుగాగడుపోటుముట్టుగాఁగ
ఁ. రమ్యతరవసుంధరాధరాధరములు, తేరు గాఁగ వింటితీరు గాఁగ

దనరునట్టిశ్రీసుధాకరశేఖరుం, డభవుఁ డచట నిల్చె హర్ష మలర.
తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైననర్వోశ్వరునకు, వామనుండల్లసాష్టాంగవందనంబు
లాచరించెయమందమోదాత్మఁడగుచు, విమలనద్యక్తినిట్లు వినుతిచేసె.
నిరోష్ఠ్యన్వరలఘుగీత.—

శరనిధిశయనశః! ఖరకరదహనర, జనకరనయన! కరిదితిజహరణ! గర
గళ! సకలయతతతిసతికలితచరణ!, ధనదసఖ! షీతిరణ! రజితనగశరణ!

చ. అని సుతియించువామను దయామతిఁ గన్గొని యోకుమార సీ
యనితరపుణ్యభావమున కచ్చెరువందితిఁ గాన మానికే
తనమగు రౌఢ్యభూధరము దా ర్చెద రమ్మసి పల్క నంత న
య్యనఘుఁడవిన్నవించె వినయంబునఁ గ్రమ్మఱభక్తి మ్రొక్కుచున్.

ఉ. ఓవరమేశ! యోవరద! యోబుధవత్సల! యోమహేశ! మీ
రీపగిదిక్ జచింపఁ దగునే నను ధన్యుని జేయుమధ్యురు
బాపవిహార! మున్ను నిరపాయభవత్పురి జేర్చి పెన్న న
న్నీ పదమందఁజేయు టది మేలగునట్టుల చిత్తగింపవే. 191

చ. అనిన విని పరమేశ్వరుం డాత్మగతంబున వేదపితామహుండు భక్తభు
క్తశేషోపభోగప్రభావంబున నిజపరప్రాప్తుండన యజింగియుఁ జంగ
మకులభేదనం బొనర్చుటయలన పీనజన్మంబగునని లోకులకెలుకపలు
పను, శిష్యునిచునం బరయనుం దలంచి వామనుం గనుంగొని. 192

మ. అనఘుం డీతఁ డనంగ వన్నె గనుమియాచార్యవర్యుండు పా
వనసద్భక్తిపథం బెలుంగక జనవాగ్రితంబుఁగ్గించునో
యని చిత్తంబునఁ గొంకి దా శునకజేహం బందఁ గాంతించె గా
వున సీమిఁదిభవంబు కుక్కయగుచుం బుట్టంగ నర్హుం డనన్. 193

సీ. బిట్టుల్కివామనుండిట్టులపల్కె మద్దురునిరాపీనకుర్కరభవంబు
జగములఁబుట్టింప నెగడింప నణగింప శక్తురామిరలీసమయమందు
వేదపితామహు వెల్లిసేయక భవ త్సవనంబుఁ జేర్పఁగ జాలవయ్య
యదిగాకయేరూపసేనిపూనియు భక్తి భుక్తశేషముగాంచి పుణ్యుఁ
డే. నతని విడనాడ యే వచ్చు టర్హవగునె? [దయ్యె
గాన నాతనితోఁ గూడ ఘనత మెఱయ

నన్నుఁ గొనిపోమ్మ నావుడు నందివాహుఁ

డాత్తలోపల సంతోష మావహిల్ల.

194

క. నీభక్తిసలనఁ జిక్కితి, శోభితగతి నీవు వేడుచొప్పున నడుతున్

వైభవమున గురు దోడ్కొని, నాభవనమునకుఁ నమగుణశీలా.

క. అనితద్గురుశిష్యుల నా,త్తనికేతనమునకు సురసమూహముపొగడన్

ఘనపుష్పవిమానమునం,గొనిపో యెళివుండుచిగురుకొనువయతోడన్.

ప. కావున బ్రసాదమాహాత్మ్యంబిట్టివనితెల్పి మాచిదేవాదులతో మాది

రాజయ్య మఱియు నిట్లని చెప్పం దొడంగె.

197

❧ బిల్లమరాజు కథ. ❧

తే. రాజగురుబుధశ్రులచేదేజమెనఁగి, భాసమానసుధర్మాధివాసమగుచుఁ

బ్రబలజిహ్వుప్రభూత్తమపాలితమయి, నాక మన నొప్పు గరిదిగియను

డి. ఆవుర మేలుకత్తు కటకాంచితపాదుఁడు ఘోషధ్వజుఁ [పురంబు.

దీక్షితుఁ డాత్మగండతలనిర్మలరాంకరభాసకూనుండ

ష్టాపకసానురాగు డు విశంకటవర్తితవాసిచయ

వ్యాపితుఁ డౌర మేలనధరాధిపుఁ డొక్కఁడు బిల్లమాఖ్యచేన్. 199

మ. ఆసమానోత్తరశైవతద్విదుఁడు నువ్యద్దేశికాభీశవ

ద్విసజాతాలయమానసుండు సతతార్థినాత్రసంపోషకుం

డసమాస్త్రాంచితరూపనంతుఁడచలేంద్రాతీతధైర్యుంశనన్

వసుధామంజలమేలె నాతఁడుజనానందంబుగా నెప్పుడున్. 200

క. జాతీసుఁడనంగధరబ్ర, క్యాతి సకదేశికాగ్రగణ్యశ్రుపావి

ద్యోతితశిఃకింకరుం,డై తోరపుగక్తిసలనియనితముఁబ్రీతిన్. 201

డి. భోజన లేప నాంబర విభాషణ వారస నృత్త గీతికా

వాజి గజాధిరోహణ కింప్రకసత్కృతిముఖ్యముల్ హృదం

భోజ మెలగ్న సద్గురుఁడు ముందుగఁ గైకొన కేను గో నటం

రాజగణేశచంద్రుఁడు మహానియమం బొనరించె మించుగన్. 202

క. మఱియుచుబ్రాహ్మణకాలము, తఱిగురురక్తనిగుఁసేతురప్పక యని యే

డైజుప్రతముఁబూనియాగతి, జటిమెగాలంబుకొంతసర్పక్తిమెయిన్.

సీ. అంశుజూహయ్య యనువొమ్మరీలమేతరితనవీడును నానుగడలి

మనకతిత్తులుతుంగికసప్ర వాఁవలుచనిగొయ్యలుజనపమో కులుచుఁలల

చిక్తముల్తోలులుమాసినచింబొంతలుదా మెనతాళ్లుగోతములువెండ్రు
కలమోపులునుదువ్వెనలుగేదెకొమ్ములు ప్రా తకుండలుచిన్ని బాడితే
తే. వంపు గుడిసెలసామగ్రి చంపుటోళ్లు [లును
కుటుచరోతండ్లు చిన్నిదాగటలు మొదలు
గాఁ గలుగువస్తుజాతంబు గార్దభములు
మోచితే వెంట నూకరములు చనంగ. 204

క. అరుదెంచితత్పురీవర, పరిసరమునవీడువిడిసిభావములలరణ్
ధరసీశువర్షనోత్సుక, పరులై తగువారియుక్తపద్ధతితోడన్. 205

చ. మురుగులు కాసికోకలును మువ్వలుగ్రుచ్చిన చల్లడాలు కం
ధరలు మెఱుగుగుండ్లు వగడంబులు పెందులినటుపోగులున్
గరములు చెక్కడంపుఁజెవికమ్మలు కత్తులు తట్టపాగ లీ
గరిమనువేషముల్ దనరఁగాఁ గన నయ్యెను నీటిపెద్దలన్. 206

సీ. రతనాలకుప్పెసారపుజడకుచ్చులు శశిపూలచందురుల్ సరిగెలుచెవు
లనుబవిరెలుకమ్మలునుముక్కుముక్కెర లడ్డకమ్మలుముత్తియంపుఁగమ్మ
లబరుచూక్తికహారములుభుజకీర్తులుకడియముల్ మొలచూళ్లు కాళ్ల నజ్జు
జిలుగుపాపడలునుజీనాంబరంబులునన్నె కంచెలలు సొంబట్టుమునుగు
తే. అమరమేనుల దీధితులతిశయిల్ల, నోరచూపులవిటులను జేరబిలువఁ
నలిరువిలుకాసెపట్టపురంతులనఁగ, జతనమైకంత దొమ్మరిసాను లంత.

క. ఈచందంబున నిజన, ర్హించితవేషములుదాల్చి యెండొరుగడం
జూచుజనుల్ వెఱంగంగ, బ్రాసుగ్యంబొప్ప నాగివద్దతి నంతన్. 208

చ. అడివము బాసుగట్టి లనియంత్రములున్ మరుగాళ్లు డోళ్లు సం
గడివలయంబులున్ మెఱుగుకంచము లభ్రితలోన్న కంబునా
గడలుగుడాళ్లు పగములకత్తులబోనులు గడ్డపాటలున్
పడి గొని మేటిసొమ్మరులు నచ్చిరి చిల్లమహీశుపాలిన్. 209

ఆ. అరుగుదెంచితద్గూధిపుగృహబహి, రంగణమున నీల్చి యంబువాహ
నినదమట్లు నినజనులకు జెన్నకొంద, జెక్కుడోళ్లుగొట్టిరొక్క మొగిని.

ఉ. ఆరవ నూఁకంబు సభ నంగలు బమ్మెరపోవునంతటం
నూగమబు గడేను యటఁజొయి కనుంగొనుఁ డన్న చేత్రకుం
డాననిచ్చి నీల్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె చే

వా రమణీయవేషముల వచ్చి వసించినవారు దొమ్మరుల్. 211

క. అనవుడు దరహాసితానన, ముససచివునిగనిననతఁడు ముదమునవిద్యా
ఘనులగుటవారు దేవర, యనుకంపకు యోగ్యులగుదురనిననతనితోన్.

సీ. భూమిశుఁ డనుమంత్రిపుంగవ? యే విలా

సములైన నస్తదాచార్యుఁ డెలమి

మున్నుగాఁ గనకయే కన్నులఁ డొడ నే

వ్రతము పూనితిఁ గాన వారి నచటి

కనుపంగఁ దగునన నొక యని చారు

చే నత్తెఱంగెల్లఁ జెప్పివసుప

వాఁడు నత్వరమున వచ్చి సందడి పెను

బొబ్బలుఁజోళ్లు చుప్పడును నఱఁపి

తే. వెద్దయగుచామ దేవరఁ బిలిచి మనుజు

పతినియోగంబు దెల్పినఁ బరమహర్ష

మెనఁగఁ దనవారు దాను జాతీశుఁ డున్న

రాజితోద్యాన మవుడు చేరంగఁబోయి.

218

మ. కనియెం దొమ్మరిమేదరీఁడు విలసత్కంజాశుగాస్తానన

త్యనిశాంతాయితచూతభూజఫలసారాస్వాదనాశాలన

ద్భుతలోద్భూతరావసంచరితపాంశవ్రతఘర్తావనో

దనదక్షానిలసంచలత్కదళికాతండంబు నుద్యానమున్.

214

వ. కని యొండొరులతోడ.

215

మ. వనమొప్పెక్ష ఘనమై స్వకీయసితభాస్వచ్ఛాయతో నేకమా

కనకాశోకతమాలముఖ్యసుమనగకాంతీంద్రచాపంబుతో

జనితామోదలతాంతవిశ్రుతరసాసారంబుతోఁ బన్న గా

శనశారీశుకముఖ్యనీడజరవాంచద్దర్జతో నెంతయున్.

216

క. అనియీతీరునఁ బల్కుచు, వనజాతాకరవిభాససతులు గనుచున్

ననలరులుగోయుచులో, చనపర్వంబులుగవారుచనిచనియెదుటన్.

శా. హిరోదారకవాటబంధురము రాత్రీ శాశ్వతుడ్యంబు దై

త్యారాతీశ్వరనీలకుట్టిమము ముక్తాంచద్వితానంబు న

దూభరి స్తంభము రత్నతోరణమునై పొల్పొందుభాస్వచ్ఛతు
ద్వారాగారము గాంచి రత్తటి సముద్యన్తోడచేతన్కులై. 218

వ. తదీయమధ్యప్ర దేశంబున. 219

సీ. కేవలశాంతిచే గృష్ణాజినంబున బద్ధాసనస్థుడై పరగువాని
మస్తకముఖ్యసమస్తాంగముల భసితోగ్రాక్షధారియై యొప్పవాని
శమదమానూననిశ్చలచిత్తవృత్తి సదానందకలితుడై యలరువాని
గరతలన్యస్తలింగధ్యానపరవశ మతి నితరంబెల్ల మఱచువాని

తే. గాంచి మొక్కి పరాకు భూకాంతుడనుప

వచ్చినారము దేవరవారిసముఖ

మందు మానేర్చువిన్య లింపొంద జూప

నవధరింపుము గురువర్య! యచలధైర్య! 220

క. అనిపల్కుచు దోడ్తోడన, వనధిధాన్వనముగ డోళ్లువాయింపుచు ఘ
ల్లన బొబ్బబిడిభుజాసాస్థ, లనములుగావించి మది జెలంగుచు నంతన్.

ఆ. గడలునిల్పినాల్గుగడల వగ్గంబులు, గట్టిమొక్కి పుడమి మట్టిదిగిచి
ఫాలములనలందిపై జల్లుకొనివిద్దె, లాడదొడగిరప్పడతిముదమున.

క. పలువురు బిల్ల మెరంబులు

తిరుగుడు లంతరమునందు: ద్రిమ్మరుటలు దు

ర్భరమత్స్యపుటము లొండొరు

లురుపడి సరిఁ బెనఁగుటలు జనోత్సృక మయ్యెన్. 221

క. కత్తులబోనులుదూరుచు, గుత్తిగఁ బెక్కండ్రనొకటిగొనిమోయుచును
వ్వెత్తునబంటునుదూలము, లెత్తుచుమఱిగొందఱాడి రెలవివహింపన్.

ఉ. మూపునరాసభంబులను మోచుచు దండెపుడోలుమోకుపై

నేపున జంకులేక యెదురేగి శరీరము లంటనీక కాల్

పూపుచుఁ గప్పురించి పగిలంబుగ నొండొరు లీవలానలై

పూపలు బాత్త మెచ్చు జనుచుక నటియించిరి కొందఱందులోన్.

క. వాయ నిరోధముఁ జేసివి, హాయసమధ్యంబునందు నసియంత్రముపైఁ
గాయముసిగ్గెను జను లా, హాయన నందొకసరోరుహానన చులకన్.

సీ. తలఁ గొన్నదొంతికుండలు నీవ్వి తలఁకక

గడయెక్కి నటియించె బడఁతి యోర్తు

నాభియం దమ్ముమొనను నాటి చక్రంబు
 కైవశిఁ దిరిగెను గాత యోర్తు
 చివర వెన్నున మోపి యవలీల ముగ్ధుగా
 వ్రాలె జలింపక బాల యోర్తు
 కొలడ్డమైయున్న కఱ్ఱకుఁ దవలించి
 తలక్రిందుగా వ్రేలె దరుణి యోర్తు

ఆ. పదయుగంబునందుఁ బాదుకల్ దవలించి

మోకువెంటఁ దిగియె ముదిత యోర్తు
 మీఁదనుండి పిల్లి మెరములు వేయుచు
 వచ్చి పుడమి నిల్చె పనిత యోర్తు.

227

ఉ. ఈపగిదికా సమస్తమనుజేక్షణపర్వముగా నటించి ని
 స్థాపరిపూర్ణుడై యలరు సద్గురుసన్నిధి నిచ్చి ముగ్ధులై
 వా! పాలుపొందుమీదయకుఁ బాత్రుల నింతియకాని యిట్టివి
 ద్యా? పరికింపఁ గారణము ధారుణి మిమ్ముల మెచ్చుజేయగన్?.

క. అనియందతోక్క మొగ్గిఁ ద, నినుతించినపల్కుల తేడవినక కనక పా
 వనలింగలీనవీతా, జనితామోదమున నున్న చామయ వగచెన్. 229

చ. కటకట మీర లాడువెనుకష్టపువిద్వైలు చూడఁడాయె ము
 చ్చటకుఁ బనేసి పోద మని చామయ పక్కినఁ దతనూజ మా
 రట సురవేశ్యయో యనఁగ రాజులుచుండెడిచెన్న సాని నీ
 విటు వగఁజెంద నేమిటికి నే గుఱిఁజెప్పెర నంచు నిట్లనున్. 230

ఉ. ఉల్లములోన నుంచు సమయోచితభంగి దలిర్ప గట్టురా
 జల్లునిఁ జూచు నీగురుమహాత్ముని నెవ్విధివైనఁ దమ్మిచూ
 డల్లునిబారిఁ ద్రోచి హృదయంబు గలంగ నొనర్చి రేపె నీ
 యల్లునిఁ జేసి తెచ్చెద రయంబున నేఁ గనుగీట వీటికిన్. 231

క. అని పక్కి యవ్వలొనిసి, జనకునియొడఁబఱచి తిరుగఁజనుచెంచుతలం
 పునఁ దనవారునుఁదానుచు, మునువిడిసినవీటికరిగి ముదముదలిర్పన్.

నీ. చిత్రదుకూలంబు చెలువుమీఱఁగఁగట్టి రవవైఁడిమొగ్గుల రవికదొడిగి
 సొగసుగా నుడుటఁ గన్తురిరేఖగీలించి పూలదండలు నీక వ్రేలుజొట్టి

కన్నుల సన్నముగాఁ గజ్జలముదీర్చి లీలాసరోజంబు కేలనునిచి ల్పి
యగరుగంధముచెక్కులను బల్చుగనలంది యెదలింగపేటికకుదురుకొ
తే. యాకుమడు పొకచెలి యివ్వ నందికొనుచు
వీణఁ గైకొని యొకసఖ వెంట రాఁగ
వీరమోహినికైవడి వీడు వెడలె
సిరుల వెదచల్లు వగఁ బూని చెన్నసాని. 283

క. ఇవ్విధమున నాజన్వని, పువ్వులవిలుకానీదంతిపాలు పమరునడల్
నివ్వటిలమొగముననుజిలు, నవ్విలయఁగగురునియు పవనస్థలిఁ జెందెన్.

నీ. అటు చని తదేశికాంతికస్థలమున
నాసీనయై సరోజాయతాక్షి
చెలిచేతివీణియ చే నంది గవిసెన
సడలించి సారెలు చుక్కనొత్తి
కొవ్వొడిగోళ్లఁ దంతులు మీటి యొండుండు
జత మేళవింపంగ శ్రుతు లమర్చి
విరచితాత్మీయకంతరవస్తు హస్తవి
పంచితాస్యనేములొపల మెలంగ
తే. అమృతరథ్యతమధ్యవిలంబితములఁ
ధాళిమోహనోదయములు దప్పనీక
లలితమృదవరమధ్యతారములు మెఱయఁ

గ్రమము మీఱంగ సప్తస్వరములు చెలఁగ. 285
ఉ. ధైరవి నాట తోడి సిరిపాళి దిశాదిశి చేశి మారువా
గారి బిభావలరీ లలిత కన్నడ గౌళ ముఖారి దేవగాం
ధారి వరాళిమోహన ధనాసరి ఘూర్జరి పూరి జేగడా
యారభి రామఖల్లి మొదలై తగురాగము లింపుమీఱగన్. 286

క. మొరడులుచిగురింపఁగరా, ల్లరఁగఁగఁజత్తురుప్రబొమ్మకడుఁడలలూఁచున్
దెఱవల్లతలీమానిక ర్హే, బాణబాడుచు వీణపై జతిం బలికించెన్.

క. అంతట లింగగతధ్యా, నాంతం ఒగుటయును దేశికాగ్రణికరయు
క్కుంతువిద్యోగనిపేటిక, నంతనగాఁగుదురుకొల్వసమయమునందున్.

క. ప్రమీధాలిని, ప్రమదాత్మంబు పాడుపాటలు చెవికి

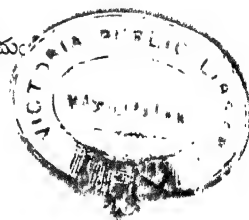
బ్రమహం చెన్నుంపవీ, ప్రమహనహగమూర్తిచలితభావుండగుచున్.
మ. కనియెం గట్టెదుటన్ మనోజ్ఞశశభృత్తండాలికన్ మేఘవా
హననీలోపలనీలకైశికుమోద్యన్తాలికన్ భవ్యయా
వనగంధానిలధూతకామిజనభాస్వద్ధీరతాతూలికన్
వనజాతాంబకహస్తశీలితమణిపాంచాలికన్ బాలికన్. 240

చ. కనుగొనునంతలోన సుమకార్దుకుండాత్మవిరోధికల్పునిన్
ఘనుని మదిం గలంచు దటి గన్పడె నంచు: గుతూహలాత్ముడై
కనుగలవింటుం దమ్మిసెలకట్టియ లేక్కిడి చక్కగా నుర
మ్మున గుటిచేసి వేసిన సముత్కటమోహము నిల్పజాలమిన్. 241

సీ. ఘనపురాతనభక్తకథలు విన్నీనుల
వెలది లేబల్కులు వినగఁ గోరు
గురుచరేశ్వరుల మక్కువఁ బూన్పు కరముల
నంగనకుచయుగం బంటఁ దివురు

గరతలన్యస్తలింగముఁ గనుకన్నుల
సుదలిచక్కదనంబుఁ జూడ నెంచు
ద్రివిధప్రసాదములో చవిగొనుజిహ్వాచే
నతివసుధారసం బానఁ దలఁచు

తే. గలితనిర్ద్యావాసనల్ గాంచు నాస
చెలియనెప్పేనితావులుఁ జెందగోరు
నట్లు పంచేంద్రియవ్యవహార మెల్ల
సంబుజాతాక్షియందున హత్తుకొల్పె.

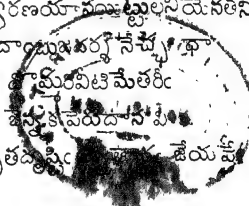

242

క. ఇటులుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలకపలుకు వినెడి కుతుకంబునఁ బె
జ్జటియిటులవల్కె నత్తటి, బటుతరమోహాతిరేకభావుం డగుచున్.

క. ఎవ్వరిదానవు? జవ్వని! యివ్వని కేకతమ వచ్చు టేమని? మదిలో
నువ్విభులూరుచుఁబల్కిన, నవ్వారణయానలుట్టులనియెనతనితోన్.

ఉ. దే! మహానుభావ! భవదీయపదాంబుజవర్షనేచ్ఛన్ భా
శ్రీవరమాళి యంప నరుదెంచితి యోమరవిటిమేతరీ
డై విలసిల్లుచామయకు నాత్మజఁ జెన్నకవేదదాసేషి
ద్యావిభవంబు గాంచి కరుణామృతద్రవ్యంబు జేయన్.

243

క. అన విని వనితాతనునూ, తనయావనఘనతఁ గని ముదమునొందినయ
ఝనియప్పులుకుల కెంతయు, ననురాగమునొందియిట్టులని యెవనితతోన్.

చ. కలితభవద్వయోగరిమ కన్నుల కింపుగఁ గాంచి నంతనే
తలిరులవింటిజోదు బెడిదంబుగ నీకడగంటివాడిచూ
పుల బలునారసంబులుగఁ బూని యెదం గుఱిచేసి యేయ నో
చిలుకలకొల్కి! నాహృదయసీమ చలింపఁగఁ జొచ్చె హెచ్చుగన్.

క. కలతెఱఁగుదాచనేటికిఁ, జెలియా! నీయెడలవాంఛ చెందినయదియ
వ్వలగాజుబారిద్రోయం, వలఁపక రతినేలు వతిముదం బిగురొత్తన్.

ఉ. కూరిమిశిష్యుడై వినుతిగొన్న మహాత్ముడు గాన వేడ్క నా
కోరిక దీర్చఁగాఁ బుడమికొమ్మమగం డిటు నిన్ను బంపె నో
వారిజగంధి! నీచిగురువాతెరతేనియఁ గ్రోల నిచ్చి య
మ్మారునితాపవేదనలు మాన్వఁగదే యిదె నిన్ను వేఁడెదన్. 249

ఉ. నావుడఁ జెన్నసాని వదనంబున లేనగ వంకురింపఁగా
నావలఁ జిక్కె మేటిద్విజనాయకుఁ డంచు మదిం దలంచుచున్
ధీవర! యిట్లు లాడఁదగునే? మిముభోటిమహాత్ము లైనవా
రీవిధి కిచ్చు జేతురె? గణింతురె? కంతుభవానురాగమున్. 250

ఉ. కామముఖారిసంచయముగం డడఁగించి మహేశదివ్యనా
మామృతపానతృప్తి దనరారి కరస్థలలింగలీడవీ
తొమతి నాజవంబున సుఖం బెడఁ గోరక రాజయోగని
ష్ఠామయు లైనవారి కకటా! తగునే యిటువంటిమోహముల్. 251

చ. అని యిటు పల్క విన్నదన మాననమందునఁ గానుసింప ని
ట్లను ననఁబోడి! నీ విటుల నారడిపల్కులు పెక్కుపల్కి చు
ల్కన నను వీడనాడి చనఁగాఁ దగునే? సాగనైన సీదుచ
న్దొనల నురమ్మనం బిగియ నొత్తి కవుంగిటఁ జేన్పు మి త్తఱిన్. 252

తే. ము న్నొడయనంబిముఖ్యులు మోహవృత్తి
వాసి గోల్పోయిరే యెందు? వారికంటె
నేను ఘనుడనె మరుమాట లేల లీలఁ
బూవువిలుకానికేళి న స్నేలు బాఁ!

చ. అనవుడుఁ గేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె న
జ్జననుత! తావకీనతనుసంగతి నేఁ గడు ధన్య నాదు మీ
యనఘతపోబలంబునకు హాని ఘటించు నటంచుఁ గొంకి తిం
పెనయఁగ మీయభీష్ట మిపు డెట్లుల యట్లుల చిత్తగింపవే. 254

తే. అనిన నమ్మాట కర్ణరసాయనముగఁ
జెవులు సోకినయంత దేశికవరేణ్యుఁ
డార కోరినకోర్కి చేకూడె ననుచు
నాత్మసంతసముదు నయ్యవసరమున. 255

ఉ. వారిజమిత్రసింహము దివస్పతిదిగ్గిరి నిర్గమించి దై
త్యారిపదాటవీన్ధలి దిసాఖ్యమదేభము వెంటనంటి త
త్సారమదంబునం జరమజైలతటంబునఁ జెంది సక్తర
క్తాఋణదేహమై యరిగె నగ్గిరిమాటుచకుఁ రయంబునఁ. 256

చ. వనరుహమిత్రుఁ డస్తగిరివాల్తుఁడీ గవ వీడుజక్కవఁ
ఘనతరళోక మందఁ గని కారతుఁడు నఁ గవయంగరా మనం
బునఁ గడునైఁవలేక నివి పొక్కఁ బనేమి యటంచు వారుణీ
ఘనకచవానిబల్కినుకఁ గన్దొనె నా నెఱి దోఁచెఁ దద్దిశన్. 257

చ. పనిగొని కాలమాంత్రికుఁడు పాంథవిదారణ రాత్రిశక్తి నే
పున సృజియింపఁగాఁ జరమభూధరవేదిక సాంధ్యరాగవ
హ్ని నిలిఁ పద్మబాంధవభ్రాజిస్ఫుటపల్లవరాజి వేల్వ హే
చ్చినసితధూమముల్ దెసలఁ జెందె నినాదము నొప్పె నెల్లెడన్.

మ. చటులభావ్యంతగజాధినాథుపయి నాచాఛ్చింపఁగా నొప్పు వి
స్ఫుటతారాపథనీలపట్టపసనాభోగంబునం జిత్రితో
త్కటపాండుప్రసరంబులో యనఁగ దిక్కాండంబులం గాంతి మి
క్కుట మై సర్వఁగఁ దాగకావళులు గన్దోనయ్యె నప్పట్టునన్. 259

ఉ. ఖ్యాతమపీఢ్యసంగతవాగ్మిలు నారతిదీపముల్ చకో
రీతతి పేరటాండ్రు దివిరిక్కలు నీలపురబాత్ర సేసెబ్రా
లాతతరాత్రి యఁ సరసిజాతీ వరింప గజాధిరోహణుం
డై తనరారె నాఁగ నుదయాద్రిపయిఁ శశి దోఁచె వింతగన్. 260

చ. తావ వికసించెఁ దేటిగమి తోయజ గేహములఁ న్వసించె బ

- క్షివితతి నీడ సంయముని జేరి సుషుప్తి సుఖింబుఁ గాంచె న
ర్ణవములమ్రోత వించె వలరాజు ముదంబు వహించె జక్రముల్
కవవిడి సంచరించె శశికాంతశిలల్ ప్రవహించె నీరమై. 261
- ఉ. ఆసమయంబునక గుఱలయాంబక బాణము లిందుపాదవి
న్యాసము లంగవేదన మొనర్పఁగఁ దాలిమి నిల్పలేక త
ద్వాసవరత్న వేణికరతామరసగ్రహణం బొనర్చి దా
భాసురసూనయుక్త మగుపాన్పునఁ దార్చి గురుండు వేడుకన్. 262
- మ. సరసాలాపనఖడ్గతాథరసుధాస్వాదాచ్ఛతాంబూలదో
ర్భురతాలింగనచుంబనాదికములక రంజిల్లుకందర్పనం
గరకేళిక రసవార్ధిక దేలి మలయాగస్పర్శనాంకూరకో
త్కరముల్ పర్వఁగఁ గొంతప్రాద్దుసుఖినిద్రం జెందె నవ్వేపువన్.
- చ. సతి గురునాథు మేల్కొలిపి స్వామి! భవత్కరుణాకటాక్షసం
గతిఁ గడుధన్య నైతిఁ జనఁగావలె వీటి కనుజ్ఞ సేయుఁ డీ
గతిఁ జెలవాట నన్ని చటఁ గన్గొని కిన్న వహింపకుండునే?
క్షితిపతి మీకు లాఘవముఁ జెందకపోవ దటన్న నిట్లనున్. 264
- చ. ఘననిభ వేణి! యొక్కత్రుటికాలము నిన్నెడఁబాసి నిల్వ నే
ర్తునె? విరహంబురాశి ననుఁ ద్రోచి చనం జరణంబు లాడునే?
పనిగొని నీవు నాదయినభాగ్యమునం జరుదెంచి తిప్పు డ
జ్జనపతి యాజ్ఞ సేయు నని సాధ్యస మేటికి? నేను గల్గఁగన్. 265
- ఉ. నావుడు మీరు పల్కువచనంబులు సత్యము గాని నే వినక
భూవిభుఁ గానఁ బోవలయుఁ బొమ్మనినం జని రాజుచేత సం
భావన లంది వేగ యిట వచ్చెద నే జనకున్నఁ గండ్రీక
భావమునందు వేరె యొకపద్ధతి దోచు ననుజ్ఞ యిఁగదే!. 266
- చ. అనవుడు దేశికుండు కమలాసన! భూపతిఁ గానఁ బోవుటల్
ధనమునకై కదా? వలయుద్రవ్యము లిచ్చెదఁ గొమ్మటంచుఁ గాం
చున్నపుడు భూషణావళులసంఖ్య మొసంగిన సంభ్రమంబునం
గొని విషయంబునోఁ బీతికె గోలవాణి నమస్కరించుచున్. 267
- ఉ. కన్నదీ మహా మజ్జనభిక్షుఁ బ్రియంబున గారవించు మా
యన్న మెట్లెప్పుడుం దరియ నన్న ముపాత్తున నాకు ముద్ద లీ

కున్న భుజింపఁ డట్లుగుట నొ ద్దికఁ బొద్దటిచుద్దివేళ దా
 క్కిన్నది కాచియుండు జనకుం డీదె వేగమె పోయివచ్చెదన్. 268
 క. అనవుడు నెన్నివిధంబులఁజనవలెననువాంఁ నీదుస్వాంతములోనఁ
 జననంబయ్యెను గావునఁ, జనివేగమ మరలి రమ్మ సరసిజనయనా!
 తే. ఈపు వచ్చినదనుక నాహృదయ మెందు
 నొంద దని కన్నుఁ గవబాష్పబిందు లురల
 గచ్చిచనుగుబ్బు లెద నంటఁ గౌఁగిలించి
 నెల వొనఁగి పంప నంత నచ్చిగురుబోడి. 270

ఉ. అచ్చట పానియాత్మ ముద మందుచుఁ గ్రక్కన వీడుఁ జేరఁగా
 వచ్చి నిజక్రమంబు తమవారల కంతయుఁ జెప్పి సద్గురుం
 డిచ్చిన వస్తుభూషణము లెల్లను దండ్రి కొసంగ మెచ్చి లో
 నచ్చెరువంది కూఁతుఁ గొనియాడుచు వేడుకనుండు నత్తఱిన్. 271

మ. ఘనమందేహనిశాచరు ల్బలసి బిగ్గం బట్ట నేతెంతురో
 యని పూర్వాచలదుర్గసీమ జలజాఢ్యతాఙ్గఁ దత్సూతనూ
 తనసేనాపతివెల్లుకై నిలుపుచంద్రజ్యోతియో నాఁగ మిం
 చినతేజంబున వేగుచుక్క యుదయించెన్ జంద్రుతో నుద్దియై. 272

ఉ. వాసిగఁ గర్కసాక్షి యిదె వచ్చె నుషస్సమయోచితక్రియా
 ధ్యాసులు గాక యిప్పు డనయంబున నిద్దురఁ జెందఁ జెల్ల దో
 భూసురులార! మీ కనుచుఁ బోధ మొనర్చినమాడ్కి వేకువన్
 గూనె బదాయుధవ్రతతి కో యని కాల మెఱుంగుఁగావునన్. 273

చ. తెలతెలవాఱవచ్చె నలుదిక్కులు చీకటిఁ బుచ్చె నందజం
 బుల రొద హెచ్చెఁ బన్నగసమాహము పుట్టల జొచ్చెఁ గైవరం
 బులమది నొచ్చె జక్కవలు పొందుగ మెచ్చె మనోభవుండు పూ
 విలు రతిచేతి కిచ్చె నరవిందదళంబులు విచ్చె నచ్చుగన్. 274

సీ. అంధకారాతి బలాపహరుఁడవాట బద్మాభిరంజితాభిరంజిత
 జననుతంబగు త్రయీతనుత వర్తిల్లుట సంతతనాకసంజారి పగుటఁ
 కునలయోల్లాససంభవక్రియతుఁడౌటచిత్త భూనుభూతిభూతిగ్రనుటఁ
 బలుపలాశుల వెంపుభగ్గుంబునెయుట దానకావలెనని భావరికగుట

తే. నీవ శివుడవు హరి విధు లీవ వజ్ర
 వీవ చంద్రాగ్నులును వాయు వీవ గుహుడ
 వీవ యని భక్తిచే జను లెల్ల మొక్క
 బూర్వదిగ్బాధరంబునఁ బొడిచె నినుఁడు. 275

తే. అపుడు చెన్నక నిత్యకృత్యములు దీర్చి
 తండ్రి యనుమతిఁ గైకొని ధరణినాథ
 దర్శనం బొసరింపఁగఁ దగినవేష
 మొకటి నెప్పుది నూహించి యొరుపు దనర. 276

చ. పద కటినేశ హస్త గళ ఫాల శిరంబుల నొప్పుఁ బన్నగాం
 గద కిరిచర్మ శూల గరగంధవ హస్త జటాళి యొక్కెడన్
 గుడురుగ నిల్చి మున్నె తనకుం గలయట్టి యలంక్రియల్ శుభా
 స్పదముగ నొందువైపునఁ బొసంగ నెసంగువిలాస మేర్పడన్. 277

క. తరుణి యిటు లర్ధనారీ, శ్వరవేషము దాల్చి యాప్తజనములతో నా
 గరికు లరుదంద ధరణీ, పరునాస్థానంబుఁ జేరవచ్చి ముదమునన్. 278

చ. శ్రకటమృదంగతాళఘనరావము లుప్పతిలంగ నిల్వ నం
 తకమును దేశికప్రవరదర్శనకృత్య మొనర్చి సింహాసీ
 తిక వసియించు భూపతి వడిం గని దిగ్గున లేచి నిల్చి హ
 స్తకమలముల్ మొగిచ్చి మది దాల్చె శివాధపుఁ డన్నభావమున్.

తే. ఇటుల భావించి యపు డమృతహితలేంద్రుఁ
 డీశ్వరాకృతిఁ దాల్చిన యంతిప్రజ్ఞ
 కద్భుతం బంది మితి మీటునట్టిగన్తు
 వాహనాంబరభూషణావళు లొసంగె. 280

ఉ. ఇచ్చిన వేడ్కఁ గైకొని మహితలనాథుననుజ్ఞగాంచి ము
 న్నెచ్చట నెవ్వ రిప్పగిది స్థిత మిచ్చినె! యంచు నాత్మలో
 నచ్చెరువందుకున్ మరలి యందఱితోఁ దమవీడు జేరఁగా
 వచ్చి వినోదలీలఁ బ్రవర్తిలుచుం జెలి యుండె నచ్చటన్. 281

మ. సతి తక్ జాల మొనర్చి చన్న మొన లాజాతీశుఁ డత్యంతమో
 హితుఁడై వేగము వత్తు నంచుఁ జని యాయేణాంకబింబాస్య స
 న్నతి సూహింపక యుండె నిప్పు డహహ! నాభాగ్య మిట్లుండెనే

గతి వేగింతు నటంచుఁ గ్రమ్మినమహాకామాంధకారంబునన్. 282
సీ. కొమ్మకైచిగురాకుఁ గొరికి కోయిల గూయ

నబల పల్కె నటంచు నాలకించుఁ
గొలఁకులకై యంచకొదమ రాఁ గనుఁగొని
ముదిత వచ్చెన యని కదియఁ దివురు
సుమగుచ్ఛముల వ్రాలి భ్రమరి యుంకారింపఁ
జెలివీణపల్కుని చెవులఁ జొనుపుఁ
గలికిగంధపుగట్టుగాడ్పు మై బొలయంగ
సకిమేనివల పని సంతసించు

తే. నాత్మసంభవహస్తవిన్యస్తమాన, చాపనిర్ముక్తకోరకశరనికాయ
మాతరిశ్వాపకీలాసమాజక్యచ్ఛ్రీ, భాజనాత్మీయమానసాంభోజాడగుడు.
చ. కలవల మందుఁ గుందుఁ గడగన్నుల సీరము హెచ్చు దెచ్చు లో
నలమటమారు దూరు! జెలియా! యిటు రమ్మని పిల్చు నిల్చు మి
క్కిలి వెత జక్కు స్తుక్కు వలకేల నొసల్ గదియించు మించి దక్ష
వలగొనుతాపవేదనల వాసి దొలంగి గురుండు దీనుఁడై. 284

చ. జలచరకేతనాబ్జపికచందనకైలసమీరహంసముల్
వలగొని తన్ను నొంపఁ దల పంచుచు హా! శిఖినేత్ర! హా! సము
జ్జ్వలశశిభూష! హా! ధరణిజాఘవసేవితపాద! హా! యథో
నిలయవిభూష! హా! శరదసీలగళా! యని పేర్కొనున్ శివున్. 285

క. ఈరీతి వగలఁ బొగులుచు, నారీమణియందు మిగుల నాటినమదిచే
సీరము నన్నము ముట్టక, భారముగా నొక్కగతి దివసమెడలించున్.
ఆ. తరణిస్రంకెఘోరతమమునల్లిక్కులఁ, గ్రమ్మెఁ జీకురాలరసములెనఁగె
జారచోరనికరసంచారములుమీఁజె, నిరహిజనుఁ, నొంపవెడలెమరుండు.

క. అత్తఱి మత్తిలుచిత్తజ, కత్తులచే మొత్తఱబడి ప్రకంపితమనఁ దై
హత్తినయు తలమున నా, బిత్తరిఁ గనుతత్తరంబు పెంపెనలారన్
క. శివపూజోపకరణములు, భవనంబున నొక్కచోటఁ బదిల్పఱచి శి
ష్యవితానమునకుఁ జెప్పక, శివమెత్తినవానిపగిది శ్రీగురుఁ డంతన్.
చ. జనపతి విన్న నొమ్మనుచు జంగమభక్తు లెఱుంగఁ జల్కఱగాఁ
గనియ రన్నకొంకు మదిఁ గానక పౌరులు చూచిరేనిఁ ద

- న్వెనుకొని కేలి నేతు రని వెల్వెల బోవక లజ్జమాని ప
ర్వినతమి నేగె వీటికయి వేగమ తా మును విన్న జాడలన్. 290
- క. ఈలీల 'గాముకన్య సు,తోలజ్జా' య నెడునూట ధృవముగ నవుడ
బ్యాలామణినా వాసపు,టాలయమరయంగఁజనుచునంధతమము చేన్.
- సీ. దామెనమోసులు దగిలియించుక మొగ్గి
గడలువగ్గము లూతగా నిలుచుచు
గ్రొత్తయా తనుఁ గని కుక్కలు గురువెట్టి
కటచునో యని దవ్వుగా నరుగ్గుచు
జరుగువెల్లులను గొంచెము దారి గనుపింప
వెను జను చుడి యాట దెస లరయుచు
నెడనెడ గుడిసెల బడఁతులనుడువులు
విని చెన్నిమాటలో యని తలచుచు
తే. నంధకారంబు గాఢమోహంధకార, మొక్క మొగివెలిలోఁ గ్రమ్మిపి
రేవుడప్పి చరించెడి నావకరణి, వీడు కలయంగఁదిరుగుచువేసరిలఁగ.
- క. ఇట్టిమహాత్ముని కాహా!, పుట్టె గదా చెడ్డవెతలు పాలతుక నికఁ గ
న్నట్టుగఁ జేయుదు నని దయఁ జట్టుల పగవానిదెస సెకాపతిదోఁచెన్.
- తే. అట్టితటి బండువెన్నల పట్టపగటి
సరణి గాయంగ నందలిజనము లతని
గాంచి జాతీశుగా నిశ్చయించి పలికి
రొండొరులతోడ నగుచు హాస్యోక్తు లలర. 294
- క. ఘోషా! చూచితిరే యీ, మోహాదివికారదూరు మునిచర్యబుధ
న్నేహార్జనరతుయవతీ, వ్యూహావిముఖునైర్వృత్తును తమచరితున్.
- తే. అతను గురుధర్మగుణకాండ యుతున కిప్పు
డతను గురుధర్మగుణకాండహతులు నమరె
వీటిలో రాజముఖులు సేవింప నింక
వీటిలో రాజముఖులను వెదకవచ్చె.
- క. ఎక్కడ బోయెనో నియమ మెందున డాగెనో మానివృత్తి యే
దిక్కున నుంచెనో తపము దేశికుఁ డన్నయు నుజ్జగించి మా

- చక్కెరబొమ్మకై యిటు నిశానమయంబున నేగుదెంచె న
 మృక్క కనంగ నయ్యె నొరపై యిపు డీతనివిదై యంతయున్. 297
- చ. అనవుడు నొక్కచేడియ మహాత్ముని మీ రిటు లాడఁ గూడునే ?
 యని యదలించి చెన్నక గృహం బిదె చూపెద రమ్మటంచుఁ దో
 డొని చని నిద్ర చెందునుమకోమలి లేపి గురుండు వీఁడె వ
 చెప్పె ననిన నుల్కిలేచి వెఱ జెన్నెదురేగి నమస్కరింపుచున్. 298
- శా. సామీ! నాయెడ జాలతప్ప గల దేచందంబునకా వచ్చెదో
 యే మీ రంపిన వచ్చి చుద్ది దిని భూమిశాఢ్యచే గామిత
 స్తోమంబుల్ గొని వీడఁ జేరి నిల నిచ్చొకార్య మే మన్యమో
 సీమం జేరుద మంచు నయ్య యనినకా సేవింప రాకుండితిన్. 299
- చ. అనుచుఁ గరంబు వట్టి వినయంబునఁ దోడ్పొనిపోయి శయ్యపై
 నునిచి మనోజకళి ముదమొంద నొనర్చి నెలంత కొంతసే
 పున టిటు వల్కె నాదయనపుణ్యమునం నిను గూడఁ గంటి ని
 ట్లనిశము బాయకుండునటు లబ్బకపోయె నిఁకేమిసేయుదున్. 300
- ఆ. వీడుదరలిపోవువేళయా మాకిక, నెలవొసంగి మీరుశీఘ్రమేగఁ
 డవనిపతి ప్రభాతమైన మి మ్మర్చింప, వచ్చు నప్పడుండవలయునచట.
- క. నను జిత్తంబునమఱవకు, డని తక్కిడివగల లోచనాంబువులురుల
 న్వనితామణికొగిటజే, ర్చిన గుండెభిగుల్లుమనఁగ శ్రీగురుఁడనియెవ్.
- ఉ. కువలయపత్రనేత్ర! నిను గూడి నుఖంపక యున్న నాకు భూ
 ధవునిసపర్యయేల? మణిధామము లేల? సమస్తభోగ్యవ
 స్తువితతు లేల నీ వరుగఁ దో జనుదెంచెద నీకటాక్షమే
 యవిరళవాంఛితార్థముల కన్నిటికిం గురు కాదె నావుడుకా. 302
- క. దొమ్మరికొమ్మఁ దగుల్కొని, ద్రిమ్మరె నను లోకనింద ద్రెళ్లకు మిదేశీ
 ఘ్న మ్మేను మరలిఁ త్తుని, జమ్మగనామాటనమ్మి చనుమనియనుడుకా.
- సీ. జలజాక్షి! పెక్కుమాటల పనియేమి సిందాస్తుతు లాత్మకుండగులనేర
 వటుగావున ననిత్యమగుదేహమున నంటు సిందకు వెఱవనీవిందు దిరిగి
 వచ్చునంతకు నిలువఁగనేర్తునే! నిను గలసి రా నీకుండు తలపువుట్ట
 జేసె నిక్కార్యము సిద్ధము పడదని మానిచితేని మాయాన నిక్క

తే. మనుడు నేమియు నన నేర కయ్యగారి

చిత్త మని సమ్మతించి యా చిగురుబోడి

తండ్రి బిలిపించి వార్త యంతయును దెలిపి

వీడు దరలింపు మివ్వడ వీడ ననిన.

304

క. వీటిజనములకుఁ బయనము, చాటఁబనిచి సకలవస్తుసహితముగా న

చొప్పుటువెడలిరవ్వడ వే, హాటకనగచాపుభక్తుఁ డరుదేదోడఁ.

305

మ. చని కాశీనగరంబు జేర నచటఁ సర్వసహభర్త వే

గిన గాలొచితకృత్యముల్ సలిపి రక్షిఁ దేశికాధీశుడ

ర్శనవాంఛం జనుదెంచి తన్మణిగృహస్థానంబునం దాతనిం

గన కెచ్చో వసియించెనో యనుచు దా నల్లిక్కు లీక్షించుచుఁ.

306

ఉ. అచ్చటనచ్చటం దిరిగి యాతనిశిష్యుల గాంచి దేశికం

డెచ్చట నున్నవాఁ? డన మహీధవ! సిన్నటనుండి కాన లే

దెచ్చటి కేగెనో యెఱుగ మే మని గుండుచుఁ బల్కు వారితో

జెచ్చెర నవ్వనస్థల మశేషముగాఁ గని యందు లేమికిన్.

307

ఉ. నమ్మినచారులం బిలిచి నాగురుఁ డెచ్చట నున్నవాఁడో శీ

ఘోష్టున గాంచి రండు మణికాంచనవస్త్రము లిత్తు నన్న వా

రమ్మనుజేశ్వరాజ్ఞ బుర మంతయు నారసి యంద తొక్కటై

క్రమ్యుట వచ్చి యం దతిని గానగ లేదని తెల్ప నార్తుడై.

308

చ. హా! యను సన్తనోబ్జమిహిరా యను నక్ష విడి పోవ నీకుఁ జ.

న్నేయను నాయెడఁ మిగుల నేరము గల్గిన శిక్ష సేయరా

దే యను వింతవింత గలదే యను నేగతి దాళు దింక స్వా

మి! యను నెవ్వ రింక గృహ నేలగఁజాలుదు రయ్యయో! యనుక

చ. ఇది గురులింగజంగమమహిష్టపదాంబుజసేవనావళం

బిది నిరపాయము క్షిరజనీతముఖపలిభిసాధనం

బిది నగజామనోహరగణేశమహత్త్వ మటంచు నెప్పుడుక

వితితము గాంగఁ దెల్పి కరుణించు గుహేశ్వర! యెందు డాగెనో.

క. ఇటు లరుగుదు వని తెలిసిన, నెటుబోవక నీవదంబులే పూన్పుచు ని

చ్చటనిల్తు మోసమందితి, గటకటనను విడిచిపోవఁగాల్లెటులాడె.

ఉ. తల్లియుఁ దండ్రియుక సఖుఁడు దాతయు దైవము నీవె యంచు నా

యుల్లమునం దలంచి పరమోత్సుకవృత్తి భజింపుచుండు నా
కెల్లడ నెవ్వరుం బడనియట్టి మనోవ్యథసంఘటించె బో
చెల్లనె రాజసఖ్యము లిసీ యని రోసితివో? దయాకరా!. 312

క. అని వగల బొగులు జననా

ధుని గని యొకమంత్రి పలుకుఁ దోచక దుఃఖం
ప నగునె తెలియనివాడవె

విను మొక్కయుపాయ మిపుడు వినుపింతు నృపా!. 313

క. గురులింగజంగమంబులు, వరికింపఁగ నొక్కఁ డగుటఁ బరమేశ్వరు ద
ద్ధురుడని పూన్పుము జాతీ, శ్వరునర్పించినఫలంబు సమకూరుననన్.

క. మఱియొకఁడు పల్కు మున్నొక

యెఱుకక ముని యొసఁగుమంత్రమే కాదె తుదిక

దరి జేర్చె? నతఁడు చెప్పిన

నెఱుమంత్రముచేత ముక్తి నిత్యత గనుమా.

315

క. అనవుడు నానియమం బెఱు

గనివారలువోలె పల్కుఁగా దగునె? యా

ఘనుని గనుఁగొనినతుది భో

జన మొనరుతు నంచు బల్కుసమయమునందున్.

316

తే. చారుఁ డొకఁ డేగుదెంచి జోహారు చేసి

నేటిప్రాధున దొమ్మరవీటితోడ

గాలికాపురి కరుగంగఁ గాంచినాడ

ననఘ! జాతీశు ననుడు నయ్యవనివిభుఁడు.

317

ఉ. సంతస మంపివానికి నసంఖ్యధనంబు లొసంగి భూతలం

బంతయు మంత్రి శేఖరున కప్పనసేసి మితాప్తవర్ణుడై

భ్రాంతదరీఢురీసరిదరణ్యమ్మగంబుల నెన్న కాతఁ డ

త్యంతరయంబునం జనియె నార్తి గురూత్తముఁ డేగుజాడలన్. 318

క. చని కనియె నెదుటఁ గాళిక, ఘనకల్పషభేకనికరగంధవహళిక

మునిసేవ్యతీర్థరాళిక, వినతాశ్రితభక్తలోకవిబుధవరాళిన్. 319

క. చని పురలక్ష్మీహారం, బన దగుగంగానదీతటాంతికమున ని [న్.

ల్పినవీడుఁజొచ్చి జాతీ, శునిగానరె యనుచు నడుగుచుంజని యొకచో

ఉ. చామయ్యుల్లు గన్గొని రసావరణ డచ్చట చెన్న సానితో
సామెత గాంగ నొక్కతలియక భుజించుచున్న దేశిక
స్వామిని గాంచి మంటి భవసాగరముం దరియింపగంటి నీ
వే మహితప్రసాద మని యెంతయుభక్తి నమస్కరింపుచున్. ౩21

క. డగ్గటి కర మొగ్గిన నపు, డగ్గురు డచ్చెరువు గదుర నవనతముఖుడై
సిగ్గున నూరకయుండిన, దగ్గని భృతి సతీయుననియె ధరణీపతితోన్.

ఉ. ఈయన నన్నుఁ గూడి పసియించుటకై చనుదెంచి నెమ్మదిం
బాయనిపేమ నేకమగు భాజనమందు భుజింపుచుండ నీ
వీయెడఁ గాంచియుం గొనెదవేని బ్రసాదముఁ గొమ్ము నాపు డ
బ్జాయతనేత్ర కిట్లను ధరాధిపుఁ డెంతయు భక్తి పెక్కునన్. ౩29

క. లింగశరీరపు దేశిక, పుంగవుదివ్యప్రసాదభోక్తిగ్రీవి నీ వీ
భంగిమదిసంశయించుట, కంగన గణియింపజాల! నచ్చెరువయ్యెక.

క. నామది దెలియక పలికెదు, కామిత మిబ్బంగి దేశికస్వామిప్రసా
దామృతముకొనక చననని, యామాననపతిగురునకు హస్తముసాచెక.

క. కరమొగ్గినధరణీశ్వరుఁ, గరుణామృతవృష్టిజూచికై వల్లవదామికా
కరసత్ప్రసాద మొసంగిన, బరమామృతమనుచుగొని యెబ్బార్థిపుఁడెల

క. ఆసమయంబున శైలశ, రాసనుఁ డవనీశుభక్తి కత్యంతసము
ల్లాసంబు నొందినలినజ, వాసవముఖసురలఁగొలుపవాత్సల్యమునక.

చ. అరుణజటాలి పల్లవము లబ్జవిరోధి ఫలంబు పన్నగో
త్కరము లతాచళల్ గరళకాంతి శిలీముఖరాజి భూమిభృ
ద్వరసుత చేగ మానితతి పక్షిసమాజము గా ధరిత్రికై
సురతరుభాతి దోపఁ బొడఁగొనె నదతికనీమ నయ్యెడక. ౩28

తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన సర్వేశ్వరునకు
బుడమి జూగిలి మొక్కి యాభూమిభర్త
ఫాలతలమున కెంగేలు కీలుగొల్పి
భక్తి యొలుకంగ నిట్లని ప్రస్తుతింసె.

329

లయగ్రాహి. దండధరదోర్నదవిఖండన! పయోజరిపు
ఖండధర! పక్షివిభుకాండవరకాండా!

కాండపరిశోషఘన! కాండజశరాపహర
 భండ! శిఖినేత్ర! ఫణికుండల! ధరిత్రీ
 మండలశతాంగ! మునిమండలమనోనిలయ!
 పాండురశరీర! గణకాండ! భవమేఘో
 ద్ధండవహమాన! కరమండితకరోట! ఇల
 తుండివలకాశిజయ! భండనవిహారా!.

380

ఆ. అనుచు సన్నుతించుజనవతిఁ గని శర్వుఁ
 డాదరించి సీత్రసాదనిష్ఠ
 కలరినాండ దివ్యయాన మెక్కుము రాజి
 తాచలమున కిప్పుడరుగవలయు.

381

ఉ. నావుడు దేవదేవ! గురునాథుకతంబునఁగాదె? నీదుసం
 భావన గాంచి తీయెడల భావ్యమె యీఘనుఁ బాసి రా ననన్
 భూవర! వీని నిచ్చుఁ గొనిపోయెద నాఁగ గురుండు చెన్నక
 నే విడలే నటన్న నగి నీలగళం డటు సమృద్ధించినన్.

382

తే. ఆసతీమఃశి యిటు పల్కు నాన పూని
 నన్నుఁ గని పెట్టియున్న మాయన్న యచ్చు
 మొదలయిన వీటిజనముల వదలివచ్చు
 టుచితమే! యన దరహాస మొనర హరుండు.

383

క. గురు రాజ చెన్నకం ద, త్వరసిజముఖనీటిజనుల స్వర్ణవిమానో
 త్కరములనిడికొని చనెనీ, శ్వరుండరుదుగరజతలై లసదనంబువకున్.
 వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టిరని మంచిదేవాదిగణంబులతో
 సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య వివరించుటయు నందఱు నత్యాశ్చర్యంబున!
 నతనిఁ బెక్కుభంగులం గొనియాడి నాగమాంబిక చే ననుజ్ఞాతులై!
 తమతమనివాసంబులకుం జని రని తెల్పిన నగస్తుం డవ్వలికథ యె
 ట్లయ్యె నని యడిగిన.

385

శా. విష్వత్పూర్వసుపర్వవైరిపురపృక్ష్యజాతభాస్వన్నభ
 స్వద్వాహంకకళాక్షిరిటపరపూజాశాలీ! మాహేశ్వరో
 ద్యద్వాక్యకృత్రవణామరంజితనిజాత్మాంభోజవిఖ్యాత! సిం
 హద్వారాంగణవేదికాఖలనరేణామాత్యజాతాంచితా!.

386

క. ఉడ్వధివముఖిమన్నధ!, రాడ్వల్లభ రాష్ట్రదుర్గరక్షణదత్తా!
 షడ్వర్ణమంత్రవహన! సు, రేఛై వ్యభవ! షడ్వభూమహితవాగ్విభవా!
 పంచచామరము. ప్రభాతిశంబరప్రభూతబంధుకల్పభాకరా!
 శుభావహవ్రతప్రతాన! సూరిహృద్వశీకరా!
 విభావరీశభేచరేంద్రవృక్షదానధూసురా!
 ప్రభూతనమ్మదోరుచిత్తపాలితాష్టభాసురా!.

338

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకృపాకటాక్షలబ్ధ కవితామాధురీ
 ధురీణ కాళికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం
 బైనచెన్న బసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయా
 శ్వాసము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

మద్దౌరారాధ్యశి

ఘామఃఖ్యపదిష్టమంత్రగతపవర్ణ

స్తోమజప్రకరణరసనా

సీమా! యమ్యశేనామసేవితసోమా!.

1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తననంతరవృత్తాంతం
బిట్లని చెప్పందొడంగె.

2

ఉ. ఆగ్రహదూరుఁ డన్యసమయప్రవిదారణశూరుఁ డాత్మవిద్యా
గ్రహణప్రచారుఁ డఖిలామరలోకవిహారుఁ డంబికా
విగ్రహభక్త్యుదారుఁడు వివేకవిచారుఁడు సిద్ధరామయో
గ్యగ్రణి సొన్నలాపురమునందు విలాసగతికై వసించుచున్.

3

మ. ఫలకృద్దేశికపాదపుంకరుహపట్నాదుండు వేదోక్తపక్ష
స్థలవిజ్ఞానవిశారదుండు శిఖిగంధర్వాతారుండు ని
ర్మలకీర్తిద్యుతినిర్జితాద్రిపుసారంగాయుధుం డంచు భ
క్తులునెప్ప నివి నాగమాత్మజుని గ న్కోర్కు ల్పడిం బర్వగౌన్.

ఉ. ఆణిమమాదియా మలము లన్ని యడంచుచు శాతకుంభముం
గాణవరాటకంబు సరిగాఁ గనుచుక జరియించు సింధురా
ట్టాణపదాబ్జసేవకులతో నెడ మించుక లేకయుండు క
ల్యాణపురంబుఁ జేరి హృదయాద్భుతమొప్పుగఁజూచిమెచ్చుచున్.

5

తే. అరిగి చెన్నవృషేశుమందిరము గలిసి
ద్వారపాలకుడే దనవార్తఁ జెప్పి
పనుపఁ జనిసిద్ధరామయ్య యనునొకండు
వచ్చె దేవరదర్శనవాంఛ ననిన.

6

చ. అతఁడు మహాత్ముఁ డీశ్వరకృపాయుతుఁడే యగుఁగాని పట్టస్థల
ప్రతసహితుండు గామి యిట రాఁ జన దచ్చట నుండఁ జెల్లఁ డే
గతి నని నెమ్మదిం దలఁచి గ్రక్కున వేటొక భక్తుఁ బిల్చి మా
స్థితులను జెప్పి నవ్వుతిలఁ జేయుము నే నిదె వత్తు నావుడుకా. 7

క. చనియతఁడునిద్ధరామునిఁ, గనుఁగొనిమీరాకతివికాసహృదయుండ
య్యెను జెన్న బసవధీమణి, యని క్రమ్యుఁనిట్టులనియెనతినియమునకా.

చ. అసఁ! ప్రసాదభోగసమయం బిది తద్విధిఁ దీర్చి మిమ్ముఁ గ
న్గొన విట వచ్చు దచ్చరణకుం జనుఁ డన్న మఱిం గలంగి హ
ఘనతరలింగసంగతుండఁ గామిఁ గదా యిటు లయ్యె గాన నీ
తని గురుఁగా భజించి యమృతప్రదచిన్న యదీక్ష గాంచెదకా. 9

తే. ఎంతవిజ్ఞానయుతుఁ డైన నిష్టలింగ
ధారకునొడ సరిపోల్చు దగద టంచు
వేదశాస్త్రము లెఱింగింప వినియు నింత
కాల మూరక పృథచేసి జేల నైతి. 10

తే. ఇవుడు నాభాగ్యవశమున సిందుజూట
తుల్యః డైనట్టిగురుమూర్తి దొరకె ననుచు
నాత్మ సంతస మందునయ్యవసరమున
భక్తతతితోడ శ్రీ చెన్న బసవవిభుండు. 11

సీ. చనుదేర రామయ్య కని భక్తిః జూగి మొ
క్కిన లేవనెత్తి కౌగిట నమర్చి
యశుభవమంటపంబునకుఁ దోడ్పొనఱింప
యుచితాసనంబున నునిచి తాను
భక్తులతో మణిభర్తాసనస్థుఁ డై
రామయ్యఁ గని పల్కెరాజయోగ
స్థితిగరిష్ఠత నిరతిశయానంద
పరిపూర్ణనిరుపమభావశోధి

తే. నిన్నుఁ జర్మొనుచో నొరు నెన్నఁదగునె!
సదయ! మీరాకచే నేడు నున మయ్యె

సింధుధరభక్తలోచనానంద మొదవె

ననగ ముకుళీకృతకరాజ్ఞుఁ డగుచుఁ బలికె.

12

ఉ. లౌల్యగుణప్రచార నవిలక్షణయోగవిహారుఁ జారుసౌ

శీల్యనిదూరు నన్ను శశిశేఖరపాదపయోజభక్తరా

ట్టుల్యనిఁ గాఁగ మీ రిపుడు తూఁగి వచించుట దాసునందు వా

త్సల్యము గాక నే నరయఁ దద్వ్రతస్థులసాటి వత్తునే?

13

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయవచోగరిమంబు రిత్తయై

పోవఁగ నేర దట్లగుటఁ బూర్ణకృపామతి. ద్వత్ప్రసాదసౌ

ఖ్యాతహుఁ జేయుమార్గ మిపుఁ డారసి యీరసికాగ్రగణ్యభ

క్తావలిలో నొకండ నగు నట్లగు నన్ను ననుగ్రహింపవే!

14

చ. అనుడు ముదంబు నొంది దరహాసము మోమునఁ బర్వసిద్ధరా

మునిఁ గని పల్కు నోకలుషమోచన! నీమది గంటి సంతతం

బును హృదయారవిందమునఁ బూని శివు స్ఫుజించుచుండు పా

వనుఁడవు నీకు వేత్ర యొకవాంఛిత మేటికి! దీక్షఁ గైకొనన్.

15

ఉ. నాపుడుఁ బ్రాంలింగభజనంబున నెంత సమర్థుఁడైనదీ

తొవిధి నిష్టలింగధరకాయుఁడు గామి ననూనవీరశై

వాపహుఁ డౌనె? కావున దయాపరతః భవదీయశిష్యుఁగా

భావనచేసి యక్కొఱతఁ బాయఁగఁజేయఁగదే రయంబునన్.

16

వ. అనినఁ జెన్న బసవేశ్వరుం డిట్లనియె.

17

క. నీకు గురుత్వము సెయఁగ

నాకొలదియె? నిష్ఠగా మనంబున దృఢమై

యీకోరికయే గలిగినఁ

గైకొను మొక్కరుని గురునిగా వీరలలోన్.

18

తే. అనుచుఁ బల్కిన సిద్ధరామయ్య భక్త

సంతతికిఁ జాఁగి మ్రొక్కి మత్స్వంత మెఱిగి

దీక్ష యొనరింపు మని కృపాకృష్టి మెఱయఁ

జెన్న బసవేశ్వరునితోడఁ జెప్పరయ్య!

19

వ. అనిన.

20

ఉ. అమ్మాటల్ విసి యందు నున్న ప్రమాధ్యక్షప్రజం జెకవా

ద్య మ్మింపొంద మహాత్మ ! రామయకు మీయందే గురుత్వంబు హృ
ద్యమై యున్నది గాన మాయనుమతిం దద్వాంఛ చేహర్చి వై
కొమ్మా యన్న గణాజ్ఞ మాళి నిడియెం గోటీరభావంబునన్. 21

శా. ఈలీలక గణశేఖరాజ్ఞ గొని నీయిష్టంబు చేహర్తు ర
మ్మా లింగార్చన సేయఁగావలయు లెమ్మా యంచు మున్నట్టు ల
వ్వేళం దీర్పనొనర్చి దీక్ష గొన రేపే మంచి దంచు స్మియో
గ్యాళిక గేహ మలంకరింపఁ బనుపక హర్షించి చోద్యంబుగాన్.

సీ. సారథం బీనుకన్తూరి గేహములల్కిము త్రియంబుల దేలిమ్మిగ్గుదీర్చి
గోడలుసాగనుగాఁగుంకుమచే బూసిబహువిధచిత్ర రూపములవ్రాసి
పొందుగా వెలిపట్టుచందు వాలమరించినవరత్న మయతోరణములుగట్టి
కదలికా స్తంభముల్ పొదిక్కినవరించి కేతువులందంద గీలుకొల్పి

తే. మఱియు నివ్విధమునఁ బెక్కు తెఱఁగు లమర

మంగళప్రదలీలచే మంజిరము ల

లంకరించినఁ గని మెచ్చి శాంకరేష్ట

గోష్ఠి నవ్వేళఁ గడపి వేగుటయు సంత.

23

వ. చెన్న బసవేశ్వరుం డరుణోదయంబున మేల్తాంచి నిత్యకృత్యంబులు
దీర్చి సమస్తభక్తసంఘపరివృతుం డై దీక్షాగేహంబునకుం జని తన్వ
ద్యంబున శాతకుంభచతుస్తంభగుంభితంబును బ్రవాళప్రసూనమం
జరిఫలముక్తాదామాభి రామోల్లాభశోభితంబును నానావిధపరిమళో
పేతధూసధూపితంబును గర్పూరదీపదీపితంబును నగుమంటపంబు
గదియం జని యందుఁ బంచవర్ణచూర్ణంబులచే గౌరీతిలకం బనురంగ
వల్లి రచియింపం జేసి తచ్చతుర్దిజ్జ్యధ్యస్థలంబుల శాలితండులంబులఁబో
యించి వానియందుఁ బాసీయపూర్ణకలశపంచకంబు నిలిపి తత్పశ్చి
మప్రదేశంబునఁ దానుదివ్యసింహాసనంబున నాసీనుండై చతుర్దేశకులఁ
జతుగకలశంబులయొద్ద నధికారు లయుయూడునట్లుగా నియమించి
తస్మిన్భక్తాసీకంబుల నుచితాసనంబుల నునిచి మధ్యకలశంబుగాఁ
గొని వారునుం దానును దత్కలశంబుల గంధపుష్పోపకంబులం
బూజించి తదుపరి నూతనవస్త్రా వరణంబుగావించి కాంచనరత్నంబు
లు వానియం దిడి చూతప్రవాతాంబూదీపకంబులు తన్ముఖంబున

నిలిపి యైదుఃఖలశంబులకుఁ జుట్టి తంతువేష్టనం బొనరించి తత్కలశం
 బులుపంచాక్షరీపంచ బ్రహ్మమంత్రంబులనభిమంత్రించిహృదయపాదు
 లొసంగి యచ్చటనున్న భక్తపుంగవుల విభూతితాంబూలపూర్వకం
 బుగానారాధించి వారిచేదీక్ష యొనరింప ననుజ్ఞాతుండై భేరీవేణువీణా
 దిరావంబులు చెలంగ నగతకమున్న సుస్నాతుండై భస్మరూక్షాధా
 రణం బొనరించి మంటపపూజానంతరంబునవచ్చి యచ్చటపసియించి
 సిద్ధరామయ్య డాయం బిలిచిన నతండు పరమాత్మస్వయంబున నగుగు
 దెంచి భక్తసమూహంబునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచ
 రించి తదనుజ్ఞ గాంచి గురుపదంబుల కెరఁగి ముకుళీకృతకరుండైయు
 న్నగృహవలోకనమాత్రదత్వాక్తనకర్తంబుఁబడించి మంటపప్రదేశం
 బున శిష్యుంబూర్వాభిముఖుంఁగాఁగూర్చుండఁజేసి, తాను సుత్రరా
 భిముఖుండై తత్కలశోదకంబుల నభిషేచనం బొనరించి శైవసం
 స్కారంజేసి వీరశైవదీక్షావిధానంబునఁ దప్పనీక ఫాలసంగతదుర్లభ
 లణంగునట్లుగా భూతిపట్టంబు గట్టి నిజహస్తస్పర్శనంబునఁ దత్తనుగ
 తపంచభూతివికారం బుడిపి పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబుఁ గావించి
 మాయాధ్యాంతాహంకారాదిగుణశిక్షితుం జేసి బ్రహ్మంబును
 బ్రహ్మాండ్రాదిలోచనాగోచరుండును సర్వగతుండును నగుపరశివ
 మూర్తి ననయవరహితంబును జ్యోతిర్తయాకారంబును సకలమూ
 ర్త్యతీతంబును నగులింగమూర్తిగా నియమించి షడ్వర్గపూరకంబు
 గాఁగాంచి యాలింగంబునకుఁ బంచామృతన్న పనంబుగావించిసర్వో
 పచారంబులనర్పించి శిష్యమస్తకస్థితకళభావానుగతంబుగాఁగనియా
 కర్షించి లింగంబునందు మంత్రోక్తంబుగాఁ బ్రతిష్ఠించి యాలింగం
 బాత్మచ్ఛాత్రనికరంబునం దుంచి వీని నెడఁబాయకుండుమని యద్దే
 వం బ్రార్థించి శిష్యుం గాంచి లింగమూర్తిం బ్రాణపదంబుగా ధరి
 యింపుము ప్రమాదంబుఁజెందెనేని దేహపరిత్యాగం బర్హం బని
 తెలిపి లింగాంక్షక్యక్రియానిపుణుం గావించి ప్రసాదాంగుంజేసి వా
 యుప్రాణసంబంధంబెడలించి లింగప్రాణుఁ గావించి జీవన్ముక్తిహేతు
 వీరశైవరహస్యంబు లన్నియుండెలిపి తీర్థప్రసాదోపభోగం గావిం
 చిన సిద్ధరామవిభుండు పరమానందకందళితవ్యాదయారవిందుం డై

నిత్యనిర్గుణానుపమానంద మయాద్యంతరహితబ్రహ్మంబగు లింగ
మూర్తి నొసంగు గురుమూర్తి యైనచెన్న బసవేశ్వరపదంబులఁ
కెరగి దేవః! భవదీయకరుణాశంబున గురుచరేశ్వరులసపర్య
లొనరింపం గంటి మీప్రసాదంబున కర్ణుంప నైతి భక్తగణంబుల
లోఁ నన్నియ కెక్కితి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడుచుండు
సమయంబున నచ్చటిగణంబులు. 24

క. జలజాసనాదిసురలకుఁ, దెలియంగానలనిగాని దివ్యామృతముం
జలపట్టి కాంచి తౌరా!, భభిరా! శ్రీసిద్ధరామ! పావననామా!. [నఁ

ఆ. మలయజమునఁబువ్వుమానికంబునదీప, మమృతమందుఁ జేగహాటకము
బరిమళముచెఱకునఁ బండుచిత్తరువున, జీవమట్లునిన్నుఁ జెందెదీక్ష.

చ. అని వినుతింప వారు బసవాధిపుఁ డిట్లను నయ్యలార! యీ
యనఘుండు సిన్ననాఁడె మది కంఠని శ్రీగిరినాథు మల్లికా
ర్జునుఁ గొనితెచ్చి యాత్మపురిఁ బోద్యోగరంబుగ నిల్వెగాదె యీ
తనిచరితంబు లెక్కియిడఁ దామరచూలికి నైన శక్యమే?. 27

క. అనవుడు నత్యాశ్చర్యం, బున వారలు చెన్న బసవపుంగవుఁ గని యే
యనువునశ్రీగిరినాథుని, గొని తెచ్చెనువిసంగమాకుఁగోర్కిజనించెన్.

ఉ. ఆవిధ మానతీవలయు నన్నఁ గరంబులుమోడ్చి పల్కె నో
ధీవరులార! తత్క్రమము దెల్పెన నెప్పుడు సొన్నలాపురిం
దా విహరించు ముద్దయ యనక భవిపాదపయోజభక్తుఁ డా
పావనుఁ డీతనిం గనియె భర్తజయం ప్తి శుభాంగి యందునన్. 29

తే. కాంచి యల్లారుముద్దుగాఁ బెంచుచున్న
నాడునాటికిఁ దనయీడుబోడువారిఁ
గూడి వేడుక నాడుచుఁ గొన్ని నాళ్లు
తైశవక్రీడ లెల్లను జలుపు చుండీ. [ముం

క. తెలియండ్లుయనుమతి మా, నఁగగాయంగ బూనిగొరువకము చల్లద
దలఁరకోలకిలుచె, ప్పులుపిల్లనగ్రోవి యమగబోము దిరుగుచున్.

ఉ. శ్రీగిరినాథుదర్శనము నేయగ నేగెడునట్టి సర్వదే
శాగతమర్త్యకోటిఁ గని యచ్చెరువందుచు నంద టీగతిం

బ్రోగులు గూడి యచ్చటికిఁ బోయెదరో యని యెంచి యందు వే
దాగమవేదియైన శరణాగ్రణి నొక్కరిఁ జేరి యిట్లనున్. 82

ఉ. కాపటిబొట్టై లేడు సారకాయలు బుట్టలు కంట్లపెద్దలు
న్తోవగ వెక్కసం బయినమూటలు మున్నగువానిఁ గొంచు మీ
రివిధి నెందుఁ బోయెదరో యేర్పడ నా కెఱుంగంగఁ దెల్పవే
నావుడు మందహాసపదనంబున సిట్లని పల్కె వానితోన్. 83

చ. మునులకుఁ డాకి భక్తులకు ముంగిటిపెన్నిధి తీర్థకోటికిఁ
జననపుతావు నర్వసురసంతతినిల్కడపట్టు ముక్తిభా
మినికి నివాసభూమి ఘనమేచకకంఠువిహారదేశమై
ఘనత వహించు శ్రీనగముఁ గన్గొనఁ బోయెద మన్న నిట్లనున్. 84

ఉ. అందఱు గుంపులై చనఁగ నచ్చట నెప్పునిగల్గె బెండ్లికో
బందుగు లున్నవారొ తెలఁ బల్కుము నావుడు వత్స! తన్నగం
బంధు నమస్తదేవనిచయాధిపుఁడై తగుమల్లికార్జునా
భ్యోదుకిరీటిఁ గన్గొనుట కేగెద మంచు వచింపఁ గ్రమ్మఱన్. 85

తే. అనియె గిరిమల్లి కార్జునుఁ డనఁగ మునియొ
దెవుఁడో నేలతోడో యత్రెఱుగు దెలియఁ
జెప్పవే యని పల్కినఁ జిటుతవాని
మాటఁ బో వ్రోయఁజాలక మగుడ ననియె. 86

తే. తాపసుండును గాఁడు భూధవుఁడుఁ గాఁడు
దేవతాధీశుఁ డగు మహాదేవుఁ డనిన
సామి! యాసామిరూప మేచందమొక్కొ
యెఱుగుదేఁ దేటపడఁజెప్పు మిప్పు డనిన. 87

ఉ. కేలను బోటువాలు దులకింపఁ దలం దొగమేలు మేనిసాఁ
బాలున నాలు కెంజెడలపట్టునఁ దొన్నిసలాడుచుండుపె
ద్దాలు పిలుంద గల్చిపొడచారలవన్నె మెకంబుతోలు డా
కాలున గండవెండెవుఁజొకారపుడాలును గల్గ సామికిన్. 88

ఆ. నంది యెక్కుగిత్త నాగులు సొమ్ములు
చేదు మెడను భుసుక చేరు బూది

- నుదుట సరులుగొన్న రుదురాక లేదఁ గల్లు
 నయ్య యొరపు దెలుప నలవి యగునె? 39
- క. అనుటయు నాజేజేదొరఁ, గనుగొనఁగామనసుపున్యఁ గావున నీప
 జ్జనరుగుదెంతుననుదో, ద్కొనిచని కాన్పింపుమనినఁగుట్టనికనియెన్.
- చ. అడవులఁ గొండల న్నడిచి యన్నము వేళకు లేక యెండలన్
 బడలికఁ జెందలేవు పసిబాలుడ వాపులఁ దల్లిదండ్రులన్
 విడిచునుదేర నీ కగునె? వీటిఁడిబుద్ధులు మాను మీడ నేఁ
 దడవు పసింపినన్ వరుస దవ్వగు నేగెద నన్న నిట్లనున్. 41
- ఉ. కూడదు దారి కష్ట మని కొంకు జనింపఁగఁ జెప్పకయ్య నా
 యీడగుకుట్ట లీవరుస నెందఱు లే రటు చూడు వారితో
- జ. జోడుగ నీపిలుంద నగుచుం జనుదెంచెనఁ దల్లిదండ్రులన్
 వీడఁగఁజాలు దంతబలువేలువుఁ గన్గొనుభాగ్య మబ్బినన్. 42
- చ. అన విని వీని రమ్మనుట కర్హము గా దిది మాన్యఁ గూడ దె
 ట్లని మది సంశయించి శరణాగ్రణి యూరక పోవుచుండి ద
 స్వేనుకొని వచ్చుబాలుఁ గని వీఁ డెటుల నిష్కడఁ డంచు నెంచి దో
 ద్కొని యలయంగనీక నిరికొండకు వేడుకఁ బోయి యచ్చటన్. 43
- వ. తడియమహిమవిశేషంబు లిట్లని చెప్పందొడంగె. 44
- నీ. ఇది తీర్థసందోహ మిదికుండసంఘాత మిదిమంటవవ్యాత మిది వనాళి
 యిది గోపురానీక మిదినందు లివి భృంగు లిది శిఖరావళి యివివనంబు
 లిది నదీనదజాల మిదిసాల మిదిగంగ యిదిమూలీకోత్కరంబివిసరంబు
 లివిమున్దిస్థానంబు లిది పరిఘావార మివి చిత్రకంబులు నివి రథంబు
 లే. లివి మహాశక్తు లివి జోతు లివి మతంబు
 లివియ మణిమయపుండంతు లివి కుళంబు
 లివి సువర్ణాశ్మసముదయం బివి తటంబు
 లనుచు వేర్వేరుఁ జూపుచు నరిగి యంత. 45
- నీ. కలితవజ్రోపలకల్పితకద్యంబు శాతకుంభ స్తంభసంభృతంబు
 వైడూర్యరజతకవాటసందీప్తంబు శక్రాశ్మజాలకసముదయంబు
 ఘనఘాపపరిమళాక్రాంతదిగంతంబు ప్రాజ్యకర్పూరదీపావృతంబు
 నానాశాగతమానవాకీర్ణంబు వేత్రహస్తార్థటావిశ్రుతంబు

తే. పటుచతుర్విధవాద్యవి భ్రాజితంబు, వేదవేదాంతపాఠక విలసితంబు
రమ్యవారాంగనాలాస్యరంజితంబు, నైనశ్రీమల్లికార్జునాలయముగదిసి.

చ. పదిలము గాఁగ రమ్మనుచు బాలకుహస్తము వట్టి యబ్జభృ
త్సదనము జొచ్చి యందుఁ గలనందడి మెల్లన యోసరింపుచు
న్ముదమున నేగి యీశ్వరునిముందట మొక్కిక్కుచు నిల్చి యీతఁడే
సదయుండు మల్లికార్జునుండు చక్కగఁ జూడుకుమార! నావుడున్.

మ. ఇతఁడా? శ్రీగిరిమల్లికార్జునుండు! సామీ! లెస్స బాగాయె నీ
మతిలో నేమి తలంచి దైవమని సంభావించి కాన్పింపఁజూ
చితి? నే వెట్టిని గాను వేలుపు నిదర్శింపంగ; నాతోడనా
చతురత్వంబులు? చాలు దేవు నిక దాఁచంబొక కాన్పింపవే. 48

వ. అనిన.

49

శా. ఏమేమీకి వెడమాట లాడెదవు వారిచ్చ స్వీచారింప కే
స్వామీ! స్వామి యితండు గాఁ డనుట యేచందంబు? గాకున్నచో
సీమర్యవళు లెల్ల భక్తిరతు లై యేతెంచి వాంఛాఫల
స్తోమాపేక్షలఁ గొల్వ నేమిటికి? నీతోఁ జేతునా? మేలమున్. 50

తే. అనినఁ జిలునవ్వు నవ్వి యోయయ్య! తలఁప
కేరడంబున కీక వేతె దారి గలదె

బెల్ల మని చోళపిండి చేఁ బెట్టినట్టి

చంద మయ్యెను సీవాఁడు చూడఁజూడ.

51

తే. ఏది? వినుజాలు మొనవాలు నిట్టికేలు

నేది? తోల్పీర మెడచాట యెముకకోర

యేది? నెలకూన సామేన నిడినచాన

యితఁడు జేజేలదొర యని యెటుల నందు?

52

చ. అనవు డితండు సావయవుఁ డైనతఱిఁ ధరియించుచిన్నె లీ

యనవున నన్ను నీ వడుగినట్లు విభావనఁ గాని కర్తృదృ

ష్టిని గనరాదు గాన మది జేన్పకు సంశయ మీశుఁ డీతఁడే

వినుతి యొనర్పు మొక్కిక్కు పద వెట్టితనంబులు మాని క్రవ్వుటన్.

వ. అనిన నచ్చిటుతం డి ట్లనియె.

54

చ. హఠఁడు మదిం దలంప నొకయాకృతిఁ గన్పడుఁ గర్తృదృష్టిచే 54

- నరసిన వేతెరితి దగునంచు వచించితివయ్య మున్న యా...
 దరమున మీగ లాడునుడి దప్పగఁ గూడునె? నన్ను మీర లి
 వ్యరుసునఁ బిన్న గాఁ దలఁచి పల్కఱు జిక్కులఁ బెట్టఁ బాడియే?.
- వ. నావుడుఁ దజ్జంగమవరుం డతనితోడ. 56
- చ. హరుఁ డెటువంటి వాఁడనిన నాకృతిఁ జెప్పితిఁ జెప్పినట్లు యా
 స్మరహరుఁ గానుపింపఁ దరమా? మముబోటికి ధ్యానగమ్యుడై
 పరగు నతంఁడె యాత్మ దయ పర్యగ నన్నిధియైనఁ గాక యీ
 ధరజను లెల్లఁ గొల్చుపరతత్త్వ మిదే యింక లేదు కావునన్. 57
- ఆ. భక్తితోడ మొక్కిక్కుపరస క్రమృతిపోవు, చున్న దీడ నింకనునికిగాదు
 పోదమూరికిపుడు వాడులేమిటికిర, మృనినసిద్ధరాముఁ డతనికనియె.
- చ. దయ జనియించి యాతని కతం డిటు రావలె గాని నీవు ని
 ర్ణయముగఁ జూపలేవు గద? నా కట రాఁ బని యేమి? మీరు పొం
 డయినను నేను వచ్చి జను లారడి సేయఁగ సిగ్గుజెందనా?
 యయుతసమంబు లైన శివు నారసి క్రమృతి వత్తు నావుడున్. 59
- చ. కలఁగుచు జంగమయ్య కనుగందును దుర్గమసీమ డించి యే
 కొలఁదిఁ జనంగవచ్చు? ననుకూరిమి మీఱఁగ బుజ్జగించి య
 గ్గలముగ మందలించి కొఱగా దని బి ట్టవలంచి యెన్నిభం
 గులఁ దనతోడ రామికి నెగుల్కొను నంచని యేగె నంతటన్. 60
- చ. ఇటు తనుఁ బాసి యాశరణుఁ డేగినపిమ్మట సిద్ధరాముఁ డు
 త్కటముగ మూర్ఛఁజెంది బెడిదంబుగఁ గన్నుల సశ్రుబిందువుల్
 పొటపొట కాఱనేలవయి బొర్లుచు లేచుచు నున్ను రంచు ది.
 క్తటములు చూచి బెగ్గిలుచుఁ గ్రమ్మినశోకముతోడ నాత్మలోన్. 61
- ఉ. శర్వునిఁ గానుపింతు నని జంగమవర్యుఁడు నన్నుఁ దెచ్చి యీ
 యుర్వగ డించిపోయె నయయో! యింక నెవ్వరు? ది క్కటంచు లోఁ
 బర్వివచిత రాముఁ డటఁబాసి గనుంగొనువారి నెల్ల వే
 రార్వునిఁ జూపలేరుగద! యాచరణంబున నంచు నార్తుడై. 62
- ఆ. గిరులఁ జఱుల ఝరులపీరులదగు, తరుల సిరులవఱులదరులఁ బరుల
 హరులఁ గరులసరులఁ బరగినవనముల, శరధిశరధి వరుస నరసియరసి.
- సీ, శారద! కానవే! శారదాంబువంద్య మన్నభ! కానవే! మన్తధారి

శాంషిల్య! కానవే! శాంషిల్యసుతపాదు బాటల! కానవే! పాటలజటి
వారణ! కానవే! వారణాజినచేలు నమృతంబ! కానవే! యమృతదేహు
స్యంధన! కానవే! స్యంధనాయితధరు నభయంబ! కానవే! యభయ
తే. రాజవృక్షమ! కానవే! రాజధరుని. [హస్త

బాణభూజమ! కానవే! బాణవరదు

నందివర్ధన! కానవే! నందితురగు

ననుచుఁ గుజముల శివుజాడ లరసి మఱియు

64

తే. ఘనుని శ్రీగిరిమల్లికార్జునుని మీను

గనరె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునములార!

యతులఖర్జురశిఖరిప్రియాళుఁ గనరె?

యతులఖర్జురశిఖరిప్రియాళులార!.

65

ప. అని యడుగుచు.

66

క. తిరిగినచోటులెతిరుగుచు, నరసినతృణగుల్మలతలెయరయఁగఁజనుచున్
జొరఁబాటుగుహలె చొచ్చుచు, సిరిగిరివతిఁ గానలేకచింతిలియంతన్.

ఆ. నడవలేక చిక్కువడి మేనఁ జమటలు

గ్రమ్మఁ బెదవు లెండఁ గంప మడర

నాదరించి జడియ కను వారినిం గాన

కుండి యొక్కచోటఁ గూరుచుండి.

68.

ఉ. అక్కట! జంగమయ్య యరు దందఁగఁ దెల్పినసీదురూప మే

నెక్కడఁ గాననైతిఁ బరమేశ్వర! న న్నలయింపఁ బూని యే

దిక్కున డాఁగితో యడవి ద్రిమ్మరి వేసరినాడ నాకటం

జిక్కితి దప్పి స్రుక్కిలిని నే నొకప ల్కిక నైనఁ బల్కువే!.

69

చ. కరుణ దల్లిర్ప నీవె సాడగట్టెద వంచు వచించె మున్న యా

శరణుఁడు నేను జాలిబడి సందుల గొందులఁ జట్టు మెట్టలం

దిరిగియు నెల్లచోటులను దేవరరూపము గాన నైతి నీ

పరవుడ నయ్యదన్ నెనరు పాఱఁగ నీ విడినైన రాగదే!.

70

చ. ఓటికితనంబునం బనులకాఁపరికుఱ్ఱుఁడు వీఁ డటంచు న

న్నిటువలె గాసిఁ బెట్టఁజనునే? తలదండ్రులఁ బాసి నన్ను మ

స్ఫుటకు గురుండ వీవె యని చొచ్చితి నీయిలు గాన నింకఁ వే

- సట పడనీక నాకనులు చల్లంగ ని న్ననజేయు మ్రొక్కెదన్. 71
- చ. నను వెతల దెట్ట కిప్పుడ కనంబడి తేని రయంబు మీఱ నే
నినుఁగొనిపోయి మాకుఁ గలనెయ్యల బంధులఁ దల్లిదండ్రులం
బనుపడవేకటాల సిరిఁ బాయనియిందులదొడ్డిమందలం
దనియంగఁ జూపెద న్నుడువు దప్ప బిరాలున సీవు రాఁగదే. 72
- చ. తడయక రమ్మ ని న్నతిముదంబునఁ దోడ్కొనిపోయి పాలు మీఁ
గడ నెయి చెన్న జాన్ను పులఖండము గొబ్బరిపప్పు నానఁబ్రా
లడుకులు తేనె పండు లొడియంబులు పానక మూరుగాయ ల
ప్పడములు జీటిలా పెరుగు పాశము కఙ్గము నీ కొసంగెదన్. 73
- తే. అనుచు నీరీతి సిద్ధరామయ్య తన్నుఁ
దలచి ముగ్ధానులాపముల్ పలుకునట్టి
సమయమున మల్లికార్జునస్వామి నెనరు
దవుల నొకజంగమై వానిఁ దఱియ వచ్చి. 74
- ఉ. ఎవ్వడ వీవు? కాడుపడి యేకత మేటికి సంచరించె? దీ
వివ్వనసింహగండకమదేభము లాదిమృగంబు లెల్లెడం
గ్రొవ్వి యనేకముల్ తఱుచుఁ గ్రుమ్మరు నిన్నిట డించి పోవువా
రెవ్వరు? మాకుఁ దెల్పు మిపు డేప్పుడ బాలక! యన్న నిట్లనున్. 75
- ఉ. సొన్నలయూరు ముద్దయకు సూనుడ దూడలఁ గాయంచుండఁగా
న న్నొకజంగమయ్య గిరినాథునిఁ జూపెద నంచుఁ దెచ్చి ము
న్నెన్నినవానిఁ జూపిడక యిచ్చట న స్విడనాడి యేగె నే
తెన్నునఁ గాంతు సామి నని ద్రివ్వరి డస్సిత నెందుఁ గానమిన్. 76
- తే. అయ్య! సీవైన నెఱిగిన నాతఁ డుండు
చోటుఁ జూపించు వేలుపుఁ జూపినపుడె
యెలమి నాపయిగోర్పడ మిత్తు నీకు
నమ్మ మనుటయుఁ జిలువవ్వ నవ్వ హరుడు. 77
- చ. జడియకు మేల యెచ్చెదవు! జంగమరద్యుడు చెప్పినట్టి యా
మృడునిఁ గసంగఁ జేతుఁ గడు మేలగు రాగ కుమార! యన్న న
బ్బడుతఁడు నెన్నొనల్ పుడమి బొందంగఁజాలి మొక్కి వేడుకల్
వడసినయ్య! విమ్మనెడ బాయక పుచ్చెద సామి జూపవే! 78

- క. అను డబ్బాలుని దోడ్కొని చని మల్లేశ్వరమనోజ్ఞుడననమింపం
బున నిలిచి లోన వసియిం, చినవా డదె చూడు రాజశేఖరుడనినన్
- క. మును జంగమవర్కుడు చూ, పినతలమే యిచట లేడు వేల్పుతనిలా
గున నన్ను గాసి బెట్టుక, చెనమల్లేశ్వరుని టెంకి జెప్పంగదవే! 80
- ఉ. నావు డభీకజంగమము నమ్ముము నావచనంబు తప్ప దీ
తావుననే పసిండు కనుడమ్ము లొకించుక మాసి విప్పు మా
దేవుడు కానుపించు నని తెల్పి యదృశ్యత జెంద బాలకుం డా
విధ మాచరించి ప్రియ మందుచు గ్రమ్మఱు దేటి చూచినన్. 81
- మ. అనఘుం డవ్యయుఁ డప్రమేయుఁ డచటం డాద్యంతశూన్యం డనూ
తనుఁ డానందమయుం డగమ్ముఁ డఖిలాభ్యక్షుం డచింత్యుం డవా
మనుఁ డద్వంద్యుఁ డనాముఁ డచ్యుతుఁ డనూత్తజ్యోతిరాకారుఁ డా
ఘనుఁ డాభక్తుఁడు చెప్పినట్ల సగుణాకారంబు సంధిల్లఁగాన్. 82
- క. కనుపట్టి సిద్ధరామయ, యనుపమమోదమున నీతఁడయ్య! యెఱుంగఁజె
ప్పినవేల్పుని సాగిలి వం,దన మొనరిచి యిట్టులనియె దద్దేవునితోన్.
- ఉ. ఎక్కడ డాగి? తింతదడ వెయ్యెడ నారసి కాననైతి నీ
విక్కడి కింతలో మరలి యెప్పుడు వచ్చితివయ్య! కానలో
జిక్కి యొకండు నే వెతల జెందఁగ నాదగుపుణ్యమూర్తియై
యిక్కరుణాకరుం డభయ మిచ్చిటు రమ్మని చూపె మిమ్ములన్. 84
- క. కాకున్న నేమి గతి యగునో కదయని తిరిగి యటంగనుంగొన గణప
ర్యాకృతి యచ్చటనగాఁగ, రాకుండిననతఁడుత త్తటంబగుమదితోన్.
- చ. కటకట! మోసపోతిఁ గడె! కన్నులు మాయు మటన్న మూసిన
న్నిట దరి జేర్చు భక్తవరుఁ డెచ్చటి కేగెనో యేమి సేతు నే
నెటు గనుఁగొందు నింక భ్రమియించి వెసం జననీక గట్టిగాఁ
జిటుకున బట్టనైతి నని చింతిలుచుండు దయానురక్తిచేన్. 86
- సీ. చిటుతని జేరంగఁ జీరి కౌగిటఁ జేర్చి
తొడలపై నిడుకొని యొడలు నిమిరి
కూకటి పుడికి వైకుంఠాస్త్రి డిట్లను
దనయుని ముగ్ధత్వమునకు మెచ్చు

వచ్చె నిన్నిట దోడి తెచ్చుట కై యల
 భక్తు నీకడకు నేం బంపినాడ
 సతం డగఘడఁ డని యడలకు మని వాని
 వైం గప్పకొనుగోరుపటము వజ్ర
 తే. కవచముగఁ జేసి యోగవేగములు ఫాల
 నయనమును మఱి స్పర్శవేదియు నొసంగి
 యింటి కేగుదు గాని నీ యీప్సితార్థ
 మింక వలసినయది గోరు మిత్తు ననిన.

87

శా. గౌరీవల్లభ! వాంఛితం బొకటి నేం గాకించెద నిన్ను నీ
 వీరూపంబున నీశుభాలయముతో నీవేళ నావెంబడి
 మావా రందఱు సంతసంబునఁ గన న్నాయూరి కేతెంచి బ
 ల్కారుణ్యంబున నెల్ల కాల మట. సౌఖ్యం బొప్పుగా నిల్వవే! 88
 క. ఇది దప్ప వేతె వాంఛిత, మది లేవన నీశుఁ డనియె నాగతి నీ విం
 పాదవంగఁగోరినకోరిక, లాదవంగఁజేయఁదగుఁగాననొక్కటివినుమా.
 తే. లోకమునకుఁ జూడ నీకు ముక్తజంగమ, వరుండుచూపినట్టివగిది నిల్తు
 నీకుఁ జూడనట్టి యాకృతి నుండెద, ననిన సమితించి యర్చకండు.
 ప. గౌరీశ్వరానుగ్రహంబున నసాధారణమేధాయతుం జై యద్దేవు ని
 ట్లని స్తుతియించె.

91

డి. ఫాలకృతానుజీ! భవపాశవిమోచనశీల! మాసిహృ
 ల్లోల! దయాలవాల! హితలోకసుధాశనసాల! కంఠకా
 శోల! విధూతకాల! శతకోటిధరాదిసుకాలిపాల! స
 త్తీల! శివానుకూల! వినుతించెద ని స్తి చె మల్లికార్జునా!.

92

డి. శారదకంద కాదప తుషార పటీర మృగేంద్ర కుండ ఖ
 ర్జుర మరాళ వారిజ మరుద్ధజ పారద హార హీర మం
 దార సమీక జేమన సుధాకర చంద్ర సురేశ్వరరాశ్వ భా
 పారమణీశరాభనిజసంహసనాంచిత! మల్లికార్జునా!

93

చ. అని వినుతించునాతనిఁ బ్రియంబునఁ గన్గొని చెన్నమల్లికా
 ర్జునుఁ డను వత్స! నీ కెదురుచూతురు నీతలివండ్రు లావు లొ
 క్కనిముష మెండఁ గాఁగ నటు గావునఁ బోద ముటంచుఁ దత్క్షణం

- బున నిజపాదసేవకనమూహవిహారిణి సొన్నలాపురిన్. 94
- చ. కనకమణీమలయము కల్పనచేసి తదంతర్యోర్వి నూ
తనఘనలింగరూపమునఁ దా వనియించి యమేయభక్తిభా
జనమగు సిద్ధరామవరు సన్నిధి నుంచి జగజ్జనానురం
జన మొనరింపుచు న్నిలిచె శర్వుడు శ్రీగిరినుండువాడ్పునన్. 95
- చ. అటు కనిపెట్టి పౌరజను లందఱు గన్గొని యద్భుతాత్మలై
యిటు మును పెన్నఁ డిప్పగిది సీమణిదామము గాన లేదు మి
క్కుటమగు కాంతి నల్లెసలఁ గప్పుదు నున్నది చూడఁ దంచు నొ
క్కట ప్రవచనం బెల్లపు గుమిగా గుడిఁ జేరఁగ నేగి యందునన్.
- చ. అనుపమలింగమూర్తిఁ గని యందలిభక్తి వసించు సిద్ధరా
మునిఁ దిలకించి యద్భుతము మోదము స్వాంతములందు నొక్కటం
బెనఁగొన నందుఁ గొందఱు అతివేగమ ముద్దయఁ జేరఁ జూచి నీ
తనయుండు వచ్చినాఁ డనినఁ దత్తణిమాత్ర వధూసమేతుడై. 97
- క. భవనము బెలుపడి తజ్జన,నివహముఁ జూపించుదారి నేసనియెడుటన్
నవరత్నఖిలతమైతగు,భవగేహముఁ గాంచివొచ్చి ప్రబలితమిచ్చేన్.
- క. రెండవరుద్రునికై వడి,నుండుతనయుఁ జేర జపమ హెళాత్సుకుడై యా
తండు జనసీజనకపవ,కాండజముల కేరఁగి నిలువఁ గడువేడుకతోన్.
- సీ. జనకుండు గూరిమితనయుఁ గొంగిటఁ జేర్చి
నాకులపావనా! నాయశంబ!
నావెన్ని థానమ! నాతండ్రి! నాపట్టి!
నాతపశిఫలమ! యిన్నాళ్లు నన్ను
నెడఁబాసి యెచ్చుటి కేగితి? విచ్చుటి
కెప్పుడు వచ్చితి? వీగు గేఱి?
యీలింగ మెక్కడి? దింతయు నేర్పడ
నెఱింగింపు మనుటయుఁ జిలుత తాను
- తే. వరుసతోఁ గూడి శ్రీగిరి కరుగునాఁడు
మొదలు నగరప్రవేశంబు తుదిగ జరుగు
తనదువృత్తాంత మంతయు వినఁగఁ బెల్లు
నెల్లవారలు సంతోషహృదయు లగుచు.

తే. ఘటిర! జితకామ! శాంభవభక్తిధామ!
 కమలసుఖధామ! సమదృష్టకాచహేమ!
 భవననుతనామ! పరిపంథిసవహాభీమ!
 సేవకావలిరామ! శ్రీసిద్ధరామ!.

101

క. బాలుడవై యుండియు నీ
 లీల మహామహాండ వగుట లేశము దెలియం
 జాల మయితి మిత్ర నీ సరి
 యేలోకమునందు నైన నెన్నం గలదే?.

102

ప. అని యత్రైఱంగున గొనియాడి యేతల్లింగమూర్త్యభిధానం బెద్ది?
 యని యందలు విచారించి సిద్ధరామునిచే గొనితేబడు మల్లికార్జు
 నమూర్తి గావున సిద్ధమల్లేశ్వరాభిధానం బిడి షోడశోపచారంబులం
 బూజించి గీతవాద్యాదుల గొంతప్రాద్దు వినోదంబు సలిపి తదనం
 తరంబ యబ్బలుం దోడ్కొని తదీయసివాసంబునకుం జని ముద్దా
 ఖ్యుడత్తోచితాసనంబుల నాసీనులై భూతివీడ్యంబులు గైకొని యేం
 దొరులు తమలోన.

103

మ. ఘనగిరిమల్లి కార్జునుని గన్దొసి తత్కృప గాంచి యందు దో
 డ్కొని చనుదెంచు వీనిజనకుం డగుముద్దయభాగ్యవృత్తి చె
 ప్ప నగునె? సొన్నలాపురి శుభంబు వహించె బురంబులోని యీ
 జనులు నిగంతరం బతులసౌఖ్యముం జెందుదు రింకమీఁదటన్.

104

కే. ధీరు డై నట్టిషోడ్డలదేవుబాచి
 రాజు సౌరాష్ట్రముననుండి రాజవశాఢి
 వచ్చె గళ్యాణమునకు మందిరముతోడ
 వచ్చె నీతనిభక్తికి మెచ్చ హృదయ.

105

ప. అదియునుంగాక.

106

క. శ్రీ మెఱయ మున్ను మైధున, రాముడు సిటలాక్షపాదరాజీవారా
 కాముడనగవతినిటుతన, ధామమునకు దెచ్చెదదవ్వెనెదలులన్నన్.

ॐ మైధునరామునికథ. ॐ

క. హైమప్రాసాదచర, తోమాస్యాకచవిరాజనుమనస్సుమన
 స్తోమామితనక్షత్రము, భీమావతి యనెడుపురముపృథివిదనర్చున్.

వ. తత్పురంబున.

109

ఉ. పాకటనైజవంశజలరాశివిధుం డొకసోమయాజి ని
ప్రాకలితాత్మఁడై తపము సల్పి కులాంగనయందుఁ బుత్రశో
భాకరుఁ గాంచె నీశ్వరుశృపారతి మైధునరామనాము మై
నాకుని దొల్లి శీతనగనాథుఁడు గాంచిసరీరిఁ బ్రీతిగాన్. 110

తే. కని మనోరథ మీడేరె ననుచు సతియుఁ
దాను సంతోషకలనచేఁ దనరి బంధు
రాజి కొనియాడఁ దత్సోమయాజి భూత
లస్థసౌఖ్యాప్తి కొంతకాలంబు జరిపి. 111

ఉ. అక్షయు నవ్యయాత్మఁ బ్రమథాధిపుఁ ధ్యానతఁ గంటిఁ గాని ప్ర
త్యక్షము గాఁగ దివ్యవిమలాకృతిఁ గాంచఁగ నైతి నింకఁ ద
త్ప్రేక్షునిఁ జూడఁగావలె నటంచు ముదంబున నేగి యాసహ
స్రాక్షముఖామరాభినుతమా శివలోకముఁ జెందె నంతటన్. 112

క. జనకుఁడు పరమేశ్వరుఁ జెందినపిమ్మటఁ దల్లిఁ బెనుప దినదినమును మై
ధునరాముఁడుప్రబలుచు హా, యనసప్తక మైనపిదప నంబవనుపునన్.

మ. ఒకనాఁ డాటలకుఱ్ఱలం గలిసి తా నుద్దండకాంతారభూ
మికిఁ బర్యేధనసంగ్రహార్థమయి తాల్చిం బోయి యిందొక్కచో
సకలాండోద్భవసన్ని వేశపటవృక్షచ్ఛాయయం దాత్మ ను
త్సుకలీలక వసియించువేశ సహవర్తుల్ వేడుకల్ మీఱఁగాన్. 114

క. ఒండొరులతోడ దివ్యైల
పండుగ యిదె వచ్చె నింకఁ బదిదినములకుఁ
పండుదు రరిసెలు గజ్జపు
టుండలు మూయింట ననుచు నొక్కఁడు పలికెన్. 115

క. మఱియొకఁడు పలుకుసన్న పు, నెఱవగుదుప్పటులుపూలు నేసినయంగీ
లాటపుగలుగుతలపాగలు, నఱిముఱిగొసితెచ్చునాటికయ్యయటంచున్.

క. మాయక్కలమాబావల, దోయంబులవారి నెల్లఁ దోడైరఁగ నే
నాయత్తవడఁగవలె జం, డో యసి వేటొకఁడు పల్కె నుత్సుకలీలన్.

ఉ. అప్పుడు రాముఁ డిట్లు లను నందఱిఁ గాంచి కుమారులార! మా
యప్పను బావనుం బిలిచి యప్పెనుపండువునాఁడు పాశమాం

బప్పులు కుప్పలెప్పులుగ బంతుని వారలతో భుజింతుఁ బై
గప్పఁగఁ గట్ట నిత్తు నెనకంబున వారికి సన్నపుట్టముల్. 118

మ. అనినం బక్కున నవ్వి బాలకులు చోద్యం బయ్యె రామయ్య! నీ
వనువాక్యంబులు నూలులేని పొలిమే రన్నట్లు నన్నప్తా
రిని నా కిందలు బిడ్డ లన్నగతి నోరి! నీకుఁ దోఁబుట్టువే
విన మేకైవడి బావ గల్గెఁ జెపుమా! విందాము నిక్కంబుగాన్. 119

ఉ. అందఱితోడ వంతుకొఱ కక్కను బావను దెత్తు నంటి నీ
రిందలు నమ్మియుండి రిపు డెక్కడనుం డిట వచ్చినారు! మీ
చందము ము న్నెఱుంగరు మృషావచనంబులు వింతవారికిన్
బందెడుఁ గాక మాకు విన యోగ్యముగా దటులైనఁ దెల్పుమా 120

నీ. మీయక్కయెవ్వరు? మీ బావవేరేమి? వారిదేయూరు? దవ్వాసమీప
మా? కలిగినవారో? లేక దరిద్రులో? వారిచుట్టంబు లెవ్వారు? వారి
కెందలుసంతానమేవృత్తిఁజరియుంతు? రెన్నఁడుమీయింటి కేగుదెంచి
రెవ్వరుమీ బావ కిట్టు? రాతఁడుచదువేపాటిచదివె? నీవిపుడుమాకు

తే. నెఱుంగఁ జెప్పు మటంచు నందఱును నవ్వు
లెసఁగ గుమిగూడి డాయంగ నేగుదెంచి
మాటమీఁదనె మాటగా మఱియు మఱియు
నుడుగ కత్తఱిఁ దఱిమి త న్నడుగుటయును. 121

చ. వెలవెలబాటి బాలకుఁడు వీఁటిడి యై మఱుమాట లేమియుం
బలుకక వారి నెల్ల నెడఁబాసి కనుంగవ బాష్పబిందువుల్
దొలుకఁగ నింటి కేగుచు నెదుర్కొను తల్లిని గాంచి శోక మ
గ్గలముగ నేడ్చినం బెదరి గ్రక్కున నాత్మజుఁ గొంగిలించుచున్. 122

ఆ. వీరపు చుటచి కనుల వెడలునీరము తన
వైటకొంగుచేతఁ బాయఁ దుడిచి
నాకుమార ! యన్న ! నాతిండ్రి ! నాకుట్ట !
యేల యెచ్చెదయ్య ! యింత వెక్కి. 123

క. అడవిసిమ్మగములఁగను గొని, బడిసితివోయయ్య! లేకసహచరులటవి
స్వీచి తమరెగురెంకిరి!, పశుచులతో నేలసిన్నుఁ బంపితిదండ్రీ!.

క. ఒడలెఱుగక మార్గంబునఁ, జెడుగులు నిన్నెవ్వరేని జెనకిరొ! వారిం
దడయక నేశిక్షించెదఁ, గొడుకా! కలలెఱుగునాకుఁ గొంకక చెపుమా.

చ. అనినఁ గుమారుఁ డిట్లనియె నమ్మ! సహాయులు నే నరణ్యమే
దిని గుమిగూడి యాడునెడ దివ్వెల కక్కల బావగార్ల ర
మ్మనియెద మంచు నంద అన నట్లన నేఁ బలుకంగ లేసెవా
రి నెటులఁ దెత్తు వంచుఁ జెలరేఁగి వికావిక నవ్వి రత్తఱిన్. 126

క. అని యతఁ డాడినమాటలు
విని నెవ్వరిఁ జింత నొంది వీని నెటుల రో
దన ముడుపుదు నని యపు డొక
యనుపు విచారించి పలికె నాత్మజుతోడన్. 127

తే. అన్న! ప్రేరితనమున నడవి నడుగు
లాడుమాటల కీ వింత యడలె దేల?
తెలియ కాఱడి యైన సందియము దీఱ
వార లడిగినక్రమ మెల్ల నేరుపఱతు. 128

సీ. మీయక్క భ్రమరాంబ మీబావ మల్లన్న
వారలయునికి శ్రీపర్వతమున
నతిదూర మిచటి కష్టైశ్వర్యసంపత్తి
గలవారు బంధువర్గంబు హిమవ
దాదులు సుతులు గణాధిపప్రముఖులు
సకలలోకాధ్యయై జరుగు వృత్తి
లేమిచే బిలుచుటలే దెన్నఁ డిటు వారి
శ్రీదుఁడు మీబావచేలిమికాడు [చుట్టి

తే. మ్రజ్జ వివరింప నేల! మ్రజ్జమూర్తి, యరయ నాయల్లునంత వేత్రన
మేఁడినిను గేలిచేసినపీనవిప్ర, బాలకులకన్న సంతోషభరితుడగుచు.

ఉ. బాలకుఁ డిట్లు పల్కు నిదె పండువు డాయఁగ వచ్చెఁ దల్లి! నీ
వేల తనూజ దాసిహృదయేశ్వరుఁ దిల్వఁగఁ బంప! విట్టులం
బోలునె? క్రిందటం బిలువఁ బోవమియే కడం రప్పు పంపినకా
లీలను నేను వారిఁ దరలించుకవచ్చెద సత్వరంబుగాన్. 130

తే. వసుమతిని నల్లుఁ దోడ్కొని వచ్చినట్టి
పండుగ శుభాస్పదం బయి పరగు నెందు
నట్ల సేయకయున్న హీ యనుచు నగరె ?
పలుచఁగాఁ జూచి మనసాటిబంధుకోటి.

181

చ. అనవుడుఁ దల్లి యిట్లనియె నన్న ! కుమారక ! నిన్నుఁ గాంచి నీ
జనకుఁడు చన్నపిమ్మట విచారముచే నిరతంబుఁ దోచె
వ్వని నటఁ బంపలే దతఁడు వచ్చుట లేదు తొలంగి నిన్నుఁ బొ
మ్మని యెటు నైతు ? స్త్రీలు చనునట్టిని గావుగదా ? పరాపనుల్.

182

నీ. అది గాక మీబావ కతులితసంపదల్
గల వట నిట కేల కదలివచ్చు ?
నొకవేళ వచ్చెనా యొంటిరాఁ డతనితోఁ
బరివార మరుదెంచు బహుళ మగుచు
నందటి కేరితి విందుసేయఁగఁ గల
మిప్పుటఁ గుడుచుట కింట లేదు
సాటికిఁ జెవులు పెంపఁగవచ్చుఁగాని పోఁ
గులు పెట్టఁగలరె ? భూవలయమందుఁ

తే. బూని మున్నూటయలుపదిపుట్ల తండు
లములు వానికిఁ వగువ్యంజనములు గూర్చి
సాక నొనరించి పెట్టి మీబావచేత
మప్పుగనెఁ గరికాలుండు మిగులఁ దొల్లి.

183

ఆ. కాన భాగ్యవంతు లైనవారలతోడ, నెట్లు సాటివత్తు ! మీవు పెద్ద
వాడవై గణించవచ్చినప్పుడువారిఁ, దోడితెత్తుగానికూడవిపుడు.

184

చ. అసి పల్కిన జననిపల్కులు వెడవెడ మూఁగొని తన్ను గేలిసేయువిప్ర
కుమారుల మాటలు మనంబున నాటుటయు నేగతివైనభగినీభావుకులఁ
దోడితెచ్చి పండువు సేయదుం గాక యనితలంచి యొకతీరున నద్దినం
బు గడచి మఱునాఁ చురుపోదయలబున లేచి యెవ్వరితోడం జెప్పక
మరు లెత్తినకై చడి బురంబు వెలువడి.

185

చ. కరి చమర తరకు పృథక పంకక ఫిల్లుక పుండరిక కే

సరి కిటి భూరిమాయు శశ శల్య వలీముఖ కృష్ణసార కా
సర శర భాఖుభు గ్గవయ శాశ్వర రాహిష రామ ఋశ్య శం
బరముఖసర్వదుష్టమృగబంధురకాననభూమి ధీరుడై. 136

క. ఒక్కరుఁ డదరక బెదరక, యెక్కుడుపై నములుచునుచు నెంతటిదవోన్
యిక్కడికి శ్రీ నగంబని, యక్కడియక్కడిజనాళి నడుగుచుఁజని యెన్.
మ. చని కాంచెక ధరణీసురాత్మజుఁడు భాస్వరస్థానీ శ్రీశైలముక
ఘనపాపాటవిలముక వరదివొక్క కామినీభలముక
మునిగేయాఖిలతీర్థజాలము సదామోక్షోత్సృక కాలముక
జనితాభీష్టవకల్పసాలము మనోజాతారిమన్తాలమున్. 138

తే. కాంచి సంతోషపులకితగాత్రుఁ డగుచు
నమృహిధరశిఖరాగ్ర మధిగమించి
యెచట నుండునో మాబావ యిపుడె వెదకి
వెంటఁ గొనిపోదుఁగాక మాయుంటి కనుచు. 139

సీ. రాజతశిఖరేశ్వరంబందు పీఠించి హాటకేశ్వరునిగేహంబుఁ గాంచి
గణపతిసానంబుఁ గలయంగఁ దిలకించి పంచమతంబులపజ్జ వెదకి
కలితపాతాళగంగాత్రతీరముఁ జూచి కుండికానిశహంబుదండ నెమకి
కోటిలింగాకారకుంభినిఁ గనుఁగొని చంద్రగుప్తనగంబుచాయ నరసి

తే. రమ్యతరశంఖ చక్ర వరాహ బిందు
నారసింహ సరస్వతీ నామతీర్థ
రాజిఁ బరికించి కాంచనరత్న సాల
గోపురంబులు గ్రుమ్మరి సావఁ డంత. 140

ప. మఱియుఁ ద్రిపురాంత కాలంపురీబాలబ్రహ్మేశ్వర సిద్ధమాహేశ్వర
వీరేశ్వర స్కంధసోమేశ్వరప్రసూనాచలసంగమేశ్వరంబు లనుచును
ద్వారోపద్వారమధ్యంబునం గలతీర్థంబులం బరామర్శించి ప్రాకారం
బుం దఱియుం జూచ్చి యంతటం గలయం దిరిగి మల్లికార్జునుండెచ్చు
ట నున్న వాఁ డని కనుపడుజనంబుల నడిగి వారివలన సిక్కువంబు
చెలిసి తదియాలయంబు చేరంబోయి యచ్చట లింగాకారంబు గాంచి
యస్తద్భాషుకాగారం బిదియ యని చెప్పి రిచ్చట లేఁ డిదేమొగో

యని చింతించి దూరపథశ్రమంబు నొందినవాడు గావున నొక్క
యెడఁ గూరుచుండి యద్దేవు నుద్దేశించి. 141

ఉ. నిండినవేడ్క దివ్వెలకు ని న్గొనిపోవఁగ బుద్ధి పుట్టి నే
నెండకు వాసకుం దలఁక కెచ్చట నిల్వఁ తోడుగూడి నా
దండ వసించుబాలురకు దవ్వయి తల్లినిఁ గన్తోఁగి యీ
కొండకు వచ్చి నల్లెనలు గ్రుమ్మరితిన్ నినుఁ గాంచువాంభచేన్. 142

ఉ. ప్రాద్ధనఁ జద్దిబువ్వ దిని పుస్తకముల్ పడకింఁ జాటుగా
మిద్దియమీఁద డాచి కడిమిన్ బడి కేగక యొక్కనుండ నే
నిద్రెస కేగుదెంచితి నిఁ కేమియుఁ బల్కుక యప్ప నీవు నన్
ముద్దొనరించి రం డిపుడ మోదముతోడుత మల్లికార్జునా! 143

ఉ. మానరివారు దివ్వెలయమాసకు నల్లుర నాఁడుబిడ్డలన్
వాసి యెసంగఁ దోకొనుచు వచ్చుచునుండిరి గాన నీవు ను
ల్లాసముతోడ రమ్ము పదిలక్ష లొసంగుట నీవు రాక న
న్లాసి యొనర్పఁబోకు కనుగం దని చూడకు మల్లికార్జునా! 144

ఉ. తాను వసించునట్టి పురిదండకు దూరపుఞ్జట్టమైన రా
వారలఁ దోడితెచ్చి కుడువంగ నొనర్చి బహుఁగిరింతు రె
వ్వారలు నట్లు గాదు ప్రియఁభుండ నింటికి వచ్చినాడ నన్
గూరిమిఁ గాంచి పల్క విటు గూడునె? శ్రీ గిరిమల్లికార్జునా! 145

క. ఇన్నాళ్ల నుండి పిలువక, న స్తిష్పడు పిలువ వచ్చినాడని నాపైఁ
గ నైఱ్ఱినేసినాడవా, గున్నలపైఁ గినుక నేయఁగూడునె? బావా!.

క. మాతల్లి కూతు నల్లుని, నే తెఱఁగునఁజూతుననుచు నెప్పుడుగడువాం
ఞాతత్పరయై యున్నది, శ్రీతి లిల్పంగ రమ్ము ప్రిదులకు బావా!.

చ. ప్రియమె గణింతు గాని నిలువఁగ లటంచుఁ దలంచఁబోకు నీ
దయను సమస్తసత్తువులు తక్కువ గావు మదాలయంబునన్
రయమున రమ్ము నీ కటకు కకకుఁ దీత దటంటివేని ని
శ్చయముగ నిన్ను నే వదల జాగువ నేమని పెక్కుభంగులన్.

ఉ. భూసురవర్యనందనుడు బుద్ధికిఁ దోచినయట్లు పల్కి ది
గ్వాసుఁడు కానరామిని గాడ్పడి దిక్కులు చూచి బావ నా

వాసి యెఱుంగఁదాయె దనవాసముఁ జేరినఁ జూడఁ దాయె నేఁ
జేసిన నేర మేమి? యని చింతిలి యంబుఁ దలంచి యిట్లనున్. 149

ఉ. తల్లిని నన్ను బంధుల ముదంబునఁ జూడఁగవచ్చు కోర్కి నీ
యుల్లములో జనింపదె? ప్రియుం డెటు లట్టుల నీవు చేయఁగాఁ
జెల్లునె? యత్తవారిగృహసీమలసంపద లెన్ని గల్గినన్
పుల్ల సరోజలోచనలు పుట్టినయిండుల కానఁ జెందరే? 150

క. ఓయప్ప! నీవు బావయుఁ, బావక నాతోడ దివెలపండువ కిటు ర
మ్మా యనుచుఁ బెక్కుభంగులఁ, దానోడకపిలిచిపిలిచివారలుదనకున్.

క. పొడచూపకయుండిన న, బుచ్చుడుతండునే నింటి కెటుల పోదగు వీరిం
దొడుకొని యేగక నాసరి, పడుచులు నను గేలిచేసి పకపకనగఁగాన్.

క. సరివారు తన్నుఁగనుఁగొని, పరిహాసము చేయువారిపలుపురినడుమన్
ధరబ్రదికియుండుకంఠెన్, మరణంజేమేలటంచుమది నిశ్చలుడై. 153

చ. అలశిఖరాగ్ర మెక్కి తనయప్పను బావను నెమ్మనంబులో
నిలిపి సహాయబంధుజనసీగృహపట్టణవాంఛ లేమియుం
వలఁపక నిల్చి యొక్క బెడిసంపుజటిం బరికించి చూచి ని
శ్చలమతి దానిలో నురుగ శంకరుఁ గంబయు సంతలోపలన్. 154

క. ఇరు నెడల నిలిచి వంకలు, కరములుఁ బట్టుటయుఁ దిరిగికమలాంకముఖి
పురుషులనిరువురంగనుఁగొని, పరమాశ్చర్యంబునొందిబాలకుఁడనియెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి నచ్చితిరి? చున్నరు మీరలు నన్నుఁ బట్ట! మా
యక్కయు బావయే కరుణ యూత్తః నలంచినవారు కారు పెం
వెక్కినకూర్చి మీకు జనియింపఁ బడెను! విడండు ప్రాణముల్
గక్కగొనంగనేని నిటు తప్పక నే నన నవ్వి వానితోన్. 156

క. పరమాదగంబున గిరిజ గుట్టని పల్కె
నూముద్దోహమున్! పోము నీకుఁ
బరులమా? నీయక్క భ్రమ కాంబ నేను మీ
బావ యాతం డీతె తావు మాకుఁ
బృథ్వి నీవు జనించుచిదప ని మ్మెన్నఁడుఁ
జూడలే దటు గాన నేడు గుఱుతు

తెలియంగఁజాలమైతిమి సోమయాజిపు

తుండు భీమావతినుండి వచ్చి

తే. నాఁడు నేఁ డన విని చిన్నవాఁడు బ్రీమసి

యొంటి నెక్కడఁ దిరుగుచు నున్నవాఁడో

యనుచు నీకొఱ కందంద నరసికొనుచు

వచ్చి కనుగొంటి మిచ్చట వత్స! నిన్ను.

157

చ. అన వినునంతలోనఁ బ్రమదాంబుధిఁ దేలి కుమారుఁ డంబప

ద్వనజయుగంబుమీఁదఁ దనఫలము సోఁకఁగ వ్రాల నవ్వము

నెనరున గ్రుచ్చి యెత్తి ధరణీధరసంభవ నీదుబావకు

వినుతి యొనర్పు తంబి! యన నీలగళుం గని సాఁగి మ్రోక్కినన్.

ఉ. నవ్వచుఁ గౌఁగిలించి కరుణారస ముప్పతిలంగఁ గూఁకటిం

దువ్వచు జెక్కు గీటుచుఁ గుతూహల మొప్పుగఁ బల్కె నన్న మీ

యవ్వకుఁ దెల్పి వచ్చితివా యాపె నెఱుంగఁగనీక వచ్చితో

యెవ్వరుఁ దోడు లేక భయమేది యొకండవు రాఁగఁ జెల్లునే? 159

ఉ. వచ్చితి మేలు చేసితివి వాఁలె కనుంగొను మేనయల్లు రా

వచ్చుచు నున్న వారు గణపాలకముఖ్యులు వారిదండల

వచ్చెడుమూఁక పారిషకవర్గము మత్ప్రియకోటి వీవు మ

మిచ్చ దర్శింప బాచితిగదే! మదిలోనికొఱంత తీఱఁగాన్. 160

క. దుర్గమకంఠకన్కశి, నూర్గశ్రమ నీఱ నిల్వమా మత్తుతనం

సర్గుడవై యిచ్చట సుఖ,విర్గంబుఁ జెందికొన్ని వాసరము లనన్. 161

చ. చిటుతఁడు నల్కు నిచ్చట గంపగ నిచ్చితి నయ్య? యెమ్మ సం

దఱ మనివేడ్కఁ బండునినంబునకుం గొనిపోవ వచ్చితి

గుఱుచగ నన్నుఁ గన్గొను కోమల్ నీవు నమాజు గావు లి

త్తఱి బయనంబుగొని ప్రమంబున మామకతాభధానికన్. 162

క. మాదాఁడుదులు బంధువు, బాదివ్వెల కాత్త సుతల నల్లుండ్రను స

మోదమునఁ దోడి తెత్తురు, కాదన కలుమిరురండుగ్రక్కునననినన్.

క. ఎడలేదు దివెల నడుమనె, గడుచు స్తీవురముఁ జేరఁగాలే మీయె

డుడుగుమునచ్చెడుపండున, కెదపక యట కేగుచెంతు మింపఱమనినన్.

చ. విని బెగ డొంది బాలకుఁడు వీరలఁ దోడ్కొని వత్తు నంచు నే

- బనిగొనివచ్చి రా మనిన బంధువు లెల్లను గేలి సేయఁగాఁ
జను టుచితంబె? యంచు హరిసాయకపాదములందు హ్రీలి మి
మ్ము నెటులనైన దోడికొని పోవకమాన నటన్ నవ్వుచున్. 165
- ఆ. అట్టులైన నీమహావాంఛ యూరక, చెలువ నేల గమ్ము చీటుత! ప్రమథ
సమితిమత్తుమారనమువయ మేనును, వత్తుమనియెఁగరుణవఱలనిచట.
- చ. తననుతు లోగిట న్నైరకి తల్లి దిగుల్కొని పల్లికూటమం
దునఁ దిలకించి బాలకులతోఁ జని యాడుచు నుండనేమొ రా
డని చని వాడవాడల భయాకుల యై కనుఁగొన్న వారి నా
తనయుని గానలే! యనుచుఁ నప్పక వేడుచుఁ గాన కార్తయై. 167
- చ. కనుఁగవ నశ్రుబిందువులు గ్రమ్మగఁ బాదయుగంబు దొట్రిలం
దనువునఁ జెప్పుట ల్యాకమ దాటించి దూలఁగి వ్రాలి లేచి నా
ఘనధనరాశి! పుత్ర! చనఁ గారణ మే! మన పిల్చి పిల్చి మా
నిని దనయింటి కేగి మది నిండినదుగ్ధముతోడ నెంతయున్. 168
- వ. అన్న పానంబులు వినర్జించి దినదినం బొక యుగంబుగాఁ గడుపుచు
నుండి యొక్కనాఁడు తనమనంబున గిరిశ్వరుం దలంచి. 169
- ఉ. పో రుడుపంగ నేఁ బలుకుబూటక మెల్ల సిబ్బడ్డి జేసి యే
దారిని బోయెనో సుతుఁడు దాఁ దగ నాఁకట నెంత సోలెనో
ఘోరపనికా మృగాళిఁ గని కుఱ్ఱుఁడు నెమ్మది నెంత జంకెనో
నేరక మోసపోతిఁ గరుణింపుము శ్రీగిరిమల్లికార్జునా! 170
- చ. నినుఁ వనభావఁగాఁ వలఁచి నేస్తులతోఁ గడుఁ బంతరించి నా
తనయుఁ డమాసపండువకు వంపతుల న్నిముఁ దోడిదెత్తు నం
చునుకొని వచ్చెనేమొ కరుణాకర! శ్రీగిరినాథ! వాఁడె నీ
యనుఁగుమఱంది వానికి వయామతితోఁ బొడచూపవే వెసన్. 171
- ఆ. ప్రియునిఁ గాసి చాలవేదజిహ్వనఁదగిలి వీఁడెచ్చెన్ని థాన మనుచు
సంతసించియుంటి నకలదుగ్ధంబులు, మఱిచి నేడు వెతలమఱుగవలసె.
- ఉ. దినశరణ్య! నాదునులదీపకుఁ గ్రమ్మఁ గానుపించి నా
మానసశోకవేదనలు మానవవే యని కన్ను మోడ్చిలో
ధ్యానము సేయఁ నత్సువతి కత్తటి స్వప్నమువోలె. భ్రామరి.
మానినీతోడఁ గూడి గిరిమందిరం దద్భుతజంగమాశ్పతిన్. 173

- క. సాక్షాత్కరించి సతి నీ, విక్షేపము మాన్పుకొంటకు విచ్చేసితి నే
దక్షమఖిక్షకుడ నీ, ఋక్షేశ్వరవదన భ్రామరీరమణి సుమీ. 174
- చ. పొలెతుక! నీవు పుత్రునకు బూర్వము చెప్పినరీతి నప్ప బా
వల మని యేము గన్పడినవారము వానికి నేతదాకృతిక
వలనుగ వానితో నిటకు వత్తుము రేపె యటంచు బల్కె గ
న్గులువలు విచ్చి వారి నట గానక విస్తయమంది యాత్మలోన్. 175
- ఉ. ఎంతకృతార్థ నైతి బరమేశ్వరదర్శన మబ్బె నేడు నా
చింతలు దీత నింక శశిశేఖరు డెప్పుడు వచ్చునంచు ద
ద్భాగింతున యండె నచ్చట ధరాధరచావుడు బాలు గాంచి య
త్యంతకతూహలంబున గరంబు కరంబున జేర్చి చెచ్చెరన్. 176
- క. మీదగుపట్టణమున కిదె, పోద మనుచు బలికి ప్రమథపుంగవసుతభా
ర్యాదులతోనప్పుడుకా, కోదరభూషణుడు సత్కృపొన్న తమతియై.
- ఆ. మాయనియ్యకొలిపిమదిలోనసంశయం, బొదవసీకవానియూరుజేర్చి
కన్ను గలిపి మీరలున్న తావిడెకదా, యన్న నిదియేనావుడభవుడలరి.
- క. పదపద ముందర నని చే, వదలిన వేగమున నేగి బాలకు డంబా
పదయుగమునకెరగినన, మ్మదవతియాశ్చర్యమోదమాననయగుచున్.
- చ. కనుగొని గుచ్చియెత్తి : సుగంధక ! నాకులదీప! వచ్చితే
యన గుడిలోన జూడు మదె యప్పయు బాంయు వచ్చిరంచు బ
ల్కిన సుతుమాట కర్ణముల గీల్కొనునంతన మేను పొంగ నే
గనుకల సెక్క మయ్యె గఱకంతున జూచెన నంచు జెచ్చెరన్.
- చ. ఎదురుగ నేగి శంకరగిరింద్రసుతాదుల గాంచి భక్తి పెం
పొదవగ నాత్మ మ్రొక్కి వినయొక్తు లెలర్పగిల దోడతెచ్చి తి
త్సదమెదృష్టి భుసనసంపద లచ్చెరు ంద జేయ న
మ్మదవతి నై జభర్త్యమణిమండరమం దోక చక్క మక్కువన్. 181
- సీ. అంశఘనుచితాసశాన్ములుగ జేయర్థపాగ్యములిచ్చియంబికేశ్వ
రాదుల కతిభక్తి నర్హ్యంజనమొనర్చి నలుగులు నలిపించి జలకమార్చి
ధోతపస్త్రంబు లానట గట్ట గొచ్చి శాజవదనవచాగరాజిబూన్చి
పంచభక్తింబులు పూయ సేయ దిశంబులున ద్ర సోపేతముగనుభర్త్య
తే. పాత్రముల నింజితారగింప గ నొనర్చి

గంధ కర్పూర తాంబూల కనకరత్న
భూషణాంబరముఖవస్తుపుంజ మొనఁగి
సంతసం బందుచుండు నానమయమందు.

182

ప. తొల్లి కాననంబున రామునిం గేలి సేయువిప్ర బాలకు లవ్వేళ యతం
డింటి కరుదెంచుట కర్హకర్హి కగా విని నేడు పండువకు మీయక్కల
బావలఁ దోడి తెచ్చితివే? యని మందలీంత మని యందలు గుమిగూ
డివారియింటి కరుదెంచి కమనీయకనకరత్న మయసౌధతోరణవిత్తి
కాదుల నవలోకించి లోపల ననేకజనకలకలం బాకర్ణించి బహిర్ద్వార
రకవాటంబులు మూసియుంట నవ్వలి కరుగునుపాయంబు లేతిరు
గం జనుదెంచి తవ్వత్రాంతం బంతయు నిజపితృబంధుసఖాదులకె
ఱింగించిన వా రచ్చుటికి నచ్చి నిజంబుగాఁ గని యిది యెమికతం
బో కేవలబరిద్రుల కిట్టిభాగ్యం బబ్బెనని సందేహంబు నొందుచుండు
నవసరంబున ద్రికాలవేది యగునొక్కయోగిపుంగవుం డారామ
య్య బాలురతోఁ బంతగించి భ్రమరాంబామల్లి కార్జునుల నప్పబా
వలనుదోడి తెచ్చి విందుకెట్టుటయుఁ బ్రమథనుతాదూతో నప్పడు
వారియింట నీశ్వరుం డుండుటయుఁ జెప్పిన నత్యాశ్చర్యప్రమోద
మానసు లై యయ్యమామహేశ్వరులకు ధ్యానపూర్వకంబుగా
నవస్మరించి సేజనివాసంబులకుం జసిరి తదనంతరంబ.

183

ఉ. అత్తరలాక్షి గాఢపులకాంకురసమ్మదబాష్పసేత్రయై
చిత్తజవైరిపాదసరసీజములం బ్రణమిల్లి యాత్మలోఁ
జొత్తిలుభక్తిచే మృదుఁచోగరిమం బమరంగఁ బల్కె లో
కోత్తర! వామదేవ! శివ! యోగిహృదాలయ! మల్లికార్జునా! 184

చ. పురహర! మంతభక్తసులభుండవు బాలుఁడు గోరునంత నా
కరయఁగ నేడు నీ వనుఁగుటల్లుడ వైతివి లోపః
మరి వరపుత్రి యయ్యెఁ దరమా యిక మత్సర్యకృతరీతిఁ జెన్నఁ గా
సురలకునైన నిట్లు పాటచూపుట చోద్యమా గాదె? శంకరా! 185

చ. అని వినుతిచుచున్న గమగారిశిఖామహిమహద్వృత్తికా బయ
వననిధిఁ దేల్చి భక్తగణవర్యుడు మైధునం మహానాథుడు
జననుతశిల వీవు వివిజవ్రజ మక్కజ మంది

తనుప్రలతోడ రండు నుఖదాయకమత్పదమందుఁ జేరఁగాన్. 186
 క. జా గింక నేల పుష్పక, మాగతమై యున్న దెక్కుఁ డని వారి నేర్పే
 వేగ గొనిచనియెఁ దత్పురి, కాగమవేద్యుండుజగములచ్చెరువందన్.
 తే. ప్రకటితంబగు మైథునరాముచరిత, మెలమిఁజదివినవిసినవారలకుమల్లి
 కాడ్డనస్వామికిరుణాకటాక్షకలన, నైహికాముష్టి కఫలంబులందఁగలు
 తే. అనుచు మైథునరామునియద్భుతంపుఁ [గు.

జరిత చెప్పఁగ వినఁబడు సకలమనుజ

రాజి తిలకింప నీసిద్ధరాముఁ డిపుడు

మల్లికార్జును దేఁ గంటి ముల్ల మలర.

189

వ. అని యతనిప్రభావంబు గొనియాడి ముద్దయ్యచేత ననుజ్ఞాతులై భ
 క్తశృంగవులు నిజనివాసంబుల కరిగిరి గావున సిద్ధరామయ్య మహ
 త్త్వం బిట్టివని చెన్న బసవేశ్వరుండు చెప్పినఁ దత్సభాసదులత్యంత
 సంతోషాత్మి డేలుచుండి రయ్యవసరంబున రామయ్య నిజదేశికపాద
 పద్మంబులకుఁ గ్రమ్మఱ జాగ్రమ్మి దేవా! యిష్టలింగప్రభావం
 బాసతీవలయు నని వేడిన యచ్చటిశరణులయనుమతిం గాంచి శిష్యు
 నకు నాగమాంబాత్మజం డి ట్లని చెప్పందొడంగె.

190

శుభ మడివాలు మాచయ్యకథ. శుభ

నీ. భూరమణీశిరోభూషణం బన ఖ్యాతిఁ
 బరగు సౌప్పరిగె యన్యుగవరంబు

నష్టంబునఁ గళాధరజూటపదలగ్న

మానసుం డతులసన్తార్థవర్తి

యారూఢవీరభద్రాపతారం డయో

నిజఁ డింద్రియవ్రజనిగ్రహండు

భవిజనదూరుండు పండితుతభక్తి

మహితుండు మడివాలుమాచిదేవుఁ

తే. డతులసన్తార్థాపతారజూట పక్షికైకోరి, కల్లినాథుఁ డెడెడుఘనసుఁ జేరి
 భక్తితోడఁగ్రమ్మి పరమాత్మ! మద్గురు, స్వామి! నీక్ష సేయవలయునాకు.

తే. అనిన సతనిభక్తి కలర దేశికవర్యుఁ డట్ల సేతుఁగాఁ యసన మొక్తి
 స్వామిహులమైన శాంభవలింగంబు, సమ్మనాపు డతఁడు సమ్మతించి.

ఉ. ఒక్కొక్కలింగమూర్తి సిది యోగ్యమే? నీ కని చూప నీతః డం
దొక్కటియైన దాలుచుట కొప్పుకయుండిన వేసరిల్లి పెం
పెక్కుశురట్ట మొక్కటి మహిజను లక్కజ మందఁ బాపి యా
యక్కజమైనలింగము ప్రియం బగునే? కొన నీకు నావుడున్. 193

క. క్రమ్మఱ మొక్కుచు గురువర! యిమ్మహానీయమగులింగ విష్ణుంబగు నీ
విమ్మనిన నవ్వి వేదో, క్రమ్మగఁ దల్లింగ మపుడు ధరియించుటయున్.

చ. ప్రకటితభక్తిః కైకొని యురమ్మనఁ దాల్చి సమస్తభక్తరా
జ్ఞికరపదాంబుజాతములు నెన్నుదు రంటంగ మ్రొక్కి సిల్చి కా
యక మొక బేను గోరితి మహాత్ముల సన్నిధి నెట్లనక గదా
ధికులమలీమసాంబరతతిక బరిశుద్ధిని జెందఁ జేయఁగాన్. 195

క. అని వల్కి భక్తసమృద్ధి, దనగురుచేసపుడు భస్మధారణమై మిం
చినవీరభక్తి దత్తుర, మునఁ గొన్నిదినంబు లుండిముదమున నంతన్.

మ. బసవాధీశ్వరుఁ జూచువేడ్క మదిలోఁ బరస్పంగ నేతెంచి భ
క్తసమాహంబున కర్చ లిచ్చుచు నమాత్యశ్రేష్ఠుఁ డర్పించుని
త్యసమాధానఁ గాంచుచుక శరణజాతం బెన్నఁ గళ్యాణమం
కసమాప్తాంబికసన్నిభం జతుఃచర్యహ్సూర్తి వర్తించుచున్.

క. లేనకమున్ను మేలుకొని వేఱొక రేవున కేగి భక్తవ
స్త్రాని గుంజుచో నతనికా? యెగరాడి యంచు నొక్కెడక
వేపునిఁ నుంచి సూత్ర మెడఁ ద్రైవ్యకయుండ భరించి పూర్ణస
ద్భావుడు తత్త్వియాంశమునఁ దాలుచు తొమ్మనసీశుఁ గ్రమ్మఱన్.

చ. అటు ధరించి యాటునసనానళు లన్నియు నేర్చి హార్చి యొ
క్కట బలుమూట వీరమెయి గట్టుక మూపునఁ దాల్చి వచ్చుచోఁ
గటకపువీధులందు భవికాండము ముట్టినఁ ద్రుతు నంచు ను
త్తటముగ ఘంట వేయుచు నకంపనుండై మక మేగి యచ్చటన్.

నే. లీల మహంగులు గట్టించువేళ జంగ

మంబు లడిగిన నిష్ఠాంబరంబు లిచ్చు

నెడప కాస్త్రములవార లడుగ దారి

ఒట్ట లర్పించు లింగసంపద దలిర్ప.

200

సీ. అటు బండి యొకనాడు హరభక్తవస్త్రముల్

- గొసితెచ్చుచో భవిమనుజుఁ డొక్కఁ
 డంట శిరము గుమ్మి యాకసంబునఁ కెగఁ
 జిమ్మిన నవ్వార్త షీతితలేశ్వ
 రుఁడు విని కోపంబు వొడమ వాని వధింపుఁ
 డని మావతులఁ బంప నరిగి మత్త
 కరి దీక్షొలుప దాని ఖండించి యాదోర
 ణులఁ జంప భీతి విజ్ఞుఁడు బసవ
 శే, సచివుప్రేరేపణంబున శరణ మడుగఁ
 గరిని భవి మావతులఁ బ్రదుకంగఁజేసి
 చాల వృష్టాంతములు చెల్పి సచివవర్య
 విమలమానసయుతునిఁ గావించి యంత. 201
- శే. అలఘుఁ డొకనాఁడు తొల్లిటియట్లు యేగి
 లింగ మెప్పటిపాద నుంచి లీలఁ గాయ
 కంబు సేయుచునుండంగ గట్టకర్త
 చిత్తు లొకకొండ అది చూచి శాలఁగి నగుచు. 202
- చ. తిరుగతితాయి ప్రాణమగు దేవుఁ డటంచు ధరించి మోయఁగా
 బరుని వేటె యుంచి సరిబత్తులు గాంచెయేని యెద్దు సే
 తు ననుచుఁ ద్రాడు గట్టె నిది దుస్సిన నేమగునొక్కో? చాకి యి
 ప్పుననున నంచు హేళనపుంబల్కులు నల్కి దురాత్ము లత్తటిన్.
- చ. మఱుంగుగ గుంజులంబములనూటనుఁ బారి స్వకార్య మీఘనుం
 డెఱుంగెన యుండ సూత్రమున గోతగల్గె తెగఁ గోయ నెత్తరు
 వ్యుత్తరువాతె సీశరణఁల్లగాఁ డప్పడ చాకిబంజవై
 గొడగి గతానుఁజై శివనియోజితమానసుఁ డయ్యె లీలశేన్. 204
- చ. లట్లగుంజ గురత్తులు యెఱుంగులై వెను బాట నప్పు డా
 మట్టున నా మేపువనుచుల్ నని యద్భుత మంది యుచ్చటం
 బుట్టనిగెత పుట్టె చని నొకన నేగి పృథ్వీశుసన్నిధిం
 పట్టులు గాదె నిల్చి యనుకంప నింప వచ్చించి గీతశేన్. 205
- చ. బుచ్చ! మదిచాలు మానికేయ్య యిపుడు
 పట్ట లదుకుచు నున్నచో బామె గామె

తెవులొ యేమాయమో మదిఁ దెలియ దహహ !

యేమి సోఁకెనొ జీవంబు నోటుపడియె.

206

చ. అని వినిపించి బిట్టులికి హా! మడివాలుమహాప్రతాప! స
జ్జనసుత! భక్తిసంచరణ! సంయమదేచ! భవత్పదార్చన
నను విడనాడ నీకుఁ దగునా? కఱకంతునిఁ జెంద నంచు లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుగఁజాలవగ స్వీలపించుచున్. 207

ఉ. అచ్చట లేచి భక్తనివహంబులు దుగ్ధము నొంది తోడ రాఁ
జెచ్చెర నేగుదెంచి గతజీవితఁడౌ మడివాలుఁ గాంచి యీ
సచ్చరితాధ్యుఁ డిట్లు గతసంజ్ఞవహింపఁగ నేమిహేతువో
యిచ్చుఁ దలంపరా దనుచు నీవల నావలఁ జూడ నొక్కచోన్. 208

తే. తెగిననూత్రంబు పొద లింగదేవు వఱద
బాఱుర క్తవ్రవాహంబుఁ దేటి చూచి
యద్భుతం బంచి యచట నున్నట్టిభక్త
వరులతో నిట్లు లనియె నబ్బసపవిభుఁడు. 209

ఉ. జీవము లింగమందుఁ దనుచేష్టలు భక్తసవర్యలందు సం
భావన చేసి యంశుకసమాజము భావన మాచరించుచో
నూ వినయంత నాత్మకతిసోన్నతఁడౌము దాకి నొచ్చునో
దేవర యంచు గుల్మవసతిన్ సవరించి దృఢాంతరంగుఁడై. 210

క. గాత్రమునకులింగమునకుఁసూత్రముదగిలించియున్నచోఖలుఁడెవ్వం
డోఁత్రైస్వనడచెదచ్చివనూత్రంబటుగాన నితఁడనువులకుఁబాసెన్.

క. దేహము లింగము నూత్రం
బూహింపఁగ నొక్క టగుట యిది త్రైవ్యటయున్
దేహం బారక్తంబు వ్ర
వాహంబుగ వెడలెఁ ద్రాటివలన భయదమై. 212

ఆ. ఇట్లులుండవలయునిష్టలింగానుసంఘాన మనుచు మరలఁ దద్గుణంబు
గలయఁ బెనిచి మదనఘస్థరభక్తాంఘ్రి, జలముభూతిపై నిజిల్లునంత.

క. బిట్టుల్క నిదుర తెప్పిటి, నట్టులవడి లేచి యెదుట హరగణములలోఁ
దొట్టినముదమునగనుఁగొని, చట్టనమాచయ్యనతులునలుపుచుదనలోన్.

క. దివమున నెన్నఁడునిద్దుర, దవులుట నే నెఱుంగనిట్టితటిస్థితిచెడి యి

- బుద్ధునినొరుగు టేమి హేతువా, శివశివయనితలఁచివారిఁ జేరివచించెన్.
- క. మీరందఱిచ్చటికిరాఁ, గారణమే? మెచటికైన గమనోన్ముఖులై
కారుణ్యంబున నను గన, నీరేవున కిపుడు పూని యే తెంచితరో! 216
- సీ. అనవుడు బసవేశ్వర డాదియా సద్భక్తు లేకవాక్యంబుగా నిట్టులనిరి
మాచయ్య! ఖలులు నీమహిమగానకలింగనూత్రంబుగోసినథాత్రి సీవు
దైల్లుట విచి వచ్చి ధీరభక్తులకృపఁ గ్రమ్మట బ్రతుకుని స్తోమనను!
నీకు నీవే సరి గాక లోకంబున మాజోటిభక్తుల మహిమ యెంత
- ఆ. యనుచుఁ బెక్కువిధులఁ గొనియాడి యవనత
వదనుఁ డైనమాచవరుడు దారు
సకలసంప్రమముల సదనంబులకు వచ్చి
యుక్తభక్తిరక్తి నుండి రెలమి. 217
- క. మడివాలుమాచిదేవుని, సడినన్న చరిత్ర వినిన చదివినవారల్
జడజాతసంభవాదులుఁ, బడయంగా రానిముక్తిబడయదు రెలమిన్.
- న అదియునుంగాక. 219

❦ హాళికమారన్న కథ. ❦

- మ. అకలంకోజ్జ్వలలింగమార్చనరతుం డంహెవావిదూరుండు శ
ర్వకథాసారనిమగ్న చిత్తుఁ డచలేంద్రాతీతతైద్యండు స
ర్వకథాపారగుఁ డాత్మలింగగురుచర్యాయుక్తుఁ డాద్యండు హా
ళికమారన్న యనంగ భక్తహితసల్లిలాఘ్యుఁ డొప్పుకొ రహిన్. 220
- కా. ఆసిస్థానిధి భక్తిమార్గరతిఁ గల్యాణంబునం దుండి లిం
గానందంబుగ వండనాశకృషి కధ్యక్షత్వముం బూని స
న్యాసీకంబు ఫలింపఁజేయు చోకనాఁ డంభోజబంధూవయం
జానవ్వేళఁ బోంబుఁ జేరి చతురాశాన్వేషియై యత్తఱిన్. 221
- ఆ. సడిమిమంచెముక్కు యొడిసెలఁ తొల్లిన్, చుట్టువాలునట్టిట్టగముల
విసరివేయబాహువిన్యస్తలింగము, వస్త్రయుతముగాఁగవదలిపడినె.
- క. శివలింగము ధరదొంగిని, భవిదూరుం డతఁడు మున్నెప్రాణంబులుత
ద్భవునంగ చేర్చెఁ గాఢన , బవిహతగిరివోలె మంచెపై బడనంతన్.
- చ. తనపతిరాక జాగయినఁ దత్ప్రేమదామణి చింతచే శివా
ర్చనసమయంబు వచ్చెఁ బతిజాడ కనంబడ దయ్యె నంచు వే

- చని పొలిమేరచేనినడుచక్క వసించినమంచెపై గతా
 నునిఁ బలిఁ గాంచి యప్పుడె వసుంధరఁ ద్రెల్లై విహీనజీవ యై. 224
- వ. అంత. 225
- ఉ. అచ్చటిచేనికాపకులయం దొకఁ డంతయుఁ గాంచి చెచ్చెరక
 వచ్చి విలాసగోష్ఠి గణవద్యులతోఁ గొలువించియున్న భా
 స్వచ్చరితుం గృతజ్ఞు బసవప్రభుఁ గాంచి నమస్కరించి వా
 క్తుచ్చుగలేక కొంతవడిఁ గొంకుచుఁ గొంకుచు నెట్టకేలకున్. 226
- ఉ. ఇట్టుల పల్కె దేవ! బసవేశ్వర! మారన నేటిప్రాద్దునక
 బిట్టలఁ దోల మంచెపయి నిల్చిన నిల్వనఁ ద్రెల్లిచచ్చె న
 పట్టున వానియా లటకు వచ్చి కనుంగొని థాత్రిఁ గూలె నే
 నెట్టిమహద్భుతం బెచట నెన్నఁడుఁ జూడఁగలేదు నావుడుక. 227
- చ. విని బసవేశ్వరుండు కడు విహ్వలతక సభ నున్న భ క్తులం
 గనుఁగొని యెన్నఁ డిట్టిగతిఁ గంటిమే? వింటిమే? యంచు వారితోఁ
 జని పడియున్న దంపతులచందముఁ గాంచి మదిం గలంగి లో
 చనముల బాష్పముల్ దొరుగ సంగయదేవుని సంస్మరించుచున్.
- క. తనతోడం జనుదెంచిన, ఘనభక్తులయాననములు గని వీరలు తి
 ట్టినఁబడుచాద్వనమృతిఁజెందినకతమే నొకొయటన్నఁ జెలియకవారల్.
- క. గా మడఁచలేదు పాపపుఁ
 బా మం టెను గాదు కాదు పటురోగగుణం
 బీమాడ్కిఁ జంపె ననియెడు
 సాములఁ గని యపుడు మిండనంగయ యనియెక. [నునే?
- క. ఈమహితలింగదేహులఁ, గామంటు నె? దుష్టపన్నగము మూర్ఖ
 యామయముఁజెంద నేర్పు నె?, యేమియుఁగానింకనొక్కఁ టేర్పడవనుడి!.
- సీ. అనఘుఁ డీతండు ప్రాణాపలి లింగంబునందుఁ గూరిచి శివానందలీల
 గాయకం బీరీతిఁ గల్పించుకొనియుండె నిప్పుడీతనిలింగ మెడలిపోయె
 దానితోఁబ్రాణముల్ దలఁగెదత్సతీతనఁబంబుప్రియునందఁచేర్చిపడియె
 నింతయు నిజ మని యేర్పడ సంగయ్య పలికిన నచ్చటభక్తుఁ డొకఁడు
 నే. కనియ నేతెంచి మారన్న కంఠమందు
 లింగమూర్తిని గాన కబ్బంగి భ క్త

వరులతోఁ జెప్పి తానును వారు మంచె

చుట్టి వెదకిన సందోక్కుచోట నంత.

232

తే. ముడివదలువస్త్రమున లింగమూర్తి గాంచి

బసవదండేశములు సమృద్ధము దొలుకఁ

చెచ్చి మారన్న గారిసంసిటిని గట్ట

నంతలో నిద్ర తెప్పిఱిసల్ల లేచె.

233

క. తొన సతి లేచె లేచి గణానీకముఁ గాంచి యిరువు రద్భుతమతులై

యీ నెలపున కిందలు నిట, రా నే? మని తలఁచి బసవరాజున కంతన్.

ఉ. మారన మ్రొక్కి యిట్లు లను మాయెడఁ గూరిమిఁ జేనుజూడఁగా

మీ రిట వచ్చుట వృదికి మిక్కిలి సంతస మయ్యె సామి! నా

నేరిచినట్లు గాచితి వసీమృగ చోర పతంగబాధలు

జేరఁగ నీక'యన్నఁ బ్రహసించి యమాత్యవరేణ్యుడి ట్లనున్. 236

చ. వరతరపుణ్య! యిచ్చుటికి వచ్చుట చే నరయంగఁ గాదు నీ

తమణియు నీవుఁ ద్రెల్లినవిధం బిపుడే విని వచ్చి చూచి యీ

శ్వరగతజీవుఁ డీతఁ డని సంగయ తెల్పిన జాఱివడ్డశం

కరుని భవచ్చరీరమునఁ గట్ట సజీవుడ వైతి వంతటన్.

236

తే. ఇన్ని దినములు సీసత్వ మెఱుంగ నైతి

శరణసంతతిలో వన్నెఁ బరగి తొర!

యనుచు వినుతించి యఖిలభక్తాలిఁ గాంచి

బసవనామాత్యచంద్రుండుఁ బ్రమద మెసఁగ.

237

మ. పలికెఁ బాపురె! మారయాఖ్యనిమహత్త్వ మ్హితఁ డిష్టంబుగఁ

దొలఁగఁ జీవముతోన పానె మరల న్నుల్కొల్పు జీవించె భూ

తలమం దెచ్చుటఁ గల్గునే! యిటుల తత్తస్వీవతంసంబు ని

శ్చలభక్తానుగచర్య లెక్కయిడ శక్యం జౌన! వాగ్దానికన్. 238

సీ అనవుడు మూర్ఖరాజయ్య యిట్లను బస

వాధిప! లింగంబునందు బ్రాణ

ములు చేర్చు టఖిలభక్తులకు నైజమే వీసి

భామినీచర్య చెప్ప నగుఁ గాక

విగతిజీవుం డైనమనసి గాంచినమాత్ర

నిద్రయో రోగమో కాద్రవేయ
దంశమో యని మది దా నించుకేనియు
సంశయింపక యనుసమితి విభుని

తే. యందు సంధించి వే మృతిఁ జెందె నహహ!

యట్టిపరమపవిత్ర యిం కెందుఁ గలుగు?
నన్న బసవన్న యార మారన్న బుద్ధి
నెన్న నీకన్న మహిమాధ్యు లున్న వారె?.

239

తే. అనిన నమ్మాట మిండసంగయ్య గారు
విని బసవరాజుఁ గని యిట్లు లనియె మాది
రాజు పల్కినపల్కుల రాజ! ధరఁ బ
తివ్రతాధర్మ మిందు సందియము లేదు.

240

క. ఇహార్థ పుష్టలింగులు, క్రమ్ముదు రెటులన్న మారగణార్థ్యం డి
ప్రమ్మనకై ప్రాణమ్మరె, యిహానియేలచచ్చె! స్వప్నము గలుగన్. 241

తే. అనిన బసవయ్య విస్తయం బంది ధర్మ
నూత్నములఁ దెల్పు సంగ! నీసామ్మ యయ్యె
నాగురుస్వామి సంగయ్య వే గణింప
నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ నేర్చువాడ.

242

క. అని యాతని వినుతింపఁగ, వినిమాచయ భక్తవరుల వీక్షించుచు నూ
తనమేయీతనిచరితం, బనిశముబసవేశుఁ డెఱుంగఁడాయె నెమునుతాన్.

తే. నావు డందొకశరణుండు దేవ! సంగ
మయ్యచరిత మ దెట్టిది? యానతీయ
వలయు ననపుడుఁ దద్భక్తవరుని గాంచి
చిత్రముగ మాచిదేవయ్య చెప్పఁదొడఁగె.

244

ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజారమణ సేవకపాదసమర్చనారతుం
డీతఁడు యశస్వినంబున మహిష్టమహేశ్వరభక్తి సల్పుచున్
భూతలమందు భక్తిగతిపోషణ మొప్పుగఁ బుట్టి లోకవి
ఖ్యాతి నెసంగునట్టి బసవాధిపుఁ గన్గొనువాంఛ చెందినన్. 245

తే. అనఘ! కల్యాణపురిఁ జేర నరుగునంత
సంగమేశ్వరునందు నా సంగమేశు

యనిన బసవ డాగ్రహంబు నొంది.

285

చ. ధరణితలేంద్ర! యిట్లు లన ధర్మమే? శైవమతప్రవర్తనం
బరయక వార్ధి జొచ్చునదు లన్నియు వేఱయి యుంట గల్గునే?
గురుకరజాతులౌ నదుల గోత్రకులంబుల నెంచఁగూడునే?
హరమత ము త్తమంబు సమయంబుల కన్నిటి కం చెఱుంగవే? 286

ఆ. శూలిభక్తిలేని సోమయాజియు పీన
జనుఁడు గాని చూడ ఘనుఁడుగాఁడు
శూలిభక్తిగల్గు మాలవాఁడైనను
శూలిసముఁడు గాని మాల గాఁడు.

287

చ. హరపవభక్తియు క్తకమలవ్యవభావ మెఱుంగ లేక యి
ప్పరునున దూష్యభావమునఁ బల్కుఁగఁగూడునె? తన్నహత్వమీ
వరయఁగఁ గోరి తేని వెన నారయు మెవ్విధి నైన నన్న నా
ధరణిపుఁ డట్ల కాక యని తామస మించుక మాని యత్తఱిన్. 288

చ. బసవనిఁ బోవఁగాఁ బసచి పార్థివవల్లభుఁ డొక్కయుక్తి మా
నసమున నెంచి తస్కరజనంబుల బిల్వఁగఁ బంచి పల్కెదు
రవ్యసనము మీఱ మీదు కమలవ్యగ్రహంబున కేగి తచ్చివుక్
వెనఁ గొనితెండు పొం డనుచు వీడియముల్ దయచేసి క్రమ్మఱన్.

తే. ఎప్పగిది నైన భ్రమయించి యింతిలింగ
మూర్తిఁ గొనితెండు మీ కతిముద మొనర్తు
ననిన బోహరు లొనరించి యవనిభర్త
యాజ్ఞఁ గైకొని తస్కరు లరిగి రంత.

290

క. హరభక్తులమాహాత్మ్యంబరయకదుష్కృత మొనర్చెనవనిపుఁడికనీ
దురితాత్మజుడఁగాదని, యరిగినగతినినుఁడు పశ్చిమాద్రినిజేరెన్.

శ. శైవమతస్వేషం డగు, భూవల్లభభూరికలుషపుంజము బ్రహ్మం
డావళిందినగతి ధ్వాం, తావృతమై తనరె దశదిశాంతర మంతన్.

వ. ఆసమయంబున.

293

ఉ. కత్తియు నీలిచీరయును గంకటిరజ్జువు నారసంబు ముల్
గత్తియు వాటురా లిసుము గొంకియు నక్షత లొల్కిబ్బూదియుం
గత్తెరకావికప్పడము కాటుకయుక్త సెఁగోల చీరయుం

- గు త్తపుటట్ట నంబువులు కుక్కలకట్టును చిండిబల్పమున్. 294
- క. మొదలగుసాధనములుగొని, మదిగొంకకగాఢతరతమంబునఁజోరుల్.
గుదికొనికమలవ్యమణి, సదనముఁ జేరంగ నరిగి నైఁగల నంతన్. 295
- ఉ. కన్నము ద్రవ్వి క్రోవి నిడి నైకొనివచ్చిన తెక్కపువ్వులకా
మున్నుగ దీపమార్చి యొక్కఁముచ్చపదంబులు మున్ను సాచి యా
కన్నము చొచ్చి యొయ్యఁ దదగారములోపలి కేగి తెల్విగాఁ
గన్నుల సర్వవస్తువులు గన్నడుకాటుకఁ బూసి యత్తఱిన్. 296
- తే. కనకమయసూత్ర పేటికాకలితలింగ
మూర్తి విద్రుమఖిట్యాంగమునఁ దగిల్చి
యోగనిద్రాసమాసక్తి నొడలు మఱచి
పవ్వలించిన యాకమలవ్యఁ గాంచి. 297
- స. దరి కేగి నిల్చి యాతెఱవలింగము గొనఁ
జేతులాడక కొంతనేపు నిలిచి
నరపతియాజ్ఞ నొనర్చక గాదని
నప్పడు బోయితిర్తయంపులింగ
మూర్తి యున్నట్టి తత్కార్తస్వరపుఁజేటిఁ
గొని తాను జతవారు గూడి పోయి
పృథివీశుచేతిలో నిడి తారు దెచ్చిన
గతియెల్లఁ దెలుప నద్భుతము నొంది
తే. దొంగలను వీడుకొలిపి యాలింగమూర్తి
జతనముగ డాచి యంత బిజ్జలుఁడు దీన
నేమి పుట్టునో యని శీతహృదయుఁ డగుచుఁ
గడపె నారాత్రి నిద్దుర గానలేక, 298
- వ. అంత. 299
- క. హరపూజాకుసుమంబులకరి గెడుభక్తులకుఁగాలమనుభృత్యుఁడుదాఁ
గరమునఁబట్టినదీపిక, కరణి నపుడువేగుచుక్క గానఁగ నయ్యెన్. 300
- క. ఓమలవ్యభక్తిగతి లో, కములఁబ్రకాశంబునొందుక్రమమున నాశా
సముదయమున నెల్లెడలం, గ్రమమున స్వచ్ఛతతనచ్చెరాజితలీలన్.
తే. అన్న సఖ్యభిధానరా జకట! యంత

చేసె నని కోపమున మోము జేపురింప

వచ్చెనో యన లోహితార్ణయుక్తుఁ

డగుచు నుదయించె నినుడు పూర్వాద్రియందు.

302

ఉ. అంతకమున్న విజ్ఞుఁ డహర్మఖ్యత్యము లెల్లఁ దీర్చి య
భ్యంతరసీమ వెల్వడి నిజావులతో సభఁ జేరఁబోవఁగా
నంతటిలోనఁ జారుఁ డొకఁ డయ్యెడ కల్లన నేగుదెంచి భూ
కాంతుని గాంచి పల్కెఁ గటకంబునఁ బుట్టినవార్త నమ్ముడై. 303

చ. అవనివ! యొక్కవేశ్య కమలవ్యయనం గల దివ్యరంబునకా
శివపదభక్తియుక్త యలచేడియలింగము దొంగబంట్లు త
ద్భవనము కన్న మేసి దురితంబున కోడక కొంచుఁబోవఁ దో
నె విడిచె జీవముల్ నుదతి నిన్నటిరేయి మహత్త్వ మేర్పడన్. 304

ఉ. ఇంత మహత్పురాలి కిటు లె గొనరించినకర్తి యెవ్వఁడో
యంతకుఁ జూచు వేగ మని యంతట నంతట బ్రాలోలో జనం
బంతయు నాడుచుండె నిది యద్భుతకార్య మటంచుఁ దెల్పినకా
స్వాంతము చుంచలింప జనఁబల్లభుఁ డేమియుఁ దోచ కత్తటిన్.

చ. ఘనుఁ డగుమంత్రినర్య నొక కంచుకేచే బిలికించి పల్కె నో
యనఁ! చుహత్తయైన కమలవ్యదిటం బరయంగఁ గోరి నే
ననియతిఁ జోరులం బనిచి యాసతిలింగము దెప్పుటన్న వా
రు నటుల నేయ బిట్టపుడె గ్రుంకె లతాంగి యిఁకేమి సేయుదున్ ?

తే. కుడిచి కూర్చుండి యిపు డిట్టి బెడద దెచ్చు

కొంటి స్త్రీహత్యయును జనకోటివలన

నిందయును రాజ్యదూరత నొందవలసె

సింత పచ్చుట మున్ను నే నెఱుంగవైతి.

[గంధి

లే. ఇంతకాలంబు గాపాడితివుడు నన్ను, బాపమొందక యుండ నవ్వద్ద
పవనంగతిఁ జేసి రక్షింపవయ్య, యనినన్యస్త్రతోడబసవేశుఁడనియెనిట్లు.

ఉ. అక్కట! యిట్లు సేయఁ దగునయ్య? నవర్హతరప్రయోజనం
బక్కమలన్వనిర్మలమహత్త్వముల న్నెఱుగంగఁ జెప్పినం.
దెక్కిలిచాడిమాటలె మదిం బదింబుగ నమ్మి మిత్తిచే
జక్కితి సేమి సేయఁదగుఁ జెందినదుర్దశ మాన్వవచ్చునే?.

309

తే. చోళరాయండు వేగివసుంధరావి

భుండు నుదయేశుఁ డాదియా భూమిపతులు

కొండ తీర్వరభక్తులఁ గొడువచేసి

తార చెడుట యెటుంగవే? ధరణినాథ!

310

క. నీ వెటుంగఁగ మీజైనలు, శైవుల కపకారు లగుచు సమసిరికాదే?

కావుననెంత దిగుల్కొనఁ, గాఁడలఁచినకార్యమెల్లఁగాకతోలఁగునే?

చ. అనవుడు విజ్ఞులుండు బసవాధిప! నే నను నమ్మియుంట పా

వనునిగఁ జేసి కల్పపముఁ బాపి యశం బొనఁగూర్చి నద్దతిం

గనుపడసేయువాఁడ నని కాచె? దయానిధి! యట్లు గాన నీ

యనువున మందబుద్ధి నగుగట్టిననుక బుధమాన్యుఁ జేయవే! 312

సీ. అనుచు దీనతదోపనాడినబసవండుమోమునఁజిలునవ్వ మొలక లెత్త

నాలింగమూర్తిఁ దెచ్చని కేల సిడికొని భక్తులు దానునుబాధిపుండు

కమలవృగారిగేహమునకుఁ జని గతజీవయైపడియున్న చెలియఁగాంచి

యచ్చెరువందిపూర్వాచార్యచేభక్తపుంగవాఙ్మదదీయలింగమూర్తి

తే. నపుడు ధరియింపఁగాఁ జేయునంతలోన

నిద్ర తెప్పిఱినటు లేచి నిఖిలభక్త

నమితిఁ గని మ్రొక్కి నిలీచిన సచివుఁ డువిద

పాదపద్మములకు మ్రొక్కి బ్రస్తుతిం చె.

313

క. విజ్ఞులుఁ డంతట సాధ్వస, లజ్జాభరభక్తిమార్గలంపటుఁ డగుచుకా

దజ్జలదాలకపదముల, పజ్జం ధర జాగి మ్రొక్కిబడివిసుతిం చెన్. 314

క. కమలవృ! నీదువిలస, త్కమలాంకకలాపభక్తిగతి యిజ్జగతికా

గమలాధప కమలోన్మన, కమలాధిపముఖుల కై నఁ గానగవళిమే?

క. నే నజ్ఞానమనస్కుఁడ, నై నీ కెగ్గించినాఁడ నటు గావున నా

హీనగుణంబులునీమన, నూనకుమనివేడుకొనెన్మహోత్తముఁడంతన్.

క. హృత్కమలకర్ణికాశ్రిత, సత్కాంతకళానతంసచరణంబుజయా

తత్కాంతకరుణఁగనిసం, పత్కమనీయాత్మగృహముపటుగతిఁ జెం చెన్.

క. తన్నక్తతీయు బసవండు, హృష్ణురితానందు లగుచు నేగిరి నిజభా

స్వస్థనములకు సతి లో, కాదుభుతసద్భక్తిదొంటియట్లునసించెన్.

టంగుటూరి మాచయ్యగారి కథ.

వ. అదియునుంగాక,

319

తే.మఱియుడంగుటూరిమాచయ్యనానొక, భక్తపుంగవుండుపాదదాహి
రాజరాజరాజరాజేష్టసత్పుత్రా, రాజదమలకీర్తిరాజితుండు. 320

శా.అద్వంద్వంబురుహాద్విషచ్ఛకలభూషారాసమాసక్తుఁడు
ద్యద్వాసీపముఖాదితేయనికురుంబాభ్యముక్త్యంగనా
హృద్వాంఛాపరిపూర్తికృద్దాకటాక్షేతౌవృతాంగుండు కృ
ష్ణద్వైపాయనముఖ్యయోగినుతనిష్ఠాశాలియొప్పున్ భువిన్. 321

క. అలింగభక్తవర్యుం, డాలియు సుతయుగముఁ దాను నగచావగుణా
ర్చాలి స్మిర్యంచకస్థితిఁ, జాలగనొనరింపుచునురసాస్థలివెలసెన్. 322

వ. అంత నొక్కనాఁడు.

323

చ. చిటుతకుమారుఁ డాటతమిచేఁ దనయూ డగువారిఁ గూడి మే
నెఱుంగక యాడుచుండఁగ మహీస్థలి లింగము జాతీపడ్డయ
త్తఱిఁ గని బాలుఁ డొక్కఁ డది తాఁ దిలంబుగఁదాచి వానిముం
దఱ కరుదెంచి నీగళమునన్ శివుఁడేడి? యటంచుఁ బల్కినన్. 324

చ. కరమున రొమ్ము పుణ్ణి శివుఁ గానక తోనె గతాసు డై ధరం
దొరఁగిన గాంచి భీతిలుచుఁ దోడికమారకు లెల్ల నొండొరుల్
పరు లెవరైన మీఁదఁబడి పట్టుట కొట్టుట గాన మూగకే
మరణముఁ జెందె నీతఁడు ప్రమాదము దెచ్చెను మూఁకకంతకున్.

మ. తలిదండ్రుల్ విని యీడ నున్న మనపైఁదప్పెంచి భూమి శుతోఁ
దెలియం జెప్పకపోరు చెప్పినపుడే తెప్పించి చూపంగఁ గొ
ఱుల వేయించకపోవఁ డిందఱ నిఁ కేతో వంచు నాడంగ వా
రలతో లింగము డాచువాఁడు వెం పూరం బల్కె నప్పట్టునన్.

మ. వినుఁడ బాలకులార! యీటతఁడే వీఁ డుండుచో లింగ ము
ర్విని జాఱం గని యేను వాఁడె తెలుప నీవృత్తాసుఁ డై కూలె గా
వునఁ గల్గింగము గ్రమ్మఱం దనువునం బొందింప బ్రాణంబు ప
చ్చునో యం చందఱు చోన్య మంక నపు డీశు న్నానినంధించినన్.

ఉ. తోడనె మేనఁ బ్రాణములు తొల్లిటియట్లన చేరఁ గాంచి తోఁ
గూని పఱించుబాఁకులు కో యని యార్జును నెంత వింతరా

చూడఁ డటంచు నిందఱిని జుట్టినగండము దప్పె నంచుఁ జె
ల్లాడుచు నాతనిం గదిసి యక్కునఁ జేర్చుచు నుండునత్తఱిన్. 328

తే. అతనియగ్రజుఁ డరుదెంచి యచటివారి
వలనఁ దద్వృత్త మరసి శైవప్రసర్త
నం బెఱుంగునె? వీడు లింగంబు జాటు
నంతనే ప్రాణములు వీడఁ డాయె గాన. 329

చ. శరణులు విన్న నీగతికి నైతురె యంచుఁ గ్రుథాత్ముఁ డై నిజా
వరజునిఁ జాలఁ గాఁ బదరి పా పద మంచుఁ జనంగబోవున
ప్పరుసును గాంచి బాలకులు బాపురె! యీగతిఁబల్కువీనిపెం
వరయుద మంచు నొక్కమొగి నందఱు బైబడి వానిలింగమున్.

క. బలిమినిదెంచినఁబ్రాణము,దలఁగును వెఱుగఁది మగుడఁ దల్లింగముమై
నిలుపుటయుదోనెబ్రదికినఁ, జెలరేఁగికుమారకులుకుచేష్టితులగుచున్.

తే. పెక్కువరుస లింగంబులఁ బెరుగఁ దీయు
చును రయంబునఁ గ్రమ్మఱఁ దనువునందు
నొందఁ జేయుచుఁ బ్రాణవియోగయోగ
కలన కద్భుత మందుచుఁ గాంచి యంత. 332

క. చిటుతలము మీమహత్త్వం, బెఱుగకయిటు చేసినారమీపసిదయచే
మఱువదగుస్వామియనున, త్తఱిదధ్ధరుడైనమాచధన్యుడువచ్చెన్.

ఉ. వచ్చి కుమారులం గని శివాధవభక్తివదం బెఱుంగఁగా
వచ్చె శివుండు దేహ మెడఁబాయుట గల్గునె? ఛక్తకోటికి
యొచ్చెము సల్పవచ్చునె!యయో!యని చింత యొనర్చుచున్న భా
స్వచ్ఛరితాఘ్యం గన్గొని హస్తములు లై గుమిగూడి బాలకున్. 334

ఆ. అంగమందుఁ బాయ దంట వీనిలింగంబు
చోద్య మిప్పు డిదియుఁ జూత మనుచుఁ
దొంటిపగిది గదిసె దూసినఁ దల్లింగ
మెద బెనంగి యంటి నదలకున్న. 335

చ. కనుఁగొని బాలు రిట్టిగతి గంటిమె వింటిమె మొందువైన నీ
యనఘులు శంకరాంశజ లటంచు నుతించుచు మొక్కుచున్న యం
త నగరవాసభక్తతతి తన్నహిమక విని వారిఁ జూచు నే

- డ్క్ నరుగఁ గాంచి యాత్మ జనుగుంబునుదాను నమస్కరించుచున్.
 క ఉన్నెడ మాచయఁ గనుఁగొని, యన్నా గకలాపభ క్తులవృత్తమతులై
 యెన్నఁగలవారిలోఁబడి, సన్న మహామహంబువీరె జగతి నయారే!
 ఆ. చెడసిభ క్తియుక్తి గొడఁగూచి తిరునాళ్ల
 పోవ నరియమయును బావకాక్షు
 గర్భవాను లైరి గాని యీగతి లింగ
 మంగమందు విడమి యవనిఁ గలచె? 3:8
 క. అని వినుతించిన నందొక, యనఘుండిట్లయిదొల్లియనిమిషుండనఁగ
 ల్లునతనిచరితముచెల్పెద, వినుమని తెలుపంగదొడఁగెవిస్వప్నముగాన్.

❦ అనిమిషుని కథ. ❦

- సీ. అతివేడ్కఁజిన్న పయనునాడుశ్రీ గిరికేగుచోనాత. డొక్కెడ స్వలింగ
 మవనివైఁ బడి తన కగపడకున్నంత నచ్చోటనిగించిదేహంబుదొరఁగ
 గమకించునెడ దయాకలితాత్మ డై నందికేశ్వరుడేతెంచియిటులజీవ
 మెడనేయఁగారణంజేమి? నా నమ్మఁడైయిట్లనునాల్గింగమెచటఁగాన
 ఆ. రాకయుండఁ గానఁ బ్రాణంబు వీడనే, ననఁగ జేయవలసె ననిన నంది
 నగవుతోడ ననియె చెగువచే నీగతి, దాదుఁబునేత ధరణిఁగలచె?
 ఉ. డొగక జీవముల్ విడువ నొప్పున? యెవ్వరిచేతఁ జిక్కినో
 యారయు మెచ్చటం బడెనొ యంతట సుతటం జూడు ప్రాతరా
 ర్యారమణార్చనం బెచట నయ్యెనొ యచ్చటఁ గాంచఁ బంపుమా
 దారి విమర్శనేయమను తప్పక లింగము గాన నయ్యెడిన్. 341
 వ. అనినఁ రద్ధ క్తవరుండిట్లును నయ్య! రెపకడ నొక్క సరోవరతీరంబునఁ
 బ్రాతఃకాలివార్చనం బొనగించి పయనంబు దరలి యొండుచోట
 నిలువక చచ్చినచ్చి యిచ్చట మఁగూంగంబున నీశ్వరుండు లేమిఁ
 గంటిం గావున నిచ్చట మల్లింగంబు దొగకవలయుఁగాక యిచ్చోటు
 నదలి వేతె యొక్కచక్క వెడఁగి బోన సిది నానియమంబు నియ
 మవర్తనులైనవానల నీశ్వరుండు కరుణించి కృతాంధులం గావించు
 నది యెట్లనిన వినుండు. 342

❦ పగల్గొండొక కథ. ❦

- క. అండబనాయకవాహన, కాండాలుయితాత్మవృద్ధయకమలజుఁ డఘవే

దండహరివసుమతిఃబగ, త్తాండారియనంగనొక్కధన్యుడు వెలయున్.
తే. విశ్వసన్నుతుఁ డతఁ డగన్తే శ్వశ్వరుఁడు
బ్రతిదినంబును శతఘటపరిమళోద
కంబు లభిషేక మొనరించి కాని కుడువ
ననుచు వ్రత మూని యట్లు సేయంగ నంత.

344

సీ. విశ్వదిగంతరావృతిరజగిపటలంబు దవహుతాశనదగ్ధతరుచులంబు
ద్వాపశాత్తకరాభితప్తాపనితలంబు వారిసరోశ్వేషివనమృగంబు
ఛాయాప్రదేశవాంఛాసక్తపథికంబు పానీయవారికాబంధురంబు
తైత్త్యగంధవహార్థసంచరద్భుజగంబు సలీలమరీచికాసముదయంబు
తే. నిర్జలతటాకవాపికానిర్వరంబు, జవభయంకరపశ్చిమస్వర్శనంబు
శాల్వశ్రీతూలకీర్ణనిర్జరపథంబు, నగుచుఁగనుగొననయ్యెగ్రీష్మాగమంబు.

వ. ఆసమయంబున.

346

చ. తనపురి సీరు లేమి సుధారథువజ్జన మంతరించునో
యని పరిచారవర్గముల నన్యపురంబుల కన్పి వారిఁ దే
బనిచి దినంబు నేమ మెడఁబాయక సల్పుచునుండి యొక్కనాఁ
డనఘుఁడు తొంటియట్లు గిరిజాధిపవజ్జన మాచరింపఁగాన్.

347

క. చేదప్పి నూజవఘటము, మేదిని బడి భిన్నమగుడు మృగధరభక్తుం
డీదివనవ్రతసాంగము, గాదయ్యె నెకేమి సేతు గౌరీరమణా!

348

క. చేరువసీరముపుట్టదు, దూరముఁబంపుటకు నెడము దోఁప దిపుడు నే
నేరీతి వ్రతము గడుపఁగ, నేరుతునని మూర్ఛచే ముసింగినయంతన్.

చ. సరసిజవైరిజాటుఁ డొకజంగమరూపము దాల్చి వచ్చి యా
శరణవరేణ్యాకట్టెదుట స్వర్శఘటంబు జలాభియుక్తముం
దిరముగ నిల్చి సీవ్రతము దీర్పుము సాంగము గాఁగ నంచుఁ దె
ల్పి రయము మీఱ నేగుటయు లేచి దిశల్ పరికించి యెచ్చుటన్.

చ. ఘటమును జంగమంబు బొడగానక చింతిలి యాత్మ నక్కటా!
యిటు కల గంటిఁ గాక సిజమేని కనుంగప కబ్బకుండునే
యెటుల చరింతు నానియమ మేగతి సాంగముఁ జెందుఁ నంచు ను
త్కటపరితాపవేదనలు గ్రమ్మగఁ గన్నులు మూసి తా వెసన్.

351

ఉ. తొల్లిట్లెఱిగిండు నిజతుల్యమునందునః గాలిచి తూలి నా

యుల్లముఁ జూడఁగోరి జలయుక్కలశంబు మదీమగర్భమం
దల్లన నిల్పె మేలిక భయంపడనేల కుతారధార నే
నెల్లరుఁ జూడ గర్భగత్తహేమఘటంబు పెగల్తు నిత్తటిన్.

352

క. అని వాఁడిసురియ చేకొని

తనయుదరము చించఁదలఁపఁ దత్తణమున హృ

ద్వఃపమున దయ దలిర్పఁగ

మనసిజహారుఁ డిటుల వలదు మాను మటంచున్.

353

తే. కట్టెదుట నిల్చి యాతనికరము వట్టి

మేలు గణవర్య! సీచర్య మెచ్చువచ్చె

రమ్ము కైలాసమునకు శీఘ్రమ్ము గాఁగ

ననిన శివునకు మొక్కి యిట్లని నుతించె.

354

పంచచామరము. అంబుజాక్షసాయకా! యుజాండభాండనాయకా!

శంబరారిమారణా! నిషాదవేషధారణా!

కంబువర్ణవిగ్రహా! వికారికాలనిగ్రహా!

శంబరాంకభూషణా! నిశాచరాలిశోషణా!

[పదప

ఆ. అనుచు సన్నతించి యార్యామనోనాథ, పూనువ్రతముసాంగమైన
రాకయొప్పుగాక లేకున్న సెచ్చుట, వదిలివచ్చు టుచితవర్తనంచె!

వ. అనిన శర్వుం డిట్లనియె.

357

తే. అంజనఖనిత్రధూపదీపాదికములు

ధరణి సేవధి దొరకు నంతకునుగాదె ?

తద్ధనం బబ్బుపిదప సాధనచయంబు

లెన్నియేనియుఁ బనిగొనునే? తలంప.

358

ఉ. కాన మదీయర్చనము గల్గెనునంతకుఁ గాదె? సీ విటుల్

పూని యొనర్చునట్టివ్రతపుంజము భక్తసమూహిలోనఁ బెం

పూసెతి వింక సంశయము నొందకు సీనియమంబు నిండె సీ

నూనవిమాన మెక్క పర శోభనరొవ్వుధరంబుఁ జేరఁగాన్.

359

సీ. అను బగల్తాండారి యసియఁ గ్రమ్మట మొక్కి

స్వామి! మీ రనుమాటయే మదిష్ట

ఘగుఁగాన వ్రతలోప మగుటకు సమ్మతిం

పదు మది యావెల్లి బాపవలయు
నావుడు గరుణించి యావారికుంభ మా
తనిచేతి కొనగ మోదంబు నొంది
హరమజ్జన మొనర్చి యయ్య! యిలింగాల
యములతో నను నీపురమున జేర్పు

తే. మనిన నాతడు కోరినయటుల నిజని

వాసమున జేర్చె నపు డద్రవాసుఁ డట్టు

లగుట వట్టినసయమంబు దిగువఁ దగునె!

యని మఱియు నిట్లు లనియె నయ్యనిమిషండు.

360

మ. అతిభక్తి వనయెత్తుగుగ్గులము నిత్యం బితుధర్మాపహా

ర్పితముం జేయగఁ గౌశకూట మది దుర్వృత్తాత్మలై యొక్కనాఁ

డతనిం గానగ నీక డాచ నిజదేహం బగ్గిలో గుగ్గులా

యతమై యొప్ప నొనర్చి హీనత నరం డీశాను నొప్పింపఁడే? 361

చ. జడధిశయానబాణునకు సంతతమున్ వెయి దీపముల్ వెలుం

గిడుచుఁ బదార్థ మెల్ల నదె హేతువుగా వ్యయ మొనర ధీరులై

జడముడి విచ్చి దీపములచందమునన్ వెలిగించి తోడనే

కడిమలనంబి శంకరునికాయముఁ జెందఁడ బొందితోడుతన్. 362

తే. ఎండ వెన్నెలఁ దనుచంటసీనివ్రతముఁ

బూని గుహనుండి రవిఁనుపుంజ మాత్మ

గాత్రమున జూన్ప నాతనిఁ గని శపించి

యీశుడయఁ గనె దొల్లినురేశ్వరుండు.

363.

తే చందనము మూడుసందెల శర్వమూర్తి

కిచ్చువ్రత మూని నిజధన మెల్ల సమయఁ

జెయ్యి గంధముగాఁ దీసి శివునికరుణ

వలన నణుమూర్తి కైలాసవాసి గాఁడే?

364

తే మఱియు నడిభర్త గుగ్గుల ముచిదేవుఁ

డాది యగుభక్తవర్యులు సాంగసయమ

కలనచే గాదె శివుశ్చిప గాంచి రట్లు

లగుట వ్రత మరయఁగ నిట నగునె? యవను!.

365.

వ. అనిన నందికేశ్వరుం డనిమిషునిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబున కచ్చెరువందుచు
దరహాసితాననుండై యిదె కొమ్మని తల్లింగం బతనిచేతి కొసంగి లిం
గాంగైశ్యమార్గం బుపదేశించి నేటంగోలె నీమూర్తి నీదేహంబున
నంటు వదలకుండు నని యనుగ్రహించి దండప్రణామయుతుండగు
నతని హితవాక్యంబుల గారవించి ప్రమథాధ్యక్షుండు నిజేచ్ఛం
జనియె నాటంగోలె నయ్యరిమిషుండు నిజకరితలన్యస్తలింగలీనదీక్షా
తత్పరత్వంబున నిరంతరంబు వన్ను మఱచి చిదానందాద్భి నోలూడు
చుండె నని తొల్లిటిభక్తవర్యుల చర్యల విందుము నే డిష్టుహత్తుల
గన్నులం గంటి మని సన్నతించు నవసరంబున సమ్తాచిదేవుభార్య
యేతెంచి యచ్చటిభక్తులకు మ్రొక్కి సిజవతినుతులం గనుంగొని
గూఢతరయగు మనభక్తి నేటికి గచ్చు కెక్కె నిక మర్త్యంబు చాలు
రండురండు పోద మని కుమారుల నిరువురఁ జంకల నిడికొని ప్రాణే
శ్వరు మూఁపుపై నెక్కించుకొని సకలజనంబులు ఘేయని జయ
చెట్ట వైహాయనగవనంబునఁ గైలాసకుధరంబున కరిగె సంత నచ్చటి
భక్తులు సత్యాశ్చర్యంబు నొంది తమలోన.

346

సీ. విలసితచతురంగబలసమేతుండయి చెన్నయాఖ్యుడు శర్వుజేసరిగె
సకలతంత్రముదానుశమనారిఁసతిచేరగుమారపాలకూర్జుడుచుసయె
దొమ్మిదిపురములతోఁగూడ శివపురి డాయంగ నేగె హలాయుధండు
గురునకై దొమ్మరకుల మెల్లఁగొనితారవృక్షోపరముఁజేరెబిల్ల మాఖ్యు
లేడనుచువిందుమాద్యోక్తులయందుదొల్లికంఠమిత్తటిగన్నులకటవుదీట
దేహములతోడఁ గైలాసదేశమునకు, ధారుణీజనులందందవీరలెనంగ.
ఆ. పలికెట్ల నడచు భక్తులు వీర కా, కవినిలోన నెవ్వరైన గలరె?
యనిన నొక్కజంగమయ్య యిట్లనిపల్లెఁవినరెతోంటభక్తవితతిలోన.

శ్లో. ఘటాలయ్య కథ. శ్లో.

శా. కావక్రోధమదాదిశత్రుబలకర్తృపహుం డింద్రియ
ప్రోమోద్ధామవికారదూరుడు విసిర్హతాఖిలఘ్నంబు దీ
నామర్త్యక్షితిజంబు భక్తగణపాదాంభోజసత్సాగ్ధున
నేమాత్మండు వనర్పు నివ్వరుమతీసేదుఁ ఘటాలయ్య నాన్. 349
డి. ఆయనఘాత్తుభార్య విమలంగి యనంగ విలాసవిభ్రమ

ప్రాయకథాభిరామ సితపంకజపత్రవిశాలనేత్ర స్వ
 రామయకరత్న వేణి యుధురాజనిభానన భద్రకుంభికుం
 భాయతసత్పయోధర మృగాధిపమధ్య తనర్పు సంతయున్. 370

సీ. అయింతి పతి మెచ్చు బాయక నిత్యంబు కేలభక్తి గల్గినదివోలె
 నుచితోపచారంబులొనరజేయుచుమన్న భాయత్తమానసయైవిటాలి
 గూడిచరింప నక్కోనిదుండెఱిగియు లెక్కసేయక లింగలీల ధరణి
 దిరుగుచు భక్తమందిరములకేగి తనంగణరజము పొసంగ నూడ్చి

తే. తెచ్చి యొకభాండ మొనరించి గృహిణి నూత్న
 లబ్ధభక్తుల కొసంగి తల్లబ్ధి జంగ
 మార్చ లొనరించుచు దురంత రాజవంజ
 వభ్రమాతీతమార్లుడై వఱలుచుండె. 371

వ అంత నొక్కనాడు. 372

చ. శరణులు కొంద తాఘనునిసద్దముఁ జేరంగ నేగి వానిచే
 జరతరవూజనావిధులు చేకొని మున్న తనంగనాగుణం
 బరయుటచే స్వమానసమలంఘ నసహ్యత దోషః గిన్నమై
 హరిగణు తెల్ల ని ట్లనిరి యాతనితోడుత నేకవాక్యులై. 373

తే. జ్ఞానవైరాగ్యసిద్ధుల త్కౌతలమున
 వన్నె కెక్కిన యోభక్తవర్య! నీదు
 తమణి కొఱగాని త్రిమృట దిరుగజొచ్చె
 జక్కగాఁ దీర్పు మనుటయుఁ జాగి మ్రొక్కి. 374

క. తనకాంతఁ దిలిచి యీభక్తినికొయము నీవు చక్కగాఁదిరుగఁగలే
 ననినె నటుగానవీరలకనుగవకట్టెదుట మెచ్చు గ్రమ్మటుమనినన్.

తే. అంతఁ బతిమాట జపదాట కజ్జలాట
 లాక్షి మడమలు భువి మోపి యపుడు కుంభ
 కారచక్రంబు దిరిగెడుతీరు దోషః
 దిరుగఁ గని భక్తులిటుల పల్కిరి హసించి. 375

తే. మేలు మే ల్లుగ్ధ! నీచర్య మెచ్చువచ్చె
 దిరుగుటలు నాఁగ నిటు గాదు దెలియ వినుము
 కాంత నడచడి చక్కన గా దటన్

- నతివచ్చెఁ గోపగించి యిట్లనియె నతఁడు. 377
- క. నీనడక చక్కఁగానట, యీనాగకలాపభక్తు లెల్లను మెచ్చుకొ
బూని నడు మనిననగ్గజ,యాన విలాసముగహంసయటలనడచినకా.
- క. కని తప్ప క్తనికాయము, విచుము ఘటాలయ్య! యెంతవెట్టివిమేమా
డినమాట తెలియనేరవు, సున చనేతలు పొసంగుగానివనుటయుకా.
- క. కొఱఁగానినేతలని యీ, తెఱవయనుచునాకు నెపుడు తెలియదునేనె
తైఱఁగునఁ జెప్పిన నట్టుల,యరసేయక నేయు నిట్టులాడందగునే? .
- చ. అను డితఁ డింత తెల్వఁ దెలియం డని యందొకభక్తపుంగవుం
డనియె రహస్యవృత్తి సదయాత్మక! నీప్రియ కామచారయై
తనకులశీలవర్తనలు తప్పి చనం గడుమిండ్లగీలతో
నెనసి చరించు నీ కిటుల యేటికి మారక చూచుచుండఁగాకా. 381
- వ. అనిన దరహాసితాననుం దై ఘటాలయ్య యిట్లనియె. 382
- చ. హరగణవర్య! మీ రిటుల యాడుట భర్తమే! యన్యనిందచే
దురితము వచ్చునంచు మదిఁ దోఁపదె? పామరవృత్తిఁ జెందినకా
గిరిశుండు వానిఁ జేకొనునె? కేనలభక్తిపదానుసర్తుల
శరణులు మెత్తురే? యెటుఁగఁజాలక మాయలఁ జిక్కువారలన్. 383
- చ. ధరణిపర్వానాయకులతర్జనకుకా జనకొటినిందకుకా
బరమునఁ గాలుచేఁ బడెడుబాధలకుకా భయమంది కొందఁ జ్ఞా
న్వరకువికానవర్తనలు మాసి వసించురు కొందఁ టిచ్చమై
బరగుదు రంగనామణులు వారలఁ జెర్పొన నేల! మాటికిన్. 384
- క. ఒకయేటినీరు వాడరు, సకలమహీజనము లొక్కసరణి నడుచురే
ప్రకటముగఁ బెక్కుమానవు, లొకరొక్కరిసాష్ట్రుటంటయోగ్యులగునే.
తే. సకలఫలములలోపీజనమితియట్లు, మునిగియుండిరిసంసారముననుగొన్ద
తాననంశమునంగొందఁ టిటియంట, నయ భల్లాతనీవీజమట్లుభరణి.
- వ. కావున నెవ్వరొక్కరిప్రకృతివిశేషంబు పైట్లట్లు వారలుచరియింతురు
తద్దానంబులు తెక్కింపం బనియేమి? సమస్తభర్తాభిజ్ఞులరగు మిము
బోధిమహాత్ము లన్యగుణదోషసిరూపణం బొనర్చుట కత్యాశ్చ
ర్యంబుకెల్ల నొకఁడుచనుతోననెఱొకండుచనునే? సకలజనంబులకు
భక్తియొక్కటియై యుండున వచ్చక్తియుక్తులుకొందఁబుస్వశరీరంబు

లతోఁగై లాసంబునొందెదరు మఱి కొందఱు తనుత్యాగులై చనియె
దరు కొందఱ తాత్పర్యంబులీనత్వంబు నొందెద రవి యెల్ల నాశాస్పదం
బులైన మార్గంబుల యనినఁ దద్భక్తవరు లొండొరుల యాననంబు
లాలోకించుచు నితం డాత్మప్రియానునక్తుండై మనల నొడంబఱుప
నిట్లాడుటయో లేక యితనిమార్గం బిట్టికియో యదియునుంగాక
యీశ్వరుం గలయుతెఱంగులుకొన్ని యుగ్గఱించి యివి యెల్ల నాశా
స్పదంబు లనియె నిష్కార్యంబులు దప్ప నితం డెప్పుగిది నంబికాధీశుఁ
గలయునో నెఱుంగవలయు నని ఘటాలయ్య నుద్దేశించి యందఱు
నేకకంఠంబుగా నిట్లనెరి.

387.

ఉ. లోకములోన భక్తులు త్రిలోచనుఁ గూడెడునట్టిమార్గముల్
చేకొన కాడి తీ వెటుల చెందెదవో పరమేశుఁ డెల్పుమా
మా కిపు డన్నఁ దగ్గణసమాజనచశ్శ్రీవణానుమోదుఁ డై
యాకరుణాకమండు వినయంబున నిట్లని పల్కె మొక్కుచున్, 388

చ. అనఘతరాత్తులార! జగదంతరవర్తన లెల్ల నెమ్మదిం
గనుఁగొనఁజాలు జ్ఞానగుణగణ్యులు నామది మీ రెఱుంగరే ?
ఘనదయ లోకసన్నతుని గా నొనరించుట గాక నాపయిం
గినియుట గా దయారే! ధరణిఁ నెన రిట్టుల యుండఁ జెల్లదే 389

చ. అయిన మీ రిట్లాన తిచ్చినపు డే నూగకుండవట చన దస్తద్వర్తనంబు
దెల్పెద విసుం డని యిట్లనియె.

390

క. కాయం బిది నగ్ధవట, న్యాయంబుగఁ జంద్రధరుసీయందునఁ గూర్చు
న్వాయునిబల్కుటతద్దతి, సేయుటయొక్కొక్కనాడుచెల్లునెతలఁపన్.
క. అని యంతఁ జాక తన్ను, క్తనికాయంబునకు మొక్కి కడువడిపడ్డా
సనమున నానీమండై, ధనదావుంగలయఁబలఁచితత్త్వణమాత్రన్.

సీ. తనరునాథారపద్మముమెట్టి దిగనాడి కనుదృష్టియిట్టింగమునఁగూర్చి
తలవంపుతమ్ము లూర్ధ్వముఖంబులుగఁ జేసి వెన జీవనల్లికవేరు వెఱికి
తఱిదరానిలబంధతతులూడఁగాదన్ని తగువంచభూతసద్వములుమాసి
విలసితాంతర్జ్యోతివెలిగించితనులెల్లఁగలయలోఁగాల్చిచిత్తశవలిఁగిచి
చే. బ్రహ్మరంధ్రంబు భేరింపఁ బ్రణవనాద

మెల్లదిక్కులఁ గడుఁ బిక్కటిల్ల సకల

జనులు చూడక్కలు మిలుమిట్లు గొనంగజేసి

తత్త్వణంబున శ్రీపరంథాముఁ గలయ.

393

ఉ. ధారుణి దిద్దిరం దిరిగె దారలు డులై నభంబు వాల్చె ది
గ్వాగము గ్రుంగె సత్తుకులపర్వతముల్ చలనంబు నొందె జం
ద్రారుణకొంతు లింకె సకలాంబుధిపర్వము దొంకె నాదిభూ
దారము బొబ్బరించె బెడిదంబగు తత్ప్రణవారవంబునన్. 394

వ. తదనంతరంబు. 395

క. కురిసెన్ బువ్వులసోనలు, మొరసెన్ సురదుందుభులతిముదమునరంభా
దిరమణు గాడిరి చల్లని, మరుదంకురపంక్తివీచె మాంగల్యముగాన్.

ఉ. అట్టిమహాద్భుతంబు గని యచ్చటికాంభవు లెల్ల లేచి మే
మిట్టివిచిత్ర మివ్వసుధ నెన్నఁడుఁ బాడఁగ లేదటంచు లోఁ
దొట్టినమోదసంసద సుతు ల్పచరింప నితండు రూఢిగా
గట్టులవేలుపే యటుల గానియెడన్ వడి నిట్లు సేయునే?, 397

ఉ. ఎంతమహాత్ముఁ డెంతఘనుఁ డెంతతపోధనచక్రవర్తివీఁ
డెంతకృతార్థుఁ డెంతగుణి యెంతసమస్తసమానవర్తనుం
డెంతవిరక్తుఁ! డంచు వచియించుచు డగ్గటి తద్గణాధిపుల్
స్వాంతములక బ్రమోద మొదవం గనుచున్న తటిన్ రయంబునన్.

ఉ. అం దొకభక్తుఁ డీతనిక్రియాపరిపూర్తి యొనర్త మంచు బా
లేందుకిరీటభావుఁ డయి సొచ్చినయాతనిఫాలపట్టికం
బొందుగ భూతిపుండ్ర మిడఁబోసె దనంగము భస్తమైన నా
చందము సర్వశర్వగణసంతతి గన్తో నియద్భుతాత్మ లై. 399

తే. ఒండొరుల మీటి యేమియు నుండనీక

యవ్విభూతి నిజాంగములందు నలఁచి

కొని మహాముక్తి చేకొంటి మనుచుఁ జనిరి

సంతనము నందుచును నిజసదనములకు.

400

క. కావునఁ బలికినగతి శివ, దేవు ఘటాలయ్య గలసె భృతి నిత్రటి మ
ర్త్యవళియద్భుతమొంగను, మావల్లభుఁడంగుటారిమాచయకలసెన్.

వ. అని తెల్పిన జంగమవర్యవాఙ్మయలకుఁ బ్రమోదమానచేతస్సులై
సమస్తభక్తజనులు యథేచ్ఛం జనిరి. 402

తే. ధీరుఁ డైనట్టి శ్రీటంగుటూరిమాచ
యాఖ్యచరితంబు చదివిన నర్థి వినిన
నాయురారోగ్యపుత్రపాత్రాభివృద్ధిఁ
జెంది తుది మోక్షసామ్రాజ్యమొందు నరుఁడు. 403

వ. అని తెల్పి సిద్ధరామునితోఁ జెన్న బసవేశ్వరుండు మఱియు నిట్లని
చెప్పందొడంగె. 404

క. శంబరభవజాతశ్రీ, కంబుగిరీవాధిపాదిభద్రార్చితపా
దాంబుజభవకనదాత్ముండుఁబికచౌడయ్యనమహామహాఁడొప్పున్.

అంబిక చౌడయ్య కథ. అంబిక

సీ. అతఁడు భక్తానీక మౌనన భక్తి బ్రాయక సూపకార కాయకము పూని
సలుపుచుఁ దల్లబ్ధి జంగమార్చనము లొనర్చుచు నిరుపమానందలీల
నిష్టలింగార్చుల నేపార్థిద్దఁ జేయుచు నిష్టలింగులమైత్రియే దలఁపుచు
నిష్టలింగాధిక్య మిలఁ బ్రతిష్ఠించుచు నిష్టపూజావిధు లెఱుంగ నట్టి

తే. నరుల నెమ్మది మెచ్చక తిరుగుచుండు
నంత నొకనాఁడు గుమిగూడి కంతుదళన
భక్తు లొకకొంద టొకయెడ భాసురేష్ట
గోష్ఠిమై సమ్మదంబునఁ గూరుచుండి. 406

చ. ఘనతరవేదవేద్య త్రిజగజ్జనసేవ్య సమస్తదేవతా
విసుతమహాత్మ్య పాపపదపీహరణాద్భుతశీల మానసం
జనన ధరిత్రి ఘోరభవసాగరతారిణి యోగవిద్య బో
ల నొకఁడు గల్గునే యమృతలక్ష్మిని గైకొనుమార్గ మేరికిన్. 407

తే. హృత్కమలకర్ణికామధ్య సీశు నిల్పి
మానసార్చన లొనరించు మానవులకుఁ
గరతలామలకము మోక్షసరణి యనుచు
నొండొరులతోఁ బ్రసంగించు చుండువేళ. 408

ఉ. అక్కడి కేగి చౌడయ గణాపతిఁ గన్గొని మొక్కి నిల్పి యా
ముచ్చట లాలింపి యిది మొక్కల మిష్టసమర్పనాభ్య మి
ట్లాచ్చుము చేసి యోగవిధి యోగ్య మటంచువచింతు రయ్యయో
మెచ్చునె కాకంధరుండు మేలిమి చెందునె? యెవ్వగుంబునన్. 409

క. ధారాధరంబులోపలి, నీరము మది నమ్ముకుండ నీ రెడలించే
 వీరిడిగతి నన్యపథము, గోరి కరస్థలశివార్చ గూడు నె? విడువన్. 410
 సీ. కరమున జ్యోతిరాకారలింగము గల్గనణుమాత్ర కళ గననలతయేల?
 ఖ్యాతెపురాతనగీతారవము గల్గ దశరవశ్రుతిచింత దవుల నేల?
 యక్షయంబైన పంచాక్షరి యుగడంగ షట్పక్రచింతనశ్రమ మదేల?
 సారమా త్రివిధప్రసాదామృతముగల్గనమృతకుంభేక్షణాయాసమేల?
 తే. కలితసద్భక్తి యనియెడు కన్య గలుగఁ
 బాపకన్నియ మేల్కొల్పుబాధ యేల?
 సులభముగ ముక్తి గాంచెడుచొప్పు గలుగఁ
 జాల వెత నొంద నేటికి? శరణతతికి. 411

క. అనియిటులయతఁడువల్లిన, వినియన్దొకశరణుడనియె వెలుపలిపూజల్
 తనువలయ నెన్ని చేసిన, ఘనమానసపూజఁ బోలఁగలవే? యెందున్.
 తే. మహితచిద్భక్తి మునుఁ దనమానసంబు
 లీయ మగుదాఁకఁ జను నిష్ఠలింగపూజ
 సలుప నారూఢుఁ డైనచో సాధనముల
 వలనఁ బని యేమి గలుగు? భూతలమునందు. 412

క. వేదాంతవేద్యమార్గము, గా దనఁగా నీకుఁ దగునె? కలితాత్మజ్ఞా
 నాచరులగు బుధవర్యులు, మోదంబునఁ దొల్లినిత్యము క్రింగనరే.

❦ ఆత్మదేవుని కథ. ❦

ఉ. ధారుణి నాత్మదేవుఁ డనుధన్యుఁ డొకండు త్రికాల మంబికా
 ధారుని మానసార్చన ముదం బొనరించుచుఁ గొంతకాల మీ
 తీరునఁ బుచ్చి సానులు సుతింపఁగఁ దా నొకనాడు పూల్కై
 దూరము వోయి తోడిప్రజతో పరి గోయుదు నుండునత్తటిన్. 413

చ. జలజసఖుండు మింటినడుచుక్కికి ౧౦ గని భిర్గపూజనల్
 నలుపఁగ వేళ యయ్యె నస సయ్యన నచ్చట గూరుచుండి కళ
 గలుప లొకింత మూసి వెలి గన్దొనఁబాకి తదేకనిష్ఠుఁడై
 యలఁగఁ దోడికూలిజను లాతనిచందము గాంచి నవ్వుచున్. 414

ఉ. కూలీకి వచ్చి యీడ వరిగోయుచుఁ గూరుకు చందవచ్చెనే?
 మూలుగుఁబోతు వీని కనుమానము లే దిఁకి జేసివెద్దచే

- దోలుండి యీదినంబు మనతో సరిగాఁ బడి ముట్టఁబోదు వే
యేల వినుండు వీసఁ బని కెవ్వరు బిల్వరు నేటినుండియున్. 417
- ఉ. కూటికి లేకొ యాఁకటనొ కూలి యొసర్చి గడించుకాను లే
చాటున నైన డాచి కనఁజాలకయో కుడువంగఁ గట్ట లే
కాటిది వీనితోడఁ గలహం బొనరించెనొ రాత్రి యిప్పు డి
ప్పాటొనరించుచుం గునికిపాటును జెందెడు నిద్ర చాలమిన్. 418
- వ. అని కేరుచు. 419
- క. కనుమూసెదేమి? లేరా! యని వారలలోన నొక్కఁ డాతనిప్రక్కం
దనవ్రేలఁ బొడువ బిట్టుగఁదనువల్కుగలేచివానిఁదార్జ్ఞియలుకన్.
- క. ఓరీ మూఢ! దురత్తక! గౌరీకున కర్పితంబు గాఁ జేయునెడక
దోరంబగుదధిభాండం, జేరా పడద్రోచితంచు హెచ్చినకినుకన్.
- క. చేతికొడవంటఁ గొంకక, భూతలమున వానిశిర మపుడ యేయఁగఁనే
భీతి గొని తోడివనివాం, ద్రాతఁజిబరుగెత్తిపునకంతయుఁదెలుపన్.
- మ. విని కోపంబున నమృహత్తు నిపుడే సిల్పించి యారా! మను
ష్యుని నిష్కారణ మేల? చంపితివి నీచుం డైన నీరీతి ని
ప్పని గావించునె? నిన్నుఁ గొట్టవఁ బడం బాల్వెట్టినం గిన్న వో
పునె? యున్నట్లు నిజంబు పల్కు వనినకా భూభర్తతో నిట్లనున్.
- క. పుడిమిదొర! సిర్పిమిత్తం, బడఁచుఁగ నే వెఱ్ఱినయ్య? యాకర్ణుడు నా
యెడనడిచినసడువడియే, ర్పడఁదెల్పెదవినుమటంచుఁబలికెనభయుఁడై.
- క. జీవేశ్వారి, తదధిపుట, మీవంచుకుఁ డొరఁగఁద్రోయ నేఁ జంపితి నే
నీవిధము దెలియ కూరక, నావలనం దప్ప లెన్న న్యాయమే? యధిపా!
- వ. అని యమృహత్తునినేరంబు దెల్పిన వారలదిక్కుమొగం బై నృప
వరుండు. 426
- క. డొరకఁ జంపె నితం డని, మీ రంటిరి చంద్రధరసమీపదధిపుటం
బారయకతోలఁగఁద్రోయఁగఁ, గారణమేమనుచువారిగద్దించుటయున్.
- చ. ఈతఁ డనెడుమాట లెల్ల బూటకములు
కూలీసేయుచుండి కున్నుఁ జెందె
నింతె కాని పూజ లేమియు మే మటఁ
గానలేదు దమరె యాన యనిన.

చ. విని నృపవర్మఁ డౌ గడుసువే కద! థాత్రియె దాపులింగమో !
మును మిడి కోయునట్టి వరిమోపులె పూజ యొనర్చ గోరి తె
చ్చినకుసుమాదివస్తువులూ! చెంగటిదాహపునీలముంత క
మ్మనిదధిభాండమో! తెలుపుమా విన వేడుక యయ్యె నిత్తఱిన్.

ఉ. నావుడు నమ్మహాత్ముఁ డను నాహృదయాంతరవాసియా మహా
దేవుని మానసార్చనగతికై భజించితిఁ గాని బాహ్యపూ
జావిధి గాదు హేళనము సల్పఁగఁ గూడ దటన్న నవ్వచుకై
భూవరుఁ డౌర! పొంకముగ బొంకితి విట్టుల నేర రెవ్వరున్. 480

తే. కోలభాతి భూమిఁ గొలిచి కొం డిదె నడు
మనెడుమాటవోలె నహహ! నీదు
పలుకుమార్గ మెంచఁ జొగ్గుడ విమ్మాట
వలన నీకు నింద దలఁగఁబోదు.

481

చ. అనినకై భూవతిదిక్కు గాంచి జనవర్యా! నీదుచి త్రంబులో
ననుమానం బఱఁ జూడు నాహృదయమధ్యస్థాద్రిజాతేశ్వరా
ర్చన లంచుకై గొడవంట నాతనిసువక్షం బప్పుడే చీల్చి యొ
య్యన హస్తంబుల రెండుపాయలుగఁ జేయఁ దోచె నాలోపలన్.

శా. శ్రీరమ్యం బగురత్న పీఠముపయిం జెల్వొందు బోయితిర్పయా
కారం జౌ శివలింగ మాశివునికై కావించు పూజావభుల్
భూరిభ్రాజితభాజనాంతరమునకై బొల్పరునై వేద్యముల్
సాగంజౌ దధిభాండ మాపెరుగు పెల్చుం జందుతీ రత్తఱిన్, 483

మ. కనుపట్టకై సభవారలుకై వసువత్రికాంతుఁడు వీక్షించి హృ
ద్వనజాతంబుల భీతి నమ్మదము చిత్రంబుకై ద్రపాభక్తిభా
వన లొక్కుమ్మడిఁ దోచఁ గేల్గఱి శిరోభాగంబులం దాల్చి ని
ల్చి 'నమో నీలగళాయ తే' యనుచు హాళి న్నొక్కి రిట్లందఱున్.

ఉ. మ్రొక్కి మహీతలేశుఁడు ప్రమోదముఁ జెందితి నిమ్మహత్తువెం
పెక్కినమానసం బెఱుగ కీతఱిఁ బ్రేరిమాట లాడి తం
కెక్కిడి సత్య! మేటి బ్రదు? కెక్కిడి సత్యభ? మేటి కీర్తి'నా
కక్కట! పాపభంజన! శివా! దురితాత్ముల నెట్లు ప్రోచెదో. 484

ఆ. కొడవ లనెడుకుంచెకొలచే పక్షిగ

వాట మిపుడు తెఱచి వామదేవు

గర్భగేహమందుఁ గానంగఁ జేసితి

వార! యెంతఘనుడ వాత్తదేవ!.

436

చ. అని వినుతించుచున్న సమయంబున నద్భుత మొప్పు నంతలో

మునుపటిరీతి పక్ష మటుమూనుకపోయె ధరావరుండు వేఁ

డినఁ దనచే మృతుం డయినయర్థకుఁ గ్రమ్మఱ జీవయుక్తుఁగా

నొనరించి యాత్మదేవుండు మహిమాన్న తుండై చనియెన్ని జేచ్ఛలన్.

వ. అదియునుంగాక.

[బూ

క. తొలియట్టులహృదయంబున, మలహరుఁబూజించిముక్తిమార్గముగ నెఁ

సలనయనారటుగావున, నిలమానసపూజసాటి యేదియునగునే. 439

చ. అనవుడు మానసార్చనమహత్త్వము యెక్కు డటంచుఁ బల్లరుక్

వినుతి యొనర్చి పల్కెదరు విశ్వమునకా సత శేష్టలింగపూ

జన లొనరించువారిఘనసత్వము వర్ణనసేయ శక్యమే?

వనజభవాద్రిభిన్దుఖనుపర్వలకైన నటన్న నుగ్రిలై.

440

ఉ. గర్భము చించి శూలిఁ బొడగానంగఁ జేసి గతానుఁ డైనయా

యర్థకుఁ గ్రమ్మఱకా బ్రదుకునట్లొనరించి బుధు ల్ను తింపఁగా

స్వర్ణుజగాలనూపనుల సారయశోవిభవంబు నిల్పె నా

నిర్భవదుగ్రుండై యడఁడు వేటొకఁ డిట్టుల సేయ నేర్చునే? 441

క. నావుడుఁ జౌడయ నవ్వచుఁ, గోవిదవరులార! గర్భగోళమునఁగెగా

దీవిద్యాసృతసునభూ, యావస్త్రముచించిమింటహరుఁ జూపింతున్.

తే. అనుచు మొలనున్న దర్శించే నంబరంబుఁ

జమ్మునంతనె గోటిగాజీవమిత్ర

తేజమునఁ దోఁచెఁ దత్సభాస్థలి సమస్త

జనులకన్నులు మిటుమిట్లుగొనుగ నపుడు.

442

శా. కైలాసంబును దానిమీఁదఁ గనకాగారంబు నం దొప్పుర

త్నా లీఢోన్నతశీఠ మాపయి సముద్యజ్జ్యోతిరాకారుఁ డా

బాలాబ్జాహితమాళి యాశివుదరికా భాసిల్లుశీతాద్రిరా

ద్భాలారత్నము తత్సభం బ్రమథతండుం బాదితేయావభుల్. 444

వ. మఱియును.

445

ఉ. మానస్తోత్రవచోవిలాసములు రంభానాట్యసంరంభముల్
నానాగాయకగానముల్ పటహవీణావేణభేరిముఖ
ధ్యానంబుల్ వరపందిమాగధుల కైవారంబులున్ నేత్రహ
స్తానూనార్ఘటములున్ సమస్తజనహృద్యం బై దిశ్చిండగాన్. 446

శా. మింటం దోచిన దత్తభాజనులు పేర్చి గాంచి వే లేచి కే
ల్లంట ల్కాలములందు నిల్చి నతపాలా! దేవచూడామణి!
కంటి గంగ తరింపజేయుగతి మాకుం గోర్కు లీగోరి యీ
వెంటం గన్నది తీవు మానుకృత ముర్విం జెప్పగా శక్యమే? 447

క. అని సన్నుతించుసమయంబునజౌడాచార్యవిభుడుపూర్వపురీతిన్
సననూయాంబరమాచ్ఛాననమొనరించుటయు రజతధరణీధరమున్.

వ. అందున్న యశేషవిశేషంబులు నాక్షణంబు. 448

చ. కొలువున నున్నవారల కగోచరమై చున జౌడరాయప
జ్జలజయుగప్రదేశమున జాగిలి వందన మాచరించి వా
రలు మినుతించి రిట్లనుచు రాజకళాధరభక్తవర్య! నీ
వలన మదాత్మసంజనితవాంఛలు నేడు ఫలించె మించుగన్. 450

ఆ. హృదయములను దావకేష్టలింగార్చన
మహిమ లెలుంగలేక మందమతుల
మైన మిమ్ము శివునిమాకృతి జూపించి
మహిమ తీర్చ కరుణ పెనంగొనంగ. 451

వ. అని యశనింగొనియాడి తగ్గట్టు లందఱు తమతమసివాసంబులకరిగి
గమ్యమాత్మార్థంబు నింజించందంబున యథేచ్ఛ విహరించుచుండెం
గావున నిష్టలింగపదార్థంబిట్టి దని యానతిచ్చి చెన్న బసవేశ్వరుని
యడుగుల కెరగి సిద్ధ రామసర్వండు దేవా! భవదీయకరుణాకటాక్ష
విక్షణమున నున్నతాత్మార్థంబు నైతి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడి
యద్దేశ సాధ్యమోమానుష్యాతుండై నిజపురంబున కరిగి నిరంతరేష్టలిం
గార్చనం బొనరించుచు నిర్వ్యచంబుగా జంగమారాధనం బొనరిం
చుచు సుఖంబున విహరించుచుండె. 452

క. ఈసిద్ధరాముచరితము, భాసురముగ జనులు వినినబరియించినది

గ్యాసునికృపఘోరాఘని, రాసంబోనరించిముక్తిరమఁగాంతురొగిన్.
వ. అని యిట్లానతిచ్చి రేణుకునితో లోపాముద్రావరుండు తదనంతర
వృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని యడిగిన. 454

మ. ఘనకీర్తిద్యుతిసిర్జితాహిపమరుత్కాండంబుభూభూజ భూ
జననేత్రోత్పలరాజ! రాజవరపూజాయుక్ష్వాదాంభోజ! భో
జనరాధీశసమానకార్యరచనాసంతోషితాత్యంతపా
వనశాస్త్రజ్ఞసమాజ! మాజనకభాస్వత్కృతాభక్తావనా!. 455

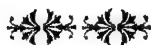
క. సత్యజితహరిశ్చంద్రా!, సత్యాలలనేశసదృశసాత్వికగుణ! నా
సత్యజయంతాకారా!, సత్యాత్మైశ్వరతనూజనమశౌర్యనిధి!. 456

ఉత్సాహ. పుండరీకవైరిఖండభూపభక్తపోషణా!
కాండసంచయప్రపూరితాచ్ఛక్తిర్నిభూషణా!
మంఃలేశమంత్రివర్యమానితోరుభాషణా!
భండనస్థలాఖిలారిపంక్తిచిత్తభీషణా!. 457

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నవల్లికార్జునరహస్యకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీ
ధురీణకౌశికగోత్రపవిత్రసుఖవిజనస్తుత్యపాపయామాత్యప్రణీతం
బైనచెన్నబసవపురాణంబనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయా
శ్వాసము.

చ తు ర్నా శ్వా స ము.

శ్వాకదహరయ్య కథ.

లోలవృగ్వరాగ్రభ
వైలబిలసభార్తచంద్రహరిహరివాణీ
లోలజసమాఖ్య! వాగ్జిత
లేలీహనముఖ్య! యమృతలింగసమాఖ్యా!

1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తరువాతికథ యిట్లు
ని చెప్పందొడంగె.

2

క. ఒకనాడు చెన్న బసవం, డకలంకగణాలితోడ నాస్థానమునక
నుకరేష్టగోష్ఠి సలుపుచు, బ్రకటితగతి నున్న యవసరంబున నెలసెన్.

మ. నుదతీరత్నము దాను చెన్న బసవేశుం జూడఁగాఁ గోరి కూ
కదమారాఖ్యగణాధినాథు డరుదే గొల్వున్న భక్తాలితో
నెదురై మ్రొక్కుచు దోడితెచ్చి సభలో హేమాసనాస్థ్యాదిదీ
ప్యదనూనార్చనకృత్యముల్ నలిపి నాగాంబాత్తజం డత్తఱిన్.

4

శా.స్వామి! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరొకో సంపత్ప్రభం జెందె మ
ద్ధామం బిప్పుడు తావకాంఘ్రిజలజాతవ్యంస్వసంస్పృష్టిచే
నామోదంబు వహించె నీనిఖిలభక్తానీకచి త్రంబు లా
హా! మాభాగ్యవిశేష మింత యని శక్యంజౌనె? వాక్రుచ్చగన్.

5

క. అని సన్నుతించుచెన్న, య్యనుఁ గన్గొని మాదిరాజు హర్షముతో ని
ట్లని మెవినుమీమహత్తుని, యనఁచుచరిత్రంబు దెలుపుదంతయునరుసన్.

తే. అత్తశృంగారకలనచే నలక నలకఁ, జేసి శ్రీనాగులూరు వ్రసిద్ధి గాంచె
నప్పురంబునకధిపతియైయితండు, వెంపుమీఁగభూమిపాలించుచుండి,

క. ఆప్టోత్తరశతభార్య

హృష్టుండై తన్ను భక్తు లేమడిగిన సం

తుష్టిగ నొసఁగెడు నియమము

కష్టతరం బనక యితఁడు కైకొనియుండెన్.

8

వ. ఇ ట్లుండి.

9

చ. ఎడనెడ జంగమోత్కృము లెంతయు వేడిన నూటయేడ్వరం

బడఁతుల నివ్వఁజిక్కె నొకభామిని దానిని గూడ నిచ్చునో

పుడమిమగం డటంచు హితపుంజము రాజు నెటుంగనీక యె

ల్లెడ ధర భూమిభర్త కేక నింతులు లే రనిపించె నంతటన్.

10

క. నారదుడు గానశాస్త్రవి

శారదుడు సమస్తవిబుధజాలశిఖాభృ

స్మీరదుః డీశ్వరచింతా

పారదుః డొకనాఁడు శర్వభజనోత్సుకుఁ డై.

11

శా. కైలాసగురున కేరి పారిపద వాక్కాం తాచ్యు తాదిత్య ది

క్వా లాంభోజహి తామృతాంఘ్రి ఖగరా డ్దంధర్వ విద్యాధర

వ్యాఖాధీశ్వర సిద్ధ సాధ్య నిగమవ్రాణంబులున్ గొల్వఁగా

బ్రాలేయాచలకన్యకాసహితుఁడై భాసిల్లున ర్వేశ్వరున్.

12

ఉ. చూచి నమస్కరించి శ్రీతిసూక్తుల సన్నతిసేయ వానితో

బూచులఁడెడు పల్కె మునిపుంగవ! లోకములోనిచర్య లె

ల్లె చనుచున్న వే! భవన మారసి వచ్చితి విష్ణు డన్న నో

మేచకకంఠ! యొక్కగతి మేదిని గాంచితిఁ జిత్తగింపవే.

13

ఉ. రాజితనాగలూరినగరంబునఁ గూకద మారయాఖ్య గో

త్రాజనపాలుఁ డాత్మ వనితాతిలకంబుల నూటయేడ్వరక

వ్యాజము లేక భక్తనివహంబుల కిచ్చినఁ జిక్కె నొక్కయం

భోజదఖాక్షి వేడుగఁగఁపుంజము రాకయె రాజుహార్మిన్.

14

క. అని యిట్లు చెలిపి కలహం

శనముని యొకకొంతవడికిఁ జంద్రార్ధకిరీ

టుని వీడుకొని నిజేచ్ఛరీ

జనియెం దదనంతగమున సర్వసహపై.

15

సీ. కలకంఠములు నోరుకాయకగ వడిఁ గుయ్యఁ

బమ్మినయిలమీఁదితెమ్మ దియ్యఁ
 బరిమళసుమధలభరముచే దరు లొప్పఁ
 దేటుదాటులమోత దెసలఁ గప్పఁ
 గుసుమాయుధుండు పుష్పకోదండము ధరింప
 వలిగాడ్చుపుప్పొడి వసుధ నింప
 శారికాశుకహంససంచారములు మీఱఁ
 బూదేనెనోనలు పొంగిజాఱ

తే. జాతి గడుఁ గుండఁ బాంథులు భీతి నొంద
 జీర్ణవర్ణాలి రాల లేజిగురు గ్రాల
 మంచు తెఱవీడ శృంగారమహిమతోడ
 జగతిఁ దగెఁ గాంతవాసంతసమయ మంత.

16

వ. అట్టి మధుమాసదివసంబులయం దొక్కనాడు.

17

క. ఆరాజు భక్తి జూడఁగఁ, గోరి మహావృద్ధభక్తకుంజరతనుడై
 శ్రీరమ్యంబగుతత్పరిఁ, జేరఁగ నేతెంచి రాజశేఖరుఁ డంతన్.

18

సీ. చని యప్పురముఁ జొచ్చి తనముది మేర్పడఁ
 గోల చేవిగఁ బూని తూలికొనుచు

గోడనీడలఁ జేరి కూర్చుండఁ గోరుచు
 నకట! మహాదేవ! యని పలుకుచు

బారెడు చనువెను బడలికచే వంగి
 మోకాళ్లపైఁ గేలు మోపికొనుచుఁ
 బిటిదెస నెవరైనఁ బిలిచిరో యని నిల్చి
 బయ లాలకించి విభ్రాంతి గొనుచుఁ

తే. జుట్టుకొని నవ్వుచిలుతలఁ దిట్టుకొనుచు
 నెండ కడ్డముగాఁ దాళవృంత మిడుచుఁ
 బనికిమాలినోవితమునకు విసిగి

వృపునిసభఁ జేర నరిగి తన్ని కటమునను.

19

చ. దలముగ వేడియూర్పు లెగఁదట్టఁగఁ జెప్పుట లూర భూమిపై
 నలసతఁ గూరుచున్న శరణాగ్రణిఁ గన్గొని రాజమాలి బె

గ్ని భయ మంది లేచి చని కేవలభక్తి నమస్కరించి యీ
యలఘుడు చాల డస్సెగద హా! యని నెమ్మది నార్తి నొందుచున్.
సీ. ఆతపహరణార్థమప్పుడప్పటువితానము లేయబంచి వెంట నెనుమాంబు
పులు వైనఁ జిలీకి కప్పురము వీనులనూఁది మేలిచందన మెరమేగి తాళ
వృంతంబు చే బూని విసరి జంబీరనాగరమిశ్రతక్రంబు హరసమర్ప
ణము చేసి యింతింత నాలుక ద్రవ మూరఁ బట్టి నొంత సేపటకి సేద
తే. దేఱి చరమూర్తి కన్నులు దెఱిచి విసయ
భరితుఁ డగు రాజుఁ గనుగొని భళిర! పార్థి
వేంద్ర! నీభక్తి వన్నియకెక్కె మమ్ముఁ
బోలుబడుగులఁ బ్రపంగఁ బుట్టి తొర!.

21

తే. బాపురే! యకార! విమలసద్భక్తిపూర!
నిన్నుఁ బొలంగఁ గలరె? యేనృపతులైన
సకలజగములు నిండె దావకసమాఖ్య
యనినఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి యయ్యసనివిభుడు.

22

చ. చపలుడ దుష్టవర్తనుడ శౌర్యగతాత్ముడ దుర్మదాంభుడఁ
గుపితుడ లోభదూషితుడఁ గ్రూరుడ దంభుడ భక్తిహీనుడఁ
వ్యవగతసత్యవాక్యుడ దయారహితాత్ముడ నైననన్ను నీ
విపు డిటు సన్నుతింప నగునే? శరణాగ్రణి! యన్న నవ్వచున్.

23

ఉ. కూకదమార! యాత్మ నుతి గూడదు భక్తుల కన్న సీతీచే
నీకరణి న్వచించి తిపు డింతియె కాని భవత్సమానుఁ డే
లోకమునందు నెంచినఁ గలుంగఁగనేర్పున? దీనలోకర
క్షాకర! నిన్నుఁ గాంచితి హృదబ్జము సంతస మందె నెంతయున్.

ఉ. మారవిరోధిభక్తులకు మాటున దాచక యగ్ని సాక్షిగాఁ
గోరి వరించుభామినులఁ గొంకక కొమ్మని యిచ్చువార లీ
ధారుణి లేరు నీ వొకఁడు దప్ప నహా! యిటు లుండఁ జెల్లదే!
సారవివేకధైర్యగుణసాహసముల్ శివభక్తకోటికిన్.

25

ఉ. ఇంతుల నిచ్చుమారఁ డని యే మును చాలంగ విన్న వాడనై
సంతస మంది వృద్ధవశ సంభవ మైరది గాన న్నిట్టిచోఁ
జెంతల సేవసేయుటకుఁ జేడియ యొక్కతె యొప్పు నంచు నే

- నెంతయుఁ గోరి వచ్చి తిట నింతులు లేరని వింటి నీ కికన్. 26
- క వినియును భక్తిగుణాధ్యుడ
వని నినుఁ గనువాంఁచ నిచటి కరుదెంచితి నా
కనుఁదమ్ము లలరె నే నిఁకఁ
బనివినియెద నన్న జడిసి పార్థివుఁ డనియెన్. 27
- తే. అనఘ! జంగమవర్య! మదాలయమున
కరుగు దెంచి శివార్చన మాచరింప
కెటుల: బావచ్చు నీవేళ నిందు నిలువుఁ
డన్ని పనులు విచారిత మవల ననిన. 28
- క. భార్యారహితుఁడు సేయుస, పశ్చాదివహంబు గొనఁగవలదని ధరలో
సార్యులుపలుకఁగవినియును, మర్యాదయెఘాజగొనఁగమాకిటనీచేన్.
వ. అనిన భూవరుం డిట్లనియె. 30
- క. స్వామీ! యున్నది యింకొక
కామిని మీదాసి కరుణఁ గాంచి సపర్యా
ప్రీతిమము గైకొని మామక
థామము పూతుంబు సేయ ధన్యుడ నగుదున్. 31
- క. నావుడు మును భక్తాళికి, నీవెలదుల నిచ్చియుండు నెలఁతుక గలవం
చివనిన నెట్లు నమ్ముదు, భూవర! మిథ్యోక్తులాడఁబొసఁగు నెయనినన్.
- ఉ. శరణవరేణ్య! నాపలుకు సత్యముగా నొకయింతిమాత్రమే
యొరు లడుగంగ రాకునికి నున్నది కామిని లేనియట్టియా
పురుషుఁడు చేయునట్టి చరపూజ యనర్హమటంచుఁ జిత్తమం
దరయక రమ్మ మామకగృహంతరసీమకు వేగ నావుడున్. 33
- ఉ. పక్కున నవ్వి యాకిపటభక్తచరుండును నీదుభక్తి పెం
పెక్క జగంబు మెచ్చుఁ జరియించితి వింటియె కాని లోపలం
జక్కినయాస పెంపు పిడిచేయఁజాలవు లోభవృత్తి నీ
కెక్కడ సంభవించె బరమేశ్వరుఁ డిగతి కిచ్చ మెచ్చునే!. 34
- ఆ. అసిమిలోనిదొకటి యమ్మెడుదొక్కటి, యనినచందమయ్య నవనినాథ!
భార్యదాచి యింకఁ బడఁతులులేరని, చాటఁబనిచితౌర జగతియందు.
- క. గుఱియిడి పరువెత్తుదు నని, పఱిఁజేరఁగ వ్రేల్చెడంత తక్కువ యైనం

గొఱతయకాదేయించుక, తఱిగిననియమంబు మోక్షదంబగు నె? నృపా!
 క. భూమిని మున్నుటలువది, నోములునొకరంకువలనన్మూనంబగు నో
 సోమాన్వయదీపక! నీ, భౌమిక మిఁకఁ దెలిసేవేయుఁ బలుకఁగ నేలా?
 ప. అనిన మానవేంద్రుం డయ్యా! తొయ్యలం డాచియుంపితిని పెక్కు
 భంగు లానతిచ్చితి రీవాక్యంబు లస్తద్భుద్భిసంపాదనహేతుకంబులు
 గాని నన్ను నిరాకరించుట గాదు భవత్సన్నిధానంబున నాగుణదో
 షంబు లున్నట్లు విన్నవించెన మన్న నచే నవధరింపవలయు నాకుఁ గల
 లలనాజనంబు లందఱు మహేశ్వరాధీను లైనకతంబున నెయ్యంతి
 యుండు పెఱుంగక లోకంబునజనంబులు రాజనకీక భార్యలు లేరను
 కొని రింతియె క నిగణాధీశ్వరు లరుదెంచి చంచలాక్షి నర్పించుటయు
 నేను నాయెడ లేదని యసచిపుచ్చుటయు లేదివ్వడు మీ రేగుదెంచి
 కాంక్షించితిరి గావున సమర్పించెద దానిం దైకొని నన్నుఁ గృతా
 ర్థసిం జేయు మనిన నక్కుహనాజంగముం డిట్లనియె. 38

సీ. అను వైనసతు లెల్ల నయ్యలపాలుగాఁ
 గొఱమాలి చిక్కినకుటిలమతియొ
 మాటనూ పెఱుంగదో నోటిగయ్యాళియొ
 యాచారహీనయో యే సురాలొ
 పనికంజయో యింటిబాసనబిడ్డయొ
 వెఱిచెయ్యిములదో చిఱగొట్టొ
 తెవులు గొట్టియొ వైసుదిఱినమేదో
 యోజమాలినదియొ వీజగొట్టొ

తే. యెవ్వరికి నక్కఱకురాని యిగురుబోడి
 బోర మల్లన్న పాలన్న పోల్కి మా కొ
 సంగఁ దలఁచితివో జాలు జాలు నీవు
 సంగ మటు లుండనిమ్ము రసాతలేశ!

39

ఉ. నావుడు స్వామి! యీయవగుణంబులలో నొకటైన లేదు త
 జ్ఞీనదాభవేణియెడ శ్రీకర స్వగుణాభిరామ దీ
 నావనశీల జంగమపదాంబుజభక్తివినిశ్చలాత్మ దే
 వావలి కైన దానిఁ గొనియాడఁదరంబె! యటండు లోకముల్. 40

- క. జంగముఁ డిట్లును వర్తకుఁ, డంగడి నమ్మంగఁ జిక్కినది యిద్దేహో
రంగైననస్తు వన్న, ట్లంగన బల్మంచిననుట కక్కజ మయ్యెన్. 41
- క. నెలఁతుక యిలఁ గల చెలువల, తలసొమ్మని మమ్మువలలఁదగిలింపకు మీ
పలుకులువలనలివేణుల, కలమెక్కడభక్తియెచటఁ? గువలయనాథా.
- వ. అనిన రా జట్లనియె. 43
- ఉ. ఏల నిరాకరించెద? రహీనగుణాకర యైనబాలికా
నూళిని వేడునట్టిచరమాన్యున కాత్మశరీరకృత్తికై
వాలున నొల్చి తీసి చెలుచంబుగఁ జెప్పలు మల్చి యిత్తునో
కాలగళస్వరూప! సముఖంబున నేటికి! రాయబారముల్. 44
- చ. అటు గొనిపోయి యొక్కమణిహర్ష్యతలంబున హీరరత్నసం
ఘటితసువర్ణవీరమునఁ గాయజనంహరుమూర్తి నుంచి హృ
త్పుటగతసమ్మదంబు వెలిఁ బొంగఁగ నాత్మసతీలతామ న
చ్చుటి కొకచేడచేతను వెసం బిలిపించెను దత్త నంబునన్. 45
- ఉ. అందెలు మ్రోయ లేతనగ వచ్చుపువెన్నెల గాయ మోముడాల్
చందరు నిందసేయ బిగిచన్దవ యద్రులతోడ రాయ మై
నుందనమింపు రోయ జడకూడఁటి చీకటిచాయ మూయ నా
చందనగంధి వచ్చె విభుచక్కికి సిబ్బితి యామతింపఁగాన్. 45
- క. చనుదెంచి విభునిభావము, కనుసన్నం దెలిసి శరణకంఠీరవన
ద్వనజాతములకు వందన, మొనరించి భయభక్తులమర నుగ్గలిపలికెన్,
- ఉ. ఓమహితప్రభావగుణ! యోకరుణాబలరాశి! యోగురు
స్వామి! యజాదిదేవతలు నన్నుతి సేయఁగలేనియట్టి మీ
కోమలపాపవదము కుంతిశభక్తి నుతింప గాఁ దరం
జే! మము. బోలువారి కని తప్పగా మితనేత్ర క్రమ్మటన్. 48
- తే. వీకుమెలుగుబొక్క చెలుకు నఁ గలరుచి
మూఁగ శబ్దవి నమ్ములు గ్రహింప
లేనిపగిది దానినపదాంభోజ
భక్తి నెలియ నాకు శక్తి గలదె? 49
- చ. నినుఁ బొకగంటి హృత్ప్రేమ నీగఁ దే గఁ గంటి క్రమ్మటన్
జననము వీడఁ గంటి సరసంబుగ ముక్తికఁ ద్రోవఁ గంటి బా

- వనశరజంగమావలికృపాపరిపూర్ణతఁ గంటిఁ దొల్లి చే
 సినసుశృతంబు లీయెడలఁ జేకురఁ గంటిని మంటి నెంతయున్. 50
- వ. అనిన జంగమవర్ష్యుఁ డి ట్లనియె. 51
- ఉ. పోయెడివాని నన్ను నట పోవఁగనీక భవద్యరుండు తాఁ
 దీయనిమాట లొప్పు ననుఁ దెచ్చె మదంబుజపాణి వేడినం
 గాయజవైరిభక్తునకుఁ గాయము చర్మము నొల్చి సంబవుల్
 సేయఁగఁ జాలుదయ్య యింకఁ జెచ్చెర రమ్మనియంచుఁ జెప్పుచున్.
- చ. జనవరుఁ డాత్మమోహవివశత్వమునందున భార్య నింతగా
 ఘనతరఁ జేసి గాక మును గంటిమె? వింటిమె? యిట్టిదైర్యవ
 ర్తనల నటంచు నెంచియును దభ్యము గాంచఁ దలంచి వచ్చితిన్
 పనరుహపాణి! నీవినయవైఖరిఁ జూడఁగఁ జాలు దంతకున్. 53
- వ. అనిన నవ్వధూవతంసం బి ట్లనియె. 54
- సీ. వాదించి గురువింట వైచునారిచె కాక కలుగునే? యమ్మున కలఘుశక్తి
 నూటిగానాడించునూత్ర ధారిచె కాక జంత్రంబునకు నాట్యశక్తిగలదె?
 త్రిప్పకులాలునిదేకాక దారుచక్రమునకుఁ గలుగునే? భ్రమణశక్తి
 గిరిదరిఁ బల్కి పల్కించువారిచెకాక గుహలకుఁ గల్గునే? కూయశక్తి
- తే. యటులఁ దావకకరుణ నాయందు నిలిచి
 త్రిప్పినట్టివిధంబునఁ దిరుగుదానఁ
 గాన సద్భక్తి నడుచుమార్గం బెఱుంగఁ
 బరమశరణాగ్రగణ్య! యోగురువరేణ్య!. 55
- వ. అని మఱియును. 56
- చ. కటకట! యిట్టివేసవిని గాల్చుడఁ గంటకశర్కరావృతో
 త్కటపథదూరభూమిఁ దిరుగం బని యంతటి దేమి వచ్చె? మి
 క్కటముగఁ గానుశించె నరకాళ్ళను బొక్కులు బాదరక్ష లే
 మిటికిఁ దొడంగరైతి? రని మీనవిలోచన పల్కెఁ బల్కినన్. 57
- చ. అలికులనీలవేణి! భవి నంటనినేమము మాకు భూమిలో
 పలిపశుజాల మెల్ల భవివర్గము కానఁ దదీయకృత్తిచే
 మలచినయట్టిసంబవులు మెట్లుదు మేసరణిన్? శ్రమంబు మొ
 క్కులముగ నెంత దోచినను గాయఘంబున కంతమున్న దే!. 58

ఉ. చిక్కినవారికే వగలఁ జెందుదు నింతియె-కాని మున్ను మా
కెక్కడ నెవ్వరు న్యగవ రెన్నడు నీ విపు డార్తి నొంది మా
పొక్కులు గాంచి పొక్కెదవు భూతదయార్థన వేమి చెప్పనో
చక్కెరబొమ్మ! నీపలుకుచందము డెందముకుందుఁ బాపెడున్. 59

తే. పలికితివి చాల చల్లనిభాషణములు
వింటి మిప్పుడ చెవులకు విందు లయ్యెఁ
బలికినట్లన యుండునో భావశుద్ధి
కలన వేఱయి యుండునో తెలియదయ్యె. 60

ప. అనిన నయ్యతివ యి ట్లనియె. 61

సీ. నిర్వృతచకస్థితి శరవభక్తాళికిఁ దనుమనోధనములు దాఁచఁబోక
యొసఁగుచు సద్భక్తి నుండెడువారికి శీతలకరహాలి చిక్కుఁగాక
తక్కులు విద్వేలుదంభంబుపామరత్వముకొమకపటవర్తనము లొదవు
వారిచేఁ జిక్కవచ్చినకాయకర్తములువేఱుగఁజేసి యమృతపదముఁ

తే. బాయఁజాలుదు నయ్య! యిప్పట్లునందుఁ
దెలిసి యుండియు నాడంగవలసి యిట్లు
లాడితిరి నామది పరీక్షఁ జూడవలయు
నని తలంచినఁ జూడుఁ డోయకలుపాత్త!. 62

చ. అనవుడతండు పల్కు 'ననితా! ఘనకూపముఁ గాంచి యెంత లోఁ?
తన దగుదానిలో నడిగి యందలిమ న్నొకముద్దెఁ దైనఁ దే
జనఁ' డనుమాడ్కి భాక్తికవచస్సముదాయముఁ జూపవచ్చుఁ గా
ని నడువ శక్యమే? యనిన నీరజలోచన ధీరచిత్త యై. 63

క. తనపతిఁ గని యీఘనువ, ద్వనజాతములకు మదీయతనుచర్మము గొ
బ్బున నొల్చిమల్చి సంబవులొసరిచి యిమ్మనిన నమ్మదోన్న తమతియై.

క. సాహసము మీఱ సతివై, మోహించుచుకయులేక ముఖమునదై ర్యో
త్సాహములుదోఁపబుద్ధము, బాహువునమర్పశరణవల్లభుఁ డనియెన్.

ఉ. మందున కాకు దెమ్మనిన మ్రాసిమొదల్ దెగఁజూచి నట్లు గో
రం దగఁ జీరుదాసిని గరంబున గొడ్డలి గొన్నయట్లు నీ
పందితి కత్తి సంబవులకై సతిఁ జంపఁ దలంచినాడవో!
యెందున దుర్బదాంధులు మహీపతు లన్నవిధంబు గన్నడెన్. 66

తే ఇంతద్రోహుల మైతిమే యింతి జంపఁ
బంపఁ బెండ్లికుమారుడు వఱదపోవ
గౌరికళ్యాణములు పాడుకరణి యయ్యె
మేము సుఖ మంద దలఁచుట మేదినిశి!.

67

చ. జనవర! మాకు సంబవు లొసంగెడువాడవయేని నీగతిన్
ఘనముగ రద్ది గానియక కామిని జేరగనీక మమ్ములం
గనుఁగొననీక చాటునకుఁ గైకొనిపోయి తదంగకృత్తి మె
ల్లన వదలించి మల్చి యకలంకమతిం గొనితెమ్ము పూనెదన్. 68

మ. అనినన్ భూపతి మ్రొక్కి దేవ! భవదీయాభీష్ట మెట్లైన నే
నొనగం జేయుదు యామమాత్ర మిట మీ రుండుండు పూనెజ్జవై
నని యట్లాతని నుంచి కాంతయును దా నభ్యంతరావాస మొ
య్యనఁ జేరం జని హస్తకల్పితకృపాకాగ్రంబున స్నేర్పునన్. 69

క. అక్కాంతవీచుచర్తము, గ్రక్కున నాజంగమయ్య కాల్లాదికి రా
నొక్కింత దిగించి సంబవులక్కజముగఁ గూర్చివైఁడిహరి వారణమున్.

క. జతనముగ నుంచి భస్మన, హితతాంబూలంబుగొనుచు నెంతయుభక్తిం
గుతలపతిమౌళినిడియది, యతిరయమున దెచ్చియుంచెనాతని యెదుటన్.

మ. ఉచినఁ గాంచి యోనృపకులోత్తమ! మా కనుమానమయ్యె నీ
పనిజనుఁ డైన నింతవడిఁ బన్నఁగ నేర్పునె? మున్ను నీగృహం
బున నివి యున్న వేమొ మసిబూ సివి నేరెడుకాయ లన్న భూ
జనములు మెత్తురే? కొనుము సంబవు లే లీకఁ బోయివచ్చెదన్. 72

ఉ. నావుడు భీతి నొంది నరనాథుండు వల్కు మహాత్మ! నేఁడు నీ
సేవకురాలిచర్తమునఁ జేసితి నింతియె కాని మున్ను మా
తావున మీ కొసంగుటకుఁ దాచినవాడను గాను సర్వభూ
తావలి సాక్షి నమ్ము విడనాడకు నన్నన నాతఁ డుగ్రుండై. 73

చ. పుడమిమగండ నీనుడవు పొందయిన న్నిజకాంతచర్త మే
కడఁ దెగఁగోసినావొ యది కన్గొనెనం దరుణిలలామ యు
న్నెడ కిటు రమ్మ పోద మని యెంతయు సత్వరవృత్తిఁ బల్కినం
నడయక యయ్యె దోడికొని తాఁ జని మూర్ఖ మునుంగుకామినిన్.

సీ. అతనికిజూపియోయంగన! చరమూర్తియగుదెంచినాడు లెప్పునినయంత

గనువిచ్చితెప్పిటి కరములు మోకాళ్ళపై నూనితనుభరమూనివెన్ను
వెనుకకు విడిచి యా ఘనునిగటాక్షవీక్షణమునమునుపటికరణిజర్తు
మలరిసాంపెక్కు దేహముగల్గిలేచియాత్మాంఘ్రిలకెఱగినయతివఁగాంచి
తే. పార్థివునితోడననియెనీపద్మగంధి, మేనుగోసినజాడయేమియునుగాన
రాకయున్న దిసీమాటమాకుఁదెలిసె, నెన్నివిధములనీవైజమేలమాను?
క. కోకిలతో సరి యగునే? కాకము? వజ్రంబుసాటి గనునే పటికం
బాకరణి భక్తవర్యా, నీకముతో నీవు పోల నేర్తువే? యధిపా!.

చ. పోలఁతులమిన్న సర్వగుణపూర్ణ యటం చనురక్తి నొంది నీ
జలజదళాక్షి నయ్యల కొసంగక డాచినవాడ విప్పు డె
ట్టులఁ దదనూనచర్తము కటుక్కునఁ గోనెద వింతమాత్రముం
దెలియనివాడఁగాఁ దలచితే ననుఁ జాలు మహీశ! నాపుడు౯. 77

ఉ. నాతిని డాచినాడ వని నాయెడ నేరము పూన్వభాకుఁడీ
యీతటి నీవు చూడ రచియించెదఁ జర్తముఁ గోసి సంబవుల్
భూతపతిస్వరూప యని బోటిని డగ్గటి కృత్తి యొల్వఁగాఁ
జేత నిశాతహేతి నతిశీఘ్రముగాఁ గొనినంతలోపల౯. 78

వ. ఆజంగమరూపంబు విడనాడి మహాదేవుండు. 79

సీ. ఒకకేల మొనవాలు సికపట్టి వినుజాలు
మొలతోలు నెమ్మేనఁ దెలుపుడాలు
చేతఁ గంకటితుండు చెంప జాబిలిచెండు
కెడల జేజేపిండు జడలదిండు
గుదిగొన్న మెడఁ గప్పు నుదుట ప్రేలెడునిప్పు
కసికరంబునునొప్పు కనులమెప్పు
చెలువైనసామేన నల రెడుగనుచాన
పలుకు తేనియసాన నలుపులీన

తే. వెండకొండఁ బోయవెలగి త్తవై నెక్కి, బాసవాలుగములుబలసికొలువ
నాకసంబుపుడమి నలమినవెలుగునఁ, గాన నయ్యె జేసికంటివేల్పు.

తే. ఇట్లుప్రత్యక్షమైననర్వేశ్వరునకు, బుడమిసాష్టాంగమెరగియాధూమిభర్త
ఫాలతలమునఁ గెం గేలుగిలుకొల్పి, యధికసగ్గుక్తియు క్తినిట్లనినుతించె.

ద్విపదగర్భసీసము.—

శ్రీపార్వతిలోల! శ్రీజనపాల పాపాభివాతూల! భక్తానుకూల!
 పన్న గాధిపహర! పాండుశరీర! సన్నతసురవార! జననవిహార!
 నందిశకంఖాణ! నాట్యధురీణ! వందాచుసంత్రాణ! వసనిధితూణ!
 భర్తాద్రికోదండ! పాలితాజాండ! నిర్మలగుణకాండ! నిర్భావదండ!
 తే.యక్షనాయక! మిత్రహవ్యాసినేత్ర! శిష్యతాసురగోత్ర! చిన్మోక్షసత్ర!
 మేళసంభవభంగ! పృథ్వీశతాంగ!, పాశమోచనచెంగ! పద్మేశసంగ!
 వ. అని యిట్లు సన్నతించు భూవల్లభుం గనుగొని దయారసభరితాం
 తరంగుం డై యాలతాకుంతాంతకుం డిట్లనియె. 83

ఉ. రాజకులవతంస! యవురా! దృఢచిత్తుడ వీవె యెన్నఁగా
 నీజగమందు నీకు సరి యెవ్వరు? నీరమణిలలామ యా
 నీజలజాక్షిధైర్యగతి యేమని చెప్పఁగ వచ్చు? మాహృదం
 భోజము విష్వసం దనరె భూనుతి! తావకభక్తి కెంతయున్. 84
 తే. ఐన నొకమాట చెలిపెద నవనినాథ!
 కామభోగానుభవములఁ గాంత నీవు
 పేర్కొ గొన్నాళ్లువ రించి పిదప నాగ
 మాంబికాసుతుఁ డుండుకళ్యాణమునకు. 85

మ. చని యా శైవధురీణుఁ గాంచి సకలాశాంతతాయాతభ
 క్తనికాయాభవత త్వగోష్ఠి మది నుత్సాహంబుతో నెప్పుడు
 న్వినుచుం దద్విమలప్రసాద మచట స్వేమారు సంతృప్తిగాఁ
 గొనుచుం గొండుకకాల ముండి తుది న న్నూడంగ రమ్మారెనన్. 86

శా. ఆరీతి నిరిజాధినాథుఁడు నదృశ్యాకారుఁ డైనంతటన్
 నారీరత్నముతోడ నద్భుతమనోనాభీకుఁడై స్వామిసా
 కాదుండై బొడచూపి మోక్ష మెడఁ గాఁగం గొంతకాలంబు సం
 సారభ్రాంతి దగిల్చెఁగా యని జుగుప్సంజెందె రా జత్తఱిన్. 87

చ. నిజగురుమూర్తి కేవలవివీలగభావరమూర్తి చక్రివం
 కజభవముఖ్యనిర్జరనికాయనుతామల కీర్తిసేవక
 వ్రజప్రౌడయానువర్తి ఘనభక్తసముచ్చయచక్రవర్తి శి
 ప్యజనమనుప్రదానవిలసద్గుణపూర్తి విలాస మొప్పగన్. 88

మ. చనుదేరం బొడగాంచి భక్తి నెదురై సర్వంసహనాథుఁ డం
గనయుం దాను నమస్కరించి కడువేడ్కం జేము దోడ్చెచ్చి యొ
య్యన రతోన్న తేజీపై నునిచి యర్ఘ్యాదిప్రపూజావిధుల్
దనరం జేయుచు స్వాగతం బరసి చిత్తం బూనఁగా నిట్లనున్. 89

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయమహామహిమం బడెట్టిదో
భావజవైరివృద్ధతరభక్తవరాకృతి దాల్చి నచ్చి మ
ద్భావపరీక్ష చేసి పరివారముతోఁ దనరూపు చూపి సా
ఖ్యానహయావనంబు ద్విషదంతకఖడ్గము నిచ్చె మెచ్చుగాన్. 90

తే. ఇచ్చి నిజవఖసంప్రాప్తి కెడము పెట్టి
చనియె గురుసార్యభౌమ! యీచంద్రవదన
దైర్యవిస్ఫుర్తివలన నహార్యచాప
దర్శనం బయ్యెనేడు నా తపము పండె. [రుదా?

క. అనవుడు గురుండనునదియొక, ఘనమా? భక్తులకు శివుఁడుగనుపడుట
మునుకుమ్మరగుండయ్యకు, తనరూపముచూపివయసుదయసేయఁడొకో?

క. మానినిధైర్యము పెద్దగఁ, బూని పచించెదవుతోంటిపొలఁతులలోని
చానసరియగు నెభక్తిని, థానంబున కనిన జడిసిధరణిపుండనియెన్. 23

క. ఎటుగక యిటుగొనియాడితిఁ, దెఱవనునాతప్పనైచి దేహమ్మును బెం
పఱముగఁ దరుణులుభక్తిం, జఱపినవిధమానతిమ్ము సంశయమెడలన్.

వ. అనినఁ దద్దేశికశ్రేష్ఠుం డిట్లనియె. 95

ఉ. శంబరవైరివైరిపదసారసభక్తగణార్చనక్రమా
లంబనితాంతకల్పపకలాపమహాన్నతభూతధాత్రిభృ
చ్చంబ సమస్తలోకనుతనత్యవదోనికుగంబ వీరసం
గాంబ యనంగ నొక్కసతి యంచితవృత్తిఁ దనర్చు నెంతయున్. 96

ఉ. ఆతరుణ్యబాహు పతి యుంబర కేరస, జెందుషిష్టుటకా
భాతకదూరసద్గురుకృపాకలనంబున భక్తిచిత్తయై
ఖ్యాతి జనింపఁగా కదురు కాయక మూని తదీయలభిచే
వీరిగ నేవురయ్యలకుఁ బెట్టు నిరంతర మీప్పితాన్నముల్. 97

—భక్తి వీరసంగాంబ కథ. —

చ. ఇది వ్రత మూని సుల్పతరలేఖణభావవివేచనార్థమై

- మదనవిరోధి యామగువమందిరసీమకు జంగమాశృతిఁ
గదిసిన గాంచి మొక్కు కుతుకంబున బూజ లొనర్చి పడ్రసా
స్వదమగుభోజనం బిడిన సంతస మొప్పు భుజించి యంతటన్. 98
- చ. పడతిరా! నిత్య మైదుగురుభక్తుల కన్న మొసంగి కాని వే
కుడువపు సీగృహంబునను గుమ్ములు గాదెలు లేవు సీకడం
గొడుకులు లేరు తెచ్చియిడఁ గూలి యొనర్చిన సీదుపొట్ట కే
గడుచుట దుర్లభంబు దినకాయక మెట్టిదో మాకుఁ దెల్పుమా. 99
- వ. అనిన నానతి యిట్లనియె. 100
- క. కలిమికిఁగారణంబు బలుగాదెలుగుమ్ములు గావు సీదుస
జ్జలరుహభక్తి గాని యిది చాలగఁ గల్గినఁగల్గి లేనిచోఁ
బలితపులేనిచూడ తుణభంగురమై చనుమేటిభాగ్యముం
దలఁతురె దొడ్డుగా జగతిఁ దావకభక్తులు మానసంబునన్. 101
- వ. అని మఱియును. 102
- చ. అనుపమమైన మద్దురునియానతి భక్తిగణార్చనార్థమై
ఘనతరభక్తి సీకదురు కాయక మొక్కటి పూసి దీనిచే
ననుదిన మస్తదియనియమాచరణం బొనఁగూడఁ జేతు నో
యనఘతరాత్తి! యంచు వినయంబునఁ బల్కిన నాతఁడిట్లునున్. 103
- క. కాయకము దలఁపఁ గొంచెము; పాయకసీసేయుచున్న భక్తార్చలకా
దాయముచాలదుదినగతి, యేయనవునజరుగుననినింతియతనితోన్.
- చ. ఉరుతరపుణ్య! మీ రెఱిగియుండియుఁ బల్కుటచోద్యమయ్యెము
న్మరణలు కొద్దికాయకమున నృహంజంగమపూజ నల్పరే?
ధరణి నటన్న నప్పగిది దప్పక చేసినవార లెవ్వరో
తరుణి వచింపుమా యనినఁ దచ్చరణాగ్రణి కాపె యిట్లనున్. 105
- ❦ చక్రిమాచయ్య కథ. ❦
- శా.ము న్నొక్కండు పయోజగర్భబలభిన్నఖ్యామరాసీకను
త్యైన్న త్యాశ్రయపాదచంద్రధర గేహస్వాంతపద్మండు వి
చ్చిన్నాఘండు సమస్తలోకజనతాసేవ్యుండు నొచ్చిమా
దన్నాఘండు గలండు జంగమపదార్చనక్తుఁ డిద్ధారుణిన్. 106
- ఉ. ఆతఁడు భక్తి నిత్యము గణాలయసీమలి కేగి తప్పటి

- జాతము దంప టోళ్ల కడ జాతినబియ్యము చేరె డేరి సం
 ప్రీతి దలిర్పఁ జెచ్చి తనప్రేయసి కిచ్చిన నాపె వానిపై
 భూతి విదల్చి యొక్కబలుపుట్టికలో నిడి యాక్షణంబునన్. 107
- క. గురుకృపచే నక్షయమై, పరగినబియ్యంబు వండి భవభక్తసము
 త్కరమునకు నన్న మొనఁగుచు, వరతరకల్యాణపురిని భాసిలునంతన్.
- చ. బసవఁడు తత్క్రమం బెఱిగి భక్తుల నందఱిఁ బిల్వ బంచి మీ
 బసలకు వచ్చి యొక్కశివభక్తుఁ డులూఖిల మున్న భూస్థలి
 న్దులవికీర్ణ ధాన్యకణము ల్గానిపోవు నతండు రాకము
 న్నై సకలమందిరస్థులు నింపుడు దంపెడుచోట బియ్యముల్. 109
- ఉ. ఆవెనుపేదభక్తునకు నందఱు ముంగలభంగి నీగతిం
 బ్రాపానరింప మే లనుచు బల్కిన వారలు సమ్మతించి త
 ద్రాపిత మట్ల సేయ భవదూరుడు మారఁడు తొంటిశీతనా
 రేవకడం బిరానఁ జని శ్రీరఘకొత్తఁ దదంగణంబులన్. 110
- క. మెండుగ నుండిన సన్నపు, దండులములు గాంచి బసవదండాధీశా
 ఖండకృపామతి నేడిటు, పండువుగా దొరికె ననుచు భావంబులన్.
- ఆ. అచటనున్న జూచియాతండులంబులు, మోయుకొలఁది పెద్దమాటగట్టి
 మోచి తెచ్చియింటిముంగిటనిలిచిని, జాంబుజాక్షి బిలువనతిరయమున.
- చ. ఎదురుగ వచ్చి బోటి హృదయేశ్వరుమూపున మూట గాంచి లో
 నొదవినభూతిమై ననియె నోగుణభూషణ! నిత్యచన్య చే
 వదలితి వేల? చూచి గణనర్థము నవ్వరె! బియ్య మట్ల నేఁ
 డొదులుగ నబ్బె నంచుఁగొనుటొప్పనే? తప్పనిదోచదాయెనే? 113
- క. కీవము శీలము చెండును, గావటిలోఁ గుండలట్లు గావున ధరపై
 తీరము గలుగక శీలము, బోవిడి పుంజుతయనపొందుట మేలే?
- వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 115
- ఉ. కానిని నిత్యమై పరగు కాయకలభియె కాని వారి నే
 నేమియు వేడి తెచ్చు టొకయంతయు లేదు శివుం జెలుగు నా
 నేమము టోళ్ల చుట్టు కడు నిండుగ నుండంగ శాలితండుల
 ప్రామము దంశనాభూతి ప దొర్లుట గాయని జంగమార్చుకై. 116
- క. కొనితెచ్చినాడ ననవుడు, వనితామణివలికె వారిచనతులలోన

న్దును పెన్న డిట్లుచిలికినె, యనుకొనఁ గావలదె? బియ్యమధికముగనినన్.
 చ. చిలుతలు దంప తోళ్లకడఁ జిందెనె చూ డిది యేమి వింత యి
 తైఱఁగున నొల్కఁబోసిరి గదే యని తల్లులఁ బిల్చి వారితో
 నెఱుఁగఁగఁ జెప్పఁగావలదె? యేటికి దెచ్చితి విట్టి నేతకుక
 గఱమెడవేల్పు తాఁగరూ గాంచునొ కాంచఁడొ నీవ యెంచుమా,
 మ. అనువుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు క్రమ్మట వేగ నేగి తా
 మునుకొని తెచ్చుచోటుల సమూలముగా నవి చల్లి తొంటిలా
 గునఁ దనచారె డేరికొని గొబ్బునఁ దే నవి గాంచి మెచ్చి చే
 కొని సతి వండి భక్తవరకోటికిఁ బెట్టె మనోహరాన్నముల్. 119

వ. అంత.

120

క. చారునివలనం బసవఁడు, మారనిసతి వల్కునట్టిమాటలు విని నే
 నేరనివని చేసితి నేఁ, డీగతిమై వారిమహిమ మెఱుఁగక యకటా!
 చ. అని మదిలోన నెంచి రయమార గణావలితోడ మారయా
 ఖ్యునిగృహ సీమ కేగి వినయోన్నతి మారని గాంచి మ్రొక్కినం
 త నతఁడు భీతిమై సతియు దానును జాగిలి మ్రొక్కి వేసవే
 ల్విసతు లొనర్ప భక్తిసమవేశుఁడు శ్రీబసవేశుఁ డిట్లనన్. 122

చ. అనుపమమైన మీవ్రతమహత్త్వమెఱుఁగక వేద లంచుఁ జే
 నినయపరాధ మొక్కటి వచించెద భక్తులయిండ్లతోళ్ల దా
 పున మునుపటికంటెఁ బరిపూర్తిగ బియ్యము లబ్బునట్లుగా
 నొసరిచినాఁడ మీకరుణ కొయ్యనఁ బాత్రుని జేసి కావరే. 123

చ. అని యిటు వల్కుచున్న బసవాధిపువాక్యము లాలకించి మా
 రనిసతి విన్నవించె బ్రభురాయ! దయామతి మీరు మమ్ము సా
 క నెనరు పుట్టిచేసితిరి గాని తలంపఁగ నట్లు మేము చే
 కొనుటకుఁ జాలువారమె? యనుంతితమన్నియమంబు దక్కఁగాన్.

ఆ. సద్గతిప్రదాత మధ్యుఁ డిచ్చిన, నియమవృత్తి దప్ప నేఁడు చాల
 దొరకె నంచు కొనిన ధూర్జటి మెచ్చునే? పరగ కేగిరాశిఁ బట్టఁజనునె.

క. మీ రెఱుఁగని దేమున్నది, సారదయాహృదయ! దేవసంగన బసవే
 శారాధననిరతుం డై, వారనుపగ బసవఁ డాత్మవాసముఁ జెందెన్.

క. ఎప్పటియట్లుల మారఁడు, గవ్వరగంధియును ద్రాసు గాయకవృత్తిం

దప్పక జంగమపూజన, లోపపగఁగావించుచుండెనొడయలు మెచ్చన్.
 వ. అది గావునఁ గాయకంబు లధికంబు లని స్వల్పం బని యెన్నుంబని
 లేదు సద్గురుకటాక్షంబునఁ గొంచెంచెన నధికం బపు ననిన దరహాసిత
 వదనుండై యతం డవ్వా! సీగురుఁ డిచ్చినకదురు గనుంగొన వేడు
 కయ్యెడు నది యెట్టిదియొ చూతము తె మ్మనుటయు నట్లు కాక
 యని యాసంగమాంబ సత్వరంబునం జని రాట్నంబున ధార మా
 ధారంబుగా నున్న కదురు దివియునంతలోనె పెళిక్కున నడిమికి
 దునకలైయుండినం గని గుండియ యుల్లు రన బెండుపడి మూర్ఛ
 మునింగి కొంతసేపటికిఁ దెలిసి తత్తండంబులు హస్తతలంబున నిడి
 కొని శోకవ్యాకులితచిత్తయై బాష్పజలంబు లురుల నిట్లని విలపించె.

అ. ఎదురు లేనిభక్తి చిదురుప గానీక
 యదరు బెదరు మదిని గుదురనీక
 ముదురకరుణ నన్ను చదురుగాఁ బెనిచెడు
 గదుర మద్వృతంబు గాచు కుదుర.

129

ఉ. హా! సుగుణాధ్యదేవకవరాంచితహస్తపయోజదత్త! యా
 హా! సతతాంబికావరపదార్పనబృందసమర్చనాకరా!
 హా! సుతమిత్రబాంధవభరాధిపదాతృజనోపమేయ యా
 హా! సురభూజకల్ప పృథయైతివి యే నిక నేమిసేయుదున్.

130

క. అని చగలమిగులఁ బొగిలెడు, చనితామణిగాంచి కపటభక్తుండనునో
 వినుతార్థతశీలా నీ, ఘనమోహభ్రాంతి నేడుఁ గానఁగనయ్యెన్.

131

చ. మునుకొని వెక్కుగా నినుపముక్కుగు వెక్కుచు నేడ్పునారి నెం
 దున గన మిట్టి భ్రామికము త్రోవ నెం భక్తికి నాసమాలి చే
 నిన గణపూజ బాంధవశిరేభయఁ జెంతయు మెచ్చుఁ గాక యి
 యనవున నాజంజనమహర్ణవమగ్నతఁ జెందవచ్చునే.

132

తే. కదురుమీఁద నెంతకాంక్ష సీమండిన

చెరవ చెండు మూఁడు చెచ్చి యిత్తు

నగవ కుండు మనిన పనిత యాతనిఁ గాంచి

యెలుగు మంద మొంక నిట్లు లనియె.

133

చ. శరణవరేణ్య నాప్రియుఁడు శర్కపక్షంబునఁ జెందు బిమ్మటన్

కరుణ దలీర్ప మధురఁ డఖండితజంగమవర్యపూజనో
త్కరము లొనర్ప మీకదురు కాయకలభి నటంచు నిచ్చె నా
కరుదుగఁ దీనిభక్తి నది యాదిగ తత్కృమ మొప్పు జర్పితిన్. 134

తే. ఇపుడు నాజీవ మగునది యిట్లు లయ్యె
నయ్య? నావ్రత మీడేర నానతిండు
గురుపథంబునఁ జెందెదఁ గొడుపడక
యనిన దరహాసవదనుఁ డై యతఁడు పలికె. 135

ఉ. కాయము వీడెదే కదురు కాడకుఁగా మని నాసవీడఁగాఁ
జేయవు బాగురే? యినుపసీలకు సౌధము గాల్చు గూడునే
మాయలఁ బెల్లియంత వెనుమక్కువఁగల్గిన వెండివైడులం
జేయఁగ బంచి యిచ్చెదము చేకొను మీకదు రట్లు గానిచోన్.

క. యావజ్జీవోపాధికి, నేవెర వొనరింతు కొమ్ము నెలత కదురుకై
చావకు మని తనజోలిం, దేవి పసిడిజాతియొకటిదిగిచిరయమునన్.

క. ముందరవైచినసతియది, యందకనామదిగ్రహింప కయ్యయొమాయం
జెందంజేయఁగఁ దగదే, కందర్పారాతిమూర్తి కరుణింపు మీకన్.

తే. ఇంక నివ్వాఁక్కిఁ బలికితివేని దేవ !

నీకు నీయాన నెలవిమ్ము నీలగళుని
గూడ నరిగెద నను మదిఁ గొంకులేక
తతశివార్చనవేదికా స్థలమునందు.

139

క. భావం బలరఁగ యొకగుహ, గావింపఁగఁ బంచికదురు ఖండంబులతో
నావివరముజొరఁజోవఁగ, భావజహారుడింత మెచ్చిప్రమథులతోడన్.

క. ప్రత్యక్షంబై నిలిచిన, నత్యంతకుతూహలమున నయ్యంగన స
న్న త్యభినుతు లొనరించిన, కాల్యాయనివిభుఁడు కరుణ గడలుకొనం

తే. కామినీమణిఁ గైకొని కమలసంభ [గన్.

వామరాధిపనుతిపాత్ర మైనరౌప్య
ధారుణీధరరాజ్యంబుఁ జేరి ప్రమథ
కాండలీలావినోదుఁ డై యుండె నంత.

142

వ. అదియునుత గాక.

148

క. ఆజనిరథనిబలశరద, వ్రజగి రిరుదుసింహాసమధురాసుగనదహా.

రుజహూ ద్రకరిరథాశ్వభటబనాలయ మొప్పుబురి పుడమిజంబురనన్.
వ. అప్పురంబునందు. 145

రాద్రసత్తక్క కథ. ❀

ఉ. చొక్కపునూనృతో క్తపురనూదనపాదపయోజభక్తి పెం
పెక్కుగుణానుశక్తి గిరిశేఖరనామవిరక్తి సేవక
ప్రాక్కరినాఘనంచయవిపాటనశక్తి వహించి రాద్రస
త్తక్క ధరాతలంబున మహామహిమాయతి నొప్పు నెంతయున్.

ఉ. పంచశిలీముఖారిపదభక్తుల కెప్పుడు తద్గుణాధ్యని
ర్వంచకవృత్తిబూజ లనురాగముతో నొనరింపుచుం జగం
బెందక నన్యదైవముల నెప్పుడు పల్కక మ్రొల నెవ్వరం
కించి వచించిన స్వనినకేవలస్థం జరించుచుండగన్. [దై

క. తరుణిదృఢభక్తిధైర్యము, లరయంగధరక్లెలదెలుపహారుడొకచరుం
యరుదెంచి తద్గృహంగణ, పరిసరమున నిల్చిఘంటవాయించి వెనన్.

క. భిక్షాదేహియనగ విని, యాక్షణమునదర్శివేడియన్నముగొని యా
ప్రత్యుత్తరకల్పచని, భిక్షకునకు బట్టు మనుచు బెట్టం బోవన్. 149

క. మెతు కొకటి క్రిందజాతిన, నతడక్కటికంబునొందిహరిహరియనదా
నితడేటి జంగమని సతి, యతికుపితమనన్మయగుచు నడచెం దర్శిన్.

చ. అడచిన తినొంది యతడడుగులవీరము నించి తూలుచుం
బుడిపిని వారిలి కోల బిగబూని హరి యని లేవబోవ నీ

నుడు వికమాను మంచు మది నూల్కొను నాగ్రహవృత్తిగ్రమ్మఱం
బెడతలవ్రేయ సొమ్మసిలి పెక్కుగ దుగ్గిఖము పిక్కటిల్లగాన్. 151

చ. తగిలిన దిక్కు జేనడిమి తామసి రక్కసి దోసకారి న
న్నగపడవీక మ్రింగు తుణమైన నిలం దగ దీడ నన్ను గా

వగ నిక నెవ్వరో గరుడవాహన యంచు జనంగ వెంబడిం
నెగబరువెత్తి చేకొండి తెడ్డవ చెన్ననరంట మోదినన్. 152

చ. వెనుదెసఁ జూడఁబోక తలవీడఁ గటిచ్చదమూడ గంట మే
వని బడవ్రేయ మాము కళదియ్యనియూర్పులు మీఱ బొంతజా

నధరమెండ బెట్టుగ నురయున జెప్పుట నిండ నొక్కవ
దృష్టజనె తత్పరిశ్రమపుంగవకోటి వనించుచుక్కిక్కి. 153

చ. చని గణకోటిఁ గాంచి మదిసాధ్యస మందఁగ నిల్చి వారితో
ననియె మహాత్ములార! యొకయంగన యిప్పురి దుర్మథాంధవ
ర్తన బలుస త్రజంగమవిదారణశీల యటంచు మున్ను నే
విననికతంబున న్నది వివేకవిహీనత భిక్ష కేగితిన్. 154

గీ. ఏఁగి దేహి యన్న నింతి చిట్టడచూచు, తైడ్డుతోడ కూడుఁదెచ్చి వెట్టి
దానితోన వీఁపుతాటయె త్తఁగమోదె, నన్ను లారమిన్న కనుచుఁజూపి.

గీ. దిక్కు లేనివాఁడు తిరిపె మె తైడ్డువాఁడు, వీఁ డటంచు జారవిడువఁబోక
పాడి నెఱపవలయు భక్తాభిమానులై, కావరయ్య నన్ను గరుణతోడ.

క. పాడి విచారించియె ము, న్నోడధరానాథుఁ డాత్మసూనునియనువుల్
దూడకయిదోలఁగఁజేయఁడె, వేడుకవినుఁడాక్రమంబువివరింతుఁడగఁ.

శ్లో. చోడరాజు కథ. శ్లో.

చ. వసుమతి సింగరానగరవల్లభుఁడై చను చోడఁ డనృభూ
వనమితినించుచున్ హితులఁ బాలనసేయుచు వీరశైవగో
ష్ఠిసలుపుచున్ శివాధవునిసేవయొనర్చుచు సత్యసంధుఁడై
దెసఁ యశంబునిల్చి జగతీతలమేలుచునుండు సంతటన్. 158

ఉత్సాహము. ఆరసాధినాథనూనుఁ డంత నొక్కనాఁడు ర
త్నారమైతనర్పుస్యందనాధిరాజ మెక్కిన
ద్వేరికాహఞ్జారవాళివెంపు సొంపు నింపఁ ద
త్పరవీధి నేగుచుండ దైవయోగ మొందుటన్. 159

చ. గురుగృహధేనుతర్లకము గొబ్బున నడ్డమువచ్చి భీతిచే
నరుగఁగ లేక తద్రథసమాయతచక్రవిఘ్ననంబున
స్తరణము నొందఁ గాంచి నృపనందనుఁడెంతయుఁ జింతనొంది హః
హరహర! యంచు నేగె నగరాంతికపుష్పవనీధరిత్రికిన్. 160

సీ. అంతటఁ దద్దేను వటవీఞ్ఘంబున
బోవుమేయుచుఁ బాలు చేపువచ్చి
వత్సంబుఁ దలఁచి యంబారవం బిచ్చుచు
రయమునఁ జనుదెంచి రథ్యభచ్చి
పడియున్న పృథుకంబుఁ బొడగాంచి మోము మో
మునదువ్వుచును జను మొనలు మూలి

- నై నంటఁజేయుచు మేను నాఁకుచుఁ జుట్టుఁ
దిరుగుచు గన్నీరుఁ దెచ్చుకొనుచుఁ
తే. దోఁకసిగలువినరుచుదుమ్మనోరఁ, గరచియెత్తుచునిలచినల్లడలుగనుచు
బండ్లుకాళ్లువిడల్పుచుఁబంచితంబు, నొయ్యనొయ్యనవిడుచుచునున్న
ఉ. పట్టగరాసిదుగ్గిఖమున బజ్జజనంబులు విస్తయాత్తులై [రనుచు.
చుట్టునురాఁగ నేగి మొరనుద్దినక నృపతోరణంబునం
గట్టినగంట గొమ్మనను ఖంగనఁ జిమ్మిన నాలకించి యా
బెట్టుగునాన మేమనుచుఁ బృథ్వీవరుం డరుదెంచి యచ్చటన్. 162
- చ. కన్నులనీరుజార మనుగ్రమ్మిననోరను జొంగలూర వా
ల్లన్నులఁబాలు గార మొగసాల రవం బొనరించు నైచికి
న్విన్న దనంబుదోఁపఁ బృథివీపతి డగ్గరిచూచి యేటకో
నన్న యొనర్చి కూయిడుట శంకర యంచు విచారమగ్నఁడై. 163
- క. ఉన్నెడను నాత్మ తనయుడు, చెన్నగ రథ మెక్కి పురివిశిఖ నేఁగఁగ నా
నన్న మటుగురునిఁజత్సం, బున్న తరథ చక్రనిహతి నొందుటఁ దనతోన్.
- చ. పురజనులెల్లఁ జెప్ప విని పుత్రునిశత్రునిరీతిఁ జూచి న
త్వరమునఁ జంపఁగావలయుఁదర్ల కనూదను నంచు పౌరపా
మరుగురుబంధుమిత్రబుధమంత్రి సమాజముఁగాంచి ధైర్యవి
స్ఫురణఁదలిర్పఁ బల్కె నృపపుంగవుఁ డత్తరి మధ్యవర్తి యై. 165
- క. తనయేలుభూమిలోపలి, జనములు గావించుపాపనంచయ మెల్లం
దనుఁ జెందుననగ తనయుం, డొనరించినపాపఫలము లొందకచనునే.
- క. కొంచెము గాదిది యెంచఁగఁ, బంచమహాపాతకములపాటి దఖలు నే
పంచనచే సుతమోహం, బుంచిన సింధాఘఫలము లొందకచనునే.
- క. నామదిఁ దోచినచందం, బీమెయిమీ కెటులదోఁచు నేర్పడఁజెపుడా
యోమహితులార! యనవుం, డామాటలకేమిదోఁచు కందలునొకటై.
- ఉ. సన్నుతకేర్తిసంధరిత సర్వోగంతరసత్యసంధ్యలో
కొన్నత! ధర్మశాస్త్రవిధు లొప్పగి మీఁగె కించింపారు మే
మెన్నడిదేమిగల్గు పరమేశ్వరుఁ డిగతీఁ దెచ్చ నింక మీ
కన్నదికాను పంచు తముఁగ్రమ్మినదుగ్గిఖము నాఁగిపల్కినన్. 169
- క. విని నృపుఁ డవియేవారల, యనుమతిగా నిశ్చయించి యావత్సము పఁ

- దన తనయునిఁ దెగవ్రేయుం, డని తలవరిజనులతోడ నాజ్ఞాపించెన్.
వ. ఇట్లాజ్ఞనొసంగిన. 171
- ఉ. అంతకమున్నె వచ్చి భవనాంతరమందువసించి యయ్యయో!
యెంతటికర్తినైతి పరమేశ్వరద్రోహము సంభవించె నీ
చిగితదొలంగుమార్గ మిక చెందదు వేటొకరీతి నాత్తదే
హంతముదప్ప దంచు వివశాకృతినున్న నృపాలనందనున్. 172
- చ. కని తలవర్లు మొక్కులిడి కన్నుల నీ రొలుకంగ దేవ! మీ
జనకుడు సాహసించి నినుఁ జంపు మటంచు ననుజ్ఞ నిచ్చె న
ప్పనిమెయి వచ్చినార మని పల్కిన సంతనమంది యార? నా
తనువుకృతార్థతం దనరె తప్పె మహాఘము లోకనిందయున్. 173
- చ. జనకుఁ డనుజ్ఞనిచ్చుగతి సల్పుడు మీరలు సత్వరంబు యా
ఘనుడు జలాభిషేచనముఁ గైకొని చల్వలు గట్టి పల్చగాఁ
దనువున భూతిఁబూసి యటుత నృదురాకసరంబులేసి హృ
ద్వనజమునందు దేశికపదంబులునిల్పి విలాసధుర్యుఁ డై. 174
- క. ఇలువెడలి ఖడ్గకరులగు, తలవరులును దాను నేగుతనుజన్తుని ని
శ్చలధైర్యకలనవిని భూ,తలనాఘుడు మెచ్చి చూచుతలపుననంతన్.
- చ. పరకవిబంధుమిత్రనృపవర్ణము మున్నుఁగవత్సభాగృహం
తరజచులెల్లఁ దో నడువఁ దర్లకమిల్లినచక్కీ కేగి ని
బ్బరముగ మున్నె వచ్చి యట భాసిలుపుత్రుని గాంచునంత న
వ్వరగుణశాలి తండ్రి కనివారితభక్తిని మ్రొక్కి నిల్చిన్. 175
- వ. అయ్యెడఁ జొరజనంబు లత్రైటంగంతయుం గనుంగొని యత్యంతదుః
ఖాక్రాంతులై యొండొపలతో నక్కటక్కట! యీభూపాలుం డను
పమానశౌర్యధైర్యగాంభీర్యచాతుర్యసత్కార్యోదార్యసౌందర్యసౌ
కుమార్యదివిశేషంబులు గొనియాడం దగుప్రోడలదూడకై తెగం
జూడఁ వలంచెనే యనువారును గట్టితనంబున కోడక కడుపునఁ
బుట్టినపట్టి నిట్టు చేసె నింక నీపట్టణంబున నెవ్వరి నెట్టునేయఁ డను
వారును మోహంబులలోఁ బుత్రమోహం బధికం బని యూహిం
చక సాహసంబున సితనిదేహంబు దునుమం బంచె నాహా! యనువా
రును నొక్కండె నుతు డీక వెక్కు లే రని యిక్కమానుని పక్షింపు

కోలేక మీఁద దుఃఖంబునం జిక్కు ననువారును నంగడిపిథి తురంగం
బులు శతాంగంబు సిద్ధికోనిపోవ ముంగిలికివచ్చి మగుడిపోవం గా
ల్లాడక యావత్సం బడం గెంగాక యిక్కుమారుపుంగవుండు చేజేత
ఘాతయొనర్చెనే యనువారును నిత్యలోకస్తుత్యసత్యసంధుండు
గావున సీభూవరుండు నావారు లాతివా రనుమాటఁ దక్కి యిట్లుగా
వించి నిందాహత్య లేడఁబాపికోని కీర్తిమంతుం డయ్యె నింతవాఁ
డేలోకంబుననైనఁ గలఁడే యనువారును ధర్మంబుదప్పక నిర్మలాంతఃక
రణుండై పుత్రుని శత్రునిగా విచారించిన దైవం బాదుకొనవలదేయను
వారును బ్రాణంబుమీఁదవచ్చిన నాత్మత్రాణపరాయణుండై తొలం
గిపోవక జనకాజ్ఞోల్లంఘనంబు నేయక యొప్పె యీతం డెంత సుపు
త్రుం డనువారును మాకుం జూడ నిట్టిసాహసుల కిత్తరి సీశ్వరుండు
ప్రత్యక్షంబై శాశ్వతైశ్వర్యంబు లొసంగి దయ నేయకపోడని తోఁ
చుచున్న దనువారును నై గుంపులుగూడి చూచుచున్న సమయంబున.

చ. శరణులకెల్ల మ్రొక్కి యతిసాహసమాత్మ నలంకరింప భూ
వరతనయుండు మేటితలవర్గను గన్గొని జాగుమాని మ
ద్గురు డెటులానతిచ్చె నటు గొబ్బుననేయుఁ డటన్న వారు. 171
కరగతి నాతనిం దునుమ ఖడ్గమొర న్వెడలించి వ్రేయఁగాన్. 178

తే. నాలు పుపుమాలయై ధరావరునిపట్టి
గుణుతగవిలిన దలవరు లధికవిస్త
చూత్తులై యేమి దోచక యాగి నవ్వుఁ
దోకనిమొగ మొక్కఁజేక్షింపు చున్న నంత. 179

చ. నిరువముండై నగోపతి ఘణిల్లనిరాన మొనర్ప మేదిసీ
వరునకుఁ కత్తుమారునకు భక్తసమూహికి గాఢసమ్మదో
త్కృగముదలిర్పఁ బారిపదతండవిలాసముఁ బ్రీతిఁగూర్ప స
త్కరగతివచ్చినిచ్చె పసుథాధరచాపుఁ డుమాసమేతుండై. 180

చ. నిలిచినఁ గాంచి యాధరణి నేతె వినూతనకౌతుకంబునక
జలిమలజేనియల్లునకు జాగిలి వందన మాచరించి ని
చ్చెల నిరుపాయ నిర్గుణ నిశాకరశేఖర నీలకంఠ ని
ర్మలితపలాశి నిత్యశుభదాయక నీరధితుఁ నిర్మలా. 181

చ. అని వినుతించురాజుగని యబ్జధరుండను నీదుసాహసం
బునకు భవత్తేనూజునియపూర్వపుభక్తికి మెచ్చువచ్చు నేఁ
డని తరలభ్యమోక్షపద మందగ రం డని వానితద్గురుం
దనయుని ధేనువత్సముల దారనగేంద్రముఁ జేర్చె గావునన్. 182

ఉ. నామొఱనాలకించి కరుణామతిఁ జోళిసృపాలురీతి న
* మృముడుతంద్రులార విని యూరకయుండకురయ్య యన్న నా
సాములుచెప్పి రావెఁది శాంతిదయారసభక్తు లిట్టిరం
చేముగణింపఁ జాలము మహేశ్వరుఁ డైన శివుండుదక్కఁగాన్. 183

ఉ. ఇత్తరి నన్ను మోచె నని యీపు వచించితిగాని యాపె దు
శ్చిత్తయటంచు నెవ్వరునుజెప్పఁగ ము స్విసలేదుగాన నీ
యుత్తలపాటుఁ జూచిన మృదోక్తుల నంగనరాదు గాన న
య్యుత్తమశీలఁ బిల్వపలయు న్దరియిచ్చటకెల్ల నారయన్. 184

చ. అనవిని భిక్షుకుం డనియె నక్కట! యిక్కడి కేలఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచెద? రాపె పేరువలఁప న్నది తల్లడిలంగఁ జొచ్చె మీ
మనమునఁ గ్రవ్వఱంగ ననుమోదఁగఁ జూచెడువేడ్క పుట్టినం
ననువునకాసఁ జెంద విహితంబని తోచినఁ బిల్వనంపరే. 185

క. నావుడు బిక్షక! యూరక, నీవేటికి బెదరె దిట్లు నిలు మిచ్చట నిఁ
గావఁగ మాభారం బని, పాపనుతో సారె నమృతముకుచు వారల్.

చ. అనుపమ భక్తిశీలయగునంగన నీడకుఁ బిల్వబంపఁగాఁ
జనదు తదాలయంబునకు జాగున నందఱ మేగి యిమ్మహా
త్మనివచనంబులెల్ల నిజమో మృషయో పరికించివత్తమం
చనఘతకాత్మ లేగి రపు డయ్యను దోడ్కొని యాపె యింటికిన్.

మ. చని యమృతానినిబూజలంది యని రోసాక్షీపతంసంబ నీ
ఘనసద్భక్తికి నీయుదారతకు నీకారుణ్యసంశీలవ
ర్తనకుం బాడియె భిక్షుకుం డయిన నేతద్భక్తుని న్తోడ నీ
వినయంబెల్లను గానుపించె శరణు ల్విన్నఁ భలీ యందురే. 186

ప. అనిన నయ్యంగన యిట్లనియె. 189

ఉ. ఒప్పున నన్ను మీరెఱిగియుండియు నెట్లు వచింప నెందు వా
తప్పులు వల్కువారలకు దండముదప్పునె నాదుమ్రోల నే

- చొప్పునఁ బల్కెనో యడిగిచూడుండు ము న్నిట నీతఁ డన్న వా
రప్పుడు భిక్షుఁ గాంచి యని రంకలు మోములఁ గిన్ను దోఁపఁగాన్.
- ఆ. అడచె నిర్నిమిత్త మంగన యని సభామధ్యమందు కల్లమాటలాడఁ
దగునె మించ నాదుతప్పు నీ యెడఁగల్గి, యెంతకైనదగుదు వెన్న ననిన.
- క. నారాయణనారాయణ, నేరం బేమియునులేదు నెలఁతుక నాపై
నూరక నాడె ననంగా, నేర మని మహాగ్రహంబు నిగుడఁగ నడచెన్.
- చ. అడచిన శ్రీహరీయనుచు నయ్యలదిక్కు గనంగ నంతలో
నుడువకు మన్న శబ్దమని నూల్కొని క్రమ్మట నంత యాతఁడ
ప్పడతుక మ్రొల నిల్పె జగభావముమాని పృషేంద్రవాహుఁడై
జడలు కపాలమాలికలు చంద్రకీటము నూల మొప్పఁగాన్. 193
- తే. ఇట్లు సన్నిధిచేసి సర్వేశ్వరుండు
మెలఁత! నీభక్తికెంతయు మెచ్చునచ్చె
రవునుచుఁ బుష్పమయవిమానమ్మునందు
నునిచికొని పోయెఁదైలాసమునకు నంత.

194

- ఉ. అచ్చట నున్న భక్తనరులందఱు నందఱు విస్మితాత్మలై
యెచ్చటనైన జూచితిమె యిట్టిమనాత్మము కాంతవర్షిచే
చిచ్చులకంటి దేవరను జేకొడిం బ్రహరించి లోకముల్
మెచ్చగఁ జెందె నత్కృప నుమేశశుభాకరతారశైలమున్. 195
- క. అనిపలుకుచున్న వారలఁగనుగొని యొకభక్తుఁడనియెఁగమలాంధకరుం
దనులయమోదికననో, యనఁకుండు తత్పవము తల్లియదికట్టిప
మ. అసమానోత్తరశైలనాథ త్వనిధి నిష్ఠాపానుఁ డీశానభ [నన్.
- క్లిసముత్సాహుండు నిశ్శబ్ద క్షణంత తీర్థప్రసాదోపభో
గి సమస్తేంద్రియసిగ్రహంబు నిలుత్కర్తి ప్రభాత్రంబు ర
క్కసి బ్రహ్మయ్య యనంగ భక్త యుఁ బొక్కం డొప్పు నిద్ధారుణిన్.

+ఇది రక్కసి బ్రహ్మయ్య కవి, శిష్య

- సీ. అతనిమహాత్మ్య మత్యద్భుతం బట్లన్న నింటికి చరమార్తు లేగుదేర
నైదుదినములుండియనువువారందఱి మసిన న్నంపింటికిఁబునీను
సమ్మతించిరేనిసరసాన్న పానము ల్గొనుచునుండుండనియునుచుగొంత
కాలంబు చనె నని చాలయవేటులై పోవంగఁ దలఁచినఁ భావ నీక

తే. బలిమి చెరఁబట్టియప్పటపగిదివారి, పూజసల్పుచునుండుము పూటలిట్లు
లతఁడు ప్రతమానిచరియింపనవనిజనము, లందఱావిధమారసియచట

తే. సంతతము వీరి యింటికిఁ జనిన నంది [నచట.

కామనోహర భక్తలోకింబులోన
నయ్య లొకకొండతేమొకో యాగ్రహంబు
వెడలి క్రమ్మటిపోవరేవిధము చలవ.

129

తే. బొమ్మరక్కసి యొక్కటి భూతలమున
శరణతతిమ్రొంగ భక్తవేష మనిపేరు
తీరుగావించుకొను వారిఁ దినుచునుండఁ
బోలుగాకున్న నిట్టియద్భుతము గలదె.

200

క. అనిసంశయించుధరణీ, జనముల యనుమాన మెల్ల నడలించుటకై
మనసిజ సంహారుడవుడ, త్యనుపమ సంతోషపూరితాత్ము డగుచున్.

సీ. చలిపోరువాసిక మెఱయంగఁబైఁగట్టెభసిత త్రిపుండ్రంబునొసఁలఁబెట్టి
పుఘసూత్రగతలింగపేటిప్రక్కకు ద్రిప్పిచెంగుజార హొరంగుచేలగప్పి
నీలిచల్లాడంబుమేలికానెబిగించి వాలుముమ్మెనవాలుకేలనుంచి
సన్నపురుదురాక సరములుమెడఁబూని గండవెండెరమొకకాలనాని

తే. పంకి మొలఁజెక్కి దంతపుపావలెక్కి
తమ్ములమువేసి మేన గంధంబుఁబూసి
వితతయాకావనసౌందర్యనిభ్రమంబు
లలగ నొకచరమూర్తియై యద్భుతముగ.

202

తే. రక్కసి బ్రహ్మవరమందిరమున కప్పు
డరుగుదేఁగాంచి యతఁడు సాష్టాంగ మెరఁగి
కలితరాజవదుపచార కలనఁబూన్చి
వినయమున నున్న బ్రహ్మయ్యఁ గని యతండు.

203

మ. భలిరా! రక్కసి బ్రహ్మ యివ్వసుమతీభారస్థభక్తావళిం
గలయం జూచితిగాని నీదువీనత్యాదుణ్యగాంభీర్య ని
శ్చలభక్తార్చనశీలదానగుణముల్ చర్చింపలే దెందు నే
డెలనిం జెందె మదియమానసము నిన్నీక్షింప జైవోత్తమా!

204

ఉ. ఎప్పుడు నిన్నుగూడి చరియింపగ వేడుకపుట్టె మాకు నీ

విప్పని కియ్యకొమ్మనిన నెంతయు సంతసమంది దేవ! నే
నొప్పితి నట్లు మీరిచటనుండుండు పల్కినమాటఁ గ్రమ్మఱం
దప్పినఁ బోవసీయ నని దాని కొడంబడి నిశ్చయార్థమై. 205

తే. తా నతం డిచ్చు భూతిహస్తమునఁ బట్టి
యతని నుదుట ధరించి నీవనిన యట్లు
నిలుతు మని పల్కి మఱియొక్కనిమిషమునకు
మాకు పనియున్న దిక పోదుమా యటన్న! 206

చ. గడునుదనంబా! కోడిగమొ! కల్పియొ! చూడఁగ నీస్వభావమో!
గడగడకొక్కమాట పలుకం దగవే! మును నీకు నీవ యి
క్కడ వసియింప భూతిఁగొని క్రమ్మఱబోయెద నన్న సన్న నే
విడుతునె యేల నీభ్రమలు విశ్వము మెచ్చునె బాసదస్పినన్. 207

తే. ఇటకు రానేది పోనేది యింతవంత
గలుగునే లగ్నమవుడె 'నాగబలి' యనెడు
సామిత నిబద్ధియయ్యె నీజాడఁజూడ
ననిన దరహాసవదనుడై యతఁడు పల్కె. 208

ఉ. మాగుణముల్ దలంప బహుమార్గములెన్నఁగనేల? నీకు నే
చ్చాగతుఁ డైనజంగముండు స్థావరమై యొకచోటనిల్చునే
సాగి చనంగనీకఁ జెరసాలను నన్నిడఁజూచినాడ లో
నాగముంబుట్టలో సముడునా యిచె పోయెద నడ్డగింపుమా! 209

చ. అనవు డతఁడు పల్కె శరణాగ్రణి మీర లెటుంగనట్టి శా
స్త్రనిగమచోదితంబు లగుధర్మము లెందున నైనఁ గల్గునే
మునుపొనరించునా నియమము స్విడ యిచ్చటనుండి నేడు నా
తనువునఁ బ్రాణము ల్లలఁగ తర్లగనిత్తునె నిన్ను నావుడున్. 210

ఉ. థాదుణి వేదచోదితఫలంబుల భక్తసపర్యసల్పువా
రాఠయ వారింపుమటు లాగి యునర్పితి గాని నీక్రయం
గారియఁ బెట్టి బూన్చుటలు గానముబాలిక నీసపర్య యే
తీరున నీడనుండుటకు వరదు పోయెద నన్న సుగ్రుడై. 211

క. వలఁజ్జెఁ తెక్కలార్చిన, బులుదెగనిచనంగఁగదె పొమ్మెటుబోవం
గలవే. యని బెట్టిదముగఁ, బలికినచరమూర్తితీవ్రభయదాక్షిణ్యమై.

ఉ. బెబ్బలియఁగునే చెవులబిల్లిల బత్రిక వ్రాసి మున్ను నీ
యబ్బకు నీకు నేమయిన నిచ్చితినే చన నీకపట్ట నీ
బొబ్బల కేమిపేరు సరిపో? నటియించితికాక తొల్లి నీ
రబ్బినబాలె జంగములయందరితో నను సాటిచేసితే. 213

ఉ. వచ్చినభ క్తకోటి దలవాకిలి వెళ్లంగనీకపట్టి నీ
యిచ్చుగ బందినుంచు ఫలమెల్లఁ గనంబడఁజేతు నన్ను నీ
విచ్చట నడ్డగించ కింక నేటికిచూచెదు రమ్మ పట్టుమం
చచ్చటబాసి సాగ నతఁ డడ్డమురా నవలించి తెచ్చెదన్. 214

క. మొలసురియఁ దినగఁబోవఁగఁ
దొలగక బ్రహ్మయ్య యతనిఁ ద్రోచి యటకు పోఁ
గలవో పొమ్మని డగ్గరి
కలయంబడి పట్టిమోది కలకలనగుచున్. 215

ఉ. పట్టినపట్టువీడనన పారుపమా యింక నెట్లుపట్టెదో
పట్టుము నీవటంచుతఁడు వైలగుడు న్నదిసేమిదోచ క
పట్టునఁ జింతనొంది ప్రతపద్ధతిమానుము వచ్చె నింక న
న్నెట్లుల మెచ్చు శంకరుఁ డిహీ యని భక్తులు నవ్వకుందురే. 216

క. శీలముదొరగినఁజిమ్మట, నేలా కాయంబు దీని నెడసేయుటయే
మేలని హృదయాబ్జంబున, కాలాంతకుసెల్వ గండగ తైఱఁగొనఁగాన్.

ఉ. అంతటిలోన నీశుఁడు దయామతి సన్నిధిచేసి బ్రహ్మ నీ
యంతటి శీలవంతుఁ డింక నారయగల్గునె పల్లవించె మ
త్స్యంతమునేఁడు నీదయినవాంఛిత మిచ్చెద నన్ననాతఁ డ
త్యంతకుతూహలంబున దదంఘ్రిలకుం బ్రణమిల్లి వేడుకన్. 218

చతుర్విధకంఠము:—

గౌరీశ వరఘ్నశారస, పూరా కామారిశేష భూషణసోమా!
వారాశి సుజనసోమా, ధారా హేమాద్రిచాప తారకరామా.

ప. అని ఇట్లు సన్నుతించి దేవా! భవదీయదర్శనంబుకంటె వాంఛితం
బొం డెద్దియైన నొక్కటివేఁడది మదియనికేసనస్థానేకభక్తసహి
తంబుగా నన్ను భుజ్యనంబుఁ జేప్పలయు నని విన్నవించిన నట్లు
కాక యని శంకరుం డందఱుబువ్వుకారూఢులుగావించి నిజధామం

బుసకుం గొంపోయె నట్లు గావున నిప్పుడతియు నారక్కసి బ్రహ్మ
య్యవిధంబున నీశ్వరునకుఁ దిరుగంబడి తత్పదంబు గాంచె నని చెప్పిన
నచ్చటిభక్తవరులందఱు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది రౌద్రసత్త్వం
బెక్కువిధంబులం గొనియాడి నిజనివాసంబులకుం జని రదియునుం
గాక.

220

— శాంతసత్త్వ కథ. —

తే. సంతతాత్మీయభక్తినిశాంతకుసుమ
మంతమాయాపహరణవిక్రాంతశర్య
చింతనామృతపూరిత స్వాంతయగుచు
శాంత సత్త్వ వెలయును సంతతంబు.

221

సీ. ఆయింతియొక్కనాఁడాత్మవల్లభునకుఁ దలయంటినలుగిడిజలకమార్పు
వేళదోసెఁడునీరు వెలిజల్ల నాతఁడు గని యిదియేమినిష్కారణంబ
నీరుజల్లితి వన నెలఁతుక వినియును విననట్లయుండిన విభుఁడు గిసిసి
నామాట నీచెవి నాటదో గర్వమో యన నెఱ్ఱెగమ్మున నల్లనల్ల
జే. చిటునగవుతొంగలింప నోజీవితేళ !

మీమదికిఁ దోచియుండియు నాముఖమున

· వినగ వేడుకయైన దద్విధము తాన

మాడు పిమ్మటఁ దెలిపెద ననిన నతఁడు.

222

చ. అటులగునంచు వే జలకమాడి మఱుంగులుగట్టి భూమిపె
న్నిటలముఖాంగదేశముల నిల్పి శివాక్షమణుల్ ధరించి ధూ
ర్జటిభజనాంతమందునఁ బ్రసాదము భక్తులతోడఁగూడి యా
దట భుజియించి లేచి ప్రమదం బెసఁగంగ సుఖోపవిష్టుఁడై.

223

మ. తనభార్యామణి దగ్గఱం బిలిచి కాంతా! సంగిక్త సీరుచ
ల్లి నవృత్తాంతము చెల్పుమా! యనిన పల్లెయంచుఁ గెల్లోడ్చి యి
ట్లను మనోహర శబ్దనాత్మమగుఁ జేయక యోగసత్త్వనా
పనితామాళి మహావింగపము దుర్వారంబుగాఁ జేయఁగాన్.

224

ఆ. తత్తపోగ్ని వెడలి ధరణిఁ గ్రమ్ముచు నిటు

రాగఁ గాంచి డాసి రాకనూంక

· జలముఁ జల్లి దాని మలఁగఁజేసితి నన

నింతితోడ నాథుఁ డిట్టులనియె.

225

ఉ. ఎక్కడిచెల్లె లేవితప మెక్కడి కానన మేటిమంట లే
దిక్కునఁ బుట్టె గాంచి తెటు తేకువనార్పితి వెట్టివంతయుం
బుక్కిటఁ బట్టినానొ ననబోడిరొ బొంకులు చాలు నన్నఁబెం
పెక్కిన భక్తితోననియె నిందునిభావన తాల్చిమీఱగన్. 226

తే. ఎచటనోనున్న దాని నీవిటులఁగాంచి
తనఁగ నేటికి భూతలమందు నెందుఁ
దెలియ దూరశ్రవణదూరదృష్టు లీశ్వ
రాచ్ఛకుల కబ్బుటరుచె యెట్లనిన వినుము. 227

క. శ్రీ వసఖపావభక్తుఁడు! నేదాగమకథితనియమనిశ్చితుఁ డనువి
చ్చేదుఁడు కళ్యాణమున, న్నేదరకేతాఖ్యుఁడొక్కమేసరియొప్పున్.

— శ్లోకేతయ్య కథ. శ్లోక —

ఉ. ఆతఁడు సంతతంబు గగనాంతరముల కేగి వేణుసం
పాతయొనర్చి తెచ్చి నిజపత్నియుఁ దానును జీరి వానిచే
జేతికొంది జల్లెడలు సిబ్బులు చేటలు చూచువారికిం
బ్రీతి జనింప నల్లి పురవీధుల నన్ని తవీయల్బిచేన్. 229

చ. శరణనరేణ్య! బూజనలు సల్పుచుఁ దానొకనాఁడు వేకువం
బురహరుమాన్చి కత్తిగొని భూరికురంటకకోవిదారకే
సరపిచుమందచూతఘనసారకపిత్తశిరీషశింశుపా
గరుముఖభూజరాజిగలకాననసీమల కేగి యచ్చటన్. 230

చ. అరిమురివంశగుల్మముల నారసి యందొక గట్టిబొంగులే
నలుగుచు మండఁగాఁ బ్రనుభనాథుఁడు కేతననెచ్చునంబుఁ దా
నెటుగ నుచర్లదీజతయేర్పక దానిఘటింపఁ గాంచి తో
తెగపిసిపుప్పిపుట్టె నిది తెంచిన నేమనిరోసియచ్చలన్. 231

క. మఱియొక్క కట్టగ్రమ్మఱ, నఱకిన నారితినే కనంబడఁగానే
నెటుగకవచ్చితినిటకని, తెరచోటిఁబోయి యొక్కపుడుగుల్మమునన్.

చ. చొరబడ నొక్క గట్టివెనుసోక గనుంగొని. వాఁడికత్తిచే
ధరఁబడ దానినేయ నడిదంబు కరంబున జారి యిర్లచే
బరగిన కుంజమధ్యమున భవ్యతపంబొనరించు తాపసిని

- భరముగ దాకి యొక్కబరిప్రయ్యగఁజేసిన నంతలోపలన్. 233
- తే. హరనమశ్శివాయయచుచు నాతఁడుగూల, కేతఁడదరియతనికేలఃబట్టి
తెచ్చిబైటనుంచి తెగినచందముఁబరీక్షించి శోకతప్తచిత్తుఁడగుచు.
- ఉ. అక్కట! యెంతపాపమున కాస్పదమైతి? ప్రభాతవేళనే
నిక్కడికేలవచ్చితి? మునీశ్వరుఁ డీపొదనుంటగానకే
యొక్కన మైలకృత్యమున మోసముఁజెందితి నెట్లుబాయు నీ
మిక్కటమైన హత్య ఘనమేచకకంధర! యంచు నుండఁగన్. 235
- ఉ. అచ్చట కేతనార్యునతి యత్తరి భక్తగణార్చనాలయం
బిచ్చ నలంకరింపఁగ మునీశ్వరునార్తరంబు వీనులం
బొచ్చి స్వదేశికప్రవరశుద్ధరయం బెనుపొందు జ్ఞప్తిచే
నెచ్చటి పల్కులైన దనకేర్పడఁ దెల్లమియాచునుండుటన్. 236
- చ. అటు విని మానిచచ్చుటయు నాతనికై పతిదుగ్ధి మొందుటల్
పటుమతిగాంచి మందిరకవాటము తాళమువైచి చెచ్చెరం
జటులభుజంగపక్షిమృగకైలముల స్వేతి వింత లేక య
య్యటివిగి నీలకుంతల యకుంతితధైర్యమువెంటదోడుగాన్. 237
- చ. వివినముఁ జొచ్చి యొక్కయెడ విచ్చు నవీతిఁడైన హానికై
విపులవిపాదవేదనల వ్రేగెడునాథునిగాంచి మౌక్తిక
ప్రపగతదుగ్ధిఁడై యతఁ డహ! యిటు కేగతివచ్చి తొంటిసీ
విపు డిటు రాఁబనేని మృకెంతయు నద్భుతమయ్యె మానిసీ! 238
- ఉ. కానుగుచెట్లపంటి ఫలుగాకులు సిన్నరులొవ్వరేని యే
మైనను మించనాడిగొ గణార్చనకాలము దవ్వనంచునో
కానక నేయు నాదయినకర్తము దెల్పిరి మెవ్వరై ననో
మానిని! నీదురాక కనుకూనముఁజెందెడు కూకుఁకెల్పుమా!. 239
- చ. అనన్యఁడు కేమిమోడ్చి ననయంబున నిట్లనుమించు మీగరి
వ్యవతలమందు శోకమున వందురుచుండఁ నిన్నుఁబాసి నే
ననుచిత మింటనుండు టని యాగయొచ్చితిఁ గాని యొండులే
దనిన లతాంగి నాదయిన యాపద నీకెటుదోకఁ దెల్పుమా. 240
- ఉ. నాప్రదు మీయనుగ్రహము నామెడఁగల్గుట మానియిల్లుచో
వానిరిబల్లఁగా వినియు నచ్చితి నెమిదిఁగాంచి యిట్లహా

దైవము తప్పజూచె నని తాలిమిదంగఁబుచ్చి యేమియు
నాభివమునందుఁ దోచుక విపన్నతవచ్చితి నిన్నుఁజూడఁగాన్. 251
వ. అని పల్కిన నిజప్రేయసిదూరశ్రవణజ్ఞానంబుల కత్యాశ్చర్యంబు
నొంది సద్గురుకటాక్షపాత్రం బగునిప్పయోజానన బుద్ధివలన మెలం
గుట యిహపరసాధనం బని తలంచి యానెతో నిట్లనియె. 252

చ. కమలదళాక్షి! యీయెడలఁ గానక నే నొనరించుహత్య యే
క్రమములఁబాయు దైవత భరాధిపచాపుఁడు మెచ్చునట్లు లో
కము సరిదీరు నెప్పగిది గ్రక్కున నొక్క యుపాయమెంచి న
న్విమలవిజేయుమి? యనిన సీలపయోధరవేణి యిట్లనున్. 253

తే. ఇలప్రమాదవశంబున నెనయుహత్య
లైన దేహాంతముఖవిధులందుఁ బాయు
ననుచు నార్యులచే నీవు వినుచునుండ
నన్నడుగ నేల యనినఁ గేతన్న యనియె. 254

మ. మునిసంస్తుత్య తపోధనుండగు మహాత్ముం జంపి వేటొక్కతీ
రున దత్వాపనిష్ఠుత్తిజేసికొన నారూఢంబుగా బుద్ధి నూ
ల్కొన దిప్పట్టున నియ్యతిప్రవరుతోఁగూడ న్నదీయాసువుల్
చునఁగాజేసెద నెంతగాలమునకుం జాకుండ జీవించునే. 255

తే. అనిన సతి దృఢనిశ్చయం బాత్మనెఱిగి
సతి యతనికన్న మున్ను గాఁ జనఁగవలయు
ననుచు మునిఁద్రుంచు కత్తిచేఁగొని గళంబు
ద్రుంచికొనఁబోవ నంతలో నంచితముగ. 256

సీ. కొంచినాఁడేదేవుఁ డుర్విధరేశ్వరా త్తజనర్థదేహంబు నందు నెలమి
నించినాఁడేవేల్పుపంచభూతాదివ్య చంద్రాత్మమూర్తియైజగములఁడు
త్తుంచినాఁడేస్వామితో యజాసనవర ప్రబల దైతేయపురత్రయంబు
కొంచినాఁడే దైవమంచితసాద రేక్షణమున నాత్మభక్తవ్రజంబు

తే. నించి నాఁ డేమహాత్ముండు కాంచనోద
రాండ భాండంబు లెల్ల గర్భాంతరమున
నట్టి పరమేశ్వరుండు కళ్యాణమూర్తి
యమరమునిపంక్తి గొలువ ప్రత్యక్ష మయ్యె. 257

క. ఆరీతి నెదుటనిలిచిన, గౌరీశ్వరు మోదమలరఁ గన్గొని కేతం

దారూఢ భక్తి తత్పర, సారసములకెఱిగి యిటులనన్నుతిఁ జేసెన్

సీ. ప్రాలేయశైలేంద్ర బాలికా ధీశాయ మదనాంతకాయ నమశ్శివాయ
శారద సీరద చారుదేహాయ శ మనహరణాయ నమశ్శివాయ

ద్వారశాస్త్రాగ్ని సుధాధామ సేత్రాయ మలవిదూరాయ నమశ్శివాయ
గంగాతరంగనంగత జటాభాగాయ త్త్యోశతాంగాయ నమశ్శివాయ

తే. యంబుజాతాసనత్రిదివాది నాథ

ముఖ్యదై తేయ విశ్విట్సు మూహమకుట

ఘటితకాంచన నవరత్న కాంతిపూర

మహితపాదాయ తుభ్యం నమశ్శివాయ.

259

వ. అని యిట్లు సన్నుతించు కేతనార్జున గమంగొని మందస్థితాననుండ

గుచు, సర్వేశ్వరుండు భక్తవర! మీదృఢ భక్తిజ్ఞానంబులకు మెచ్చు

వచ్చె రండని వారినిదుపుర పుష్పకారూఢులం గావించి తత్తపస్విం

బునర్జివితుఁ గావించి, యాతనితో వారలనిజధామంబునకుఁ గొని

పోయెం గావున దూరశ్రవణంబునంగలయంగన మ హి మం బిట్టి

దింక దూరదృష్టిపదంబు దెల్పెన నని కాంతసత్తక్క నిజనాథునితో

నిట్లనియె.

260

శుభ నారద బ్రహ్మయ్య కథ. శుభ

సీ. కలఁడు కథ క్తుండు కల్పకృణపురమున నారద బ్రహ్మ సమాహ్వాయుండు

నలజయంత వసంతనలకాబరాకారుఁ గుతులీతశైవరహస్యనేది

సంగీతసాహిత్య సరసకళాస్ఫూర్తి సత్యవ్రతుండు గణార్చనవి నోది

నూతనికాయకం బద్భుతం దెట్లన్న ననసోయగంబు గన్గొనిన జార

తే. కామిసీతలకులు సతిగలయఁగోరి

పిలిచిననువర్ణకుంకమే నెఱత యొసఁగు

దానితోఁగూడి యథ్ఘటితప్రభావ

ముననె వాంఛిత మీదేర్పు మోదమంది.

261

క. ఈసరణిచెచ్చుద్రవ్యము, వాసుకి యజ్ఞోపవీతభక్తార్చల కై

కానై ననుమలునాటికి, మూసియిడకస్యయ మొనర్చు మోదంబురన్.

వ. అట్లుండి యొక్కనాఁడు.

262

సీ. బొట్టుకన్తురీసీటు పట్టుబల్వలెవాటు

దొట్టి గంధపుగాటి దొంగలింప

గోరమీసముతీరు నోరపీడెపుకారు

నోరుచూపులసౌరు నొరపుడనర

సికతాయతలకాంతి యొక కేలబూబంతి

సికటనగక్రాంతి సీటుమెఱయ

నగవువెన్నెలజాలు మొగరాలపిడివాలు

సొగసుసొమ్ములడాలు సొలపువెలయ

[కొనుచు

తే. నేలబాడుచు నందందసీలలిడుచు, నంగమెగదిగఁజూచి యుప్పొంగి
నిందుబింబాస్య లచ్చెరువందికనగ, రాజవీధిని నేగె నారసికవరుడు.

ఉ. అత్తరి నొక్కభర్త మణిహర్త్యతలంబునఁ గ్రీఃసల్పుచుం

బిత్తరియోర్తు బల్భనికుప్రేయసి సోరణగండ్ల వెంటఁ ద

చ్చిత్తజపస్థిభుంగని విచ్ఛేత్తయై తమకంబువర్వ ము

న్నెత్తినతెప్పవాల్వక తదేకమతిం దలపోసె నాత్మలోన్

265

ఉ. ఈనవమోహనాంగుఁ డిపు డిచ్చుటి కెచ్చటనుండివచ్చెనో

నూనశరాసనాబ్జబలనూదనజాతరసంతయక్షరా

ట్టునులఁగేరు సీఘనునిసోయగముంగని దేవతాపురీ

మానినులైనఁ జిత్తముల మాటికి నువ్విభులూరరే! తగన్.

266

సీ. చికిలిపుల్డిండిరాలకు నువ్వుసికకప్పు

తొగరేనినగనొప్పు మొగముచొప్పు

తియ్యవిల్కొనిగదియ నొంపునెదనింపు

జడమెకంబదలింపు నడుముసొంపు

చిందమందముఁగోరు తీరకంతముతీరు

తొవలనుమీరు కందోయిసౌరు

యేనికేల్పసనెలయించు దొడసంచు

తల్లరుఁ నొంచు పాదములమించు

[యొయార

ఆ. నార ? యీమనోహరాకార రేఖయీ, కాయసౌకుమార్య? మీ

మెందునైనగలదెయి తనితోఁదికేళి, నయునుదతిభాగ్యమెన్నదరమె.

చ. ఎదుట గనుంగొనందడవ యీరసికాగ్రణియుందుఁజిక్కెనా

మదియిక నెట్టులోర్తు నను మన్నననాతడు గాంచుటెట్లు లోఁ
బొదలిన మోహతాపశిఖిపాం గిక నేగతి నారు నక్కటా!

చెదరని చింతలంమునుగఁ జేసెగదా విధియేమిసేయుదున్! 268

ఉ. గ్రక్కున నేగి యాసాగనుకానికి నావెత లెల్లఁదెల్పి యీ
చక్కిడిదోడితెచ్చి మది సంతసమందఁగఁ గూర్పువారు నా
కిక్కడ నెవ్వరిప్పగది యిటుశరాససాయకవ్యధం
జిక్కకయుండుదాసనని చేడియ చింతమునింగియుండఁగన్. 269

ఉ. ఆతరుణీలమసఖి యత్తరి నచ్చటి కేగుచెంచి మో
హతికృతాంగియైన జలజాననఁగన్గొని డాయనేగి యో
భీతకురంగనేత్ర! యిటు బెగ్గిలిసెమ్మది లోన నింత యే
లాతెమియింప? నీదగుతలం వెరిగింపుము దాచు కంఠయున్. 270

క. చెప్పిననెప్పనియేనియు, నిప్పుడు సమకూర్తుచెలిమి కెయ్యెడలను నే
దప్పమతెవ్వరు నమ్మిన, కప్పరగంఘు లిడనీకు కమలదళాక్షి. 271

చ. అనవుడు తత్సతీతిలక మాత్మముదంబున నొంద సిగ్గుపెం
పున దనవాంఛితంబు వెల్లిబుచ్చుగలేక యొకింతసేపు న
వ్రునవముఖాబ్జయై యితరమానిసులచ్చట లేకయుండుటల్
గనుగొని యెట్టకేలకు మొగంబొకయించుక యెత్తి యత్తరిన్. 272

ఉ. నెచ్చెలి జూచిపల్కె దరుణీ! వినవచ్చు మనోహరాకృతిం
బచ్చనివింటిజోదు గెలువంగల యొక్కవయోవిలాసునిం
ఇచ్చగ రాజవీధి జరియింపఁగఁ గాంచెతి సంతనుండి లోఁ
గచ్చుగనంగఁజొచ్చె దమకంబిక నేగతిఁ దాళియుండుదున్. 273

ఉ. ఎక్కడఁబోవ నై ప దిక యేమియుఁదోచక మోహవార్ధిలోఁ
జిక్కిన దాని కిట్టితరిఁ జేడియ నీవాక తెప్పకై వడి
గ్రక్కున గానులించితివి గావున నాతఁదోడితెచ్చి నా
మక్కువఁదీర్చునుంచు ఒలిమాలిన యాసఖి నవ్వె యిట్లనుక. 274

ఉ. ఈతరి నీకుగానిగణ మెట్టిదనెమ్మది సంసరించె బ్ర
భ్రాతగ బొట్టుఁగట్టువిభుకంఠె విటాకృతి జూడగంటికి
శ్రీతివహించెనే మనసునిల్వగలేక పరానుకూలవై
హతకమేలచేసెదవు బంధుజనంబులు విన్న మెత్తురె? 275

ఉ. ఉత్తమమైనవంశమున నుద్భవమందితి నింతదాచన
ద్వృత్తయనంగనొప్పితివి యేకతని త్తరి నన్యపూరుషా
యత్తమనోంబుజాత పగుటర్హ మె? సీసరికామిసీమణుల్
పొత్తువహింతురే సుగతిఁబొందగ నేర్తువె వారిజాననా! 276

ఉ. అత్తగయాలి మామకపటాత్ముడు చెంత సవత్సినీపయిం
గుత్తుకబంటి బావప్రతికూలుఁడు నాథుఁడు కోపధారి ని
న్నత్తినతోడికోడలు మహాశసి యేమిట నెంచిచూచినం
గత్తులబోను కాపురము కామిని! సీతలఁ పొప్ప దియ్యెడన్. 277

మ. అసినం జిత్తములోన తిలి వయస్యా! సీవు నాతోడఁ జె
ప్పినసాంసారికధర్మమంతయు నిజంబెకాని నాదేహమా
తనితోఁ గూడక నిల్చి దెట్లులయినం దాక్షిణ్యభావంబునం
జని తో డైవ్విట వాసిసత్వగతిం జాతుర్య మేపారఁగన్. 278

క. వ్యామోహము దీరినతుది, నేమైనను లెస్సయింక నేమియునన కో
కామిని! ననుబ్రహ్మికింపుము, కాముఁడుమనసిడటంచుఁగరములుమోడ్వన్.

చ. చెలి గని యింత యేలవగఁ జెందుదు? లోకముపాడియెంచి యే
దెలిషితిఁగాని సీకిలుల చెప్పరమాటకు నేనహింతునే!
వెలఁది! యనుజ్ఞయున్ముచని వేగమ తోడ్కొని వాని నిప్పుడు
న్గలపెదనన్న మోహమునఁ గొంగిటఁజేర్చి లతాంగి యత్తజిన్. 280

ఆ. వీధిమెలఁగుచున్న విటశిఖామణివ్రేలి, నన్న జాలకమున సతికిజూపి
వానిఁ దెచ్చినాదునటఁదిర్పమువేగ, పడతియనుచుఁబంపెఁబంపుటయు

సీ. ఆయళికచరత్న హర్త్యానతీర్ణయై పురవీధికేగతి: బోదుననుచు [ను.

ద్వారబంధంబున దిడ్డివాకిటనిలిచి దైవయోగంబున నవ్వెలాసి
యచటకిరాఁగనియాడఁబోయినతీర్థ మెదురైనగతి నితఁ డేగుదెంచె

నిచ్చట కనిచేర నేగిరహస్యసం గతిఁదదంభోజాక్షి క్రమమఁ దెలుప
తే. వినియతండాదిబూనినతనవ్రతంబు, దెలిసినసురన్నటంకమే దెచ్చియత్తు

సంశయింపకరమ్మనిజనము శివ్య, లెటుగఁగారాని యొకదారి నెఱివి

చ. కొని చని చంద్ర కాంతమణిసిద్ధసువర్ణకవాటమేఘవా [మీఱ.

హనమణిక ట్టిమప్రకటితాంబుజరాగనిబద్ధవేదికా

ఘనతలమూర్తిక స్తబకకాంతవిలాసనిలంపకామిసీ

- జనసమసాలభంజికలసంగతినొప్పడు మేడలోపలన్. 283
- చ. శిల్పికభాద్య నిర్మిత విచిత్రతకా స్థరుణోపరిప్రభా
నల్పసుగంధబంధురలతాంతము భాసురరత్న కాంచనో
త్కల్పితకాయమానరుచికాంతము నై తగుహంసతూలికా
తల్పమునందు నాతని ముదంబుననుంచి లతాంగియంతటన్. 284
- ఉ. నచ్చినకూర్చి పెంపెసంగ నాయక యున్నెడ కేగి లేమ! నే
దెచ్చితి తద్వృత్తంబుపగిదిం ధనమొప్పి విలాసి నావుడుం
బొచ్చెములేనకూర్చిగల పోటివిసివయటంచు దత్సతి
నైచ్చి సరోరుహానన యమేయముదాప్తి నొసంగి యత్తఱిన్. 285
- చ. నడుముచలింప వేణి జఘనంబు పయిన్నటియింప గావిపా
వడరుచిజాభువాజిలుగువన్ని యభీరపయింజనింప సాం
పడరిన రత్నహారనివహంబు గుచంబులఁ జొకళింప న
వృడతుకవచ్చె బ్రాణసఖిపంపున నారదబ్రహ్మపాలిన్. 286
- క. చనుదెంచి చెలియ చెప్పినయనువునఁబదియారుమాడలాతనియెదుటం
గనకపుపాత్రంబున నుం, చినఁ గైకొని హర్షభరిత చిత్తుండగుచున్.
- చ. తరుణికరంబువట్టి సుమతల్పముమీఁదికి జేరఁడియుచున్
సరసిజనేత్ర వాకిలిదెసం గనుభావ మెఱింగి లేచి స
త్వరమున తన్నణిగ్రహకవాటము గొల్లెము వెట్టి మల్లినన్
సురుచిరమందహాసమున నుండరి మోమటవాంచి నల్పినన్. 288
- ఉ. కామినిడాసి నిండు బిగకొఁగిటఁబట్టి లతాంతశయ్యవైఁ
జేమిదలిర్పఁజేర్చి తమిపెంపునఁ గామునిభంగి దద్విట
గ్రామణికేళిదేలు నెడఁ గ్రక్కునదానిసవత్తి యొక్కభా
మామణిదెల్పఁ దత్క్రమము మాటుగఁదా విని కోధచి తయె.
- చ. ప్రమదమెల్పఁ దద్గ్రహకవాటము డగ్గజుఁజూచి బైటగొ
ల్లెముదవిలించి యాత్మలసలేశఁగుగొంకక ప్రాణభర్త
క్రమమెఱిగించి చూపిడుదుఁగాకనితొల్లిటి కోధకృత్తి పెం
పమరగఁగాపువెట్టె నల నారదబ్రహ్మయదేవి యంతటన్. 290
- చ. తనపతి రాజాగయిన దత్క్రమమంతయు జ్ఞానస్పృహ
గనుగొని చింతలేక మిహికాకరమాలి కృపాకటాక్ష మీ

- యనువుననుండె శాంభవగణార్చనమానుటఁ గూడ దెట్లు లా
ఘనవ్రతమార్గమే నిపుడు గైకొని యీదినచర్యఁ దీర్చెదన్. 291
- వ. అని విచారించి. 292
- చ. కులుకుటొయారి గబ్బిచనుగుబ్బలపై నజజారుపైఁటచె
న్నలరెఱు జారుకొప్పుగలనామలు డాపలికేలలీలగా
వలపలికేల మొల్లవిరిబంతివిటాళివశీకరై కద్య
గ్వలనముఁ గల్గినెచ్చె దలవాఁకిలిచెంత విటీవిధంబునన్. 293
- ఉ. ఆగతినిల్చినం బురజనావళి తత్సతిఁగాంచి యిష్టుహః
భాగ యిదేమొకో? యితరపద్ధతి నేఁడు వహించియుండె దా
నేగతినుండుఁగాక! మనకేమిటి కీమె గుణంబులెంచ రా
వ్యాగనివానుండె యెఱుఁగునంచు బదానతులొచు నేగఁగాన్. 294
- మ. జలజాతాయతనేత్ర భావమరయం జంద్రార్థకోటీరుఁ డ
య్యెడభాస్వద్విటవేషియై యొరవుఁగా నేతెంచి యొయ్యా! మే
ర్పడఁగానీల్చిన దానిగాంచి దరిజేరంబోయి యొకాంత! యె
క్కడ నేఁగన్దొనలేదు నీవిలసదాకారాభిలీలాగతుల్. 295
- చ. అలికులవేణి! ని న్దనినయప్పటినుండి మదీయచిత్త ము
గ్గలముగ నిన్నుఁజెందె ననిగావున నిత్తరి నీకుఁ దగ్గరో
వెలయిఁడలేచు గాని కలచిత్తముదాఁచక యిత్తుగొమ్ము మా
డలువదియాఱుటన్న మగుడంబలికెన్ సతిసమృతాత్మయై. 296
- చ. అనఘతరాత్మ! నే.గొనుపదార్థ మదంతియకాని యెక్కుఁడా
ధనమునకానసేయ ప్రమదంబున లోపలికేగుదెంచి చెం
దినభవదీయవాంఛితము నీర్చికొనం దగు సత్వరంబుగా
ననిన దరస్థితాంచితముఖాంకురుహంబున నాఁతఁ డిట్లునున్. 297
- ఉ. ఒక్కెడ మాకుచాలపనియున్నది మే మటపోయి క్రమృతం
గ్రక్కున వత్తుమిముడుపు గైకొనుమంచు నొసంగఁబోవ మీ
యక్కఱఁ దీర్పుఁజిమ్మట పదార్థముఁజేకొనఁజెల్లుఁగాక మున్
దక్కెనటంచుఁ బుచ్చికొనధర్మ మె యంచు లతాంగివల్కినన్. 298
- ఉ. ఇచ్చిన ముల్లెగైకొనుట కేటికి గొంకెద విప్పుఁడైన న
న్నచ్చుగనేల నట్టి తుదనైన నొసంగెఱువాఁడనేను యే

- వెచ్చుము క్రింపనైన నివివీడునపిమ్మట దెమ్మటన్న నే
నిచ్చునదేమిగాన కొను మిందునిభానన యన్న నిట్లగున్!. 299
- ఉ. మాయలమాట లేమిటికి మన్ని యమంబు వినుండు తెల్పెన
నబ్బయక యీగతిం దివసనాథుడగుంకిన దాఁకయుండి త
త్కాయకలభిరాత్రిగణకాండసమర్చ లొనర్చునారము
త్యామతస్థభానుఁ డపరాంబుధిఁజేరుచు నుండెగావునన్. 300
- ఆ. నవ్వుతించి తేని యిమ్ములైయొసంగునీ
కోర్కె యిపుడె తీర్చి కొనఁగనలయు
కానియెడలధనము గై కొనమాటల
ప్రాద్దుఃగడపవ్రతము పోవుననిన. 301
- ఉ. కామినియట్టెపోయి తిరుగం జనుదెంతు నటన్న మాత్రనీ
నేమముపోవునేతెలియ నేగని దానవుగాన సంతికిం
గాముకుఁ డర్థమిచ్చి తనకార్యముఁ దీరిచికోకపోవఁ డిం
కేమిటికింతచేర్చుకొను మిచ్చెదద్రవ్యము వేగవచ్చెనన్. 302
- చ. అని బహుభంగుల న్జలరుహాక్షికి నప్తికలుట్టలల్ల నొ
య్యననొడపాటొనర్చి పసియాలునంల్ సతిచేతికిచ్చి యా
ఘనుఁడటఁబాసిపోయె గలనంతి యొకండుక సేపుచూచియూ
తనిపునరాగతక్రమము నప్పిన నంతవిచార చిత్తయై. 303
- చ. కడుకట! మోసపోతి ననకాయక మేఁగితిఁగిర్లు నుద్దినీ
విటుఁ డపరాద్రిఁజేరె నలవేడుకకాఁ డిటు రఁకయుండె న
క్కుటిలునిమాట నబ్బగనికోకధిసంబపుడేల కొంటి నే
డెటువలెదొంటికైఁగి గణేశ్వరపూజలు చెల్లుదొనమా!. 304
- ఉ. కాంగకల్భికెయరిగి కాంతుఁడుబందిని జిక్కెఁ రత్నక్రమం
నొడవేసహించి దినకృత్యము దీర్తునటనుఁ బూసనక
*మాయనిటుండు ననుమాటల సేర్పివయించిపోయి రఁ
డాయె ధన్యయుంబు కొఱయొనె తపిస్సితసిద్ధిగాకమున్. 305
- ఉ. ఇంతటికేమి మన్ని యమమిద్దెసంబున గానియట్లు గా
స్వాంతము నందుఁదోచె నిక పంచనయేటికి చింతఁపక్కిదే
హంతమొన ర్తునంచు నిశితాసియురంబున నాను నంతలో

గంతువిరోధిమ్రోలఁ బొడకట్టనపాపలగంఠుఁ జెచ్చెఱన్. 306

లే. అటుల సన్నిధిసేయఁ దవంబుజాక్షి.

విస్తయానందములు మది వెల్లిగొనఁగ

మ్రొక్కి నిల్చిన శర్వుఁడోముదిత యడుగు

మిత్తు నర మనిపల్కిన నెలమిమిరి.

307

క. గిరిజేశ!మీరొసంగిన, వరముగొన న్నా కుండగునె వల్లభుఁ డొకచో

వెఱవరియుండఁగ నాతని, కరుణంబిలుపించియుండుకామితఫలముల్.

లే. అనినవరహాసవదనుఁడై యద్రిసంభ

వాధినాయకుఁ డట్ల! యా సనుచు ననఘ

భావుఁడై నట్టి యాదర బ్రహ్మనాత్మ

ముదమునఁదలంచె నంతకమున్న యచట.

309

సీ. అలభనికునిపిన్న యాలునపత్ని కా పరభవపీక్షణ వాంఛదవిలి

రమణుండు రాజకార్యపుత్రుని నంతగివురమునకు సరగునరాకయున్న

నెప్పుడువచ్చుఁదలెప్పుడుతీసిచూపుదునంచు కోరిక నెదురుచూచు

చుండెనాలో బ్రహ్మఁ డొక్కింతసేపుండి మగుడరానేరకమానసమున

లే. ప్రతముజరువుటకై వచ్చి బందిపడితి

ప్రాద్దుగ్రంథుచు నున్నది పోవరాదు

నేడు గణపూజసాగ దెన్నిటగణింప

ననుపరిత్యాగనర్హ మా ననుచునుండి.

310

క. తనువించుకపరపశమై, కనుదెఱచిన యంతలోన గఱకంఠకృపం

దనమందిరమున నిల్చిన, గనితత్కుముదాక్షి మోదకమలధిదేలెన్.

ఉ. అత్తరినాఘనుండు హృదయంబున విస్తయ మావహిల్లన

తైత్తి గణేశసర్వదిగధీశ పృషేశముసీశ యుక్తుడౌ

చిత్తజవైరిగాంచి కలఁజెందితినో యదిగాక నిక్కమౌ

యితైఃగౌటకేమికత మియ్యెడనంచుఁ దలంచుచుండఁగన్.

312

ఉ. బాలశశాంకశేఖరుండు భక్తవరా! యిటురమ్మ! నీదుజం

బాలరుహాక్షిసీవచట బందిని జిక్కభవద్వ్రతంబుఁ దా

నాలరిగాఁగనీక వెలయాలివిధంబు వహించె సోయగం

బాలలితామలాంగి యహహానానమానసమందు మెచ్చుఁగన్.

313

చు. అట్లుల వహించి ద్వారముల కంతట నింతట సంచరించి ని

క్కటకజనంబు లెల్ల నెడగాజననొల్లక పల్లవుండనై

యిటకరుదెంచి బల్లి ముడుపిచ్చెద వచ్చెదనంచు నేగె నం

తటమఱికొంత నేపు గని తన్విశరీరము వీడజూడఁగాన్. 314

గీ. అంతలోనేము ప్రత్యక్షమై వరంబు

వేడు మనవుడు నిన్ను రప్పించియొసఁగు

మనియె గావున నిటకు రాబనిచినాడ

నడుగువాంఛితమనిన బ్రహ్మయ్యదెలసి. 315

క. ప్రమదమనోపహరుండగు, ప్రమథేశ్వరుదివ్యపాదపద్మంబులకుం

ప్రమదారత్న ముతానును, ప్రమదంబునమ్మి యిటులబ్రస్తుతిచేసెన్.

సీ. దరసమదేహమందరధరాధర గేహ పన్నగభూషయాపన్న పోష

కాండధితుణ ప్రకాండకైశవబాణ రాజకిరీటఘోరాజఘోట

సురనుతపాత్రభాసురతమోహననేత్ర నతమునిజాల దీనతతిపాల

కరధృతశూలశ్రీకరపార్వతీలోల నవకృత్తివాసదానవనిరాశ

తే. వనజమృదుపాద గోపకాపనవినోద

కల్పవిధిదీక్షయాశ్రితకల్పవృక్ష

పరభోగ్యదవేష భునదయోభరమనీష

కాలమౌఖికానృతానృతకంకాశమ్మస్త.

317

చ. అనియునునన్నుతిని ప్రమథాధిపతావకమూర్తి దర్శనం

బొనరుటకంబె వేగి మఱియున్న చె వాంఛితమైన వేడెద

న్న సురతిగూడినట్టి లలనావళితోడుత నన్ను నీవరం

బున దయజేర్పవే యనిన భోగివిశేషుఁ డాచరంబునన్. 318

తే. అట్లయకా గాక! యనుచు బ్రహ్మయ్య నతని

కామినీమణి నాతనిఁ గలసినట్టి

మందయానలఁ బుష్పవిమానపంక్తిః

గూర్చి కొనిపోయెఁ గైలాసకుడరమునకు.

319

వ. అంతతద్ధనికాంగనయు బ్రహ్మయ్యసాంగత్యవిశేషంబున తేబోమయ

స్వరూపయై కైలాసంబున కేగుచు నాస్థానంబున నున్న నిజనాథు

నకు. తనమోక్షపదప్రాప్తివిధం బెఱిగించి యతండు చూడ

సంతర్థానంబు నొందిన నచ్చెరువంది వేగంబ యభ్యంతరమందిరం
బునకుం జనిన యాతనిపిన్న యాలెదురువచ్చినవతి నేరం బెంచుచు నత
నింగొని చని యదెచూడుమని తలుపుగొల్లెంబుదీయ తద్గృహంబు
శూన్యంబైయున్న యానునతి లజ్జనొందియుండె నతంజొక్కింత సేపు
చింతాక్రాంతుఁడై నిజసతీలలామభాగ్యం బగ్గించుచుఁ దనవారిక
త్రైతంగు నెఱింగింపుచు నంజలినూని యెప్పటియట్లు వర్తిల్లె గావున
దూరదృష్టిగలసతీవతంసంబు మాహాత్మ్యం బిట్టివని నిజనాథునితోఁ
గ్రమ్మట దద్వృత్తాంతంబు సత్వరంగాఁ జెప్పందలంచి శాంతసత్త
క్క యిట్లునియె.

320

ఉ. అత్తరి నచ్చటం గలగణాధిపులెల్లఱు విస్తయాత్తులై
యిత్రైఁకఁ గెందునుంగలదె యింతయుభర్తయు నేకచిత్తులై
బత్తియొనర్చి రంచు బహుభంగుల సన్నతి సేయు నందులో
నుత్తముఁ డొక్కరుండనియె నుక్తిసుధారస ముప్పటిల్లఁగన్. 321

సీ. శ్రీకాళహస్తిపురీధలి నై నరుండన నొక్కభక్తుఁడంగనయుఁదాను
నయ్యలేమడిగిన నడుగిడకిచ్చుచు నుండంగ పోలె యుల్లిమలర
కట్టుబట్టయతప్ప గడు లేమిఁబుట్టింపి భర్తకుఁడై చిత్తినివచ్చి
బట్టవేడినవాని పడతికట్టినదియ్య కొడుకే నేగిన నొంటికోకిలనకు
తే. చాల దంచేఁగెనో యని నై నరాక్షసి
డాత్తనస్త్రమొసంగఁ బో నంతలోన
నచట ప్రత్యక్షమై తన్తహఃత్తుఁడెలవి
వారిఁ గొనిపోయె నాత్మనివాసమునకు.

322

ఘోషదబ్రహ్మయ్య కథ.

ప. మఱియును.

323

తే. ఘోషదబ్రహ్మయాఖ్యుఁడు గలఁ డొకండు
జంగమారాధనవిసోది సత్యవాది
యఖిలవేదాంతవేదనిత్యాను మోది
యమృతసంపాది పరిజనితాన్యవాది.

324

ఉ. బాణవిరోధిబాణ పదభక్తుఁడతండు మహిష్టభక్తిక
భ్యాణమున న్వసించి యనయంబును గాలము గోలజాలెయుం

- పాణితలంబునం దిడి ప్రభాతమునందు గభీరవాహినీ
వేణుల నేగి యందు మదివేడుక మీనులఁబట్టి వానిలోన్. 325
- తే. తొలుతఁ దగులు చేప తుహినాంశుధరునకు
నవలఁదగులు మీన మద్రినుతకు
మఱియుఁ దగులునట్టి మత్స్యంబు గురునికై
తలగవిడచి పిదపఁ దగులువాని. 326
- ఉ. బుంగనమర్చితెచ్చె మదిపొంగకవేగమ తత్క్రియార్హమౌ
నంగడివీధిలోన నవియన్నియునమ్మి తదీయఁబ్బిచే
జంగమకోటి కర్చనలుసల్పుచు నుండెను నొక్కనాఁడు హృ
త్సంగతహర్షయై యతనితామరసాయతనేత్ర నమ్రతన్. 327
- చ. వరుసకు మొక్కి యిట్లనియె వల్లభ! శ్రీబసవప్రభానుమం
దిరముననేడు నాఁడనక తృప్తిగ లక్షయు దొంబదారు వేల్
శరణులు పడ్రసాన్నము మెసంగునురాగణకోటి నొక్కనాఁ
డరయగ మద్భవంబున శిలార్చన సేయ వదేమి చెల్పుమా. 328
- ఉ. పొందుగ వారిఁబిల్చుటకు బుద్ధిజనింపదొ శక్తిచాలదో
యెందులకేగకుండ బసవేశ్వరుడందఱ నడ్డగించెనో
యిందునకేలరారు మదికెంతయుఁ గోరికపుట్టె నిప్పు డా
నందముగాఁ దదీయభజనం బొనరింపఁగ నన్నఁ బ్రీతుఁడై. 329
- మ. బాలా! నీటిటువంటివాంఛితములోఁబాట్లై మేలయ్యెనే
నేలీలం జని మొక్కి వేఢికోని నీయిష్టంబు చేకూర త
త్సాలాక్షాంఘ్రి సరోజభక్తిలికవ్రాతంబు దోడ్చెచ్చి నేఁ
డేలేంగార్చన సల్పఁజేయుదుఁ జూచి డెందంబునం దింపుఁగన్. 330
- క. అనిపలికి నతిరయమ్మునఁ, బని విని యాశరణమిరుండు బసవేశనికే
తనమునకొయ్యనఁజనియట, ననుభవమంటపమునందు నద్భుతలీలన్.
- సీ. ఘనపురాతనభక్త గణకాద్యులగువారు
శీలమార్గవిమర్శ సేయువారు
కర్తఫలత్యాగధర్మ మెన్నడువారు
సపగర్వమిట్టివి యనెడువారు
శైవాగమగ్రంథ సంఘానులగువారు

- వేదాంతసూక్తుల వెలయువారు
మంత్రమంత్రార్థము ల్పహిమః జెప్పెడువారు
త్రివిధార్చనోన్నతిః దెలుపువారు
తే. నగుచు యొడ్డోలగంబున్న నబ్జమాళి
భక్తతతిఃజేరి సాష్టాంగవంశనంబు
సలిపి వీడ్వంబు భూతి తత్సన్నిధాన
మందు నిడి భక్తీ దోలుక బ్రహ్మయ్య యనియె. 332
- చ. నవమల చిత్తులార! తమసన్నీధి నేనొక విన్నవంబుచే
నెద దయ చిత్తమం దునిచి నేవకునింట శివార్చనంబు మే
ల్లదుర నొనర్పగా వలయు గన్నడనేయక మీరలన్న నె
మ్మని వెఱగంది వా రనిరి మంనవరస్థితపక్షప్రద్యులై. 333
- ఉ. ఎన్నడు నిన్నె టుగము నిఁకెక్కడ నెయ్యది పేరులింగసం
పన్నుఁ డనం బ్రసిద్ధి గనుబండరికేగెడుఁ గాక భూమిపై
నెన్నఁగ వేటొకండు గలఁడే మమునందఱు బిల్చిపెట్టి నీ
వన్న సదుక్తి కీట్టులన నాయుతుగాదన నాతఁ డిట్లనున్. 334
- ఆ. ఘనగుణాధ్యులార! పూణవబ్రహ్మయ్య
నామ మిప్పురంబు ననవసించు
మీకృపాసమృద్ధి నేకొఱుతయుగల్గ
దరుగుదెండు సంశయంబుమాని. 335
- చ. అన విని నమ్మతించి శరణావళిభూతి గ్రహింపఁబొంది య
య్యనఘుండు వేగ నేగి ప్రియకఠయుఁ దప్పకచెప్పి తొంటిలా
గునఁ దనకాయకంబు కొఱకుం జని చాల గలుంగమీలఁగై
కొనిచని యొక్కవీధి వెలకుం దగనమ్ముచు నున్న నత్తఱిన్. 336
- క. ఒకభక్తుఁడుగనిచనిగణ, నికరమునకుఁ దద్విధంబునిజముగఁదెలుపక
నిక్కమొప్పుపయోయనివేటొకనిననుపనేగియాతఁడుల్లంబెరియన్.
- చ. కనుగొని వేగవచ్చి గణకాండముగన్దొని స్వాములార! నేఁ
బని విని గాంచి వచ్చితలవాఁ డొకయంగడి హేయ మెంచక
మ్మనమున నొక్కమీనమిడి మూగిన నీగలఁజేతిరెమ్మ బోఁ
జనుపుచు దీనిగొండు వెలసొ మ్మసియమ్ముచు నున్న వాఁ డనన్. 338

మ. విసి వాఁ డందఱ మోసపుచ్చె నిక నే వెంటం జన న్వచ్చు నే
మని వై సారిణవాసవాన్వితుటీరాన్నంబు నేనెట్లు గై
కొనవచ్చుకొ ససివప్పె నీదినము కక్కుర్తిబడం జెల్ల ది
ప్పసికై యాతఁడురా వెసంగదిమి కంపం జెల్లునం చాఘనుల్. 331

క. ఒక్కమతినున్న బ్రహ్మం, డక్కడమీలమ్మి తెచ్చు నర్థముచే బెం
పెక్కు మతిబోక యత్నం, బక్కజముగఁజేయఁ బనిచెనక్షయలీలన్.

వ. తదనంతరబ యతండు.

341

చ. అరిగి గణాళిఁగాంచి శరణార్థివార్చన వేశయయ్యె స
త్వరముగరండు మీర లిట తద్ధణపుంజములోన ధూర్త రౌ
శరణులు కొందఁజౌర! యెకసక్తములాడఁగ వచ్చి నాఁడ పో
విరసులగాఁగ నెంచితివె వీరలనందఱ సీమనంబునన్. 342

చ. అనమసుగంధబంధురములై చెలువొందెడు పడ్రసాన్నముల్
బసవనియింట నిత్యము నపారముగా భుజియింపుచుండు నీ
కుసుమశరారిభక్తులను గూరిచివెట్టడలంచినాఁడ పో
మసలిడి మత్స్యమాంస మనుమానములేక భవద్బ్రహ్మంబునన్. 343

ఉ. ఇచ్చటనుండఁగూడ దిక నేగుడు ఓవనసాములార! మీ
యిచ్చకొలంది చేకురెడు హీనపువస్తువులేల యన్న న
న్నచ్చికగాంచి రమ్మనెడు మాత్ర నెవైబడి మొత్తిత్రోచిన
స్తుచ్చమునింగివచ్చి తనముద్దియకంతయుఁ జెప్పెఁజెప్పినన్. 344

చ. తనమదిలోన కొంతవడి తామరనేక్షణ చింతనొంది యే
జని వినయంబునకొ శరణసంతతికింబ్రణమిల్లి వేగదో
డ్కొని యిటువత్తునంచు గణకూటముఁ జేరఁగ నేఁగి మొక్కియో
యనఘతరాత్తులార! పదరయ్య శివార్చనవేశ మించెడిన్. 345

మ. అనినకొ మీగృహసీమభోజనము సేయకొ సమృతింజెంద రి
యనఘాత్మల్ చనుమింక సెప్పలుకు మారాడంగ నూహించితే
ని నిజాధీశునకె పరాభవము తస్మి నిన్నుఁ జెందుం బామి
యన ఖిన్నానయై వెసంజనియై నాత్మావాసముం దేరఁగన్. 346

మ. చనిస్తాఁడేశ్వరుతోడఁదగ్గతి నవిస్తారంబుగాఁదెల్పి యో
యనఘాత్మా! శరణాళికై నలుపు నీయత్నం బయో! వ్యర్థమై

చనునట్లుండె నీకేమి యీశ్వరకటాక్షం బెట్లుగానున్నదో
యని యాతండును దాను నెంతయును చింతాక్రాంతులై రచ్చటన్.

తే. అంత వృత్తాంతమును ఫణిహరివలన
విని యమాత్యాగ్రగణ్యుండు విస్మితాంశ
రంగుడై వేగగణనికరంబు దరియ
నరిగి సాష్టాంగమెరగి యిట్లునియె యిపుడు.

348

సీ. ఘనులారయూరకేఘ్రాణదబ్రహ్మయ్యగారి గారియైబెట్టెగార్యమేమి?
హింసాపరుండని యెంచెతిరేని జొచ్చుయ్యాదిభక్తుల ఖ్యాతివినరె?
యతిసీచకాయకంబనిగణించితిరేని యిదిభర్తకాయకంబదియెకాదె?
కులమె ముఖ్యంబని తలచితిరేని కక్కయ్యమున్నగుశరణాళిగనరె?

తే. కర్దమమున తమ్మి కాష్ఠంబులోనగ్ని
పలలమందుపాలు శిలలపసిడి
గలిగి వెలుగునట్లు ఘనులెట్లు లుండిరి
కొలుతగనమి మీర లెలుగరయ్య.

349

ఘ. జడధివ్రాతపరితభూతలమునకా సాక్షాన్పృగవ్యాసరు
ద్రుడుగాండే ఘనుఁ డామహత్ముఁ డన నిందోపింపఁగాఁ బాడియే
మృడుభక్తావళిభూతియం దిడుట బల్లెలందురే కావునకా
గడువేడ్కం జని యారగింపవలయుం గాకన్న వారందఱున్.

350

ఉ. దిగ్దనలేచి యాబసవఫీమణి సీమవిదోచుమార్గమే
మొగ్గగు గాన బోదమని ముందఱు చారుని బంప వారలం
డగ్గరజేరి యాతఁ డెదురకా ధరజాగిల్మొక్క గాంచి వే
యగ్గలమైన ప్రేమ దొలుకాడఁగ లేవఁగనెత్తి యిద్దఱుకా.

351

క. ఓయయ్యయేమివచ్చితి, వీయెడ కని యడుగ నాతఁ డిదె బసవనితో
మీయాలయమున మాధవ, సాయకభక్తాళిగుడుప జను దెంచెననన్.

చ. అమృతము వీసులం జిలుకునట్లుగఁ దద్వచనానుభూతి మో
వము మది బొంగి పర్వ విని తండ్రి! దయాపరమూర్తి శోకవా
ర్ధి మునిగియున్న మాకడకుఁ దెప్పవిధంబున వచ్చినాడ విం
క మలుతుమయ్య యుష్మదుపకారమటంచు నుతించుచుండఁగాక.

చ. గొడుగులు నాలవట్టములు గుంచెలు చామరతాళవృంతముల్

పడగలుశోభిలంగఁ బడపాయుఁ డపెహా! యని కంచునువ్రజం

బెడ నెడ నెచ్చరించ బసవేశ పురస్సరులై ముదంబునం

బుడపి చలింపవచ్చె గణపుంజము తద్దృహసీమక త్తరికా. 354

సీ. ఎదురేగిముదమునముదితయుదాను సాష్టాంగంబు చేసిపాద్యాదులిచ్చి

తోడ్తెచ్చి నిర్దధితోయమజ్జరములు గావించి మడుగులు గట్టి నిచ్చి

వరుసదీర్చిన రంగవల్లులవెంబడి బంతులు సాగించి పత్రపుష్ప

గంధాక్షతాదిలింగసమర్చనద్రవ్యములుగూర్చి తత్క్రియల్ జరుపు

తే. భాను రాచ్చిద్రకవలికాపత్రభాజ [నంత

నములు మెల్లన ప్రతౌళనం బొనర్చి

తానె కొనివచ్చి వారికందటికి వైచి

స్వర్ణరచితపుభషకముల్ సరసనునిచె, 355

క. అంతటఁ దద్గజగామిని, సంతోష మెలర్ప భక్తసంఘంబునకుం

స్వాంతములువల్లవింపఁగ, వింతఁగవడ్డింపఁదొడరెవిభునాజ్ఞ మెయిన్.

చ. కలమపువంటకం బిగురుకాయలుగూరలు గందిపప్పు ద

ప్పళములు చారు రావయిడు పచ్చడు లామ్రరసంబు దేనె య

ప్పళములు బొళ్లుమూఁములు బొయసముల్ పులఖండ మూరుగా

యలు వరుగుల్ ఫలంబు లొడియంబులు గమ్మని నెయ్యివెన్నయున్.

తే. గారె లరిసెలు బొబ్బట్లు గరిజెకాయ

లట్లు బూరెలు జంతికెచుట్లు మడుగు

బూలు వెన్నప్పములు జటుబూరె లిడ్డె

నలు మనోహరములు వంట చలిమిడియును. 358

తే. పరఁగ నమృతంబుతో సరిపాలు పాలు

నేర్పిమంచున నిరసించు వెరుగు వెరుగు

చాల వెన్నెలరుచి వెరచల్లు చల్లు

మేటిరుచిజాలములలోని శోటలేట. 359

క. ఎచ్చరికెడ్విధి యష్టం, బవిధి వడ్డింప శివుని కర్పించి రుచుల్

నివ్వటిల భక్తులందఱు, నక్కఱు నానొగింబొనర్చిరి తమచేన్.

తే. అంతఁ గర్పూరతాంబూల మివ్వణంబు

నేసి యొకయెడ నంద తాసీనులైన

యవసరంబున నెదుట బ్రహ్మయ్యకేలు

మొగించి నిలిచినబసవండు ముస మెలగ్న

361

చ. అతనిప్రభావమెల్లశరణావళికింగనుపించుబూసయో

యతులగుణాధ్యసీవహరహంబొసరించెడువేట యెట్టిదో

కుతుకముతోఁగనుంగొనగఁ గోరిరిభక్తులుగాన వీరి యీ

స్థితమొనఁగూర్చుమాయనిన వేగమబ్రహ్మయ మంతసంబునన్. 362

మ. సకలార్యావరభక్తకోటికడుమెచ్చుంజెంతతన్నజ్ఞసో

దకకుండాంతికమందు నిచ్చికరయుద్గంఠంబునం జుట్టుజా

రెకబంధారమందునిల్పితినన్ లేఖలిబ్రహ్మద్యులేం

ద్రకకుప్పాలకరుద్రగోపగిరిజాతాశ్వమూర్తుల్వశిన్.

363

క. అమైననొక్కొకపరి గా, అమైనరాశశణులని చెలంగుచు దసించి

త్తెమ్ములగడువిస్తయమో, కమ్ములు బెనఁగొనఁగలేచిధరణిరథునకున్.

క. సాష్టాంగమెఱుగిశంకర, దుష్టగజానురవిదూరతోయోన్భవనే

త్రేష్టఫణినాయకాంగద, యష్టాపకశైలచాపహరిత్రిపునారీ. 365

చ. అనివినుతించుచున్న సమయంబున భూర్జటీబ్రహ్మచర్యుడ

వ్యసరహనేత్రగాంచి చెలువంబగుతావకభక్తికాత్తమె

చ్చొనరపదండుపోదమని యుజ్జ్వలపుష్పవిమానమెక్కఁగా

బనిచినిజాలయంబులకు వారలదోడ్కొనిపోయె నత్తరిన్. 366

చ. బసవండుమున్ను గాఁగలుగుభక్తులు హెచ్చాయిటు లెన్నఁడెవ్వర

వ్వసుమతిగానలేదితఁడు వట్టినకాయకమెంతయిప్పుడీ

యసదృశజంగమార్చన మహామహిమంబది యెంతబాపురే

ప్రసవశరారిమెచ్చుగను భక్తుడితండె మదిం దలంచఁగాన్. 367

క. అనియిటు తద్దంపతులును, గొనియాడుచుభోజనమునకన్నెచ్చుచుభ

క్తనికాయమునై జనికే, తనములకుంజనియె మంత్రితనయులుచేరన్.

ప. అనిచెప్పి యాజంగమఁద్యుండింతియెదుటనున్న వారల్లెనేక మన

స్కులై యాపత్సమయంబుననైనను భక్తివదలక సీశ్వరుకరుణవడ

సిన శరణులురు గలరు తత్క్రమం బెట్టికను వినుంకన్ ఇట్లనియె.

ఉ. శంకరపాదభక్తుఁ డధుశాసనుఁ డాంతవైవిధ్యనా

శంకరుఁడార్యసన్నతుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు ఖండితా

హంకరణుండు పావకగుణాధ్యుడు మారట శంభుమూర్తిని
శృంకసమాహ్వయుండు గణసత్తముడొప్పు ధరాతలంబునన్. 370

మారటశంభుమూర్తి యను నిశ్శంకుని కథ. ❀❀

ఉ. అతడుగురూపదేశమున హలికుండ్రుచు తదీయలబ్ధి చే
సతతముజంగమార్చనము సల్పుచునుండగ నొక్కనాడుత
న్దతిబరికింప శర్వుడు కుమారుడు నాతడు చేనుదున్నగా
ధృతిగతినిొక్కఘోరవిషకృష్ణభుజంగము బంపెనంపినన్. 371

శా. తత్కుంభీనసమాత్మ దంతగరలోద్యత్పావకజ్వాలికా
పూత్కారంబులు పర్వ నాతనిసుతుల్ బొల్పార మూర్కొన్నచో
హృత్కంపంబున బొందడటులజలం బేతేరనీవిష్కండా
పత్కాలం బరుదెంచె నంచు వడిజెప్పంజేరి కించిద్వ్యధన్. 372

క. జననీజనకులదలంపడు, వనితామణినడువడా ప్తపర్గముబిలువం
డనుమానపడడుమాంత్రిక, జనముం బేర్చినడుకాలుజాడింపడొగిన్.

క. చెడుపురువని నెమ్మదిలో, దడవడునిజకాయకంబుదప్పడుపెదవుల్
దడవడుదై వముదూరడు, బుడుతనిదై ర్యముగణింపబోలు నెజగతిన్.

క. అటులుండికొంతవడిక, క్కుటిలోరగవిషము రోమకూపంబులమి
క్కుటమైపర్వుచుదలకెక్కుటయుంగతక్షిప్తడగుచు గూలెన్నేలన్.

క. అక్కరణిబడినసుతుగని, యొక్కింగయువగవకాతడూరకవానిం
గ్రక్కుననీచితివరగు, దుక్కిపనుల్ సేయుచున్న ధూర్జటియంతన్.

తే. అప్పటప్పటికప్పురికిరిగిభిక్షు, గొనుచునమునన్ద నిమున్ను గురు తెలుజ్ఞు
శరణుకై వడినొక్కవేపంబుదాల్చి, యలసితనచేనిచెంగటసెలచి యు
తే. జంగమాకృతిగాంచి నిశ్శంకుడేరు [న్న.

నిలిపినందనమొనరింప నిలలమందు

భూతిధరియించి యోపుణ్యపురుష యింప

వంటకముచెట్టు మా కొన్న వారమనిన.

378

చ. గరిళగళాభయొక్క ఫలకాన్వయమిచ్చ సిలుండు తెత్తురో
గిరములుమీను యోగ్యముగ గీల్కొనునాకట సంతదాని
ర్వరయితి రేనిమామకనివాసముజేరి భుజంపుడేనన
త్వరమునవత్తుగాని యటపచ్చిననచ్చట గాయకంబరున్. 379

చ. ఇదియును మీవిధించుపని యే యటుగావున పొండు వేగ మ
ల్ల దె తెరువన్న మల్లి శరణాగ్రణిపోవగ చెంతగాల బెక
గుదిగొను కాలసర్పమునఁ గూలినయర్థకు గాంచి బిట్టు గా
నదరివడంకుచుం దిరిగి యక్షులు మూయుచు భీతుకై వడిన్. 380

క. తనపైఁబడనిశృంకుడు, పెనుచేతులఁజఱచి యింతవెటవగ నోపెనా
యననాతఁడట్టులను మీ, తనయుండట్లనికి కనలే తలకపు మదిలోన్.

సీ. పాపనివధియించె బాఁపపురుషుని, దానిజంపవదేమి దలచినావు
పరులయాపదకై నబరితపింతురుబుధు,ల్లాడుకునికడమీదుపుడమిగలదె
యింతనిర్మోహిని యెందుఁజూడగ లేదు, నీయంతకఠినుని నిన్నె కాని
పుత్రలాభంబెంత పుణ్యవంతునకబ్బు, గతిఁజేర్పనేరిక సుతుడుకాఁడె

తే. యనిన నిశృంకుడనియె ఋణానుబంధ

మునను సమకూడుదురునతి కెనయముఖ్య

లవనినది దీరఁబోవుదు రంతమంత్ర

మునకు వగఁజెందనేటికో యనఘమూర్తి.

382

తే. పాండుసుతుఁ డర్జునుం డంత పరితపించి

మరలదేనోపెనే యభీమన్యుడొల్లి

యెచటితలిదండ్రు లయ్యయో యెచటిసుతులు

చిక్కునేమాయసీపద సేవకుండు.

383

సీ. అనిన మృషాజంగనూర్యుండుగినిసి నీ విపరీతవైరాగ్య మిపుడుమాని

భక్తులకెఱిగింపు బ్రతికింతురీతని నెట్లన్ననొక్కమహీతలేశుఁ

దెలిదేవి వేమయ్యప్రీతిచేబ్రదికించె మునుషిశ్చనైనారు మనిచెవెలమ

నటుగాన వేగ భక్తాళికిగతిఁదెల్ప వదనీకునేజతపత్తుగాని

తే. యనిన నిశృంకుడనియె నోయయ్యసకల

మెఱిగియుండియు మీరిటు లేలపల్క

జిక్కిమాదన్న యీశ్వరుఁ జెందువిధము

దెలిపెనాభక్తులకువాని లీగఁబోడి.

384

క. కావున ననిత్యతనువుల, కేవగఁజెందంగఁ జెల్లునే యన మది త

ద్దేవుండచ్చెరువందుచు, నావలికరుంగవనియన్న మును మునన్.

క. కనుసించినవానికి త, మ్మునిగతివినుపింపనవ్వమోమున యనెనో

యనఘాత్త మీరలెటుగని, ఘనతరనద్భక్తిపథము గలదేజగతిన్.

శా. సాయంకాలమునందు పక్షులు ధరాజాతంబునం దన్నియుం
దోయం బై వసియించి వేగవిడియందుంబోవ కొండొంటితో
బాయంజాలకిసిల్చెనే యటులనోభవ్యాత్మ యీశోవర
న్యాయంబిట్టిక వానికై వగవఁగా నర్హంబె నాకీ త్తటిన్. 387

చ. అనవుడు నీవపోజగతి నందఱికిం బెవిరాగి వెన్నము
న్ని నకులుండై నరామధరణీశుఁడు తమ్మునిపాటుఁగాంచి లో
గనివగనాపథావళులఁ గ్రమ్మఱ జీవముసిల్పి కొంటితో
చనిపనిచేసెనో యెటుకచాలదో యాతని కివ్వధంబునన్. 388

తే భక్తి విజ్ఞానములుగల్గు ఫలముభ్రాతృ
మోహమెడ బాయుటయె చాలుగూహకంబు
లెన్ని జన్మములకుఁ గల్గునిట్టి తమ్ము
డక్కటా యెంతకఠినుడవయ్య నీవు. 389

ప. అనిన నతం డి ట్లనియె. 390

తే చనిన దేశికవర కరస్థలి జనకుఁడు
జంగమముదాదిసద్భక్తి సాగమూర్తి
సోదరుడ పత్యమగుశీల మొనరుముక్తి
తరుణియటుగాక వేతె బాంధవులు గలరే. 391

క అనవుడు నాటసిమదిమె, త్తనగానక యవలఁజనుచు దర్శికరద [న్.
ష్ఠునిపడిగాంచియు తద్గతి, వినుపించిన నిటులఁ బల్కె వెలఁదియశనితో
తే. అంతనొకచోటగూడినజనులువచ్చు, పనులుపీరినతుదివిడిచినరెమగుడ
నగచిరేయొకరొక్కరు వారలట్ల, కాడెయీబంధకంబనిగడచించనగ.

ఉ. అచ్చురువంది శూలిచను చుప్పల నాతని భార్యగాంచి యా
ముచ్చటలెల్లఁదెల్ప విని మోమున దీనత లేకపల్కెనో
నచ్చురితాగ్ర గణ్యజనసంతతి ధారుణియందుఁ బుట్టుటల్
చుచ్చుటలబ్బురం బె నునిచారులు మెచ్చునిమాట లేటికిన్. 394

చ. అతులనదీప్రవాహమున నాడదియిడది రెండుకాష్ఠముల్
జతవడి కొంతనవ్వరిగి లంకతటాల్మన నడ్డమైనయా
జతవిడి యొక్కటేగునటు సాగరమొక్కటి నిల్చుగావున

- స్వేత కుడువంగనేల ననువీడె నతం డని నెమ్మనంబునన్. 395
- క. నావుడుగుహనాశరణుం, డావెలదుకతోడ ననియె నబలా ధర సీ
భావంబుపంటి కఠినపు, భావం బెయ్యెడల గానబడ దెటులన్నన్.
- క. పెనిమిటికర్థాంగం బగు, పనజేక్షణ యనెడునుడిలవంబును సీయం
దునఁ గాన మర్థ దేహింగ నినుం జెంపంగ నెట్లు గాంచం గలవో.
- మ. పలిదైవంబు గురుండు ప్రాణమనుచుం భావంబులో నీల్పి యం
చితభక్తిం జరియించి యాతడు మృతింజెందగఁ గేహార్థమా
తృతనూజన్మపితృప్రియాప్రముఖులందే భ్రాంతియున్ లేక యూ
ర్జితబుద్ధిక్ సహాయానకాసతులు నర్చింపంగ నజ్ఞానులే. 398
- చ. అన విని యాలతాంగి వినయంబున సిట్లను దేవ నాథుతో
ననుగమనంబు చేడియల కర్త మెకాని తలంప వీరశై
వసికరసూర్తమం దదిధృవంబుగఁ జెల్లదు మీరెఱుంగరే!
యనుపమవేదశాస్త్రనివహంబులఁ దెల్పెడురీతు లన్నియున్. 399
- క. కావున తనలింగంజే, దైవంబు గురుండు తల్లి దండ్రీయుఁ బతియుం
జీవంబు గతియు మఱియును, భావింపఁగ వేఱకలదె భక్తాధీనా.
- చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కవ్వలికేగి దదీయమాతతోఁ
దనయునివార్తఁ దెల్ప వనితామణి నెమ్మది గొంకులేక యి
ట్లనెను సమస్తయోనిజవరాగతసీచఘటాలిభిన్నమై
చనుటయెకాక సిల్చునె రసాస్థలి నోబుధవర్య! తెల్పుమా. 401
- క. తనయుండనదల్లియనక, ఘననాట్యపుఁ బొమ్మలింతెకాక సతములో
ధనదాప్తుమాయజిపురంఁగి నెనబడుదురు జనులు కడువడిని వక్షిగతిన్.
- క. అనియు మృషాశరణుడఁవో, పనితాలికంబ సర్వ వసుధాస్థలి నేఁ
గనుగొంటిగాన నీతో, నెనయదు కఠినాత్మఁ జూడ నెచ్చట నైనన్.
- తే. తల్లిఁ బోలినదైవంబు దయితసాటిఁ
బంధు వాత్సజమోహంబుపంటి మోహ
మనని లేదని యనఁగ నీ యట్టితనయుఁ
డట్లులైయున్న గన్నుల వైనఁగనవు. 404
- ఉ. ఆమయదేహి వెట్టి వికలాంగకుఁ డైనను దల్లి సూనువైఁ
జ్ఞేమవిడంగఁ జాలదు ధరిత్రీపయిం గణియింప రోగి గాఁ

- దేమిట వెట్టిగాడు రుచిరేతరగాత్రుడుగాడు సీనుత
గ్రామణి యిట్టివాఁ డదటుగాఁ బడఁజూ లేటులేదు సీమదీన్. 405
- ఉ. ఇంతటికేమి సీతనయు సెట్టిపదంబును జెందఁజేసె నా
కంతుమదాపహరి కలకాలము నేమఱఁబోక నెమ్మదిం
భ్రాంతి వహించి యాత్మపదపద్మము నమ్మిన జువ్వె యింతవె
స్వంత ఘటించె వెల్లిడిసె నానతి యాశివుఁ గొల్చుభాగ్యముల్.
- చ. అన విని యాలతాంగి శరణాగ్రజి! నన్నిటలేని భ్రాంతి జూ
న్వినఫలమేమి! యీశ్వరుని నింద యొనర్పఁగనేల? దేహముల్
వనరుహబుద్ధులంబు లటుఁజూచి సత్యములంచు వెట్టులై
చనుదురె? తావకీనపదసారసభక్తులు థారుణీస్థలిన్. 407
- క. చల్లన గంధఃపహశన, మొల్లక ఫణి మన్ను దినగ నోపునె మీప
త్పల్లవదాస్యం జెమఱి, యెల్లెడ భక్తుండు మోహ మెదలో నిడునే.
- చ. అన విని చెచ్చెర న్నటలి యచ్చట హూలధరుండు వారిదా
సిని గని తత్క్రమం బెఱుఁగఁజేసిన నిట్లనుఁ దండ్రీ! యమ్మచూ
పిన జనయిత్రి వెస్వినముఁ బెట్టిన నీశుండు చంచఁజూచినం
జనదన మాన్వ నెవ్వరికి శక్యము? దుర్భక్తిమలేల? నాపుడున్. 409
- సీ. అటుబాసి పడియున్న యక్కుమారునిదెస
కేతెంచి సర్పంబు నెడచివైచి
చెవిదండ ముత్రించి చేమెయి సమిరి భ
స్తముఁజల్లి శెప్పురుమాత్ర నతఁడు
కనుతెప్పలెత్తి నిట్టన నీల్లి యూరుపు
లావిర్భవింపఁగా నాపులించి
పరమేశ్వరా! యని పల్కుకరి లేచి కం
గటసిల్చి యున్న వస్త్రాంచిత్రైక్య
తె. నాతఁ డొరినుమాం! సెన్నహి : ధింప
నించుకేనియుఁ గనికర ముంచుకొనిక
యూర కున్నారు మీవార బో! యింత
కకినులో యిట్టిజనులను గాన మొచట. [లం
- క. మం దనరు మంత్ర మన రీ, చందముఁ గలజనకిమాత్రుఁ జాయాగ్రజు

జెందమున విశ్వసించుట, యందంబని మాకుదోచ దదియెట్లున్నన్.
 తే. చీమనైతము తన్నింటజిట్టువాడచి
 దంశ మొనరించునప్పుడు దాసిపాటి
 కినుకయునులేదు సీయెడఁ గనికర్తంబు
 లేక చరియించువారిపై లేశ మనిన.

412

సీ. వ్యాఘినాపై వారుజాలినొందరటంచు, చచియింపమీపంటివారికిగు నె
 యుర్విపై బొరలుటలుత్తనూంగోదర, తాడనములుబొబ్బ లేడుపులును
 మేరులుంగకయున్నికానసాపెనలుండు, గనితలపోతలుతనువిరక్తి
 యివిమొదలగు చేష్టల వసిసాంసారిక, భ్రాంతులెయకాకాక భవదుదార
 తే. పత్వయోరుహరిచింతనాపరుల కెందుఁ
 గలుగ నేర్పునె యాప్తవర్తంబులెల్ల
 నర్వసాధనములు గల్గి నర్వనిహతి
 కాపరిక్షిన్నహారాజు నాగిగొనిరె. ?

413

క. అనవిని వారల నందఱ, ఘనసిశ్చలశీలభక్తికలనకు మది నె
 క్కొనుసమ్మదమునమునిగణ పనబోదరవక్రముఖసుపర్వలుగొలువక.
 ఉ. శంకరుఁ డక్షయం డపుడు సన్నిధిచేసిన్ గాంచి యంత ని
 శ్శంకుడు దుక్కినిల్పి యతిసర్వరుదై చనుచెంచి యీశప
 త్పంకరుహద్వయంబు తనఫాలములోకి నమస్కరించి స
 ర్వంకషగాంగభంగరఃవైఖరి సన్నుతిచేసె నేగతిన్.

415

సీ. శ్రీవికచోత్పలాక్షిమనోహరబాణ, బాణసందిత పాదపంకజాత
 జాతయాపధరా ధరాతతకోదండ, దండధరోద్ధర్వదళనదక్ష
 దక్షకృతోరువితాననాశీకకరతలస్యస్తభాసురకురంగ
 రంగదుత్తుంగతరంగగంగాధర, ధరజామనస్సస్థాయిహంస
 తే. హంసకైరవమిత్ర హవ్యాళనాక్ష, యక్షజన్మాసవిమతమహాప్రభావ
 భావసంభవదుర్దదభావహరణ, రణసిహతసింధురాట్సుతప్రముఖదైత్య.
 ప. అని సన్నుతించుచున్న నిశ్శంకుని శంకరుండు నిజరూపాకటాక్షవీక్ష
 ణామృతధారాపరిషిక్తాంకుంజేసి ధక్తపాతాక్షనచర్యావిశేషంబు
 లకు మెచ్చువచ్చె భవస్థితం జీవంగైవ వేను మనిన నశంకు పు
 నగళునగిప్రణామంబు లొనరించి దేవా! భగవద్ధర్మనంబుకంటెవాంఛి

తం బొం చెడ్డియని నిరుపమానందంబున నున్న నతనిదత్పుత్రున్న హ
పరిచారికాసమేతునింగాఁ గైలాసంబునకుం గొనిపోయె నని చెప్పిన
తత్పభాసదులైన భక్తు లాశరణపుంగవుంగాంచి మీరానతిచ్చిన
మహాత్ములచరితంబులు వినుటంజేసి కృతార్థుల మైతిమని యతనిం
గొనియాడి యందలు నిజనివాసంబుల కరిగి రట్లుగావునఁ బ్రాణే
శ్వరా! భక్తప్రభావం బిట్టిదని పల్లన సేయ బ్రహ్మాదుల కశక్యంజే
నెంతదాన ననిశాంతసత్కృష్టిని దన్ననోహరుం డాశ్చర్యంబు
నొంది యిట్లనియె భవతోనరీతపోనివాసంబెచ్చట నమృతభాగం
గనుంగొన వేకుకపుట్టెనని తత్సతీవతంసంబు భవదభిప్రాయం బెట్లు
ట్లరమ్మని యతనిం దోడ్కొని.

417

ఉ. శైలములు త్తరించి ఘనసాలవనంబులు మించి వాహినీ
జాలములెల్ల దాఁటి మృగసర్పవిహాయసయామినీచరా
భీలవిహారదేశమయి వెంబగుశైలదరింగజానుహృ

స్తాభిషదావలగ్న నిజమానసయై వచియించుసోదరిన్

418

త. పతికిజూపిన నతఁడు విభ్రాంతుడగుచు

నింతశపమొనరించెడు నింతికేల

హరుఁడు బ్రత్యక్షమై స్వైరబల యనిన

వినయమున శాంతసత్కృష్టి యని యిటుల.

419

మ. గురువద్యండాకలింగమిచ్చి గుండ్లపీఠ స్వేల్పు తత్పూజనా
చరణంబే సకలంబునుమ్మనిన నాచార్యార్జుంఘంచి నుం
నరియోగంబె ఘనం బటంచు నెఱుడుం దన్నిష్టచేనుండి గా
నరసాస్యందనుఁడాదరంబున బ్రసన్నుంఁబొట లే దీవెకున్.

420

వ. అనిన నతండాచార్యార్జు మీఁగిగుఱంబునఁగానె యెంతయోగంబైన
ను బసిగొనక స్వర్గ నిక దీసిం పృతార్థం జేయవలయు నని తలంచిన
నిజపత్ని గనుంగొని యిట్లనియె.

421

ఉ. సజ్జనులెంతయుం బరవిస్తాము గాంచి గహించు రన్నచో
నిజ్జుఁ జాక్షిసీగగణియంప గ సోకరి యేకతి న్నహః
సజ్జనుల నిముద్గకగవాకనిగూం కిరిజేక్కువంట యో
పిజ్జనితావతంస దయఁజేకొని దీని కృతార్థ జేయవే.

422

తే. అనిన ముదమంది పతికి జోహారునల్పి, కలితపద్మాసనస్థయై కరతలమున
లింగమూర్తిని నిల్పి నల్లలదృష్టి నొండుభావమెటుంగక యుండునంత.

తే. హస్తమున జ్యోతిరాకారుఁ డైనలింగ

మూర్తి యవయవసహితఁడై ముదిత యెదుట

నన్నిధియొనర్చ గాంచి తత్సాధ్య విసయ

భరితయై మ్రొక్కి యిట్టులఁ బ్రస్తుతించె.

424

ఉత్సాహము. తారహార హీరతుల్యధావధభ్యవిగ్రహః

శూరమారమారశౌరినూదనా విషాదనా

సారధీరవారవంశ్య సర్వమంగళాధిపా

భారభూరధారమేశ బాణబాణదోషణా.

425

చ. అని వినుతింప శంభుండు దయామతి వేడుము వాంఛితంబు నా

ఘనకచమాకు మువ్వరకుం గల్లగంజేయుము నీపదంబన

అనవుడు నట్లుగాక యని యప్పుడు దివ్యవిమానపంక్తిచే

గొని చనె రావ్యశైలమునకుక సుర లద్భుతమందిచూడఁగాన్.

ప్ర. కావున పావనసతీవతంస మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజచ్ఛాత్రం డైన

యీ కూకదమారనితోఁ డెల్ప నితండు విస్తయఁజ్ఞాన్వితుండై

పునగపునగ ప్రణామంబు లొనరించి వధూసహితంబుగాఁ గరకమలం

బులు మొగించి నిలిచినఁ గరుణార్ద్రదృష్టి గనుంగొని చెన్నబస

వేశ్వరునన్నిధికి బొమ్మసి యనుజ్ఞయిచ్చి నిజేచ్ఛం జనియెం గావున

వీరలమాహాత్మ్యం బిట్టి దని మాదిరాజయ్యదెల్పిన సభాసదులొఁ

జెన్నబసవేశ్వరుం డత్యంతప్రమోదంబు నొంది యతని నిరంతరరాజ

వదుపచారంబులఁ బూజింపుచుండె.

427

8. కూకదమారనిచరితము; ప్రాకటనర్హక్తివిసినఁ బరియించిన ద

ర్వికరభూషణుకృప నస్తోకశుభావళులు బరఁగుదురు నరు లెపుడున్.

వ. అనిచెప్పిన నగస్తుండు తరువాతవృత్తాంతం జేమని యడిగిన. 429

శా. మట్కూలాబ్జధరార్చనా నియమభాస్వచ్చిత్త సంజాత గో

రాట్కంసారికు బేరపుత్ర సుకుమార శ్రీ సమాస్వీ గో

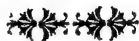
రాట్కంఠీరవశారద బృశశభ్యద్రావిడ్యశోభాశే వి

ద్విట్కండాద్భుతబాహుశౌర్యజిత కుంతీవ్యోమ గంగాసుతా. 430

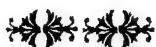
క. శరజాతజన్మమృదుపద, శరజాతవిలగ్నహృదయ సడ్డింభక శ్రీ
 శరణసమాగతదేశిక, శరణసహ్యావిధాన సంశుష్టమతీ. 431

మాలినీ. సరసగుణనివాసా శంభుపూజావిలాసా
 నిరుపమశుభమూర్తీ నిర్మలాచారవర్తీ
 దురితతిమిరసూరా తోషితాస్తార్యవారా
 పరహృదయవిభేదీ బంధులోకప్రమోదీ. 432

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జున కరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీ
 ధురీః కాశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతం
 బైన చెన్న బసవపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందు జతుర్థా
 శ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్లోక మల్లయ్య బ్రహ్మయ్యల కథ. శ్లోక

విబుధాపనకృత్యా

కేవలతరనియమముదితగిరివరభృత్యా

జావర్జితనిత్యసత్య యమృతామాత్యా.

1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుం డవ్వలికథ యిట్లుని చెప్పం
దొడంగె. [మంత్రి

తే. అంతనొకనాడు మల్లబ్రహ్మయ్యనాఁగ, భక్తులిరువురు శ్రీచెన్న బసవ
పజ్జవితగదివిటీలుబట్టువిధము, దెలిసిదుర్తంత్రియొకఁడుబిజ్జలునిజేరి.

చ. నరనర ! వింటివేబసవనాథునియల్లుని సన్నిధానమం

దిరువురు పూరుషోత్తము లహీనబలాధ్యులు దివ్విటీల వా

రదుదుగనున్న వారలు మహాద్భుతమయ్యెడు వారిచర్య గో

చరమొనరింప నెట్లుని సర్వముఁదెల్పెద చిత్తగింపుమా!.

4

తే. వారుచేబట్టి దివిటీలు వహ్నిఁ గూర్చ

కయిరగుల్కొను దైలసంగతముగాక

యేవెలుగుతేజ మెడలక నెప్పు డెచటఁ

గానఁబడునంతదవ్వు సౌగంధ్య మొసఁగు.

5

చ. అన విని రాజు చెన్న బసవాధిపు నప్పుడె పిల్వబంప యో

యనఁ! భవత్సమీపగతు లై తగుదివ్వెలవారి నిద్దఱ

న్ననుఁ గొలువంగఁ బంపు మనినం బరమేశ్వరుఁ డెంత దెచ్చె నా

ఘనులు దురాగతుం గొలువఁ దా నెటుపంపుదునేమిసేయుదున్.

6

ఉ. పంపఁగరాదు వారి నటఁబంపకయుండిన మామమీఁద నే

తెంపు వహించునో యితఁడు దెప్పరమయ్యె నటంచు చింత త

- స్తుంప నొకింతసేపు తనమో మఱవాలిచియుండి యట్టులం
బంపంగఁ దీర దప్పలఁ గనంబడు దీనికి తన్నహత్వముల్. 7
- చ. అని మదినిశ్చయించి ఫణిహారిముఖంబున వారిఁ బిల్వఁ గాఁ
బనిచి మహితలేశ్వరునిభావము దెల్పఁగఁ బూని జంకి న
ప్రసజముఖంబుజాతుఁడయి మానము చాలించి తన్నోగతం
బసఘలుగాంచి మ మ్మితని కిప్పనసేయుముకొంకనేటికిన్. 8
- క. నాప్రడువారలయనుమతి, భూవరునకుఁ గానుపించిపోయెదమనిస్వీ
యావాసము చింతాకుల, భావమునం జెందె చెన్న బసవండంతన్. 9
- క. బండారుబసవధీమణి, మండలపతి నడిచినట్టిమార్గము విని యీ
తం డింతకొత్తుకొనె నిక, నొండేగతిసంభవించునోయనియుండెన్. 10
- చ. మనుజవరుండు దుర్మతిని మల్లయ బ్రహ్మయగార్ల నిర్దక్ష
దనయెడదొడ్డిలిడఁగఁదక్షణమాసమయంబునందు రాఁ
బనిచినఁ దేటగాఁ దమప్రభావముఁ జూపుదు మంచు నేగి య
య్యసఘలు వానికట్టిదుట నందఱుఁజూడఁగ నిల్చిచెచ్చెఱన్. 11
- తే. పుండిసిడివిన్విటీలు చేబట్టికగులు
కొలుపునంతటిలోన నక్కోటిదివిన్వి
టీలుగూడినమాడ్కిఁగడిందిమంట
లాత్తతనుతాప మొనరింప నవసరిభండం. 12
- ఉ. తాళఁగలేక తాల్చిచెడి తల్లడమందుదులేచి నేలపై
వ్రాలుచు: బొడ్లుచుక విహితవర్గముఁ జరుచుఁ బెద్దదిండుపై
సోలుచు నల్లడల్ బెగడిచూచుచుఁ గ్రమ్మఁగన్ముమూయుచుక
గే లెడఁజేర్చుచుక జలువక్రేవలకేగుచు నీరుద్రావుచున్. 13
- క. వా యెత్తియఱచుచుండఁగ, నాయుచు నచేతనఁడనెల నవనీశ్వర! నీ
కాయపరతాపవేదన, బాఁయునిధిం బొడిపిదోసి పరకంపంగన్. 14
- చ. అవియెటులన్న మాధునికతాపకమూర్తులు శాంభవేంద్రురం
బుదపవనుల్ వ:హత్తులస బుద్ధివలంపక దుష్టజోభ నీ
మదిఁగనిదివిన్విటీలిడఁగ మల్లయ బ్రహ్మయగార్లసత్తరి
న్నవమునం బంచుహేతువున మంటలు నీకుదయించెమించుగన్. 15
- క. కావున నప్పనియెడ నిల్చి, దాసీరుల మాన్ప నీకు నారోగ్యమగుకా.

నావుడు పతిదోఁచనిమది, చేవినరెక్కబొమ్మటంచుఁ జెప్పినమాడ్కిన్.
 నీ. ఆనైగగనితెలియకభూవగునకుఁకోపమువచ్చె ననుచు బెత్తములవారు
 వారలఁగదిసియవ్వలకేగుమని బెట్టుగదిమిన చిటునవ్వుఁగదుర నిండ్ల
 దరికేగి కచ్చట ధరణీశుతాపంబు మంత్రించినట్టులమానుటయును
 బనసని గని యతం డసమాక్షతుల్యసి కతననేటికెఁబ్రతికెతి నటంచు
 తే. వేయవిధములఁ గొనియాడి వీడుకొల్పి

చచ్చి పుట్టినయట్టుల సంతసిలుచుఁ
 గొలుపుచాలించి నగరిలోపలికి నరిగె

రాజమంత్రియు నిజమందిరమున కరిగె.

17

నీ. ఆమఱునాఁడు రసాధిపవర్యుండు నేఁములేకయే నిద్రిమిత్త
 మల్లయ్యమధుపయ్యయనుభక్తవర్యులఁబిలిపించికన్నులఁబెఱుఁజేయ
 విసిబసవఁడు కోపవివశుఁడై బిజ్జలుండక్కటా! చెడచూచెననుచువారి
 రప్పించి యక్షులనెప్పటి యట్లన బడసి భక్తాభి కప్పట్టణమున
 తే.నింకనుండుటతప్ప నేఁడ్డిట్టులయ్యెనిన్న నట్టులయ్యెననితనయున్న కడకు
 వేగజగదేకమంత్రిరావించియతని, కెల్ల భక్తులువినుచుండఁజేట్టులనియె.

మల్లయ్య మధుపయ్యల కథ.

నీ. జగదీశ! నీవుముఖ జంగమేతరకృత్య మొనరించి వారల కినుకకోర్వఁ
 జాలకపేగతచ్చుఁగంబు నొందిన సిచట శిష్యద్రోహి యింకఁగొంత
 గాలంబునకుఁబుట్టించడు తద్ద్రోహి గీటణచుమస్సుడుదీనికినియెతగిన
 యట్టిప్రాయశ్చిత్తమనిరిగావున నిపు డవనీశుఁ డిట్టి ద్రోహంబొనర్చె
 తే. అట్టులగుట జంగమాజ్ఞాదప్పక నేడఁఖలునివాని బట్టిపిలుకుమార్చి
 సకలభక్తవితతి నన్ను తింపఁగ నుమ, కార్దుకాపహరి కరుణఁగనుము.
 క. అనితెలిసి యతనిఁబోనం, బసచి యమాత్యేశ్వరుండు భగినీతనుజ
 స్తునికెఱుగఁజేసియాతనియనుమతిఁబురి వెడలనడిచియాక్షణమాత్రన్.

నీ. మడివాలు మాచయ్య మసణయ్య మాదిరాజయ్య యేకాంతరామ
 య్యుండఁసంగయ్యవనిపురశంకర దేవయ్య యచ్చయ్య మధుపయ్య
 యగమిషయ్య, కలికేతబ్రహ్మయ్య కక్కయ్య తెలుగు జొమ్మయ్యబ
 ల్లేశుమల్లయ్యనీర, బ్రహ్మయ్య కన్నడ బ్రహ్మయ్య కీన్నర బ్రహ్మయ్య
 ప్రేమబ్రహ్మతయ్య.

తే. ఆత్మదేవయ్య సురియచోడయ్యభాస్క-

రయ్య కొట్టరుబాచిదేవయ్య హిల్ల
హాళబ్రహ్మయ్య ముసిడిచోడయ్య నాగు
మయ్య పదమరుసయ్య శూలాయుధయ్య.

21

చ. మొదలగుభక్తరాజి కడుమోదముతోఁ జనుదేఱ నచ్చటన్

గదిలి నమస్తజైవశుభకారణ కప్పడి సంగమేశ్వరం

బదె యిదె యంచునేగి బసవాధిపుఁ డచ్చట దేశికాగభి

త్పదనముఁ జెంది యాతనిప్రసన్నునిఁ జేయ గణాలిచూడంగన్. 22

చ. గురుఁ డుదరంబువిచ్చి కడుగ్రుచ్చియుఁగొంటజేర్చు చాట్టున

న్వరగుణధుర్యుడైన బసవప్రభులోపలఁ జేసికొంచు వే

సరిగె గృహంబులోపలికి నంతట మోసె నుపర్వదుందుభుల్

గురిసె లతాంతపుష్టి సుమకోమలు లాడిరి మింట జంటలై. 23

తే. అంతయునుగాంచి యచటిభక్తాళి యాత్మ

భరితచింతల శ్రీచెన్న బసవవిభునిఁ

గాంచి మీమామ యిటులయ్యెఁ గాన నిక

భారకుండపు సీవె మాపాలికనిన.

24

క. నేనెంతవాఁడ మీరలు, పూని నడుపు డనిన నెట్లుపోయెదననిలో

నూనినభక్తిందచ్చుర, కానుతుండై యపుడెవారియందఱతోడన్. 25

తే. అచటఁబాసి వచ్చి యతిరవ్యమగునొక్క-

వనముఁజేరి బసవవిర్యచర్య

లుగ్గడించుకొనుచు నుండిరచ్చటబస

వండు వెడలఁదడవ పట్టణమున.

26

సీ. ధరణిచణంకె మాతంగమనములింకె

తారలుంజుల సౌధములుసూలై

వనతతులెండె సర్పములతోఁకలు మండ

వరడులుసూసె దిక్పాలిమాసె

రవియుగ్మ ముదయింపె రాజంతకునిఁగాంచె

పిడుగులుపడి యిరాగుడులు పడియె

సస్యముల్ మాడె శీర్షముల కాకములాడె

- కండలు గురిసె చీకటులు బెరసె
 లే. కవణముల్ పుచ్చె మృత్యువుఁగాన వచ్చె
 యగ్గిచల్లారె నిండ్లదయ్యములుచేరె
 ధూళిమినుగప్పె వడిసుడిగాలిరొప్పె
 ప్రజలకళయెల్లందప్పె నప్పట్టునందు. 27
- వ. మఱియు నీదృశ్యంబులగు ననేకదుర్నిమిత్తంబులు పుట్టిసె. 28
- చ. అటు చని యింకుకీడుగని యందఱుకీ తిలి చింతనొందిరం
 తట జగదేవమంత్రిక్షణదా శివపూజయొనర్చివేగని
 క్కటకపతింపధింపఁ జనగావలె నంచు నిజాలయంబుఁ జే
 రుటఁ గని తల్లి తత్కృమము రూఢిగము స్వినియుండుటక గృహన్.
 మ. శరణద్రోహము విన్నయంతటసె యాచండాలు మద్దింపకీ
 రరుదేరం జనునే! గణాజ్ఞఁగొని మిఠాలస్యముం జేతురే
 హరుఁ డిబ్బంగినిమెచ్చునే పిరికిపందా చెందెబ్బింద యే
 కరణిం బాయునటంచుఁ బెక్కుగతులం గర్జించి తర్జించినన్. 30
- చ. శిర మఱవంచి తప్పితము చెందె గదా యని లజ్జనొంది న
 త్వరమున నీకుఁ బూన్చి తనతల్లియొనంగిన భంగి వేగ మో
 గిరము భుజించుచుండఁగ నేల్చిపచ్చిత్తులు మల్లబ్రహ్మగా
 రిరువురువచ్చి కూడి భుజయించిరి యాతనితోడ వేడుకన్. 31
- ఉ. ఆగతి నారగించి పరమాద్భుతపీఠరసాతిరేక సః!
 యోగమనస్కులై మువ్వురు సుర్వినిగూల్చుగ నిశ్చయించి ర
 క్తాగరుచందనాంబరసుమాదులుదాల్చి యమాత్యమాతకుం
 జాగిలియాపె దీవన లొసంగిన నైకొని లేచి చెచ్చెఱన్. 32
- చ. కరములు మండలాగ్రములు గ్రామిలగ గేహమునిర్గమించి భూ
 వరుసభచేరఁగా నరిగి వాంశికవైణికినర్తకాదిబం
 ధురతరలీల లెంచుచు కుతూహలియై కరదీపికాసము
 త్కరరుచిపర్వమానికపు గద్దియపైఁ గొలుపున్న బిజ్జలున్. 33
- చ. తటుకునఁగాంచి కన్గవలదారుణవహ్ని కణంబు లొల్కును
 ప్పటతరసింహనాదముల తారలుమేరలు మీరి ధారుణిం
 నొటతొటరాల పర్వమలుఁ ద్రొక్కుచు నందఱమీఁద నొక్కటక

బటపటపండ్లుగీటుచు నభాజనముల్ వెలుగంది చూడఁగాన్. 34

మ. ప్రళయాఢీలకపాలిపాలికల తద్రాజాధమున్ జేరిని
శ్చలులై యేసిరి మువ్వరొక్కమొగి చంచచ్చాత ఖడ్గంబులం
బలవత్సింహాకిశోరమర్దితమహానాగంబు చందంబుగా
నిలవైయాలె నతండు బెగ్గిలి జనుబెల్ల న్వహింబారఁగన్. 35

ప. ఇట్లు బిజ్జలుంబరిమార్చి మువ్వరు రాజమందిరంబువెడలి రప్పడు
జగదేవుండు మల్లయ్యబ్రహ్మయ్యగారలఁ దత్సమయసముచితాలాపం
బుల వీడ్కొలిపి నిజసదనంబులకుం జని నమస్కారపూర్వకంబుగా
నంతవృత్తాంతంబు తల్లి కెఱింగించి తననుగ్రహంబు వడసి రాజసే
వాపరాధం బొనరించుట విన్నయంతనే వానిం జంపక జాగుచేసిన
తప్పన కాత్మతనుత్యాగంబే ప్రాయశ్చిత్తంబని గండక తైఱి గళంబున
దవిలించుకొను సంతటలోన సర్వేశ్వరుం డగుపార్వతీశ్వరుండు ప్ర
త్యక్షంబై యతని తన్మాతృపుత్రమిత్రకళత్రాదులను స్వశరీరంబుతో
కైలాసంబునకుఁ గొనిపోయె మల్లయ్యబ్రహ్మయ్య లపుడే కళ్యాణపు
రంబువెడలి చెన్న బసవేశ్వరనివాసం బరయుచుం జని యతనింగాంచి
గణప్రకారం బంతయుండెల్పి వారు నచ్చటనేయుండి రంత నిచ్చట
సూర్యోదయంబగుటయు పట్టణంబున. 36

చ. ధరతిపువాపుతెల్లముగఁ దత్ప్రియబాంధవులెల్ల గాంచి హృ
ద్భరితవిషాదవేదనలఁ దల్లడమందుచు వానికన్నీరం
స్కారమొనర్చి యంత బలుగాఁదపసుల్ బసవం వసనచ్చెగా
కొరులకు శక్యమే మనఁ బొప్పడు పీని నునేక్షసేయఁగన్. 37

తే. ఇంత పనికొప్పకొను బసవేశ్వరనివా

దావులను వానియల్లుని నవనివిధి

తోగివారిఁజేయు మాటయనుచు

నంగ ట్రాలోచనలొనర్చి రంత మింద.

38

ప. కొన్ని దినంబులు చెన్న బసవ.

39

చ. అరిబలభంగంగి చతుంగబలంబుతోడ నాచుమూ

నరులను బంచి తన్న ప్రతి బంధువు బావులు కేరి కాహళా

దిరవము లొక్కపెట్టి దివిదీటుకొనక సనురానుకూలభా

సర్వతరవేషు లై పురమవార్యబలోద్ధతి నిర్గమింపంగన్. 40
 సీ. న్యంధనస్వజపటాంచలజాతెవాతముల్ తోయదపంక్తులదూలజేయ
 పటుతరసింధురవనస్మట్టనంబుల ధరమోయు శేషాహి శిరమువంచ
 తురగరింఖోద్భూతధరణీపరాగంబు సారసబాంధవ సరణిగప్ప
 భటసింహనిస్వనార్భటులుమదాపహ దిగ్గజంబుల నిల మొగ్గజేయ
 తే నడచె నత్తరిబలవితానంబుబాణ, మండలాగ్రపరశ్వభిండివాల
 పట్టినకుతారముద్గరప్రాసముఖ్య, సాధనప్రభలాఙ్గీలసమితివెలుంగ. 41

వ మఱియు నవ్వాహినివాహినియుంబోలెబహుళహరీవిరాజ మానం
 బైపుష్పితోద్యానంబునుంబోలె మదభ్రమరసారంగవిలసితంబై ధరా
 ధరగహ్వరంబునుంబోలె నున్నటసింహనారంబై వైకుంఠంబునుం
 బోలె చక్రీసంచారస్థానంబై సత్యలోకంబునుంబోలె లోకేశ్వరభా
 షావిశేషాత్సాహసహితంబై వైలాసంబునుంబోలె నభంగధర్మవా
 హంబై భాగవతంబునుంబోలె సింహబలారికర్ణ శల్యాట్టహాసంబై భా
 రతంబునుంబోలె ససమాస్త్రనిరుద్ధంబై రామాయణంబునుంబోలె
 విశ్వామిత్రవితానవాసనంబై యాకాశంబునుంబోలె రాజహంసవి
 లాసభానురంబై పావృట్కాలంబునుంబోలె శరధారాప్రకృష్టంబై
 ఘోరకాంతారంబునుంబోలె ఖడ్గాచ్చభల్లపుండరీకాధిష్ఠితంబై పెం
 పునిగిలి నడతెంచుసమయంబున నవ్వరంబున నున్న శరణపుంగవు
 లక్కిలాలహలంబాలించి సమున్నతవృక్షారోహులై తమమీఁద
 దాడిపెట్టచచ్చిరి సముద్ధిపితకోపాటోపంబున. 42

సీ. గట్టుతున్నలాసేయు జెట్టకదేవయ్య మనకరివినలించుమాచవిభుండు
 గిరిజేశుబల్కించున్న రబ్రహ్మయ్యభవునివ్రేలులబూన్పుబ్రబ్బతయ్య
 విగ్నశాఢ్యులొంచువేమనారాధ్యుండునాల్కలీశునకిచ్చునాగవరుండు
 గిలకపుత్తడింట్టుకలకేతబ్రహ్మయ్య మహిచిరంజీవియకామాంజు

నే. వీరు మొరలుగాంగలుగు నేర్పూరువీరు
 నవలవ్రత స్థితులును నవసహసి
 పుణియు నొకలక్షశౌంబదియాలువేలు
 చరులు సౌత్రంతువే ల్లిండజంగమములు.

క. మఱియునసంఖ్యాతములగు, కఱకంఠపదాబ్జభక్తగణసింహంబుల్
దరిలేనిశౌర్యకలపం, బిరుతివియకళత్రునైశ్యభీకరతనులై. 44

చ. నడుములుగట్టుచుం బెలుచ నవ్వయఁ బండులుగీటుచుం బొమ్మ
ల్లుడుచుచు మండలాగ్రణయముల్ జలిపించుచు గూఢవర్తముల్
దొడుగుచు గోఱమీసములు దువ్వచు బాహువు లప్పలించుచున్
గడువడిమిన్నుఁదాఁచుచు నకంపితవృత్తిఁ జెలంగియార్వఁగన్. 45

తే. అట్టి కోలాహలం బప్పుడరసి చెన్న
బసవఁ డరుదెంచి తద్భక్తపశ్యయోజ
ములకు సాష్టాంగమెఱుగి కేల్తోడ్చి నిలచి
వినతిపూర్వకముగ నిట్లు విన్నవించె. 46

మ. తగునే మీరలు కోపగించ ఘనశాంతంబారడింబుచ్చి యీ
పగిదిం కై వమహత్త్వము ల్పది డలంపంబోకవర్తించుదు
ప్రగుణుల్ దామె నశింతు రెట్లైన భస్మగర్వరేహారివ
న్నగహరున్పడియింపఁబాల్పడితనంతం దానకీడొంగఁడే. 47

తే. అరిమదేభములకు సింహమహితకాన
నమున కన్నియ మిత్రమేఘముల కలన
సఖమురిపులై లములకు వజ్రంబుమీఁదు
జ్ఞానభక్తివై రాగ్యస్థలు చలంప. 48

క. అటుగాన మీరలిత్తరి, కుటిలాత్ములమీఁదజనంగఁగూడదు నిలువుం
డిటులక నారికి నికమీఁదఁబడనగుఫలమనిన సమ్మగంబునశరణుల్. 49

ఉ. వైరులమీఁదఁబోక నిలునండు నంతటిలోన దుష్టచే
ప్రార్థించులోన నిబిడాంధతమాబు నిధిప్రయుక్తయై
ధారుణిమిన్ను మోసె నొడిగంబుగఁ బట్టినవాన తచ్చుమా
వారము విస్మయంబును వివర్ణతదోషగ నత్తరికావెనన్. 50

మ. ప్రళయాంభోధరనిస్వనంబువగ్గిం బ్రహ్మాండభాండంబు శ్రీ
తిల నొక్కువ్వుడిగార్చి త మ్మెరులు మర్దింపంగ నేతెంచు చ
ట్టులఁ దోపందము దామెయ్యెంబొరులఁ బట్టండీయటంచుభయా
కులులై వైబడి రుగ్రఖడ్గశశ క్తుల్ ఘాని శ్రీమాశ్మతినన్. 51

చ. ఇట్లు. 52

చ. భటనికరంబుఁదెంచుచుద్విపప్రకరంబులఁగూల్పుచున్ హయ
 చ్చటల నడంచుచు నైఱయు న్యందనవర్గముఁ జక్కు సేయుచున్
 జటులధనుగి ప్రకాండహతి నల్పుచు వర్తచయంబుఁజించుచుం
 బటుధవళాతపత్రముల పంక్తులు భూమిదొరంగఁ జేయుచున్. 58

వ. మఱియును.

54

స మణికేతనోద్ధండపుణి కొంత దవ్వేగి
 యవిబడ చనలేక నడలురథులు
 ప్రచురముత్తాచ్ఛత్రదుచి కొంత వడినేగి
 యవిగూలతడఁబడి నొపులు కరులు
 పటువజ్రనఖరప్రభలకొంత యెడమేగి
 యదిహార నిలఁబడునట్టి హరులు
 జళిపించు ఖడ్గప్రభలుకొండఁ దడవేగి
 యవిపోవ నలుదిక్కు లరయు భటులు

తే. నగుచు నగ్గాఢతమమున నంతకంత, కగ్గలం బైన వీరరసాతిరేక
 కలననందలుయదువుల కరణిపోరు, సలిపి సమసిరినిర్విశేషంబుగాఁగ.

క. అంతటనగ్గాఢతమం, బంతయువిరియంగజైనులందలుహతులై [చక్ష.

యెంతయు వేడఁకగనుగొని, యంతక హరుభక్తవిలేతియార్పిరిపెలు

ఉ. అత్తరిమ్రొక్కి చెన్న బసవార్యుఁడు వారలతోడ నోశర
 భోగ్యత్తములార! మీరలు మహాహన్నతు లేమని చెప్పవచ్చు మై
 మత్తి మిమ్మెలుంగక నమ స్తరిపుప్రకరంబునచ్చి యు
 వ్వెత్తుగఁగూలె పాపమతు లెయ్యెడలం జయమందనేర్తురే. 57

తే. శరధిచే నీత నీదుట జ్వలదరణ్య
 పావకజ్వాలకరమునఁ బట్టుకొనుట
 తూగిపాచెడు నది కేల నాఁగికొనుటఁ

గానె మిముజైన లూపగఁ గడఁగుటెల్ల.

58

చ. అని యిటు సన్నుతించి మదహర్షముతోడుత వారు దాను నా
 దినమటుపుచ్చి రేపకడ తేజమెప్పుగ నందు వాసికాం
 చనవరత్న సంఘ టితసౌధవిరాజితమై తనర్చి వే
 ర్చిన హుళికాశ్శివట్టణముచేరగఁ దద్ధరణిపుఁ డ్దత్తజీన్. 59

క. చారుల ముఖమునవిసిఘన, భేరిముఖరవములవరఁ బ్రియబంధు చమూ
హారముతో నెదురుగఁజని, దూరంబునభక్త సంతతులుగాంచివెసన్.

చ. కరిదిగిపాదచారియు గ్రక్కునఁజేరఁగ నేగి నెన్నొసల్
ధరపయి సోఁక జాగఁబడి తద్దణ్ణోటికి మ్రొక్కు నంతలో
వరగుణుడైనచెన్న బసవ ప్రభువర్యుఁడువచ్చి యాతని
గరములఁ గ్రుచ్చి వేగ విడికాగిటఁజేరిచి సమృద్ధంబునన్. 61

ఉ. చెప్పఁగ విందు నిన్ను నృపశేఖర! భక్తవరేణ్యుఁ డంచు నే
నిప్పుడుగంటి మోహమువహించె మదీయహృదిం బలింపఁగా
ముప్పరిగొన్నభక్తి కరము ల్బుకుళించి యతఁడువల్లెని
ట్లాప్పునె నన్ను మిరొకగఱోన్నతుఁ డంచు గణింపధీమణి. 62

చ. అని వచ్చియించి క్రమృత మహావినయంబునఁ బల్కె వీరభ
ద్రనృపతియోమహాత్మ! శరదంబునకుం భుజగారి శంబరాం
కునకు చకోరమధ్యమునకు న్వలి జిక్కవగాఁచి యుండులా
గున భవదంఘ్రివర్చనముఁ గొరి వసించితి నింతకాలమన్. 63

క. దీనుఁడు పెన్నిధి గనుగతి, నే నినుఁజూడంగఁగంటి నేటికి నాదా
నేనగపటఁము విరిసెను, భాసురగతిఁ బెంచితిం గృతార్థుఁడ నైతిన్.

చ. శ్రీతజనపోష మప్పుచనోమకు మీరరు బే మదీయహం
భిత మొనఁగూడునట్లు బయనేయుఁ బటంచును నా గణేశసం
తతి నొడబాటొనర్చి ప్రమనంబున నాత్మపురాణవాసుల
దృఢతమత్తులై ననుంగొనఁగి దోడొక్కనిపోయి మణిగృహంబునన్.

తే. వారినంపఱినునిచి యపచిభక్తి
నేవలానరించి వేళ్ళభుజంప జేసి
పదప నొక్కమనోహరసమముందు
శవకథాగోష్ఠి నున్నట్టి యుగంబున. 66

క. చెన్న బసవేశ్వరగనుగొని, సన్న అగ్రహంబువలెగిరినాతలవతికే
లున్న దురుగదియఁజేరిచి, విన్నవమొనరించె నట్లు వినయమెల్లన్.

చ. ధరణిపుసీతఁజేయ గిరిఃస్విసుతాంశముదాల్చి సంగమో
దరమున ద్వాదశాబ్దములు తెల వొనరించి రసాతలేశకుం

జరుసభమాతృకర్ణమున సంభవమై ఖలజైన జౌద్ధసం
హరణ మొనర్చి శై వసమయం బచటం బ్రబలంగఁ జేయవే. 68

చ. నిను గొనియాడ వాగ్ధవఫణిప్రపరాదులకైన శక్తిలే
దన మముబోటి కెట్లు లగు నాశ్రమజంగమకల్పశ్చక్షుసం
జనిత బయాకటాక్షహతిశైవవిపక్షవిశుద్ధభావ స
జ్జనపరిగక్షయంచుఁ దను సన్నుతి నేయుచు నున్న భూవిభున్. 69

తే. ఎలమింగని చెన్న బనవేళుఁ డిట్లు లనియె
నధికముగ స్తోత్రమున కర్హులయిన యిచ్చు
హత్తుల నుతింప దగుఁగాక నగునె వీరి
దాసుఁడగు నన్నుఁ గొనియాడ ధరణినాథ!. 70

సీ. కమలబాంధవునితోఁ గదలు మెద్యుడుపుర్వు
దేవతాకుజముతోఁ దెల్లదుచ్చు
చామీకరాద్రితోఁ జౌటబెద్దినదిబ్బ
సింహడింభకముతోఁ జెవులపిల్లి
వాహినీనాథుతో వరివళ్ల కాలువ
వ్యాళనాయకునితో వాసికట్టె
వైనతేయఖగంబుతో నూర్జవిచ్చుక
రాజరత్నంబుతో గాజుపూస

తే. సాటిగానట్టి పగిది సీశరణకోటి
తోటి సరిరాని నన్ను గంస్తుతులు సేయ
నగునె వీరిమాహాత్మ్య మెట్లనిన వినుము
పార్థివేశ్వర యనుచుఁ జెప్పంగఁ దొడఁగె. 71

క. భావప్రోష్ఠునసంసర
పావనతరపాదపద్మభజనామోద
ప్రావృతమతి యీ దెట్టిర
దేవరసయవహిమ మొదటఁ దెల్పెద వినుమా. 72

సీ. ఒకనాఁడెంబజ్జలంబుతో ధోలగంబుండి బసవయ్యగనుకొనిపలికెంటుల
మాఘక్తులనుపమి హిమాధ్యులనియెప్పు డెప్పుడుబలుకుదురీచ వట్టి
బూఁ కంబులు వినబోలదు సీమాట లంగఱికింటె. వారధికు లెట్లు

లెక్కఁజెక్కడవార లేమేమిచేసి విఖ్యాతిఁబొందిరి 'ప్రిజగంబుమెచ్చ
లే. నరయ నాల్లయుగంబుల బరగుమాన

వాధిపుల నడవడులు విన్నట్టులయిన

నిట్లువల్కువు తద్విధ మెట్టివనిన

సావధానత విను మమాత్యాగ్రగణ్య!

[రాముఁ

సీ. మహిపులముయ్యేడు మాటులువధియించి ధరకశ్యపున కీచ్చెపరశ
డబ్బిబంధించి దశాస్యనిఖండించి ప్రబలె శ్రీదశరథరామ విభుఁడు
కటకంతు మెప్పించికాలకేయాదులనొక్కఁడుబరిమార్చెనిండ్రతనయుఁ
డరులఁ జెండాడిదేహంబునహరిగ ద్వైనుండఁడేవిక్రమార్కుండు మొన్న

లే. నరయ వీరలుగాక మహాప్రతాప

గరిమఁ దగురాజు లిప్పుడు గలరు ధరణి

నిట్లు మీవారు నడిచిరే యెన్నఁడైన

నని యుపాలంభనము దోఁప నాడుటయును.

74

చ. విని బసవేశ్వరుండు పృథివీవర! యెన్నటనుండి నీమదిం
జననమునొందె నింతటివిచారము మాతృవిధారు సత్క్రియా
ఘనతరదుగిఖనిస్సవలఘస్తరు నస్త్రీరభోగభాగ్యులక
విసతి యొనర్చితీవు గణవీరమహాత్మ్యమెటుంగ టిట్టులన్.

75

వ. అని వల్కి జంగమప్రభావం బొక్కటి దెల్పెద విను మసి చండనా
యకుండు.

76

సీ. ఆకారరేఖచే నాదరబ్రహ్మయ్య ప్రథితకళాస్ఫూర్తి పండితయ్య
గురుభక్తి బిల్లమ ధరణీతలేశ్వరుం డురుగానవిద్యచే నొడయ నంబి
భూరిశౌర్యంబుచే జేరమభూభర్త యంగలింగజ్ఞత ననిమిషుండు
పటుతరసత్త్వసంపద యిర్యదాండారి కలిమికి బల్లాణగహ్వరీశుఁ

లే. ఉమ్మహాభక్తుఁ డని జనులెల్లఁ దన్ను

బ్రస్తుతింపంగ నెగఁజె ధరాతలమున

భవ్యజంగమసందోహ పాదపద్మ

చంచరికుండు శ్రీవీరసంగమయ్య.

77

— విరసంగమయ్య కథ. —

చ. అతని వయోవిలాస ముపమాప్తులం గని పెద్దతండ్రి యీ

నుతునకుఁ బెండ్లి చేయఁ దగుచో టరయన్ వలె నంచు తత్పురో
హిత గురుయుక్తుడై వెడలి హేమమణిమయగోపురాంతరాం
చితపటచిత్రసుప్రకటసింహభయాకులవాసవైభవై.
78

క. తనరిన ఓంకారపురం

బున కేగి తదిందిరావిభూషణమై యొ

ప్పిన తన మేనమరఁది గృహ

మున కరిగినవాడు గడుప్ర మోదముతోడన్.

79

చ. కనుగొని కౌగిలించుకొని గద్దియలందగువారితోడ నా

తని వసియింపజేసి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేమముల్

విని కుడువంగఁబెట్టి యటుపిమ్మట నిష్ఠవినోదలీలలన్

దనియుచు మీదురాక సుఖదంబగు మా కని పక్కెఁబల్కినన్. 80

వ. తద్గురుభక్తాఖ్యండు.

81

క. నీపక్కినపల్కులు నిజ, మాపగిదిసి శుభముఁ జెందునన సహ్యాలయన్

దాపగనేటికి వచ్చిన, మీపని యెఱింగింపు బావ! మేలముఠాలున్.

తే. అనిన మావీరసంగయ్య కనఘ! నీదు

పట్టియగు చంద్రిణీదేవిపరిణయంబు

సలుప సూహించి మీతోడఁ దెలుప వచ్చి

నార మనవుడు నాతఁ డానంద మొంది.

83

క. మీరుస్వశంత్రులు మీమదిఁగోరిన పని యడ్డగించు కొనువారిట నె

వ్యా రచ్చటి కిచ్చటికిం, భారకులై మమ్మునడుగఁ బనియేమిటికీన్?

చ. అని వచియింపఁ దత్సభికులందఱు సంతసమంది బాపురే!

వననిగిమేఖిలాశలయ వాసజనంబులయందు బంధుభా

ననఁ దిలకింప వీరి సరివారలఁగాంచితిమే యటంచు పె

గ్గునుతుహనర్చి గత్తెనకుఁతితకౌతుక మావహిల్లఁగన్.

85

క. మున్నెఁ దైసినియుంచిన, కన్నియ రప్పించి తండ్రి కాంచనమణిపీ

ఠిన్నిలిజన నీవెన లిడి, యెన్నికలగ్నంబు సెళ్ళయించిరి విప్రుల్.

86

క. అంతటఁ గన్కన్యామణి, సంతిపురంబునకుఁ బనిచి యాగృహపతి దా

సంతోషంబున నంబక, సంతతి గట్టుంగ నిచ్చి సమృద్ధిసనుపన్.

87

ఉ. వాగ ముగంబునం దిగిగినచ్చి సుహృద్భవగోటితో సవి

స్తారముగాఁగఁ దత్క్రమము సర్వముచెల్పి వివాహయోగ్యసం
భారములెల్లఁ గూర్చుచును బంధులకుం శుభక్షేలంపుచున్
దోరపువేడ్కనుండిరి ఘనుండగు సంగయకుత్ససంబునన్. 88

వ. అంత నచ్చట నోంకారపురాధినాథుం డగుభాస్కరావనిపాలుం
డొక్కనాఁడు బావ్యలివెడలు సమయంబున నత్యంతరూపవిలాస
భాసురయగు చంద్రిణీదేవిం గనుంగొని తత్సందర్శనంబున కచ్చెరు
వంది మారవికారపూరితమానసూడై తనలోన. 89

చ. సురగరుడోరగప్రముఖనుందరులం బ్రకటింపవంటి ని
ద్ధరణినేకకోమలతానిభ రాత్రులఁగంటిఁ గాని యా
సరసిజనేత్రవంటి నెరజవ్వనిజూచి యెఱుంగ దీని నే
పరిణయమైనగాక సుమబాణునిబారికి నోర్వశక్యమే. 90

తే. శైవలాంజజ విద్రుమశంఖగరిత, రంగధీతినాగపులిసకూర్మకచలోచ
నాధరగళ, స్తనవళిరోమాలిజఘన, చరణయీయింతిసౌందర్యజలధిగాదె.

సీ. యువిదలమిన్న భూయుగ్మంబుగానదాపోడిమచెఱుగు విల్పాననేల!
పడతుక నెఱివేణి పరికింపఁదావిడి పోవు తుమ్మెదనాఁకి బూననేల

నెలనాగవాల్చుపు లెఱుగఁడా? ధరగూలుపుష్పబాణంబులుపూననేల!

కలకంఠిజంఘులఁదెలియఁ డాఁచెడుగంటి నానునక్రాంకంబు పూననేల!

తే. తలపనఖలజగర్వస్తుతారతమ్య, నేదియగుమాఘనకుష్మవింశతి
తప్పవనియొనరించెకంఠర్పణిట్టి, జేలగానున్న తివునిచేనేలమడియ.

సీ. కనకాంగి నెఱివేణిఁగనుగొన్న యంత నే విగిలై న నాజ్జరింపఁబోయె
విద్రుమాధరిమోమునీతీంచునంత నేతలఁనాడై శ్లోంబువొనఁబోయె

కామినినేత్రముల్ గాంచినయంత నె యంచనామదిచంఠలింపఁబోయె

సుందరిజఘనంబుజూచినయంత నె యొప్పై ననాబుద్ధి మునుఁబోయె

జే. సోన చిత్రాంగముల పాళి నెనయచచ్చి, పోల జూనివార్చి సీమచే
నర్వరినానచంచలంపై కళము, నుండి నేసరి నేజాన నేనుదాగ.

జే. బక్క సన్నిధిచాల ద్వివేంద్రచూన

త్రివళిచతురాస్యపంచమ శ్రీనివా

పట్టదాలక యగుదీని సప్తపదము

లేను ద్రొక్కింపఁ గలుగుట యెన్నఁదొక్కో?

సీ. శర దిందుముఖయయానగరిమ త్రైభంబు పీనవయోధరపిఱుదువృథ్య
రంభోరు వీక్షణరాజి యుత్పలమూల శాతోదరీనాస చంపకంబు
శష్కులికాంచిత శ్రవణమేనసుగంధి తరుణిపాదయుగంబుసరసిజంబు
రమణి మాధుర్యస్వరము మత్తకోకిల కార్డుకభ్రువు నీలకచముకుంద

తే. మబల కాంతి విద్యున్తాల యజ్ఞసదృశ

కంతి రోమాళి పరభుజంగవ్రయాత

మార! యీయింతి శుభలక్షణాంగయకాట

నిఖిల సత్కవివరవర్ణ నీయగాదె.

95

చ. అని మదిలోనఁ దన్నుఁ గొనియాడుచుఁ బోవక నిల్చుభూపతిం

గని యిదియేమొకో యనుచుఁ గన్నెయ తత్తరమంది లోనికిం

జన ధరణీశ్వరుం డవల సాగి చన న్వలె నన్ననిచ్చలే

క నిజగృహంబుఁజేరి యెడఁగానియటుల్ బిలిపించిమంత్రులన్. 26

చ. తనతెఱఁగెల్లఁ జెప్పి వనితామణి తన్వరియించు నట్లత

జ్ఞనసుని మందలించి యట జా గొనరింపక రండు పొం డనం

బనివిని వారలాతనికి బార్ధివువాంఛ నెఱుంగఁదెల్పిన

న్వని మదిలోఁ గలంగి గృహనేతయమాత్యులతోడ నిట్లనున్. 97

తే. అంత భూభర్త జామాత యగుటకంటె

మాకు వేటొక సంతోషమహిమ గలదె

యైన నొకవిన్న పంబును నవధరింపుఁ

డెటుల కీమాట మించినదేమి సేతు?

98

తే. ఎన్నదగు వీరసంగయ్య కే లతాంగి

నిత్తు మని మున్నె విబుధులయెడల నిశ్చ

యించినారము పలువదికేమి పలుక

ననినఁ జని వారు నృపునితో నట్లలెలుప.

99

చ. కుసలయభర్త వారిపలుకుల్ విని నంతనె. కిన్క నెమ్మదిం

దవిలిన నాఁగి యాప్తవిబుధవ్రజమందఱు జేరఁ బిల్చి యా

ప్రవిమలగాత్రి తండ్రినొడబాటొనరించి మదీయభావసం

భవపరితాపవేదనలు బాపుడు పొం డనిన౯ రయంబునన్. 100

ఉ. వా రరుదెంచితచ్చరణ వల్లభుఁగన్గొని యోమహత్త! నీ

- సారవివేకదానగుణ సాహసకీర్తి కళాప్రపూర్ణతల్
 వారిధిమేఖలావలయ వాసజనప్రచయంబునందు నె
 వ్వారికి లేదు నీమహిమ వర్ణనసేయంగ మాకుశళ్యమే! 101
- చ. అని కొనియాడి రాజహృదయస్పృహమున్ సచివాననంబులన్
 గని పరదేశవాసివలె వేటొకభంగిని నాడవచ్చునే
 జనపతి వేదమానవులసాటిగ నెంచకు తత్కృపారసం
 దెససిన మేరువౌ తృణ మహీనబలుం డతః చెన్నిభంగులన్. 102
- ఉ. ఆడినమాట తప్పననునాగ్రహముంచకు కన్నెయన్నచోఁ
 జూడరె వేడరె యెవరు శోభనవేళల తగ్గుమొగ్గుగా
 జూడలెటుంగఁగావలదె సారసనేత్రమణిమయంబులౌ
 మేడలసంచరించుటకు మీమదికిన్ బ్రియమానదయ్యెనే. 103
- క. కావున మామాటలు నీ, భావంబున బాదుకొల్పి పార్థివునకు సౌ
 భాగ్యహాముగ నిక్కన్నియ, నీవలయు నటన్న నాతఁ డిట్లనిపలికెన్.
- ఉ. పావనులార! మీరనెడు పల్కులె సత్యముగాని యింక నా
 భావము వేతెయొక్క లఘుపద్ధతిఁ జొర దట్టులౌట థా
 త్రీవరు నివృ డెప్పగిది చెల్వఁగవచ్చునౌ తెల్పి తన్నో
 వ్యావృతవాంఛఁబుచ్చి శమితాగ్రహుఁడేయుండు వేయునేటికిన్.
- క. తొల్లి హరిశ్చంద్రమహీ, వల్లభతల్లజుండు సత్యవాక్యధరము పైఁ
 జెల్లింపఁబడిన భావలు, తెల్లముగా విననె యపుడు ధీయుతులారా!
- చ. అటులగుట వీననగు ఫల, మెటులైనచు లెస్సమీర లెటుగని పదమే
 నిటులనుచును దెప్పంగన, ఘటనాఘటనాధ్యులార్యగణనుతచరితుల్.
- చ. అన విని వారలందఱు తదానతిఁగైకొని సత్యనిష్ఠనీ
 యనువుననుండఁ గావలదె యంచు మహాద్భుత మందిక్రమృతం
 జని తగువేత భాస్కరరసాతలనాథుసిగాంచి తా మునున్
 బనివిని వారితో ననిన పల్కులు సర్వము చెల్విక్రమృతన్. 108
- ఉ. రాజకులారాతంస! రిపురాజవితానతమిస్రహంసమీ
 యోజన కౌతఁడాత్మముదమొందుచు మున్ను గమాటమించుటన్
 భాజనమయ్యె చింతలకుఁ బ్రాజ్ఞులపద్ధతు లిట్టివేకదా!
 యీజగమందె. మీరలు గ్రహింపని ధర్మము లెందు గల్గెడిన్. 109

క. మీరేలేడు రాజ్యంబున, సారమతిక నత్యస్థ సలుపుచునుండే
వారలు గలుగుట మీకే, తోరపుసత్కిర్తికాదె దుష్టవిదూరా. 110

ఉ. కావలెనన్న నీవెలదికంటె మనోజ్ఞవిలాసరూపరే
ఖావిమలాంగులై తనరు కన్నియలెందలు లేరు? నీకు త
త్వావసరీలుమాట యధ్రువంబుగఁజేయ ననుగ్రహింపు పృ
థ్వీవర! నేడు మామనవిదప్పకనన్న ధరన్మితాన్యుఁడై. 111

క. మంచిది పొండనివారలఁ, బంచి ధరావరుండు పంచబాణవశంఁడై
యించుక నిలువఁగఁ జాలక, పంచాననమధ్యయున్న భవనంబునకున్.

క. ఏకతమయేగ నాతని
రాకను తలదండ్రులరసి ప్రచలితతనులై
వ్యాకులము నొందఁ గనుగొని
యాకన్నియడై ర్యమూది యపుఁ డిట్లనియెన్. 112

ఉ. ఏమిటి కింతభీతి! ధరణీశ్వరుచే నగునట్టి దేవి నా
స్వామియనుగ్రహంబున వెసం జని వానికి లోకులీకమ
ద్ధీమహితోక్తుల న్ననఁగు ద్రిప్పి బిరానన సాగఁబంపి మీ
కోమలపాదపద్మములకున్ బ్రణమిల్లఁగ నేగుదెంచెదన్. 113

చ. అని యిటు లూరడంబలికి యప్పుడు చంద్రిణిదేవి భూపతిక
గనుగొని చెల్లెలుం గనెడు కాంక్షమెఱుక జనుదెంచినారొ ర
వ్వుని మణిశీతమిచ్చిన నిజాస్యము న న్కలదప్ప నాతఁ డొ
య్యన వసియించియున్న గమలాయతలోచన పల్కెక్రమ్మఱన్. 115

తే. అన్న నాపైనిప్రేమచే నరుగుదెంచి
నారొ? మేలయ్యె నాయంతవాగుతోడఁ
బుట్టులౌట మదీయవకా పుణ్యమహిమ
గానె? యేభాగ్యములకైన కడమగలదె? 116

చ. అన విని యాతఁ డిట్లనియె నంబురుహాయతనేత్ర! నీపయన్
ఘనతరవాంఛ నేనిపుడు గన్గొనవచ్చిన నిట్టులాడఁగా
జనునె? కింకారవాక్యములు సర్వములున్నె యెఱంగి నన్ను పం
చనయొనరింపఁజూచుటకుఁ జాలగ నద్భుతమయ్యె నెప్పుడిన్. 117

చ. వనధరవేణి! నానయన వై భవరూపవిలాసవై ఖరుల్

- గని తముదారె వారిరుహగంధులు కొండలు నన్వరించి రా
యనువునగాదు సేవ భవదాకృతికిఁ భ్రమఁజెంది వేడ్కఁ గ
న్దొన నరుదేర నామననునొప్పఁగ నాడఁగ నీకు నాయమే? 118
- చ. అలయిక లేక యెంతవనియైనఁ దలంచినమాత్రఁగూర్చుకొ
గలుగు బలంబునాయెడలఁ గల్గియు నీమది నొచ్చునంచు ని
ట్టుల నొకరుండవచ్చితి కడుం బ్రియమందఁగఁ గారవించి నా
పలుకుగ్రహించి నన్ను మరుబారినిద్రోయక యేలు కోమలీ? 119
- చ. నిరుపమభోగభాగ్యములు నీవశమానలు సేయువాడ నా
తరుణుల నీవుబంచె దెటు తప్పకయట్టుల సేయువాడ భా
సురతరతావకీయకృపఁజొప్పదురీతి మెలంగువాడ న
న్వరియమై సుఖంపు మని నం జలజానన వాని కి ట్లనున్. 120
- క. పరియమొందిన సతులం, గరిమం బెండ్లాడువారు గలరెఁధరక మ
ద్దురులుననుమున్నె యొసఁగిరి, సరసాగ్రణియైనవీరసంగయకెలమిన్.
- ఉ. రాజపు సర్వధర్మ పరిరక్షణదత్తుడ విట్టు లన్యనీ
రేజదశేక్షణాతతివరింపఁగ నెమ్మది వాంఛసేయుటే
యోజ దశాన్య కీచకమ హోగ్రబలాధికు ల్విక్షోరిక
స్త్రేజముదృంగి కి ర్రిచెడి నీఱయిపోవుట నీచెలుంగవే ! 122
- తే. పరసతీసంగమంబునఁ బరిణవిల్లు
సౌఖ్యమిల నణుమాత్రమై పరఁగు దాన
నొదవు పాపంబు భూమిధరోపమాన
మై నిలచు నేటి? కిట్టి తుచ్ఛానుభవము? 123
- క. సరసాన్న పానములుమం, దిరమునగలిగియును తిరియ దివిరెడుగతిభా
సురకులతామినులుండఁగ, ధరణీశ్వర! యన్యవాంఛదవులంజనునే?
- న. అనిన నతండచ్చోటిమాటలుగీటునం బుచ్చుచు శ్రవ్వుట ని ట్లనియె.
- సీ. బాల! నీవీక్షణబాణముల్ నామోదవ్రాలి దేహంబుదూరకయమున్న
తరుణి! నీమధ్య కేసరినావ. నోగుహ నెనసిప్రాణంబులు గొనకమున్న
తరలాక్షి! నీయానదంతినామోలను*యట్లాడితాలరాయకయమున్న
పడతి! నీనూ గారుపామునా యెదుటఁగన్నప్రణాముగ్రసింపకయమున్న

* 'మట్లాడి' యని పాతానరము.

తే. ధర నహింసకు మిక్కిలి ధర్మపథము.

లేదనెడమాట. నీమది బాదుకొల్పి
ప్రేమ దొలుకాడ స్వరతాపవీడవీడ
నన్ను దయనేలుకోగదే? నన్ను తాంగి.

126

వ. అసిన దద్యహాపతంసం బిట్లనియె.

127

ఉ. నాలుక నంటినంత నె ఘనంబుగఁ జేదగు వేము మీఁదరొ
గ్గాళినడంపదేహమున కంచితసౌఖ్యమొసంగు మెక్కుచో
మేలగు మాధురింబరంగు మీఁదట ప్రాణమెడల్పునాభి యా
పోలిక తెల్లమా పిదప పుణ్యము పాపము సేయువారికిన్.

128

వ. కావున బ్రస్తుతసుఖంబు నభిలషించి ఘోరదుఃఖంబు నొందకుమనినఁ
దధారుణీవల్లభుం డి ట్లనియె.

129

సీ. నుదతి! నీజంకెన చూపున బెదరించు నతిగంధపాడిబూది జల్లుమేన
తెరవ! నీకొనగోళ్ల చురుకులంటంగజేయుతరళాక్షి! నెఱివేణిత్రాటమోదు
చతురాస్య! నీబాహులతికలబంధించు సరిగళరవమంత్ర సరణి నెఱపు
కోమలి! వరకుచకుంభ ముల్లాన్వింపు చెలి! యధరామృతసింధువానగు
తే. నాతి! నీదేహవిద్యుతిజ్యోతిసిలుపు, వడతి! నీనెఱగాలిచే బారఁజిమ్ము
పంకజానన! ననుఁబట్టిబాధపెట్టు, గడుసువలరాచభూతంబువిడుదుఁగాని.
క. వేత్రయొక సరణినామది, మీఱిన తాపంబు చెడదు మీ నేక్షణ! నం
దేతికృపంగనుగొనుమిఁక, మాతాడకుమనినఁగుపితమానసయగుచున్.

క. నోటికి వచ్చినగతి యిటు, మాటికి దుర్భాషలాడ మనుజేశ్వర! నీ
కేటికి? ధర్మముచెడి మముఁ, బోటులకాసింపనీదు పోడిమిచెడదే?.

చ. అనవుడె తోకద్రొక్కిన మహాహివిధంబునఁ గోలఁబెట్టు దా
కిన పులిరితి బిట్టదరి కిన్కమనంబుననుప్పత్తిల్ల లో
చనములు నెఱిగింప వెలుచం దనుగడ్దొను రాజుఁగాంచి బ
ల్లిని తనుబట్టునో యనుచు మీనవిలోచన జంకె నెమ్మదిన్.

133

క. దుర్మార్గుడు కామాంధుడు, ధర్మవిహీనుండువీడు తలఁచినతలఁపుల్
నిర్మలము చేసి కృపా, భర్తాచలధస్వినిన్ను భావింపఁడొకో.

134

క. పులిబారిఁ జిక్కి ధనువు, మేలగంగఁగఱేనికరణి మీఁదెఱుంగని యీ
పలుగాక బారిఁజిక్కితి, తలఁగిచనంజాల నింక దరి యెయ్యదియో!.

సీ. వీని నెట్టులయిన విడఁజిప్పిపోయెద నంటినాయబలను న్యాయసహిత
ధర్మమార్గముల బోధయొనర్చితలఁగెద నంటినామున్ను నేనాడినట్టి
వలుకులన్నియునునిష్ఫలములై చనురద్ది చేసియెవ్వరికైనఁ జెప్పికొందు
నంటినామఱివీనికంటెనిక్కడ నెక్కుడగువాఁడు లేడుకోపాగ్నిశిఖల

తే. మడియఁ జేయుదు నంటినా పుడమితేనిఁ

గూల్చుట మహానుపర్వనిగూల్చుకంటె

నెక్కడగుపాపమని యందు రెల్లబుధులు

గాన యెద్దియపాయంబు గానఁబడదు.

[దోఁ

క. అని చింతనొందుసమయంబుననొక్కయుపాయమురగభూషణకృపఁ
చిన నబ్బలారత్నము, జనపతి కనుకూలయైన చందముదోపన.

ఆ. కాలయాపనంబు గావించిభూపతి, సాగనంపి తండ్రి సంధిదప్ప
నిక నిలుపుదాన నేనంచు మదినిశ్చయించి యతనితోడ నిట్టులనియె.

ఉ. ఎన్నివిధంబులకా వలవదేమిటి కీతమకం బటన్న నా
విన్నప మొక్కటైన నృప! వీనులఁజొన్నపు నీకుఁ గట్టిగా
నన్నుపరిగ్రహించెడి మనం బింక నింగిని మాన్పువార లీ
యున్న జనంబులోఁగలరె? యుక్త మయుక్తము నెన్న నేటికిన్. 139

మ. ననుసంతోషము నొందఁజేయుటయె మిన్నాయంచు నూహించితే
ని నరాధీశ్వర! యేడునాఁడు లేడమియంగావలెకా నేటికికా
జనఁగా భూనగధీశ! పూజనలుపకా నాయంబు మావంగడం
బున నేనట్లయొనర్పఁగావలయు ముప్పుటల్ వివాహార్థమై. 140

ఉ. నావుడు సమృద్ధిచి జననాయకుఁ డింటికిఁబోయెఁ బోన త
త్వాననశీల యంత తలిదండ్రులకాగతిఁదెల్ప వారు ధా
త్రీవరు దండగంబు సుగతమణి పూనికయంత వ్రాసి న
ద్భిపుడు నీరనంగియిరు బంపెన గాంచి యతండు నెప్పుడిన్. 141

చ. వారవార! యంతపాపమున కాస్పరవృత్తి నహించె నేడు భా
స్కరధరణీతలేశ్వరుడు చంద్రిణి నేక్రియవాంఛదీర నే
పరిణయమాదు! నాకుటలభావుని నేక్రియ దెప్పరింతు! నే
సరణిఘటించునో శరభ సాళుఁ మూర్తి యటంచు సత్తఱిన్. 142

వ. చిత్రాక్రాంతం బై యున్న తరి తజ్జనకాదు లతనియొద్ది కరునెంచి

తస్తుఖంబున నావృత్తాంతంబు విని బలహ్వరోధంబు చెందుట భా
వ్యంబుగాదు కళ్యాణోత్పన్నంబు సమహృదదు రహస్యంబుగాఁ జని
వివాహంబొసర్చుకొనివచ్చుట మే లని నిశ్చయించి యాస్థితి సంగ
య్యతోఁ దెలిపి యతనిం నొడంబఱచి పెండ్లికొడుకుం గావించి
యొకయుత్తమాశ్వంబుపై నెక్కబనిచి యుచితపరివారంబుతో
తే, తారు వేడుక వెడలి యొంకారపురముఁ [నేగి.

జేరఁ బోవుచుఁ దమవార్త వారి కెఱుక

పలుపఁ దగువారిముందటఁ బంపి తోనె

నాఁటిరాత్రియె యేగి రన్నగరమునకు.

144

చ. సిరి దళుకొత్త నిప్పగిది జేర నిశూఢత వియ్యపిల్లు స
త్వరమునఁ జొచ్చి యప్పుడె వివాహము నేర్పనఁ జేసి తద్వహూ
వరులహయంబుపై నునిచి బంధులతో నరుదేరి యప్పురం
బురువడి నిర్గమించిరి మహాత్ముకతం విభవంబు మీఱగన్. 145

ఉ. భూరిగుణాద్యుఁ డిప్పగిది బోవుచునుండఁగ నంతలోపలఁ
జారుఁ డొకండువచ్చి ధర జాగిలిమ్రొక్కి మహీశ! సీమదిఁ
గోరిన చంద్రిణీమణిని గొంకక నొక్కఁడు బెండ్లియాడ పెం
పౌ రహినేగె దానవరసాధిపవర్యుఁ డుదగ్రకోపుండై. 146

మ. అవురా! యెంతకువచ్చె నాసుకతి సూర్యన్మొల్చి నిన్దాంతు మూ
డవనాఁడొం డొక మాయఁబన్ని నను వీడంజేసి లోలోపలఁ
ధవునిం బిల్వగఁ బంచి తోన గనియెఁ నమ్మంగరా దెయ్యెడం
జివురుంబోడులఁ జేల్లనై విడిచితిఁ జేజిక్కు కాంతామణిన్. 147

చ. భువి పులినోటికండఁగొనుపొలిక వేడుక నేవరింపఁగో
రు ననజనేత్రిదోష్కొని యొరుల్ గనకుండ వివాహుడై సుబాం
ధవుడయి యేగె వానిపటుదర్పము గీటణగించి యిప్పుడా
యువిదమరల్చి తెత్తు నని యుగ్రదవానలరేఖ మండుచున్. 148

శా. సేనానాథులఁ బిల్వగఁ బనిచి యక్షిణోద్ధతి స్తీరలా
హీనాత్తు న్నడియించి తత్సుకతిఁ చెం డేగుండు మీవెంటనే
నేను న్వచ్చెదనంచుఁ బంప భటదంతిస్యందనాద్యాదిసే
నానీకాభియుతంబుగాఁ గదలి రుద్యద్బాహుదర్పంబులన్. 149

కా. ఆరీతిక జని వారలందఱు వివాహయాతమర్త్యావళిం
 దూరం బేగఁగనీకఁ జుట్టుకొన నిర్దోషాత్ముడౌ వీరసం
 గాగాధ్యుండు హయంబుసిల్పి రిపుసేనాళి నిల్వలోకించి యిం
 కేరీతిక జనవచ్చు శత్రువులనే నెబ్బంగి నిర్జించెదన్. 150

చ. పటుతరదర్పమొప్ప పరిపంథులఁగూల్పుగ శక్తిచాల దే
 నట నిటఁ దప్పరించిచన నాయితగుడు లతాంగిఁ జేకొనం
 గుటిలమహాధవుం డిటుల కొంకక నాపయి దాడివెట్టు హా !
 కటకట! కాంతనిచ్చి చనుకంటె శరీరము వీడ మేలగున్. 151

ఉ. కాంత నెవంబువెట్టి నను కత్తులపాలుగఁజేయఁ బూనినే
 డింతకు దెచ్చినాడు హృదయేశ్వరుడా శరభావతారుడా
 వంతయునైన బ్రాణమున కాసయొనర్ప సతీలలామృతై
 చింతయొనర్తు సేనగలిసెక వెరవెద్దియొకో తలంపఁగన్. 152

వ. అని యొక్కింతసేపువిచారించి యంతలోననే తెలివొంది యారా!
 పాంచభూతికవికారంబున కెంతతలంపువుట్టె సకలజగత్సంహారకార
 ణం బై నత్రిపురారింగిలుచువారల కసాధ్యంబులుం గలవే? యని
 నిశ్చలచిత్తంబున నిమిలితనేత్రుడై యీశ్వరపదధ్యానంబుసేయు
 నంతలోన. 153

కా. కాలీదుర్గలుపక్షముల్ రవిశశిగ్లానేత్రముల్ తీవ్రవం
 భోళిప్రాయసఖంబు లష్టచరణంబుల్ వ్యాధిమృత్యురు లు
 తాలజ్యోతిశిరద్వయంబు తటిదుస్యజ్జహృశౌర్వానల
 జ్వాలాభైరవకుక్షిపక్షములు దీన్యద్బాహుసాహస్రమున్. 154

చ. తనరఁగఁ గానుపించి మది తల్లడమగకు వత్స! శారభం
 బననగు మూర్తి నే సిటదయామృతించావకవాంఛదీర్పఁగా-
 బనిగొని వచ్చినాడ సవపద్మదళాయతనేత్ర! వేగఁ జే
 కొని పరిపంథిసంతతుఁ గూల్పఁగఁజాలుదు వంచు బల్కుచున్.

తే. పావకాస్త్రస్వరూపమై పరఁగుమండ
 లాగ్రమొకటిచ్చి యాయజ్ఞ్యాయుధంబు
 శత్రువులమీఁదఁ జళింప జ్వలనశిఖలు
 దీను జనియించి తచ్చమూహానిఁజేయు.

చ. అనుచుఁ దిరోహీతుం డిటులఁజెప్పగఁ దెప్పిరి యద్భుతంబుగాఁ
దనకరమందు వాడియడిదంబుఁ గనుంగొని మోదమంది సం
గన తనతల్లిదండ్రులకు ఖడ్గముఁ జూపి ప్రసన్నుడై వచి
చిన శరభేశభాషితవిశేషము సర్వము తెల్పి యంతటన్. 157

ఆ. సంతసంబెసంగ సకలబంధువులకు, జడుపువాసియపుడు పుడమివడకఁ
గడలు ప్రీలలీలగర్జింపమాన మా, సింహనాద మెలమి సేయుటయును.

వ. అమృతాంశుని వినునంత నె పరిపంథివరూఢిసీసముచ్చయం బెల్ల బెదరు
గదుర డిల్లపడిచూచుచున్న సమయంబున వారిపిలువ నడుగుదెంచు
మానవపతి దానును భయకంపితతనుండై డాయనోడి తత్పాత్రిం
తోన్నతకై లారోహణం బొనరించి కనుంగొనుచుండె నంత నబ్బ
లంబులు నిజసేనానాయకప్రేరితంబులై ధైర్యంబు నవలంబించి
యసిముసలముద్గరప్రాసాదిసాధనంబులతో సమరాభిముఖు లై
యొక్క వెట్టుకవిసిన నవ్వీరసంగమేశ్వరుం డత్యంతభక్తితాత్పర్యం
బున శరభసాభువమ్మూర్తిందలంచి పావకాస్త్రస్వరూపంబైన నిస్త్రిం
శంబొక వెటికి ప్రావృట్కూంచలోపమానంబుగా జళిపించిన దత్త
ద్గంబువలన సంవర్తసమయతాండ వధురీణత్రిపురహల ఫాలాంబుతో
దూభుతతేజోమూలికాభీలు బై యొక్కయనలం బావిర్భవించి త
దైర్వీరులంజుట్టుముట్టి దహించి పంచత్వంబునొందించిన నందొక్క
శరణపుంగవుప్రాణంబుల బ్రహ్మరంధ్రంబులవ్రచ్చుకొని తేజోరూపం
బునవివంబున కేగునవసరంబునఁ దత్కళేబరంబాయోధనబహిష్కప్తదే
శంబునఁబడిన వీరసంగయ గనుంగొని. 159

ఉ. అక్కట! మోసమయ్యె శరణాగ్రణిజీవముఁ గొంటి నెక నా
కెక్కడి మోక్షమేడ యశమే టిది భక్తి? మదిష్టమూర్తిసేఁ
డిక్కడ భక్తహింస ఘటియింపఁగఁ బోలును వాడి ఖడ్గమే
నెక్కరణిక్ సహింతు తనకీవగయున్నెటనుండి యుండెనో. 160

చ. అనుచు విషాదమగ్నహృదయాంబుజుడై గణవర్యుతోడఁ దా
నును మృతిఁజెందఁగాఁదలంచి యూల్కొను ధైర్యమునకగటారిచే
కొని యరఘానునంటనె యొకో యని తచ్చరణుండు లేచి యో!
యనఘ! యిడోలేచేసెదని హస్తమువట్టి మరల్చి నంతటన్. 161

శా. శైలాగ్రంబున నున్న రాజవరుఁ డాచందంబు వీక్షించి స
చ్చీలుం డీతఁడు శర్వభక్తతతి వంచించుడు నేనిప్పుడా
లీలంబోయి మదీయపద్విసతుఁ డై లేవంగఁబో నంతలో
గూలం జేయుదు మత్ప్రహరవిహతిం గొంచింపఁగా సంగయున్.

ప. అని తలంచి.

163

చ. గళహృదయాంశశీర తలకాయములకు శశిహరనాయ కో
జ్వలమణిశాటికామకుటచుర్చులెడల్చియు గొప్పశక్తిచే
వెలయు శివాక్షముల్ గిరిశపేటిక కావిపటంబునుక జటా
వళిభసితంబు దాల్చి గణవర్యుని చందముఁడోప నత్తఱిన్. 164

క. చనుదెంచి యెదుటనిలచినజననాయకుఁ గాంచివీరసంగయ్య ముదం
బునఁ గేవలశరణాగ్రణియనియెదురుగనేగి మ్రొక్కునంతటిలోనన్.

క. కేల నున్నట్టి శితకర, వాలంబున నతనిశిరమువైవఁగ నదిపూ
మాలికయై కంఠంబున, వ్రేలె ధరావల్లభుండు ప్రీడంజెందన్. 165

క. ఆక్షణమున గిరిజేశ్వరుఁ, డీక్షేంద్రము నెక్కి నిర్జరోత్కరయుతుఁడై
సాక్షాత్కరింప సంగయ, యక్షణముదంబుతోడనతనినీనతుఁడై. 167

మాలినీ, శమనమదవిభంగా! చంద్రఖండోత్తమాంగా!

కమలనిధినిషంగా! కాలికాత్మాబ్జభృంగా!

యమృతనిజనిభంగా! హస్తసంభక్తరంగా!

దమిసుతగుణసంగా! దైవవేశ్యాభుజంగా!.

168

తే. అనుచు వినుతించు నాతనిఁ గని శివుండు

వాంఛితం బెద్ది వేడు మోవత్స! యనినఁ

బెండ్లి వారికి మాకు నీవృథావివతిఁ

దాచునీనపదం చిమ్ము ధర్తవాహ.

169

ప. అనిని శర్వుం డిట్లనియె.

170

క. శ్రీవీరసంగసంతత, గోవిదనుతనుగుణసంగకువలయపతి దు

ర్భావుఁడు వీనికిమోక్షం, బేవిధి నివ్వంగవచ్చు నెఱుంగవెయనినన్.

శా. స్వామీ! యట్టుల నానతీయతగ దీనవ్యంసహభర్తచే

నే మీ పాదముఁజూడగంజిఁ గడువర్ణింపంగ నీచిహ్నుముల్

దా మై దాలిచి మిమ్ముగన్గొనియె నీతంజెన్ని చందంబులకు

సామాన్యం డనియెంచఁజొక దయమోక్షం బిచ్చి రక్షింపవే !. 172

చ. అనిన దరస్తి తాంచితముఖాంబుజాడై పరమేశ్వరుండు త
జ్జనవరుఁ బెండ్లివారలను సంగయ నాతని యంగనామణిం
గొని చనె రాప్యశైలమునకుఁ సుర లచ్చెరువంద నట్లుగా
వున శరణప్రభావము లపూర్వము లాత్మగణింప భూవరా!. 173

— శబ్దబ్రహ్మచర్యము కథ. —

చ. అనిన బసవేశ్వరునితో బిజ్జలుం డిట్లనియె. 174

ఉ. తొల్లిటివట్టిముచ్చటలు దొడ్డగఁ జెప్పిన నెట్లు నమ్ముదున్
గల్గయె నిక్కమో? యపుడు గన్దొనవారలలోన నేరికం
జెల్లవు తత్ప్రభావములు చెప్పినయట్లుల నీగణాళిలోఁ
దెల్లము చేయుమా యొకని దివ్యమహత్త్వముచూడ నిత్తఱిన్.

క. అన బసవేశ్వరుఁ డిట్లను, జననాయక! యెవ్వరైన శరణావళి చే
కొనవేలిగోరఁజాలరు, మునువే? మిపుడేమి? తథ్యముగఁగనుమనుచున్.

క. కట్టెదుట నిల్వఁబడ నీ, బెట్టినదేవరసుగారి పృథువిక్రమ మా
పట్టణభర్తకుఁ జూపఁగఁ, దొట్టిన సంతోషమాత్మఁదొలుకఁగఁబలికెన్.

క. నృపుఁ డన్న మాటవింటివె, యపరిమితమహాప్రభావ యనునంతనె తాఁ
గుపితాంతరంగుడై కా, శృషి గగనంబంటఁబెరిగె సభ తల్లఁడిలన్.

చ. ఇట్లు వెరిగి బసవేశ్వరు నుద్దేశించి. 179

సీ. సరసిజాతాబ్జ నక్షత్ర గ్రహంబులు బారనూదునో యోప్రపన్న పోష!
మలజాదిసురలఁ బొమ్మలరీతికరములఁ బట్టి యాడింతు నో భానుతేజ!
యేడుసముద్రంబులవసంతంబు గాఁజల్లునాఁడుదునో ప్రసన్న హృదయ!
యుర్విధరంబులొన్దొంటితోఁదాకించియురుము సేతునుమామనోవసంత!
తే. యేమి నూనతియనిబస వేశ్వరాక్ష, సంజ్ఞనొకగట్టు వెకలించిశయకనిష్ఠ
కాంగుళిపునర్భవంబుచేనాకనమున, కెగరఁజిమ్మినదిబంతిపగిది నెగసె.
ఆరీతి నెగయు గిరి గని

యేరిపయింబడునో యనుచు నెంతయు సభలో

వారెల్ల బెదరి గనుగొన

బోధన నది పుడమిదొరగి పొడిపొడియయ్యెన్.

ఉ. ఆ త్తరిలేచి విజ్జలభరాధిపుఁ డంగముకంపమొంద న
త్యుత్తముడైన దేవరను నొయ్యనఁజేరి నమస్కరింపుచు
వృత్తుడ క్రొధచిత్తుడ ఊమాగుణహీనుడ నైననాకు నీ
విత్తరికూర్చిచే నభయమియ్యగదే శరణాగతావనా! 182

సీ. భీరహితపురామురారివీరానీక మారకుండగు నాగహారిరూపు
ఘోరపరాక్రమ తారకదైత్య సం హరుడైనట్టి కుమారురూపుఁ
బారమేశ్వరభక్తిదూరదక్షవినాశ కారుడౌ వీరావతారురూపు
నీరేజభవశిరో దారణుండగు కాల భైరవమూర్త్యాఖ్య హరురూపుఁ
తే. బోలు నీరూపు శమియించి పూర్వసరణిఁ
దనరి జనలోచనానంద మొనరఁజేయు
మని నుతించిన నెప్పటితనువుదాల్చె
బసవముఖభక్తతతికి సంతసమెలర్ప. 183

క. వరగుణుండగు బెట్టిదదే, వరను చరిత్రంబు వినినఁ బరియించిన యా
నరుఁ డరితరించారిగొని ను, స్థిరతరశుభసంతతులను జేకొనుధరణిన్.
క. కావున ఘనుఁడీ బెట్టిద, దేవరసయమహిమలిట్టి తెఱంగగు మఱియున్
భూవిదితంబుగఁ జిత్తము, పావనగుణవీరభద్ర పార్థివ వినుమా.
క. కలిదుర్తాయారహితుఁడు, సలలితజంగమపదాబ్జజాతామిళితుం
డలఘుతరకీర్తియుతుఁడీ, గిలకదమారయ్యుతనికృతమెఱిగింతున్.

— గిలకదమారయ్య కథ. ౨ —

సీ. తనువునభివృద్ధిలేపనమొప్ప నొసరించి గండవెండెరమొక్క కాల్పిడాల్చి
కరకచల్లాణంబు కాసెతోబిగియించి, కటికంపుపోగు లేళ్ళదధరించి
గళమునపాలకాయలసంకుసరులేసి ఘనమైనమేనయోగములుదొడగి
ఫాలభాగమునందుఁబ్రాణలింగమునీల్చిపసిమిమీరెడుశొల్వవైనిగప్పి
తే. కన్దోనల కజ్జలముదిద్ది కావిబొట్టు
ఫలకమునఁ బెట్టి నాభితలమున ఘంట
నునిచి యొకకేల గిలకయు నొక్కకేల
బొమ్మయును బట్టి కళ్యాణపురమునందు. 187

ఉ. పంచన యేమిలేక గణవర్యగృహంబుల కేగి గిల్కవా
యించుచుఁ గేలిబొమ్మ నటియింపగఁ జేయగఁజూచి వారు మ

- న్నించి యొసంగు కాంచనమణిప్రచయాంబరవస్తుజాలముల్
కొంచురుదెంచి భక్తవరకోటిసమర్ప లొనర్పచున్నెడన్. 188
- తే. ఆవిధము జనులంతట నాడుకొనఁగ
విని గణాచారి సంగయ్య యనెడు భక్త
పుంగవుఁడు తీవ్రకోపవిస్ఫూర్తితోడ
మారయాఖ్యునిబిలిపించి తూలిపలికె. 189
- ఉ. మాయలబొమ్మ వట్టి పలుమారు నటించఁగజేసి దాన నా
దాయముగూర్చి శైవగణతండసమర్ప లొనర్పకున్న లే
దాయనె వేతెయొక్కసనయంబగు కాయక మిట్లు నేతయే
నాయము మాననూనదగు నాధరణీస్థలి భక్తకోటికిన్. 190
- క. మేదిని శరణులు లింగవి, నోదంబులు నితరమగు వినోదానుభవం
బేదిక్కున నొనరించిరి, నీదగు చరితంబుదలఁచ సింధ్యం బయ్యెన్.
- తే. కుండచరపుర కుమ్మరగుండవిభుండ
చప్పటలు వేసి చారమచక్రవర్తి
హరుని నాడించి రాగతి యవలఁబుచ్చి
మాయచేబట్టి యాడింప నాయమగునె. 192
- చ. అనవు డతండు మ్రొక్కి వినయంబున నెట్లను సంగమేశ ! నీ
యనుమతి యట్లుగాఁగ ననయంబుఁ జరించెదఁ బొమ్మ యింకఁ జే
కొన నని పల్కి గేహమునకుం జని యెప్పటిరీతికాయకం
బునకయియొక్కమేటిగణపుంగవునింటికిఁబోయి యచ్చటన్. 198
- చ. అలరకరస్థలింగమపు డాత్మకరంబున నిల్పి వింతగాఁ
గిలగిలనాగ గిల్క యొకకేలఁ గదల్చఁగ హస్తపద్మసం
కలితభవుండు పట్టుదముకై వడి గంతులువేయఁజొచ్చె వి
చ్చలవిడి చూచువారు మది సంతసమందఁగ నంతలోపలన్. 184
- ఉ. శైవగళితైమాంగకరసారసకక్షముఖాంగదేశయ
శ్వావనలింగముల్ ప్రధితకాంచనపీకసయు క్తలింగముల్
స్థావరలింగముల్ గదలి తాండవమాగతినాడఁజొచ్చినం
భావములందు నద్భుతము పర్వఁగ భక్తవరేణ్యు లొండొరుల్.
- తే. మేకికలలోన వస్త్రంబు మూటలందు

కరతలంబున నున్న లింగములు గంతు

లేయఁగాఁజొచ్చె యిదియేమి మాయమొక్కో?

యనుచు నందఱు బసవాలయమున కరిగి.

196

ఉ. ఆతనిఁగాంచి తన్నటనమంతయుఁ దెల్పు న్వలింగమూర్తి ము

న్నా లెఱఁగొటఁజిత్తమున నద్భుతమందగ శంకరద్విజ

వాతము పూర్వశైవనికరంబులు స్థావరపీఠలింగసం

ఘాతము నాట్యమట్లనె భయం బెదనొందగ వచ్చిచెప్పినన్. 197

మ. పరిశీలించి మఱించు నున్నయెడ నొప్పుం బట్టణోదంతముల్

నిరతంబు నినుసించుచారుఁ డొక్క డోలినవచ్చి సేవించి యో

పరమంత్రీశ్వర! యివ్వరాంతరమున న్వాక్రస్వఃగా రాని చి

త్తరసంబొక్కటిఁ గాంచినచ్చితిని దభ్యంత్రేట్లరక్ష దెప్పెదన్. 198

ప. గిల్కదమారయాఖ్యుం డొక్కభక్తసత్తముండు.

199

తే. బొమ్మనాడించి తల్లభి పూటపూట

నయ్యలనుబూన్ప సంగయ్య యనెడిభక్తుఁ

డీసరణిగూడదన బొమ్మ నెడమకేల

లింగమూర్తి నాడించె భక్తాంగణముల.

200

తే. మాదఁ డింతటి భక్తుఁడో? మదనవైరి

తనకుఁ దా నాట్యమాడె నాతండు చెప్పి

నటుల నీచిత్ర మెచ్చుటనైన గంతు

మే! యనిన దండనాథుండు మెచ్చి యపుడు.

201

క. వారందఱితో సంగయ, గారి శుభాఘాతమునకు గ్రక్కున జని బో

హరుతగలింగనర్తన, కారణమునఁ బోద్యమంద ఘనపదములకుఁ.

క. జోహారుసేయ నాతం, డాహ! యిదియేమి వింత! యధికులు మీ రి

ట్లూహింతురె? యనిక్రమ్మఱ, నాహరభక్తార్యవితతియడుగులకొరగెన్.

ప. తదనంతరంబ.

204

చ. బసవఁడు సంగమేశుఁ గని పల్కెను గిల్కదమారశూరి కి

పసద్యశబోధసల్ప మము నందఱ నిత్తటి లింగమూర్తిచే

బసచెడి మోదచేసితివి బాపురె యాతనిచర్య లెన్నఁగా

బసదుహగర్భశేషగిరిభిద్దురుముఖ్యుల కైనశక్యమే.

205

ఉ. మాయగ బొమ్మచేసి గణమండలియిండ్లకు కోరికైవడికి
బాయక త్రిప్పి వారి పదపంకజము ల్లాలువంగజేసె న
య్యాయతశౌర్యుఁ డిట్టిగతి యర్హము గాదని మాన్వఁజెల్లునే
ధీయుత! యింకనైన దొలితీరున వానిఁ జరింపఁజేయవే. 206

చ. అనవుడు లజ్జనొంది బసవాధిప! నేరము చేసినాడ నీ
యచుపమ మర్తమే నేఱుగ నైతి నటంచు వచించి వేగమా
రని బిలువంగఁ బంచి గణరత్నము తావకదివ్యలింగమూ
ర్తిని నటియింపఁజేయకుము దేశికవర్ణుల యాజ్ఞానీపనన్. 207

ఉ. ఓగురులార! తొంటిగతి యోగ్యము గాదని యంటి రిప్పుడీ
లాగున గూడదంటిరి కళాధరభూషణ భక్తపూజ లే
లాగున నింకజేయుదు తలంపఁగ కాలము మించఁ జొచ్చె నా
కేగతి యానతిచ్చెదరొ యిండుని మారని గాంచి నవ్వచున్. 208

క. సంగయతో బసవసచివఃపుంగవుఁడును నితనికొక్క బుద్ధి దెలుపుఁ డీ
జంగమగురులింగార్చన, భంగము గాకుండననిన భయకంఠితుఁడై. 209

చ. గిలకదమార! తొంటిదగు కృత్యముఁజేకొని పొమ్మటన్న న
ప్పలుకుఁ దలంధరించి యటవారలకుం బ్రణమిల్లి యెప్పట
ట్టుల బొమ్మగొంచు వేచనఁ గడున్దురమందుచు నై జవృత్తి కీ
యలఘుఁడు వీరభద్రుఁడుభాధిప యన్నదరంబె యీతనిన్. 210

వ. తదనంతరంబ సకలశివలింగంబు లీనర్తనంబు మానుటయు బసవేశ్వ
రాద్యఖిలభక్తపుంగవు లీతనిమాహాత్మ్యంబు గొనియాడుచు నిజని
వాసంబుల కరిగి రట్లు గావున. 211

క. అలఘుతరభక్తియుతుడగు, గిలకద మారన్న మహిమ: గీర్తించిన ని
శ్చలమతివినినన్తాయం, దొలంగునద్దురుకృపాయుతుడగునరుఁడిలన్.

—ॐ ఈయరు లింగపెద్దయ్య కథ. ॐ—

వ. అదియునుంగాక.

213

ఉ. ఈయరులింగపెద్ది పథ మేమని చెప్పఁగ వచ్చు దేశికేం
ద్రాయతస్సత్కృపాగతి శివాధిపమంత్రకళారహస్య బో
ధాయుతుఁ డాశ్రితాననిధాననిచక్షుఁ డిష్టలింగపూ

జాయనసప్రవర్తి సుకృతాత్ముడు నూన్యతవాక్యుఁ డిచ్చుహిన్. 214
 ఉ. ఈతఁడు మోగులూరఁ జరియుంపుచుఁ దా నొకనాఁడు పుష్కరో
 ద్భూతమరందపానపటుతుందిలపట్టనమేచకప్రభా
 కై తవకందదర్శనవిఃస్వరహృచ్చిభాసితప్రభూ
 జాతకుడుంగమాసరసి సైకతదేశమునందు నొక్కచోక. 215

తే. కలితపద్మాసనస్థుఁడై కనులుమూసి
 జపమొనర్చెడి జంగమ సారవభౌము
 ధీరు నురులింగ మనియెడు దివ్యపురుషుఁ
 గాంచి యల్లంతనుండి జాగఁబడి మ్రొక్కి. 216

చ. నిలచిన కొంతసేపటికి నీలగళాపరమూర్తియైన య
 య్యనఘుఁడు మానృత్తి నిడి యడులువిప్పి కనంగనంతలో
 పలఁ దిరుగంగ మ్రొక్కి వెలివాడ మనుష్యుడఁ డెద్దయాఖ్యుడఁడ
 ఖలుఁడను నన్ను శిష్యునిగఁ జైకొని వేగ కృతార్థుఁడేయవే! 217

క. జననియుజనకుఁడు దాతయు, ఘనదై : ముగురుఁడునీవగతియును నీవే
 యని నమ్మి నిన్నుఁ జేరితి, ననుఁరుణాశ్రుష్టిగనుము నతజనపాలా! 2:8

చ. అనన్య ఉతంహానర్పు వినయంబున కెంతయు బ్రీతిజాగి హీ
 నున కెటులియ్యగాఁదగు మను ప్రభులింగము నన్నగొంకలోఁ
 బెనఁగొన కొంతసేపతనిఁ జేర్కొనకూరకయుండి వానితో
 నినుమును వెన్నదేనెలుగ నీగుణమెట్టిదో యేడనుందువో? 219

వ. అనిన నతం డీట్లనియె. 220

క. ఇప్పురి నెప్పుడు యుండుదు, చెప్పంబసియేమి కరుణఁజేపట్టిన మీ
 కప్పుడె నాగుణముగ నుచు, నప్పాయసిజాగి మ్రొక్కియత్తఁడిట్లనియెన్.

క. గురుశుక్రప్రసయనర్పుచు, జరకాలంబునకుఁ గాక చేకూరునె నీ
 యుంబాంక యనిననితియే, ర్పఱచినన తెసేయువాడపానచరితా!

తే. అనిన ద్వారకార్జుంబు లధికభక్తి
 భూతిరుద్రాక్షగాఁడై భూతనాక
 భక్తు లెమలైన వెంకటచుఁ బరిచరెంపు
 మనిన నన్యగాక! యసిపొయి యనూనంబు. 223

క. ఉరులింగము బోధించిన, కరణిక గ్రుమ్మరుచు వంటగట్టియ లొక మో

పరుదున వారల గేహః, వరణములో బయలనుండి వైచుచునుండెన్.

ఉ. ఈగతి మూడునాలుగయిదేడులు వ్రచ్చి యితండు వేడ్కచే
నాగురువద్యభవ్యకరుణాగతిచే ఫలియించు నంచు వే
వేగ ప్రభాతవేళ నిలు వెల్వడి నాటినినంబునందు న
ర్వాగమవేది యశాగురునియంగణమందుఁ జరించుచుండఁగన్. 225

ఉ. నిద్దుర లేచి యాఘనుడు సీలగళుఁ న్నరియించువేళ నా
పెద్దయ సంచరించునడి నీనుల సోఁకిన నాపుదూడయో
యెద్దో యటంచుఁ వాళియని యేఁదైర ముప్పురుఁబల్కు నాతఁ డీ
ప్రాద్దునకబ్బె నాకు గురుబోధితమంత్ర మటంచు నాత్మలోన్. 226

తే. కంటిభాగ్యంబుభ క్తినిగంటిగీర్తిఁ గంటిఁ బెన్ని ధిగంటిమోక్షంబుగంటిఁ
గంటి జ్ఞానంబునింక నేగడమలేక, ముుటిని త్తటిసిగురుమహిమచలన.

చ. అని యిటుల న్నుతించుసమయంబునఁ నద్దురుఁ డేగుదేర నా
తని కతిభక్తి మొక్కి యమృతప్రసమంత్రరహస్య మబ్బె మీ
ఘనకృప నంచు బల్కిన మొగంబున నివ్వెఱ దోఁప వాళి యం
చని మును తాను దల్చుమహితాక్షగము ల్తను వయ్యె వీనికిన్. 228

చ. పలుమరుఁ బల్కు మంత్రమయి పాటిలె నార ! తనక్షరద్వయం
బిల సితదర్పణౌ కతన సీత్యరుఁ డీగతి సంఘటించె నం
చలమినప్రేమఁ పెద్దయ! కృతార్థుడవైతిని పొమ్మటన్ నుఁ జా
గిలిపడి మొక్కి యేగె వడి గేదురు బొంగుచు గంతు లేయునున్.

క. ఆరీతి నరిగి నద్దురు, భూరికృప స్తంత్రసిద్ధిఁ బొందినవాఁడై
థారుణి జానెండెత్తున, ధీరుడు పెద్దయ్య మెఱసి తిరుగుచునుండెన్

ఉ. అంతటఁ నత్పురాధిపతి యాత్మముదంబున నొక్కబావి ర్ర
వ్వింత మటంచు నుప్పగులఁ బిల్వంగఁబంచి యనుజ్ఞయియ వా
రెంతయుఁ ద్రవ్విన౯ జలము లేహియు నూరక చట్టు వడ్డ దాఁ
జింతిలి రాయి దొల్చు ఘనశిల్పిగుల౯ నినుపింప వారలున్. 231

తే. చేతనయనంత మాచట్టు యెడిచెండి, యించుకై ననుదానిభేదించలేక
విసివిభూపతికాగతివిన్న వింప, మదినివేఱింపదోఁచకమంత్రజూచి.

క. నీ కేమిఁ దోచు నాశిల, యేకైవడిఁ బెగు బలంబు లేగతి నూరుక
మాకేసు నెలియకున్నది, యాకూపము పనికివచ్చుననువుం డెపుమా,

ఉ. నాపు డతండు మ్రొక్కి నరనాయక! యొక్కటి దోచె నామదిం
దాచకపట్టణాంతరమున న్వసించుమహాజనంబు లీ
బావి జనించుచుట్టుపయి బాదము లుంచెరయేని దీనిలోఁ
బావనసీర మూరు యిది భావ్యమయేని యొనర్పు మీ వనన్. 234

ఉ. పెద్దల వారిఁ గన్గొని పురంబున నారసి సుప్రసిద్ధులౌ
పెద్దల నెల్ల నిచ్చుటికిఁ బిల్వఁడు పొం డన వార లేగి యా
శుద్ధి యెఱుంగఁజెప్ప విని చోటులనుండియె వారు వచ్చినకా
గద్దియ డిగ్గి మ్రొక్కి నరనాథుఁడు నద్భుతవారయుక్తుఁడై. 235

ఉ. తవ్వినబావి డగ్గటి బుధవ్రరకంబున కర్ణి మ్రొక్కి మీ
రివ్వల కూపముందు దిగి యిద్ధభవత్సనపద్మపాంశువుల్
నివ్వటిలంగఁ గ్రొక్కుఁ జవలీలగ సీరము పుట్టు నన్న వా
రవ్విధి సల్పినకా సలిలమందు జనింపమి రాజుఖిన్నుఁడై. 236

క. ఉన్న యెడఁజూరుఁడొక్కరు, ఉన్న రపతిగాంచిదేవయంత్యజుఁడొకరుం
డున్నా డుధరకుజానెడు, మిన్న గజరించుపదము మెట్టఁడుభూమిన్.

ఆ. తనహత్త్వమెన్నఁదరముగాదేరికి, గాన వానిచేత నానాయెమొ
వారిఁదీనిలోననూరఁజేయఁగనన్న, బిలువఁబనిచె నృపతిపెద్దయాఖ్య.

చ. పిలిచిన వేగ వచ్చి తనపెంపు గనంబడ భూమి కెత్తుగా
నిలిచినవానిఁ గాంచి ధరణీపతియద్భుత మంచి వీసేచే
సలిలము నూరు చుట్టరు ససంశయ మంచుఁ కలంచి నూతిలో
పలిశిల వీడజేయుట యుపాయముఁదోచిన సేయమివానన్. 239

ఆ. ఆతఁడట్లు సేతునది మెంతపనియని, గురునిపకములాత్మఁ గురుకుఁబొల్పి
వాళియనినఁబట్టువనలియాచుట్టుది, బ్లాగని బయలుఁడియెజనితిహాక.

ఉ. వెంగలె తియ్యసీగు ప్రగవించినఁ గన్గొని భూమి పున్న
న్నుంట్లఁ బొంగి సంతసము నద్భుతము స్థలి బర్హ సేడుము
స్కందయె కాక యన్యులనఁగా జన దిల్లు మఱిస్సితంబ నే
పంట సలింపఁజేసె చనపాయముగా నని యెంచి వానితోన్. 241

క. అద్దంకకూకహారున, గుద్ది యన న్యచ్చు నిన్న హేమా! గుణగణకా!
పెద్దలకుఁ బెద్దలైతివి, పెద్దయ్యా! నీకు పాఠ పృథిని గఁచే! 242

వ. అని సన్నుతించునమయంబున. 243

సీ. ఇదియద్భుతం బని మదిగణించెడివారు పోడిమిచెడిచిన్న వోవువారు
నెవరితోజెప్పక యిండ్లకేగుడువారు నొకరిచాటుననొకరుండువారు
తలపంచియేమియుంబలుకకుండువారు వెచ్చనినిట్టూర్పులిచ్చువారు
కాలియంగుళులతో నేలరాచెడువారు వెతలచేనాత్మలవినుగువారు
తే. నగుచు నందలిపెద్దలు వగచుచుండు

సమయమున వచ్చి యురులింగసద్గురుండు

తనకు మొక్కిన శిష్యుని నెనరు దొలుక

గ్రుచ్చి కొఁగిటఁ జేరిచి మెచ్చుచుదనర.

244

క. శైవాగమోక్తసరణి, న్బావనతరలింగమొసంగ భక్తవరేశ్వారి!

నీవే నేనే నేనే, నీవే యిద్దటికి భేద మించుక గలదే?

245

క. జాతీశుండు బిళ్లముచే, భ్యాతిఁ గనినపగిది భక్తగణములలో నీ

చేతఁగడు వన్నె కెక్కితి, మాతండ్రి! నీవు శిష్యమాత్రుడవగుదే?

తే. అనఘ! నీమామ పూర్వమై యస్తదీయ

నామధేయంబు గలుగంగ నాకుఁ గోర్కె-

పెరిఁగెనటుగాన నురులింగ! పెద్దయాఖ్యఁ

దాల్చు మని పల్కు నాతఁడు దాల్చి వెలసె.

247

క. ఉరులింగపెద్దనిర్మల, చరితము సద్భక్తి సఫలఁ జదివిన వినిన

గురుకారుణ్యంబున నుద్ధిరవాంఛాఫలసమృద్ధిఁ జెందునరుఁడిలన్.

248

— శంకరగ మారయ్య కథ. —

వ. అదియునుంగాక.

249

క. వేండ్రపుఁగినుకరనాదు, త్తండ్రప్రయింబొడమి వాని తలయిలగూలం
గండ్రించువేల్పుపగతుం, శిండ్రంగమారయ్యయితని నెన్నంగదరమే.

ప. ఇతండు కల్యాణపురంబుననుండుచు ననుదినంబున.

251

చ. మొలచుట్టు న్వశిగోలుదాన నగుబల్తోలాపయిం గీతక

త్తులు నూలుక మునలంబు వామభుజమందుక దాని కిర్వంకలక

కలులొట్లుండిడ కిట్లనిచ్చెనపిఱుగం గొమ్ము కాల్పందముక

దలకోరముడిగుడ్డయుక దనరబ్రోతగికాలమం దెప్పుడున్.

252

క. నిజకాయకమునకై యం, గజరిపుపదపూజనములు గావించి మనోం
బుజమలతనేగిసుర దెచ్చిజనులకమ్మియు ధనంబుఁ జేకొని యెలవిన్.

చ. తనయులు సేరి వాడియడిదంబున నాత్మకరద్యయంబు ఖం
డన మొనరించి శర్వనికరంబులు మొక్కగఁ దారకాద్రికిం
బనిచి భజించివచ్చి మునుపంటివిధంబున నంటకొన్న పా
వనశయవారిజాతముల భావగణార్చ లొనర్చు నిత్యమున్. 254
క. ఈరితివ్రతముసలుపుచు, మారయ నొకనాఁడు నగరమార్గంబునరా
ధారుణిపతి సభ కేగుచో, దారిన బసవండుగాంచి దండమొనర్పన్.

తే. ఘగుడ నతియొనరించు నమృహితుఁ డేగు
పిదప బసవండు సభ కేగి వేగ మఱి
తత్ప్రసాదేచ్ఛ మారనిధామమునకుఁ
జనియె ముదమున మూడవజాముతతీని. 256

క. చుస నంపతులకు విందన, మొనరింపఁగ నుక్కి వారు దండేశుని గ
న్గొనియట్లుగోళ్లునలుపుచు, వినయంబుననిట్లు లనిరి వికసితముఖులై.
ఉ. పావన మయ్యె మాగృహము పాపము లెల్ల నణంగె బుణ్యముల్
ప్రాప్తగఁజేరె ముక్తిసతిఁబొందుటగూడ ఫలించె గోరికల్
దేవరదార లిందు నరుదే నిక జా గొనరింప కీర్తరా
ర్చనవిధి సల్పఁగా వలయు జంగమవర్యులతోడ నీ వనన్. [మ

ఆ. అట్లుగాక యనుచు నమృత్రి శేఖరం, డపు డెవారలిడినయమృతమయ
హాప్రసాదతృప్తుడై తదనుజ్ఞచే, నెలను సిజగృహమున కేగె నంత.

క. కొండవమాచయ ధరణి, మండలపతిఁజేరి యింద్రమారనియింటం
బండానిగుడిచెననిబలు, కొండముగానెలుపనత్తఁడు కోపోద్ధతుడై.

క. అప్పుడె బసవామాత్యుని, రప్పించిటుచల్లె మొగము రాజగమికే
తప్పలులేవనితలచితే, చెప్పగవినరానిపనులు నేయందగున? 261

మ. కులశీలంబులు నీటఁబుచ్చి విఘ్నభోక్తుల్ గాలిఁ బోజేసి పూ
ర్వులచర్య ట్విడనాడి శాస్త్రనియమంబుల్ త్రోసి కల్లమువా
రలయిండ్లం గుడువంగ నెంచితివె సర్వజ్ఞుండవే యెనఁ ద
త్కులముంజు డక నీవు విన్నకయె కక్కుర్తిక బడం జెల్లునే? 262

ఉ. చేతులుగోసి యాశ్వరునిచెంతకు నిత్యముఁ బంచుచున్నవి
భ్రూతి గణించితేమొ యద గారుడమా జెలు గంగలేక నీ
వాతనివెంపు మాకు ఘనమై కనుపట్టెద వన్న నవ్వి యో

భూతలనాథ! తన్నహిమ పాల్లుననాడుట నీకుఁబాడియే.? 266

క. మారయ మదవిదభుని, మారయయనివినుతికెక్కెమహి నెల్లెడనా
మారయమహిమౌన్నత్యము, నారయగాగలమెభూవరాధిపయసినన్.

ఉ. మాటల కేమి యీశ్వరసమానుఁడు వాఁ డనునంత నమ్ము న
నూట యతండు ప్రత్యయముఁ జూపఁగ నోపినవాడయేని న
ప్పాటున సమ్మతించు మని పల్కినఁ దద్భసవేశ్వరుండు మో
మోటమి లేక వాని మహిమౌన్నతఁ జూపెద రమ్ము భూవరా.?

క. అని పరివారముతో న, జ్ఞనపతిదోడుకొని వానినదనంబునకుం
జనఁగనియాతఁడెదుర్కొని, వినయంబునమొక్కిబసపవిభుఁడీట్లనియెన్.

చ. అకుటిలతావక వ్రతమహత్వముఁ జూచుట కిన్న రాధినా
యకుఁ డరుదెంచె గావున రయంబున నీతనికోర్కె దీర్పవే
సకలజనాక్షిపర్వముగ శంకరతుల్య! యటన్న నాతఁ డిం
చుక మది గొంతు లేక దనసుందరి దానును భక్తినమ్ములై. 267

క. చెఱకులు నఱికినచాడ్పున, కఱుకుకఱుక్కునగనాత్మకరములునాల్లం
దఱిగిగొనునంతలోనక, గరకంతునిపురికిఁజనియె గగనతలమునన్.

చ. అటు చని పార్వతీశుల పదాంతికమందున వ్రాలె నయ్యెడం
బటుగతి సిద్ధరాముఁ డనుభ క్తవరేణ్యుఁడు గాంచి వచ్చి మా
కిట నట నైనభూధరను తేశవివాదముఁ దెల్ప నేను వి
న్నటులను వీరభ ద్రవసుధాధిప! నీకెఱిగింతు నంతయున్. 268

క. ఆరీతిఁ దనదుపదముల, మారాంతకచరణముల గ్రమంబునఁబడు నీ
రేరుహవదనపూర్వురప, చారుక రాజ్యములుగాంచి శైలజ మదిలోక.

తే. అద్భుతం బంది విభుఁ గాంచి యనియె నీశ!

సంతతము రెండుపురుషహస్తములు వచ్చు

చుండు నేఁ డిది యేమొకో యునిదకరయు

గంబు నరుదెంచె దెలుపు నిజంబు గాఁగ.

271

చ అన విని శంకరుండు గిరిజాత్మజ కిట్లను పీండ్రమార డా
త్తసిరుపమప్రభావము యమక బసవానుమతింధరాధి నా
భునకెఱిగింప బూని తనతోయరుహఃననహస్తపద్మముల్
నినుఁ గొలువంగఁ బంచె నన నెవ్వడి బావ్యతి సంతసింపుచుక. 272

ఉ. దీనజనానురాగ భవదీయపదార్పకసత్తహత్వముల్
 పూనినుతింప ధాత్మఫణిపుంగవజీవులకై నశక్యమే?
 మానితసత్వసంధులసమానతరౌరతులది ధైర్యులం
 హేమానిచయాపహారులసమున్నతి తేజులుసీతికోవిదుల్. 273

చ. అని కొనియాడుచుకొ గిరిజయాత్మలిసీలకచోమృతంబులో
 కనికర సన్నతాద్భుత సుగంధము బంధురపాండురప్రభా
 వినికృతహంసమైనసురపృక్షనుమన్నిహదామమప్పడా
 ఘనకర యుగ్మయుగ్మమున గట్టిగఁజుట్టి ప్రియుండు నవ్వఁగఁ. 274

ఉ. అంతటఁ దత్కరంబులు శివాంఘ్రిలు సన్నిధినుండి ధాత్రికే
 వింతగవచ్చె నభ్రపదవిం బరివేష్టితపారిజాత పు
 ష్పాంతర సింధుపారణనమాగతపట్పద బృందరూంక్రియా
 కాంతదిగంతరంబులైనరాజముఖ్యులైవిగందిచూడఁగఁ. 275

క. ఆరీతి వచ్చి తత్కర, వారిజయుగయుగము పూర్వవైఖరియపుడా
 మారనికి నతనిసాధ్యిక, ధారుణిజనులెల్లఁజూడ దెలివెలింగఁ.

చ. అది గని బిజ్జలావనితలాధిపుఁడద్భుతసాధ్యసత్తముల్
 హృదయములోనముప్పిరి వహించఁగ శ్రీబసవేశుఁగాంచి యీ
 సదమలచిత్తుసన్తహిమ స్వాంతమునకొ దెలియంగలేకనే
 బదరితి కొన్ని మాటలవి పాటియొనర్పక నన్నుభ్రవరే. 277

చ. అని వినుతించి మొక్కుచు ధరాధిపుఁ డత్తగృహంబుఁజేరునం
 త నచటిభక్తపర్యులుముదంబునమారసఁగాంచిబాగురె
 ఘనతరభక్తిసింఘలకు గాయజసంహారసత్కృపారతిం
 గనుటకు నీవె మేటి వికగల్గుదురె నినుఁబాలువారిలఁ. 278

చ. బసవనిదూరనాడుజనవర్మఁడులజ్జఁహంపలోకము
 ట్విసువకసన్నతింపనిజవిశ్వతకీర్తితావితానము
 లైసలనలంకరింప గణాధీరులకెల్లను సంతసంబుమా
 నసములనింపని త్తఱిగనంబడచేసితి నీమహత్వముల్. 279

ప. అని పెక్కువిధంబులఁ బ్రస్తుతింపుచు బసవేశ్వరప్రముఖభక్తులాత్మ
 నివాసంబులంజెంది రట్లుగావున వీరభద్రా నీపాలా! యితని మహి
 మం బెత్తెఱుంగు. 280

క. ఈయీండ్రమారయ చరిత, పాయకసద్భక్తి వినిన బలియించిన దీ
ర్ఘాయువునారోగ్యశ్రీ, శ్రేయస్సంతానవృద్ధిజెందు నరు: డిలఁ. 281.

వ. అదియునుంగాక. 282

చ. సుజనహితంబు సద్వృత్తము సూన్యతవాక్యము శాంతవృత్తి భా
రజరిపు పాదభక్తి గణవల్లభ దాస్యము దివ్యభోధ స
ర్వజనవశీకరంబుగతరాగత నైజగుణంబు లొటచే
నిజగుణభాము: డయ్యె ధరణీస్థలి నీతఁడు మానవేశ్వరా!. 283

శుశ్రీ గుణింద్రుని కథ. శుశ్రీ

వ. ఇష్టుహాత్తుండు కల్యాణగుణంబునం దనుదినంబు. 284

క. రేవణకప్పెంతత రా, జీవంబునఁ దాల్చి భక్తసింహుల యిండ్లం
బాసనభిక్షముఁగొని నై, జావాసముజెందిదాననక్షయలీలఁ. 285

ఉ. వచ్చినజంగమావలి కవారితభక్తి భుజింపఁ బెట్టుచుఁ
నచ్చరితుం డితం డనుచు సర్వజనంబులు సన్నుతింపఁగా
తెచ్చిన ఖ్యాత వర్తిక గణేతరులెవ్వరు వేలసంఖ్యలై
వచ్చిన నిష్టభోజనముల వారలదన్నుచు నుండు సంతటఁ. 286

చ. జనవతి తత్కృమంబు విని నైఃపకదుర్జతి నా గుణాధ్యవం
చన మొనరింపఁబూని యెకసక్కముగా బసవేశుతోడ ని
ట్లనియె మహాత్మ! యిప్పురము నందొక భక్తు డువేలసంఖ్యవ
చ్చిన మనుజులి కీప్సితముచేకుగ నట్లు మనోహరాన్నముఁ. 287

క. ఆసివింటినదియెనిక్కమొ, యన్యతమో? బసవఁడనియె నవనీశ్వర నీ
నినినంత మట్లుసత్యం, బసఘాత్తుండతనిమహిమయలవియెఱుఁచన్.

చ. కరమునఁబట్టి భిక్షుగొనుకప్పెగ గొప్పదిగాదు మానెడ
టరు దది నిండా నొండొము లచ్చల నెవ్వరవేడ కింకికిం
బరుగున వచ్చి సద్గురుకృపాగతి యశ్చయమైనవాటికే
గురుశుగ కోటిసంఖ్యజనకోటుల కాతఁడు పెట్టు నన్నముఁ. 289

వ. అనిన నమ్మహిశ్వరం ది ట్లనియె.

తే. అట్లుఁబునసంతతాన్న దానవ్రత, నిష్టుఁడైచరించు నిజగుణింద్రు
మందరమున గుడవ మాఁకిష్టమైనది, నేడుపోదమసెనన్యపతిఁగాంచి.

చ. బండరిపల్కెనో మనుజవల్లభ! నీకెటు దోచె నట్లపో

దండరు దెండిపాగ మది దార్కొనుకూహకు మీర లేయు దు
దండరథాశ్వశీరభటదాననుహృజ్జనబంధుయుక్తుఁడై
దండిగ నేగు దెంచె వసుధావరుడాబసవండుతోడరాన్. 292

తే. అటుల తనయింటికేతెంచు నవనిజాని
బసవనామాత్యుఁ గనుఁగొని ప్రమదమాత్మ
నలరెనెదురేగి నిజగుణి యచటభక్తి
నికరములకెల్ల కేల్తోడ్చినిలుచు నంత. 293

ఉ. ఆతనిగాంచిపల్కె బసవన్న మహాత్మధరావరుండు నీ
ఖ్యాతికి బ్రీతిజెంది భవదాలయమందుభుజిండువేడ్కచే
నీతరివచ్చినాఁ డితని యీష్టితముల్ ఫలియింపజేయవే
సాతకజాతదుర్విపినపావకతావకభావమేర్పడెన్. 294

చ. అనిన మహాప్రసాద మని యందరిదోడ్కొనిపోయి మున్నుగా
ఘనతరభక్తిచే శరణకాండసమర్చలొనర్చి పిమ్మట
వననిధిగాంచి భక్తపరివారముతోడను భాసనంబులం
దొనరఁగఁజేసి దివ్యమహిమొన్న తిసద్గురు సంస్కరింపుచున్. 295

మ. కదలీరాజనఖాజపంక్తు మరంగా వైచి యంతర్భుతం
బొదనుశాకశలాటినూపకసభత్యౌఖాచ్ఛహయ్యంగరీ
న నధిక్షింసమేతపాండుకమాన్నం బల్లు వడ్డింపనే
మెగల్గిన్ గుణజయింపమున్ గొనిరి భూమిపాలంగుఁడగిన్. 296

దండకము యింటి తి తజ్జెను లానోణంబొప్పుగాఁ జేయుచుం దారు న
మ్యాక్తు లిం పొందఁగా నొంబొరుల్ సారె నీభక్తచర్యప్రధానంబు
లెక్కింప వాక్కామినీనాథ ముఖ్యాగుల్ శక్తులేళుని వాజేయు
చున్నట్టియాకాయకం బెంత యీనచ్చికూర్పున్న సంఘంబు సంఖ్య
న్విచారింపఁగా నెంతయివ్వారి కెవ్వారి నేతిరుగానిష్టమకానట్టిచంగం
బు సంప్రేక్షిగావేడి వడ్డింప నారా భలీ బాగుమేలాడె నిట్లుండవ
ద్దానెతాంతానదానక్రమంబంచు నీరీతిగా భోజనం బబ్బునం చిం
చుకంతైనముం దోచఁదాయంగదాయుంట నేనంతం విసర్జించియే
తెంతు నందున్ మహిన్ దోమయై వేయునర్హంబులున్నంతకం తెన్

గజంబై ముహూర్తంబ వర్తింపమేలన్న సంబంబునకా హీనమాజైన
 వంశంబునం బుట్టి యేభోగము న్లేక చింతింపుచుకా బెద్దకాలంబు
 జీవించుకంటెకా తుణుంబైన భక్తాధ్యుడైయుండుట త్తేలటంచుకా మ
 రిం గుత్తు కంటంగభక్త్యావళుత్తెక్కి సంత్సృప్తిలేకయ్యయో! నెత్తిపై
 నోరుగల్పించితే నింకనుంగొన్ని భక్షింపవచ్చుకా గదా యట్టుగా
 నేటికికా జేయఁడాబ్రహ్మ పాపాత్ముడంచాతనిం దూరుచుం గూని
 పాండుండు నాసాంఖ్యతోండావ్యాయుండాదియావార లీజైనవం
 శోద్భవులారా? మారారి భక్తాధ్యులయియంతవారైరి యారీతిసి జా
 ధవంశాభిమానంబు బెన్నీటిలోముంచి యేడాదిగా వీరశైవంబుచే
 కొందమంచుకా వివాహంబులుకా పండుగకా బబ్బముల్ మున్ను
 మాయుండులకా జేయుటలేదో! యీవస్తుజాలంబులకా దండిగాపండ
 లేదో! భుజింపంగలేదో! యహా! యిట్టిసౌకర్య మేమెన్నడుంగంటిమే
 వీరిచేనైనపాకంబు తీరిట్టిదో లేక శ్రీకంఠభక్తాళిగేహంబులందంత
 టకా సౌష్ఠ్యవంబిట్టుగానుండునో యంచు నానట్టిసౌఖ్యంబునం దా
 సగీల్కొంటచేకదా సర్వదేశాగతా నేకభక్తావళుల్ లక్షయతోం
 బదారేవులు బండారి యిల్వైళ్లగా లేక యేచోటికిం బోదురు రండు
 రండంచుచుం వడింగేరుచుకా ద్వారందెం డటంచుకా నురంబెత్తికొం
 చుకా జరంబయ్యెనంచుకా శిరంబంటికొంచుకా గడుంచియ్యమంచుకా
 వడికాబావుకొంచుకా గడకాజూచుకొంచుకా నైడకాద్రిష్టకొంచుకా
 గడుంజుట్టునం జుట్టుచుకా గట్టునం దేన్నుచుకా నిట్టునంసీల్గుచుం
 వేడ్కతో విజ్జలాధీశు పూర్వంబుగా నందలుంభోజనం బొప్పుగాఁ
 జేసి యప్పియ్యటన్.

297

క. నిజగుణసన్నతీజేయుదునిజగేహంబునకుఁజనియె నృపతిలకుఁడువా
 నిజనములహాహాయనఁబూనిజగంబులు మెచ్చనితఁడు సెగఁడెభక్తిన్.

—ॐ మీహంసుని కథ. ౧౯—

చ. అనియునువీరభద్రునిసూర్యధాధిపుతో నను నాగమాంబికా
 తనుభవుఁ డీమహాత్మునికతంబున నయ్యె మదీయమాతులా
 వనివరదేశికేంద్రులకు వాద మదెట్లన విజ్జలుండువో
 యనిజగు కేంద్ర నింటగ్గుజియించుటఁ దా నతికోపచిత్తుఁడై.

298

శా.మీమాంసుం డిదియేలకోతలచ నీభూనాథుఁ డాత్మీయవం
శామందక్రమ మెల్లమిన్నకయె మాయంజేసి దుశ్చేష్టుఁడై
కామించెకొని భక్తు లిండ్ల గుడువంగా నిట్టి దుర్వర్తనం
బేమాన్సింపకయున్న పాపమగునా కిప్పట్టునం చెంతయున్. 300

చ. సరగునవై నమైబలసి ఛాత్రసహస్రము గొల్వఁ బుస్తకో
త్తరభరభృత్కరుల్ నడువఁ డమ్మట కాహళశంఖభేరికా
దిరవములుల్లసిల్లఁ బరపీరభ యంకరమైతనన్ను మే
ల్చిరుదవితానముప్పవెడలెం గురు డందల మెక్కియుక్కునన్. 301

శా. ఈరీతిక జను దెంచి భవ్యతరకల్యాణాంతికోద్యానవి
స్సారాక్షోణితలంబున న్విడియ నవ్వార్తల్ ధరానాథతో
చారుల్ దెల్పినలేచి యప్పుడుసుహృత్సంఘంబుతోవేగన
చ్చారుండై చనివొచ్చె సూర్యకిరణాసాధోవవస్యంతమున్. 302

వ. చొచ్చి చనిచని ముందట. 303

చ. కనుఁగొనె నేలతోడుమణికాంచనభూషణభూషితుఁ మృగా
జనయుతుఁ గోపించనవిశిష్టసమంచితఫాలుఁగక్షదే
శనిరుపమేంద్రజాల మనుసంచయసంపుటు నంగలిత్తచం
దనున్పుటికాక్షమాలు గుణధాము నసాముని నై జడేశికున్. 304

ఉ. కాంచి నమస్కరించి మణికాంచనముఖ్యము లైనవస్తువుల్
సంచితభక్తి మ్రొలనిన సర్వముఁ దాచి మితండు చిత్తమం
దెంచమనీయ భక్తియొక నేమనెదోక ముండు నొంకి ము
క్తాంచితహార మొక్కఁ ప్రయంబు నికెనతోక నిచ్చినన్. 305

చ. అదియరుతం ధరించుకొని చూకురువస్యనిభ ద్రవంతివై
ముగమునకెక్కఁగా బనిచి నుండు కొంచనవేత్రహస్తంబై
పక పొంగుం డనంపును యహాయనంబు చా నవల్పుచున్
సవనము జేరఁదెచ్చి మణిసాధమున న్నగ్నియొక భక్తితోన్. 306

తే. సింహాక్షిణంబునందుంచి చెంత నర
మైన గద్దయ తానున్న యశశమున
బసవఁ డేతెంచి నిజక్షణమునవనింపఁ
గాంచి మీమాంసుఁ డాత్మలో ననులుకదుక. 307

చ. సరవరుతోడ నిట్లనియె న న్దనిమ్రొక్కగ మ్రొగదైవై
సరగునగురుచుండ మదిజంకొకయించుకలేక యోగి యో
గురువరుడో యితండుప్రతికూలునిరాజసభాంతరంబులన్
దిరుగుచునుండ నీవగునె తెల్పుము వీర డెవడన్న నన్యుడై. 308

ఉ. దేశికసార్యభామ! గణియింపంగ నీతండు మర్త్యమాత్మఁడే?
పాశుపతాగ్రగణ్యుఁడరిభంజనుఁ డాశ్రితపోషణుండు భా
షాశరదిందు సన్నిభ యశఃపరిపూరితది క్తటుండు పం
చాశుగదుర్వికారహరుడంచితసూన్యతవాక్యుఁ డిమ్మహిన్. 309

సీ. తనయిల్లు దోచవచ్చిన తస్కరులుగాల్పు
పంగకాయలొనర్చె లింగములుగ
జంగమం బడిగిన ముంగలిజాన్నల

రాశి ముత్యములగాఁ జేసి యొసఁగె
బండ్డార మొకమిండ భత్తునకిచ్చి య
ప్పటిగతినాకు గన్నడఁగఁజేసె
వాదించి సభవెలి వాడభక్తుల కేలి
నేలజాలై పాటపాలుపితికె

తే. చుల్లలమ్ముచు పురసీధిగోపపడతి
పంకమునజారి యొలుగుచో బసవయనుచుఁ
బల్కునిటనుండి పడకుండఁబట్టెదాని
నితని మహిమపథం బిట్టి దిదియఁగాక. 310

చ. శాస్త్రవలోకసంచయము సల్పి చతుస్పరిధీసమధ్యయా
థాత్రికివేడ్కమీర నను దక్షునిఁ గా నొనరించి మారభి
ద్దోత్రశశాంకహీరశరకుండలినాథ సదృక్షకీర్తికిం
బాత్తునిఁజేసి మాస్పే బసవండితఁ డెన్నినమంత్రిమాత్మఁడే. 311

క. ప్రతివాదిభయంకరుడూ, ద్వితశాంభవభక్తి ధనుఁడు జితపక్ష్యస్థం
డితనిని సామాన్యజనుని, గతిచుల్కుఁగమీరు చూడఁగావలదనినన్.

ఉ. వాలముదొక్కఁబడ్డ ఫణివై ఖరినాభ్యముపోయ భగ్గునన్
జ్వాలలుగ్రక్కు తీవ్రశిఖిచందమునన్ గనలొంగి యోరి! భూ
పాలకయంటి వీవు పరవాదిభయంకరుఁ డా యితండు చాల్

చాలుమదీయ సన్నిధివశం బగు నేనుడువెత్తదీనికిన్.

313

తే. వేదవేదాంతశాస్త్రాగమాదులందు

మంత్రతంత్రోపధక్రియామహిమలందు

చోద్యమామయింద్రజాలాదివిద్యలందు

నాకుసరివారుగలరె? భూలోకమునను.

314

క. ఏనిత్యవలనదానా, తోవాదించుగలఁడనుచు దండేశునిది

కై వెనఁదిరిగి మహాప్రభావం బేర్పఁడఁగవైచె వాకట్టెలిసిన్.

315

వ. ఇట్లు వైచిన.

క. మనముననించుకఁగొంకక, కనుఁగొనలక నవ్వి తనదుకట్టెదుటవసిం
చిననందికోలశాంత, య్యనుఁగనిబసవయ్యనైఁగనటుఁజూపుటయన్.

సీ. ఆలిపివత్రికయాతఁడునై కొని కొం కొకింతయులేక గోఱజరె

మీమాంసుఁడదివోవతామసంబునచెడకట్టివైచినదానిగాలమమరె

గడువడిక్రమ్మడి కనుకట్టువైచిన బుస్సుననెగనూది పోనజేసె

యిట్టితోల్కట్టుదండేశుని మద్దింపవైచినశాంతయ్యచూచి తనదు

తే. పాదరక్షలు వదిలినమీఁదికెగసి

యొకటియాకట్టు హరియించె నొకటివాని

మోముపై బడి వండ్లూక మోదె సభికు

లెల్ల విస్తయ చిత్తులై నల్లడింప,

318

క. ఆదెబ్బకుమీమాంసుఁడు, మేదినిఁ డి మూర్ఖుఁడెంచి మెల్లనననకే

లూనుకొనలేచిబసని, పాపంబుఁ మీఁదచాల్చిపొలుతించెనటన్.

సీ. మారటరుద్రమూర్తియసమానజగద్భరితాచ్ఛన్ద్రుడు

స్వారకళాప్రపూర్తి నినువర్జన నేయని నోవ్వాడోపు నీ

చారుమహత్త్వముల్ దెలియఁజాలక నెగ్గొనరించినాఁ నా

నేరము లెల్లనై కరుణంపఁగదే శరణాగతానా.

320

క. దోషానులనుగనంపార, శేష నిమహిమంబుదెలియఁజుటకక్కలుఁడై

మామించిభద్రుడేగసి, పూజనిగిలినన్ను జెంచెభూసుతనీచేన్.

321

చ. అనిలినుతించునాతని దయంగని శ్రీబసవండు బజ్జలే

ద్రునియెడనీడు కోల్పడసితోషము మీఁకఁగ నందికోలశాం

తుని వది మెచ్చుచుం గృహగతుం డగుఁజిమ్మటరాజదేశికుం

దునచటవేడుక మది గడున్తది బర్వంగ వేగన త్తఱిన్. 322

వ. మితశిష్యయుతుడై యసమతశుభకరం బైనబసవేశ్వరమందిరంబు
నకేగిన నతనిరాక యంత్రేహంబుననున్న దనతోడచారుం డొక్క
రుండు మొక్కుచు సవినయంబున. [లాప

ఆ. తెలుపవచ్చి యిందుకొలుపుకూటంబున, నతడు దాను ననునయాను
ములవనించునంత నలు దెసఁగోడల, వ్రాసినట్టిభక్త వరులజూచి.

క. మీమాంసుం డచ్చెరువడి, స్వామి! బసవేశ! యిట్టిసలలిత భక్తో
ద్దామాకృతిగనుప్రతిమల, కేమహిజీవములుగలుగు నెటులుండునొకో!

క. అనవుడుదరహానితానన, మొనరంగ నీకోర్కె యటులనుండునటులనే
గనుపించెద నిటుగనుమి, యనిశరణోనరించిపిలువ నక్షణమాత్రన్.

క. కీలూడి పడినకైవడి, నేలకు దిగనురికి తోడనే జీవములుం
గీలుకొన నందడింపుచు, కాలాంతక భక్తవర నికాయములంతన్.

సీ. జడముడుల్వడిన సవర గాముడుచుచు

జిలుగువన్నియల బొంతలు దులుపుచు

తథుకుమనెడు శూలములు లీలద్రిష్టుచు

వీవనలను మేను విసరికొనుచు

వాలుగడ్డంబులు కేలజాడింపుచు

మొలకట్ల కచ్చడంబులు జెలుపుచు

జటిలమా రుద్రాక్ష సరములు విప్పుచు

కక్షఫాలలు భుజాగ్రముల నిడుచు

తే. నిలచిన తదీయపదముల కెలమి మొక్కి

మంత్రివర్యుండు నగుచు మీమాంసుం జూచి

తే యనిన నద్భుతంబంది యాయమాత్యు

నభినుతింపుచు నటగురు డరిగె నంత. 328

క. బసవేశ్వరుఁ డెప్పటిగతి, చనుధీశ్వర రాజ్యభార వహించై గణప
ద్విసరుహ పూజలొనర్చుచు, నసమాన మహాత్వయుక్తుడైవలెసిల్లెన్.

వ. అని యిట్లుచెప్పి చెన్న బసవేశ్వరుండు వీరభద్రావనీశ్వరులలో మఱి
యు నిట్లనియె. 330

—ॐॐ కూలిచామయ్య కథ. ॐॐ—

మ. గణపర్యం డన వన్నె కెక్కె మహిసీకై కూలిచామయ్య స
 ధూవర్ణ్యవ్రత సత్యవాక్యనిలస ధ్వాంభీర్యశేషాహి భూ
 పణపాదాంబుడ భక్తికామముఖ హృచ్చక్ర్యష్టసంస్కారితో
 ల్బుణకీర్త్య న్వహదీనరక్షణకళా! ప్రాన్యసంపత్తిచేన్. 331

తే. అతుల ప్రఖ్యాతిఁగాంచి కల్యాణమందు
 నిత్య మితండు భక్తుల నిలయములను
 చేతనగు కూలిపనిచేసి చేరుభనము
 వలన జంగమపూజలు సల్పుచుండి. 332

క. బకనాడు రేపకడను, తుక్కలీలం బసవమంత్రి జూచుటకై త
 త్ప్రకటాలయబాహ్యద్వా, రకవాటసమీపచత్వరంబుననొకచోన్.
 స్తీ. అచటనుండియంత యాతజనంబుల సంపడి కటునిటు జలుగనేర
 కొక్కింతనిలచి తానొయ్యననాస్థాన ససనముజేరంగ జసి యగణ్య
 భక్తసముచ్చయ పరివేష్టితుం డగు బసవనిఁ గనుఁగొనఁ బడయలేక
 యెడగల్గనిలచి యయ్యడనున్న వారలఁ గనవండనాథునిఁ గనఁగనీయ

తే. పూర్ణమగు కోశమంతటఁ బొదివికొనిన
 మక్షికంబుల కైవడి మాన్పితలను
 మిగుల నన్యాయ సంచి యిట్లు ఏగునె! యనుచు
 సంపాదించినంగ నాన నయ్యచసరమున. 334

స్తీ. పినికొందఱయ్యలు కనలుచుఁజూచి నీఁ డెక్కడనుండుటకేగువెంచు
 నెవరురానిచ్చిరి మాహాత్ములనెల్లఁ జూడఁగొగ్గయించివలకుఁజూచ్చె
 కైకూలీమాటలు గాదనకున్న నీఁ డేగతిబల్కు నింకెన్నయేని
 గాన యిచ్చుటనుండఁగానీక వెడలింపు డసి మెడవట్టితోయంగ వెడలి

తే. కన్ను గవనీరుజారగనలిమిగుల, కలతమదిదేర మోమువెల్లఁగ బార
 జేరివం దకతతిఁజేరిచమటలంగ, చనియవగగూర నిజనివాసంబుజేర.

ప. ఇట్లు చని పరిభవచింతాడోలాయమానముం డై యేహయందోచక
 నిజభవనాంగనప్రాతశ్శితశాండిల్య మహీరుహమూల వితర్దికనాసీనుం
 డై యాత్మగతంబున. 336

చ. బసవనిఁ జూచి వేడ్కమది బర్వగనేనట కేలపోతి త
ద్వసతి వసించునట్టి గణవర్గము నేటికిఁదూలనాడితిం
గసరున వారునన్ను డువఁగాబడి యుండఁగ మోసెనేడయో
కుసుమశరారి నిత్యమగు కూలికిఁబాసితి మోసపోయితిన్. 337

ఉ. పాపము లేమియు నొప్పుదువజేసెగదా గణవర్గమెల్ల రు
ద్రాపరమూర్తియైన బసవాధిపుఁ జూడగనీక కొల్వులో
జూపర నస్వనాతనువు సృక్కటజేయుట కల్కిఁబల్లుదా
రీపగిదిం దిరస్కృతివహింతురె ధారుణి ధారుణీరథా.. 338

ఉ. ఏమిటఁబూజచేసె బరమేశ్వర యీబసవండు తొల్లి నే
నేమి కొఱంతఃజేసితి నక్షిప్తనిరంతర భాగ్యయుక్తుఁగా
నామహితాత్మనుంచి లఘులైన దరిద్రము సంఘటించి బ
ల్బముల నొందజేసి తిది భావ్యమె నన్ను గణాలిలోపలన్. 339

క. కూరిమి నెవ్వరునిరిగల
వారలకే కూర్తురనెడు వార్తయె ధరపై
నారూఢమయ్యె నీ విటు,
గౌరీధవనన్ను మిగులగాసియిడుటచేన్. 340

వ. అని యిట్లు పరమేశ్వరుఁ దూలనాడుచు సాయకంబున కఱుంగక జం
గమార్చనవిధిఁ చలంపక యుండె నక్కట. 341

శా. దండేశాలయమందు నెప్పటిగతిం దత్సూపకాకావళుల్
నండంబూనినతండులప్రముఖముల్ వస్తుప్రజంబంతయున్
భాండాకంబుల నించునంతనవి గానంకామి విభ్రాంతితో
నుండన్ నేజని తత్క్రమంబునెలుప స్వీతాకుండై యత్తఱిన్. 342

ఉ. ఎన్నడులేనివిత యదియేమకొయిప్పుడుగంకి లింగసం
పన్నగణేశ్వరప్రకగ భవ్యకృపారతియందుఁ దక్కువౌ
నన్నులేదు నొల్లియిది యద్భుతమై కనుపట్టె యేమి కా
నున్నదొ? యింతమీఁద శరణోపతక్రత్యము లేమితప్పనో!. 343

శీ. య్యలభాదగనునంతనె నెదురేగియడుగులకొఱ గెనోయర్థసాద్య
ములొసంగనోపీకములనిల్వనో నేమములుచెలియంగనోయడలగు
తలపులీడేర్పనో పంపినపసిసేయనో రుచికరముగాసారభోజ

నమొనర్పఁజేయనోనుమదామచందన తాంబూలములసమ్మదంబునొంద
తే. సలువనో హంసతూలికా శయ్యల శయ

నింప జేయనొ తత్పదనీరణంబు

లొత్తనో యేమికతమొ ద్రవ్యోత్కరంబు

మాయమయ్యె గణార్చనా సాయమొదవ.

344

చ. అనియిటు చింతినొందుసమయంబునఁ జారుఁ జొకండునచ్చి వం

దనమొనరించి యోబసవ! తావకసేవక విన్నవంబు హృ

ద్వనజమునం బరాకిడక తాలిమితో విను విన్నవించు నీ

దినమున నిష్కరంబునను ధీరుడు భక్తవరేణ్యుఁ డొక్కచోఁ. 345

క. మారేడునీడశివకరు, నీరోరుహమందునిల్పె నిగళద్బాష్పా

పూరితముఖుఁడై తలపణి, హరునిదూరుదువసించె నది యెట్లన్నఁ.

చ. గురుతరమైనలేని సమకూరిచి యెవ్వరికందరాని రా

సిరిగల దండనాథు గృహసీమకుఁబోవఁగఁ బంచి యచ్చటఁ

శరణులచేతఁ దాడనమొనర్పఁగఁ జేసి వ్రతంబుఁబాపి యి

ద్ధరననువల్కుఁగాఁ గనుట ధర్మమే! నీకిది ధర్మపావనా.

347

చ. అనుదు వచించె నాబసవఁ డద్భుతమందుచు లింగసర్వణం

బునకయి కూలిచామయ విభుక్రమమంతయుఁ గాంచితవ్వు చ

చ్చెనని తదీయయాభవసీమకు సత్వరవృత్తి నేకతం

బునఁ జని తత్పదాబ్జముల పొంత ధరాస్థల జాగియొక్కచుఁ. 348

ఉ. దినతఁదోప ని ట్లనియె దేవ కృపారససృష్టిమీరు నఁ

గానఁగవచ్చు లేనపుడు గానక మోసముఁజెందినాఁడ న

చొప్పు ననుజొలి దుర్లదవశుండు ధరాస్థలిలోన గల్లునే

జ్ఞానములేదు భక్తియును సౌజ్ఞమెఱుంగ వివేకిహనుఁ. 349

ఉ. కావున నింకనైన నయఁ గన్గొని నామెడ తప్పులెల్లయుఁ

నావలఁద్రోచియేలుమెడ యైనగణార్చనవేళ దప్పుఁ చ

త్పాచన జంగమావలితుఁధాన్యధం జిక్కుఁ నదీయసేవ నా

వేదనమాట మీరు మును చిత్తమునందె యెఱుఁ లేవొకో. 350

చ. అని యిట్లాత్తనిందయు భక్తోత్కర్షంబు దోపనాడుచున్నఁ బసవేశ

నింగనిచామయ్యభక్తియుక్తుఁగ్రమ్మటనమస్కరింపుచునెట్లనియె. 351

శా. దేవా! నన్నిటు పెద్దసేయదగునే దీనుండ మీసాద స

తేవాసక్తుడ మీమహత్వములు నాచే జెప్ప శక్యంబె యీ

జీవాహీనులకై నమాదృశుల రక్షింపంగ నిధాత్రివై

భావప్రోద్భవసంహారాంశమున నుత్పన్నుండవై భక్తిచేన్. 350

క. సురమణి కన్నుల గేలం, బరుసము ధరియించి సకలభక్తాధ్యసమున్.

త్కరములకీప్సితమొనగుచు, ధరవెలసితివిట్టులూరులతరమెయొనర్ప

క. శరనిధులు మేరదప్పిన, గిరులు చురించినను నింగి క్రింది కొఱగినకా

స్థిరధైర్యకొఱతయగు నే, యురుతరభవదీయమహిమయొకచోనైనన్.

వ. అనిన విని వినయసల్లాపంబుల ననుసరించి బసవేశ్వరునిజమందరంబు

నకుఁ బోవం బనిచిన నతండు సంతోషితస్వాంతుండై యెఱిగి యం

తకమున్న యప్పటియట్ల యక్షయంబైనపదార్థంబులు గాంచి యచ్చె

రుపందుచు తత్క్రమంబు వారలతో నుగ్గడింపుచు నుండెనిట చామ

య్యయఁ దనసాధ్వీకిం దనవృత్తాంతం బెఱిగించి నిత్యకృత్యంబున

కేమి యంతప్రాద్ధుజరిగెనని విచారింపుచు వీధికేగునప్పుడు దైవయో

గంబున నొకభక్తుండుతనయింటికిఁ గూలికొనిపోయి యప్పటి యా

తనిపడియొసంగినఁ గొనితెచ్చి జంగమార్చనవిధినలివెఁగావున నితని

మహత్త్వం బిట్టి దని తెల్పి వీరభద్రవృత్తిం గాంచినం బసవేశ్వరుం

డిట్టి మాపభవర్తులైన జంగమ మూర్తులలో నేనెంతవాడ నన్ను

మీరిన్నిభంగులం గొనియాడం దగునే యనిన క్రవ్వుట నతం డిట్ల

నియె. మహాత్మా! యిచ్చుహతులచర్యలు విని కృతార్థుండ నైతి.

కల్యాణంబున భక్తత్వప్రియలన నాత్మవృత్తిపహించు శరణుండు గలఁ

డని విందు నతం డెవ్వరిన చెన్న య్య మన్నించి యిట్లనియె. 355

సీ. ప్రతికూలభార్యయాకాకతననింటగణార్చ పానగకచేన్ద్రావం బోవునప్పు

డప్పురి నెదురైనయయ్యనొక్కనిగనిచనిమునుతాఁడెచ్చుపడ్రసాన్న

ములతట్టునునిత్యప్రిబోందించియీతనిదృష్టియేనిజలింగత్వప్రిగాంగ

వరలుకొన్నాల్లిబుజరగంగనొకనాడుతావెంటకొనిపోవుకై పవనుండు

చే. కనులనొప్పిజనించినదనువువీడ, నంద శ్రమనొంగినఁ జాలకాత్మచేహ

మెడలదలచిప్రత్యక్షమొమ్మడుదదీశ, భక్తులగుహాశెంగం గళబువిభుడ.

చ. అనియిటు శాంభవోత్తముమహత్త్వముఁ బెల్పుచువేడ్కమీఱునా

- దిసమటుపుచ్చి యట్టివగిది స్మిరతంబును భక్తవర్యగో
ష్ఠి నలరుచుకొని వార్చనము సేయుచు నచ్చట కొన్ని నాళ్లు ని
ల్చెను బసవేశ్వరుం డనిన చెన్నసుధీశుడు సంతసించుచున్. 357
- ఆ. అటులనుండితోడియయ్యలువీరభ, దోర్నియపతియుదానునొక్కనాడు
సముచితేష్టగోష్ఠి నలుపుచుఁ దద్ధరా, వరునిజూచిచెన్న బసవఁడనియె.
ఉ. ఈశ్వర మూర్తియైన బసవవేశుడయ న్నిముబ్బొటి వీరమా
హేశ్వర పాదసేవన లభిష్టముఁ దేరంగఁజేయఁగంటి నీ
విశ్వములోన జన్మములు వీడి కృతార్థుఁ డనైతి నింకనే
శాశ్వతమైన మోక్షపథసౌఖ్యముఁ జెందఁగనూహచేసితిన్. 359
- చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వసుధాధిపుఁడిట్లను దేవ ! మిమ్ము గ
ల్గొనినది యాది నన్యమగు కోరికలెల్లఁ దృణీకరించి పా
వనభవవంశ్చ్రయుక్త మెడఁబాయకయుండఁవలంచినాడఁ గా
వున సహచారిఁజేసికొని పుణ్యనిగా ననుఁగావవే దయన్. 360
- క. శరణాగతజలవాంఛా, పరిపూర్తియొనర్చుటచితపద్ధతిగాదే !
వరగుణులకెందు నే మీ, వరవుడ నాకోర్కిఁగిర్ప సలదే! యనినన్.
చ. చిటునగవాననాబ్జమునఁ జెన్ను వహింపఁగనాగమాత్మజుం
డఱిముఱిఁ బల్కు నీతలఁచినట్టుల యా నిక నేడువేవిన
న్మఱిముఱి చీకటింగణనమూహముతో నిటుచెల్వ బోక నం
దఱ మరుగ న్వలెక సుగవి తాననుతామృత వెన్నఁజేరంగన్. 362
- స. అప్పెన్న నవితటమున , నిప్పులభూజన్వయంబుఁ దెక్కిన పోగువె
త్తిప్పకరుగపాధనమై, యొప్పుననుచుఁ దెచ్చునృపతియుఁడుకూడ న్యున్.
వ. అంత. 364

❦ రజత్కలంబుకరుగుట. ❦

- క. వేసిన పిచ్చుట, నాగాం, బొంతతనయుండు కల్పవ రసత్పల్లక
వేసేఁగిర్పి సహచరు, నానీగణాళితోడ నశన డిట్లనియన్. 365
- తే. సన్నుతందైన మనుషులొనున్న నదుల
కన్నిటికి మిన్నయైతగియున్న యట్టి
చెన్న యున్నతికంచిన యన్నరాలి
కెన్నఁగా మోక్ష ముచిత వెన్నగాదే! 366

ఉ. కావున నన్నదీవరము గన్ గొన నేడకయ్యె పోదమే ?
పాపనులార! యంచు నొడబాటొనరించి నమస్తభక్తులున్
గోవిందుడైన వీరనృపకుంజరుడం దనతోడఁగూడి రాఁ
బావకసంభవాంశజుడ పాభవమొప్పుగ నేగె నత్తఱిన్. 367

వ. ఇట్లు చని చని. 368

సీ. ఆత్మాంబుసంస్తరణానందమానవ సంఘమరం హేమాభుజంగనకుల
స్వీచనసందర్శనాస క్తజనస్తోమ పాపకాంధధ్వంతభానుదీప్త
వైరిజనస్నాత్యవరలోకసప్తజన్మాన్వితవృజనానిలానిలాశి
సిజతోయపాయిమనుజసముదయకృత పాపభూమీజాతపరశుధార
తే. పూరి సుకృతవంశోద్భూత భోగిమీన
కమతనక్రజలూకకర్కటకముఖ్య
జంతుసముదాయవిహరణ స్థానమగుచుఁ
గన్నులకువన్నె జెన్నొందు పెన్ను గనిరి. 369

మ. కని డాయం జనునంతవీఁచెపయిఁ దత్కల్లోలీసీతుంగభం
గనితాంతోద్భూతశ్రీకరప్రజలరంగత్తుంగభూమాలతీ
కనకామ్రాదివసుంధరారుహసమాక్రాంతవ్రనూనప్రభూ
తనిరాఘాటసుగంధబంధురజగత్ప్రాణాంకురవ్రాతముల్. 370

ఆ. అమృత ద్వాతముల పథాచాస మపన
యించి యొకరమ్యతలమున నెల్ల భక్త
వరులు దానును శ్రీచెన్ను బసవవర్మ
డెలమితోడుతఁ గూర్పుండి యిట్లు లనియె. 371

ఉ. భక్తవరేణ్యులార! ననుభవ్యకృపారతి మీప్రసాదసం
యుక్తుని జేసి యేకొఱతయున్ ఘటియింపఁగనీక యేలుటన్
వృక్తిగ సర్వవాంఛిత సుఖానుభవంబులఁ జెంది తింక నే
ముక్తిపనంబుఁ జెందెద నమోఘముగా నెలవిచ్చి బంపరే? 372

చ. అనన్తడు తద్గణాధిపులు హా! యిటులాడఁగఁ గూడునయ్య? సం
గన బసవవేశ్వరుండు కడఁ గాంచినఁ బిమ్మట నీవె చూకు ది
క్కని యెద నమ్మి మోదమెలయన్ నినుజుట్టుకొంటి మట్లు గా
వున మము వీడి నీవాకడవుం జనుటొప్పున? వెండికొండకున్. 373

క. నినుఁబాసియొక్కనిమిషం, బును భూమిఁజరింప బుద్ధిపుట్టదు మా కో
యసఘాత్త! మమ్ముఁదోడ్కొని, చనునీతోఁగూడననిసమ్మతమతియై.
తే. చెన్న బసవనిపలుకుమీచి త్రమెట్టు, లటుల యానింకజాగు నేయంగవలవ
దరుగవలెరండుశివపురిక తిరియమున, ననినదద్భక్తపుంగవులతనితోడ.

ఉ. కోవిదవర్య! యిందఱము కుండలీకుండలురాజధానికిం
బోవఁగ మార్గ మెప్పగిది? బొందులతోడనొ లేక కాయముల్
బోవఁగఁ దోచియో కరుణఁ బూనివచింపుడు నామహాత్ముల
రా! నినుఁ డిందఱొక్క మొగి రాజధరుం గనురీతిఁదెల్పెదన్. 376

ఉ. శారభమూర్తియై హరుఁడు చండరయంబు న నేగుచున్నదీ
తీరజ పిప్పలాఖ్య జగతీరుహయుగ్మము మీఁద సిల్పి నా
భారము వైచె నీతరులు బాపురె! యంచు గణించి కమనం
చారము నిత్యజీవిత మొసంగె దయామతితోడ వానికిన్. [లు

నీ! అవృక్షములనున్న యాకులుతండముల్ సాచిమేయుదిగంతసామజము
వేడ్కనాకుజముల వేరులువట్టియుయ్యలలాగుదురుపాపతలిరుజొండ్లు
స్వర్బాల లాచెట్లశాఖలచాటున, సంతరింతురు గికురింతలాట

లామ్రానిగనీడ నధివసించుజనాళి, దివమునఁగాంతించుదీపకాంతి
తే. పన్న గొపరినీడజాతప్రతాస, సంతతులలోరహస్యముజరుగకునికీ| కైని
లోనగ నెచింతిలోకపాలోత్కరంబు, వానిగొనియాడదర మెవాగ్వరుస

తే. అమృహీజపయిచ్చటి కనలిదూర, మున వెసించిన నచటికి జసివిలాస.
గతిరదారోహణ మొనర్చి ఖండపరశు, పదము జేరుదమనీప్రేమముదవ జేసి.

తే. అచటుబాసిబసవనామాత్యభాగి నే, యుండునముపభక్తియుక్తుడగుచు
జనినదీసమీపముననున్న కుంజరా, శనయుగంబుఁ గాంచినవ్యవమన.

వ. తద్భక్తవరులతో నిట్లనియె. 381

క. ఆనఘాత్తులార! యల్లదె, కనుగొంటిరె పుప్పలాఖ్య నుకుజవరముల్
ననానాధారుణాంప, జనితశ్రేష్ఠ పక్షిజాత సమ్మహరముల్. 382

క. ఆని డాయ నేగునంత, మునుకర్వించు భక్తసింహములతోభావి
హ్నినిజతనయుఁడువచ్చెం, రసపురికినిమగులగమ్మనం దెగురొత్తన్.

చ. నియమమరన్న కాంచునభ్రష్టప్రజకాంతము లైన యుయ్యలల్
సిరిగలవెండికొండియముచేతుల వ్రేలుచు నుండునట్ల త

- త్తరువరుశౌఖిన్ శరణతండముతో హరు డూగుచుండి భా
సుతనిజాగమం బెదురుచూచుచునుండె నుమాసమేతుఁడై,
ఉ. ఆతటివేడ్కుఁ జెన్నబసవాధిపుఁ డాతరుశౌఖిలందు సం
భూతములయ్యెనో యన నపూర్వముగాఁ జెలువొందు నట్టి సం
భూతముగాంచి యోశరణకాండములార! భవుండు మీకు వి
ఖ్యాతిగఁబంపెఁగాంచునమయాసనము ల్ గనుఁగొంటిరే యనన్. 385
- చ. హరి గుహనాశ్రయించిన జనాళి కవారణమాక్షికంబు వే
మరు భగవత్కృటాక్ష విభవాతిశయంబునఁ జెందు మాకు శం
కరకృపఁగాంచుటే గణన గావునఁ బోదమె యంచుఁ దద్దఱో
త్కరములు పల్కు నత్తటిమొగంబున లే నగ వంకురింపఁగన్. 386
- చ. చెన్నబసవేశ్వరుం డున్నయంతకమున్ను బసవేశ్వరుఁ గర్పంబుఁ
జొచ్చిన పిమ్మట కొందఱు భక్తవద్యులతోఁ గప్పడి సంగమేశ్వరం
బున వసియించిన నాగమాంబిక తనయుఁడు కైలాసగమనోన్ముఖుం
డగుట లింగదర్శణంబునం గని సంతోషబాష్పధారాపూరితశరీర
యై యెదురేగ నాయువు యడుగులు తన ఫాలభాగంబు సోఁకం
బ్రణమిల్లినకుమారునిం గ్రుచ్చియెత్తి కెద్దవడవు కాఁగిటఁజేర్చుకొని
మూర్ధాఘ్రాణం బొసరించి బహుకాలవియోగదుఃఖింబు బాసి
సంతోషించుచున్న జనని దోడ్కొని పిప్పలాపాతంబునకుం జని త
ద్భక్తవరుల నందఱ నాలోకించి. 387
- ఉ. ఓగుణులార! యెక్కు డిదె యుయ్యలతోట్టెల నింక నిత్తఱిం
జాగొనరింపనేల? యని సంతసమొప్పుఁగఁ దల్లి నొక్కది
వ్యాగమనూనదామమయమై చెలువొందెడు తొట్టెనుండి వే
వేగమ వీరభద్ర పృథీవీవరుతో నొక తొట్టెలోపలన్. 388
- క. వసియించియంతఁదద్దణ, విసరారోహణముఁగాంచి విశ్వేశ్వర నద్రెన్.
ద్విసరములు పలచునంతనె, యసదృశపూర్వావతారుడై చెలువొం
క. ద్వాదశిములు కేల్గన్నులు, మేదురముఖపట్టుమును నమేయములొశ
క్త్యానిమిసాధనంబులు, పాదుకొనువెలుంగుగుహనిభ క్తగణంబుల్.
క. కని తోడనె పూర్వప్రమా, యనికాయశరీర సమితి దాల్చిరి శాపం
బునఁ బాసినాగమాంబిక, యనుపమనా గేంద్రగమనయై చెలువొందెన్.

ఉ. నరహరి వైరిమంత్రనుత నాగలతాదశభక్షణంబుచే
కురుపదకృత్రిమంబయిన గొంచముచే దగు త్రొక్కుడైనచోఁ
బరగఁగఁ బుల్లనౌ గృహ విభాషితలక్షణమైన తియ్యనౌ
ధరణిని మంత్రవేత్త లిటు తప్పకభోధలుచేతు రీయిలన్. 392

ఉ. కుండలిహారసూనుఁ డిదిగోఁ జనుదెంచె నటంచు వేడ్క నా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయముసంతసమొందె భేరికా
డాండరవంబులన్ సురజనప్రభవాక్షిపిలాసనృత్యముల్
మండితపుష్పఃర్షములు మాగధసన్నతు లొప్పెమిన్ననన్. 393

క. అత్తటి నద్భుతమొదవఁగఁ,దత్తరుయుగ్గంబునురపదంబున కెగయన్
మొత్తముగనింద్రముఖనురసత్తములెదురేగుదెంచె సరగుననతులై
సీ. గజముపై ధ్వజమూని క్రతుభుగ్వరేణ్యుండు

ఘోషపాత్రధరించె తోయజండు
వేత్రహస్తుం డయ్యె చిత్రభానునుతుండు
ఖడ్గంబు ధరియించె కర్పరండు
జలకలశము దాల్చె నలిలాధినాథుండు
కేల వీడనగొనఁ గీర్తనఘండు
బంగారుపావలు వట్టెకు జేరుండు

సూత్రమార్గముచూపె శూలధరుండు

తే. వడఁగఁ గొడుగును పైవిప్పె పావత్రేడు
స్వస్తి చెప్పంగఁ దొరకొనె జలభవుండు
తోరణాకృతిఁ జెలువొందె తారకాళి
యమరసేనాని కైలాస గమనవేళ. 395

ఉ. ఈగతి చక్షుఘండు గిరిజేశ్వరుసన్నిధికిఁ నిమిగ్నఁడై
జాగిలిమొక్క వారలతిసంభ్రమముప్పగ నాత్మనందనుం
నేగమ గ్రుచ్చియత్తి కనుపించుగఁ జూచుచు కొఁగిలించుచుం
రంగము మీఱు బల్లరు శిరంబులు మూర్ఖునుచుండి రయ్యడన్.

క. నా కేంద్రగమనతోల్లిట్ట,లాగునగిరిజాతఁగొలుమలఁ నలలోనంజన్.
దాఁగలసియుం డెర్రమథులు,నాగతహరుఁగొలిచియుండిరతిమదమొగ
క. ఆపిప్పలతరుయుగ్గము, గోపతివాహనునిభక్తిఁ గొలుచుచుఁ దద్దాన్

రోపాంతంబునఛాయా, వ్యాపకమై నిలచెబ్ర మధు లచ్చెరువందన్.
 క. అంతటనిటభూతలమున నంతంతట చెన్న బసవయారాధ్యుడు మా
 కాంతుపురి కఖిలజంగమ, సంతతితోడనువులిడక చనె ననువార్తన్.
 క. విని యొండొరులతో నపు డి, ట్లని రాహా! యిట్టిచిత్ర మవనింగలదే
 తనువులతో శివపురికిం, జనుటొప్పు నెయిత్తఁడెంతసద్భక్తుండో. 389
 క. తానొకఁడెకాడు తనతో, మానక చరియించు భక్తమండలి నెల్లకా
 బూసి కొనిపోయినాడట, గానగ లేమైతిమతనిగలసిచనంగన్. 401
 తే. పసినిపండ్ల నచ్చత్తంబువట్టునీడు, గాకకసుగాయకెందైనగలదెవిడుట
 తపసుపండినవారితోతగిలిచనగ, నేలసమకూరుమనబోటిహినులకును.

ఉ. ఎన్ని భవంబులెత్తిన గిరిశునిసన్నిధి కిట్లు బోవఁగాఁ
 జన్నె యితండు వీరనృపచంద్రునిమోల వసించునాఁడె నీ
 కన్నసమర్థు లెవ్వరిక గారు దురాత్ముల బ్రోవుమంచు నా
 పన్నతఁజేరికొల్పిన కృపావరుడాతఁడు వీడ నాడునే. 402

చ. వలదని మాన్పిన నివిడక వానికి ముఖజని యొక్క రొక్కచే
 చలదశశాఖపైఁగొమల సందులసందుల డాగి వారలా
 గొలుసులతోట్ల నెక్కుతరి గొబ్బున చేరులువట్టి వ్రేలినం
 గలుగు గిరిశలోక మటుగాకయ వెట్టులమైతి మక్కటా! 403

చ. గురువుల నిందచేసితిమొ? కూడితిమో? యిత రాంగనారతిం
 శరణులఁగాంచిమొక్కమొ? ప్రసాదములో రుచులెంచినారమో?
 పరధనకాంక్షఁజెందితిమొ? పాసితిమో? వ్రతనిష్ఠ పార్వతీ
 శ్వరునిసవర్య కాలమున సల్పమొ? భక్తిని భక్తిమార్గముల్. 404

క. ఆడితిమో! యన్యశంబులు, కూడితిమో! యేరుమాలికుజనులపొందుక
 నీడితిమో లింగార్చన, నోడితిమోయాంతరాహితోత్కరమునకున్.

క. కొలచితిమో నెరవేల్పుల, సలచితిమో శూలధరునినిందించు నెడక
 నలచితిమో! దుర్వృత్తులు, విలచితిమో! వేదమంత్రవిద్యావితతుల్.

క. కాకున్న చెన్న బసవం, డాకొంక్ష న్ననలఁగించు నరుఁగఁడె! యనిచిం
 తాకులమతి నుండిరి భూ, లోకంబున నఖిలశరణులుం గడుభక్తిన్.

చ. సవమలమానసంబున రసాస్థలి యిక్కడ యెవ్వరేనియుక
 జదివినవిన్న వ్రాసిన నిశాశరమాలికృపా సమృద్ధిలెం

- పాదవగ భోగభాగ్యములు పొంది చిరా యురువేతులై తుదికా
ముదమునఁ గాంతు రబ్జభవముఖ్యులకందని మోక్షసంపదన్. 408
- వ. అని యిట్లు రేణుక గణాధీశ్వరుండు బాహులేయువృత్తాంతంబు సవి
స్తరంబుగాఁ దెల్పిన కుంభసంభవుండు నచ్చటి మానీశ్వరులును
సంతోషితస్వాంతులై దేవా! భవదీయకృపావిశేషంబున సమస్త
సాధనహేతుకంబైన చరిత్రంబువినగలిగెఁ గృతార్థులమైతిమని వెక్కు
విధంబుల గొనియాడుచున్న వారల నుచితసల్లాపంబుల నీడ్చొని
యయోగిపుంగవుండు నిజేచ్ఛంజనియె నబ్బసవాలుగమియు నేత
త్కథాశ్రవణం బొనరింపుచు నెప్పటియట్ల సుఖంబుననుండ్రి. 409
- చ. వనరుహరాజ తేజ! నరవాహన! కర్ణసమానదాన! పా
వన! శివలింగ సంగ సురవల్లభ! మంత్రవిశేషభాషణాం
చన! నగవర్య! ధైర్య రిపుసంచయఖండనశౌర్యధుర్య! శో
భన! సుగుణాలవాల! కవిబంధుబుధాశ్రితజాలపాలకా! 410
- క. కందర్పసదృశవితరణ, కందలతాంతాస్త్ర శీతకరనిభరూపా
కుందాభకీర్తిపూరము, కుందాగ్రజబాహుబల యకుంతితవిభవా.
- కిత్సాహము. శర్వశర్వరీంద్రచంద్ర శారదావ్రజేనగో
పార్వమారుతాశనేశ హరహీరశారదా
పర్వతాధినాథగోప పాననాబ్జతారకా
గీర్వరాత్తజాతతుల్య కీర్తిసూరితోర్వం. 412
- గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నవల్లి శార్దూలనరకాకటాక్షుల భక్తితామ్రాధురి
ధురిణి కాలికగోళోపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యసాపచూర్య ప్రణీతం
బైన చెన్న బసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు పద్యంబును
పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

